

لەمىژە مردبووم

چىرۆكىك لەبارەى ئەرمەن و كورد

له میژە مردبووم

چیرۆکیك له باره ی ئهرمه ن و کورد

رهزوه ئه لئه سوهد
وه رگه پرا نی: د. ئه حمه د فاتح محه مه د

له میټره مردبووم

نووسین: رهزوه نه لئه سوهد

وه رگيراني: د. نه حمهد فاتح محهمه د

بابه ت: رومان

نه خشه سازي: ره وشت محهمه د

تيراژ: (۵۰۰) دانه

نوره ي چاپ: يه که م ۲۰۲۳

له به رڼوه به را يه تي گشتي کتبخانه گشتيه کان

ژماره (۱۵۰۱) ي سالي ۲۰۲۳ پندراوه

«تا ئەقل پەرگىرىيت، راچەنن ئەستەمە».

«ھىزەكانى خۆشەويستى و ھەماھەنگى و لىيوردەيى لەوھدا
بەديار دەكەويٹ كە رىچكەي مەعريفە بگريته بەر بۆ ئەوھى لە
ئىش و ئازارەكان قوتاربين».

ژان لوك تولا بريس - فەلسەفەى ئەلزەن

«من بەتەنھا خۆشم ناوييت، بەلكو دەردەدارى تۆ بووم، ھەرچەند
بىر ئەكەم زياتر پەريشان دەبم».

مەولانا جەلالەددىنى رۆمى - ئەلمەسنەوى

ههوانامهى كتيب

پېښه کی نوسه ر

یه کهم جار که بیرۆکه کهم بۆ هات ناوه پړۆکه کهی دهر باره ی کومه لکوزییه کانی سال۱۹۱۵ی دژ به ئهرمه نییه کان بو، من له ویوه تیشکم خسته سهر په وتی ژیا نی بنه مالیه کی ئهرمه نی، که له نیو ورده کار ییه کانی ئه و کاره ساته دا ده ژین و له ریگه یانه وه به وردی میژوویه کی دریژده وه بووم له چاره کی دووه می سه ده ی نوزده وه خسته به رباس. به لام من له پیناو بنه ماکانی «بابه تییبوون و راستگو ییدا» بوم گرنګ بوو که زیاتر ورد بېمه وه تا بزنام ئه و گهل و نه ته وانه کی بوون، که ئه وکات له نزیګ و له گهل ئهرمه نییه کاند ا ژیا ون و کار لیکیان له گهل کردوون؟

بیگومان ده مزانی که که میینه ی مه سیحی وه کوو سریان (ئاشوورییه کان) و یونانییه کان وهی دیکه هه بوون، که له ژیر زهبری داگیرکاری عوسمانییه کاند ا نالاندوویانه، به لام له ریگه ی چه ندین پومانی به کوردی نووسراو، که بۆ عهره بی وهر گیرر ا بوون من ده مزانی، که ئهرمه نییه کان به تایبته له گهل کوردا په یوه ندییه کی پته ویان هه بووه، چونکه ههر له دیر زه مانه وه ئهرمه ن و کورد ئه و پووبه ره فراوانه هیندو-ئوروو پییه یان پیکه وه دابه ش کردووه، واته ئه وه ی ده هات تا کوردستان داگیر بکات، بیگومان ئهرمه نستانی شی داگیر ده کرد و به پیچه وانه شه وه ههر راسته، بویه به دریژایی میژوو پیکه وه له ده ست داگیرکاری ئاشووری و فارس و مه قدونییه کان و پاشان پوم و عهره ب و له کو تاییشدا به ده ست داگیرکاری تورکانه وه نالاندوویانه.

له ڤووی سیاسیی شهوه، پشتگرتنی دوولایه نهی کورد و ئهرمه نه میژوو وه که ی دهگه ڤیته وه بۆ سه دهی شانزه و سه ره تای جهنگی (عوسمانی-ڤووسی)، کاتیک زۆرینه یان له ترسی ئه وه جهنگه خویناوییه ی، که ئه وکات ته ڤ و وشکی پیکه وه دهسووتاند به ره و (وان) هه لاتن، له ڤووی ئاینی شه وه هه ره له دیرزه مانه وه ئاینی زه رده شتی کوی کردوونه ته وه به ره له وهی ئهرمه نییه کان بۆ مه سیحی و زۆرینه ی کورده کانیش بۆ موسلمان بگورین.

بۆیه پێویست بوو له به رانه ردا بنه ماله یه کی کوردی دروست بکری، بۆ ئه وهی له گه ل بنه ماله ئهرمه نییه که دا ئیش و ئازاری داگیرکاری و مه ترسی له ده ستدانی ناسنامه و هه وه ڤه رزه حمه تییه کانی پارێزگاریکردن لێ به ش بکات. کورد به یه کیک له دیرینه ترین ڤه گه زه کان دا ده نری و من له زیاد له بابه تیکی نیو کتیبه که م (أطیاف و دیانات مجهولة) دا باسی کورد و ئاینه دیرین و ڤیشه داره کانیانم وه کوو (ئاینی یه زدانی و ئاینی مه زدی) کردووه، باسی ئه وه شم کردووه که (ئیه زیدییه ت) ئاین و ڤه گه زیشه پیکه وه. من زۆر باسم له میژووی ده وه تی کوردستان کردووه، که له ڤۆخی که نداوی عه ره بییه وه هه تا ویلایه ته کانی (مه لاتییه و مه ره عه ش) درێژ ده بوویه وه؛ له باکووره وه ئێران و به شه ئه وسای عه جه مییه که ی عێراق و ولاتانی ئازربایجان و ئهرمینیا له گه لیدا هاوسنوور بوون، له باشووریشه وه به شه عه ره بییه که ی عێراق وه ره یه ک له ویلایه ته کانی موسل و دیاربه کر له گه لیدا هاوسنوور بوون. ناسراوترین سیاسی و ئه دیبه کانیشی بریتی بوون له (ئهمه دی خانی و فه قی ته یران و مه لای جزیری و عه لیی حهریری). هه روه ها من به وردی باسم له خاکی پانوبه رینی کوردان و به ختی جوگرافی گه لیک خراپی ئه وان کردووه، به

جوړیک کهوا خستوونیه ته نیوچه رگه ی ناوچه ی ململانی و
شه پره کانی ئیمپراتوریه تی عوسمانی و پرووسیا.

هه روه ها باسم له شوپشه که ی «به درخان» کردووه، که به
ده سیسه ی ده وله ته گه وره کانی دنیا و به دنه دانی ئاشوورییه کان و
تورک دژی کورد له بهین برا! هه روه ک چوون باسم له شوپشه که ی
(یه زدان شیر) یش کردووه، که ریزه کانی پر بوون له ئاشووری
و کوردی موسلمان و یه زیدی، تا هاتنه پی شه وه و دهستیوهردانی
ئینگلیز و پیکهینانی ئاشته وای له نیوان تورک و کورد.

تیشکم خستووه ته سهر میژووی کورد، چونکه فولکلوری
میالی پیکهینه ریکی سهره کی که سایه تی و به شیکی دانه برای
(بیره وهری به کومه ل) ی ئه و گه له یه، که به دریژی میژوو پر
کراوه له کوشتار و مالویرانی. ئه مهش له ژیر روشنای ئه وه ی،
که مروف ناتوانیت خویندنه وه بو داهاتوو بکات ئه گهر بیت و
به ته وای به رابردوو هوشار نه بیت، به لام هیگل گوته نی: چونکه
کهس هیچ له میژوو فیتر نابیت، بویه ئه ویش هه میشه خو ی
دووباره ده کاته وه.

جا هه ر که عوسمانیه کان سهر ئیشه ی ئه رمه نییه کانیا ن له کول
کرده وه، ئه مجاره بوونی کورده کان خه وی له چاوانیان توواند،
ئه وه بوو له سال ی ۱۹۱۶ دا بریاری راگواستنی کوردان له ناوچه ی
جه نگه وه بو روژئاوای ئه نادول دهر چوو، ئیدی به و ده ستوره
(۷۰۰،۰۰۰) کهس له کوردان راگو یزران و له و ژماره یهش
نیوه یان له ریگه دا مردن، دواتر و له سال ی ۱۹۳۸ یشدا کوشتاری
دی رسیمیان دهره ق ئه نجام درا و ناچار ئه وکات کورده کان به ره و
ئه شکه وته شاخاوییه کان هه لاتن، ئیدی ئه وه بوو سهر یازانی

دهوله تی عوسمانیش بیبه زهییانه ئاگریان له نیۆ ئەشکه وته کاندایه لکرد، دەرچه کانیشیان به چیمهنتو گرت و پر کردهوه، ئیستاش دۆخه که زۆر نه گۆراوه، ئەمرۆ گه لێک له دوونی ده چیت.

نووسەر بە دەنگی بێدەنگان و ستەملێکراوان و چەوساوان
 دادەنرێت، منیش هەردەم بۆ خۆم دۆزی کورد لەنیو بازەنە ی
 خوێندنەوه و بەدواداچوونەکاندا بووه، من «جان دۆست»م
 دەخوێندەوه و ئەویش وەک دەزانن و تە ی تایبەتی خۆ ی لەسەر
 بەرگی ئەم پۆمانەم نووسیوه و هەروەها منیش لەسەر هەردوو
 پۆمانەکە ی (مەهاباد) و (کۆبانێ) ی ئەو دوو وتاری پەخنەگرانەم
 نووسیون. هەر خۆ ی من لە پۆمانی مەهاباد ی ئەو هەوه پۆ چوومه
 نیو میژووی کورد و پاشان مەموزین و پێشەکییە سێحراوییەکە ی
 ئەوم خوێندەوه، کە دواتر بووه هەوینی پۆمانی (لەمیژە مردبووم)
 ی من، کە تییدا لەژێر پۆشنایی ئەو خوێندنەوانەمدا هەمان ئەو
 تەکنیکە سۆفیگەرییە کوردییانەم بەکار هێناوه کە لە دارێشتنەوه
 و گیرانەوه ی دیمەنە سێکسییەکاندا پشتی پێ دەبەستن.

له سه‌ره‌تادا و بۆ ماوه‌ی سێ دانه سال ئەم پۆمانه به هۆی ناوه‌رۆکه هه‌ستیاره‌که‌یه‌وه، که چه‌ندین تابۆی چه‌سپینراو تێک ده‌شکینرێت هه‌میشه له ده‌ستگا عه‌ره‌بی و میسرێیه‌کاندا ڤه‌ت ده‌کرایه‌وه، به‌لام ئیستا دواي بلاوبوونه‌وه‌ی خو‌شبه‌ختانه‌ و خه‌ریکه له‌سه‌ر ده‌ستی وه‌رگێری نه‌ستیمانه‌یه‌روه‌ر وه‌توانا

(ئەحمەد فاتح باداوی) بۆ کوردی وەرەگیریت و دەگاتە دەستی خاوەنی راستەقیینەیی خۆی که گەلی کوردە.

من لهو ناوونيشانه مه به ستم دۆخيك له به ئاگاهاته وهى
روحيه، كه چله پويه به رزى ئه خلاقى و مروقبوونه، دۆخيكى

تایبه تی ږووناکبوونه وهیه، ږووناکییهک که تاریکی ناوه وه
 ږوښن دهکاته وه و نهو ږووناکییهش، کار له ږووکه شی دهره وه
 دهکات: کار له کارکردهکانی مروځ دهکات له گهل خودی خوی
 و دهوړوبه رکه ی و خودی ژیان و ناوه ږوک و ماناکانی و
 حکمه تی درووستبوونی، که نه وه بوخوی هر وه کو ناوونیشانی
 ږومانه که بابه تیکی سوږیگه رانه ی؛ من نهو ناوونیشانه م له
 دیره شیعریکي نیو به ره مه به ناوبانگه که ی مه ولانا جه لاله دین
 (مه سنه ویی مه غه ویی) وه چنگ خستوه که تییدا دهلیت: "امسیت
 میتاً فأصبحتُ حياً". نه وهش کاتیک ږوی دا، که مه ولانا چاوی
 به شه مسی ته بریزی ده که ویت، له و دیداره ږوحانییه ی که
 دواتر ته واو کاریگه ری له سهر مه ولانا دانا و وای لی کرد، که
 مروځدوستانه تر و ه کیمانه تر بیر بکاته وه زیاتر له خدای خوی
 نزیک بیته وه.

دهمه ویت بلیم که وا، کاتیک مروځ دهگات به ناسینی خودی
 خوی و ناخی، ئیدی له ویوه گهر دوون و یاشان به دیهینه ره که شی
 ده ناسیت و له گهل نهو ناسینه شدا ئاسوده ده بیت. نهو خوخی
 به ناگاهاته وهش دوو پاله وانی نیو ږومانه که پیی گه یشتن، که
 نه وانیش «سالار و مالیک بوون» دوخی که هیوا ده خوازم
 هه موو خوینه رانی نه م ږومانه پیی بگن دواي نه وهی، که له پشت
 تاریکیه کانی ناوه وهی خویندا ده توان بگه نه دوخی خو ناسین.

پیشه کی وەرگیر

سالی ۲۰۲۰ بهمه بهستی به دوا داچونی هه نډیک سه رچاوه ی یاسایی و دهستوریی بۆ تیژی دکتوراکه م له قاهیره بووم، له کتیبخانه ی دار ئه لشروق که یه کیکه له دامه زراوه گه وره کانی چاپ و بلا و کردنه وه له میسر، ناو نیشانی رۆمانه که سه رنجی راکیشام هه ربۆیه راسته وخۆ کتیبه که م له گه ل چه ند کتیبیکی تر دا کرێ. له ساته وهختی گه رانه وه م دا له فرۆکه خانه ی قاهیره بۆ سلیمانی، چاوم به ناو رۆکی رۆمانه که دا خشان د و خولیای ئه وه دایگرتم وه ریگرتمه سه ر زمانی کوردی. ناو رۆکی ئه م رۆمانه سیحر ئامیزه، و به دوا ی خوییدا په لکش دهکات بۆ تیشک خسته سه ر ئیش و ئازاره کانی ئه رمه ن و کورد، باس له و ناخۆشی و کوشت و برینانه دهکات که به نیوی ئاین و نه ته وه وه ئه نجام دراوه، باس له جوامیری دهکات، بۆ ئه وه ی جیرانه که مان قوتار بکه یین خۆمان ناشیرین دهکه یین. ئه م رۆمانه دابهش ده بیته به سه ر دوو ماوه ی زه مه نییدا، زه مه نیک باس له میژووییه کی کۆن دهکات، زه مه نیکی تر له ئیستادایه که تیایدا ده ژین.

پیش ئه وه ی بریاری وەرگیرانی بدهم، له ریگای فه یسبوک په یوه ندیم به خاوه نی رۆمانه که (ره زوه ئه لئه سه ود) کرد، خۆشبه ختانه ره زامه ندی ده ربیری به وه ی وەرگیردریته سه ر زمانی کوردی، هه روه ک خۆی وتی خۆشحالم بگاته ده ست

خاوه نه کانی. لیږه وه دهمه ویت سوپاسی هه موو ئه وانه بکه م که هانیاندام بۆ وهرگیران وهاوکارم بوون، هر له کاکه لاوان و کاکه داستان وماموستا بهرزان - ی خوشه ویست . نامه ویت له م پیشه کییه کورته دا چیژ و جوانی رۆمانه که کورت بکه مه وه، رۆمانیکه باس له میژوو وخوشه ویستی و رۆحانیه ت دهکات، ئه وه ی بۆمن گرینگ بوو کچه رۆمانوسیکی میسری باس له م میژوو دهکات، هه قیقه ته کان وهک خوی بی لایه نانه دهخاته روو. (رهزوه ئه لئه سوه د) کچه رۆمانوس و رهخنه گریکی میسرییه و به کالۆریۆسی له زمانی فهره نسی دا هه یه، چه ندين رۆمانی هه یه که دیارترین یان ئه م رۆمانه ی به رده ستانه، ومشتومری زۆر به دوا یی خۆیدا هینا. ماوه ته وه بلیم چ وهرگیرانه که و چ ئه م پیشه کییه، له بارودوخیکي نائاساییدا نوسراوه که تیایدا په ریشان بووین بۆ ئه و ئیش و ئازارانه ی که به سه ر خۆمان و ئازیزان وگه له که شماندا هاتوه.

د. ئه حممه د فاتح محهمه د - سه رچنار

۳۱ ی ئازاری ۲۰۲۳

نه خوشخانه - ته مووزی ۲۰۰۰

دوای ئەو هی له یلا کارهکانی ته و او کرد، رۆیشت سهیری
لوسی بکات که دهحه سایه وه.

له پاش ئەو هی مووه زیادهکانی له شی پاک کرده وه. ستیانه که ی
بۆ ده به ست و به دهنگی نووساویش گۆرانی زه ماوهندی بۆ
دهوت. بۆ ئەو هی بیجامه ئاوریشمییه شه رابییه بی قۆل و شۆرته
کورته که ی له بهر بکات، لووسی به چهند لایه کدا جوولاند. زۆر
به وردی خه ریک بوو ماکیاژیکی ته نک ی بۆ ده کرد. نینۆکه کانی
ده ست و قاچی به رهنگی بیجامه که ی بۆیه کرد. پیش ئەو هی
ماچیکی ئەو دهسته بکات که ده رزی کانیولای تیدا چه قیوو و
به تیوو به گه وه که ی سه ره وه ته و او ده بوو، له ملاولای جیگه که یه وه
جووتیک گۆره ویی خوری ناسکی قایشداری بۆ دانابوو. له و
کاته دا له شه داپۆشرا وه که ی به پیزانی نه وه چاوه کانی داخست، بهر
له و هی جاریکی تر پرپر بیانکاته وه و دهستی ئەو که سه ی له
به رانه ریدا را وه ستا وه ماچ بکات و پاشان با وه شی پيدا بکات.

پازاندنه وه یه کی زیاد له پیویستی هه موو شته کان سیمای
شوینه که بوو، نه خوشخانه یه کی زه به لاه، شیک، پاکوخواوین،
ریکوپیک.. بۆنیکی توند ده هات، که گیرا وه یه ک بوو له نیوان
پاکه ره وه به هیزه کان و ماده دی کحولی ئەسیلی بوو.

پیشه ی زه با وه که ی ئاسانکاری بۆ هه موو شتیک کردبوو،
ریگای بۆ خوش کردبوون زۆپای کحولی به نه ژووره وه (ئەو
زۆپایانه ی به غازی میسان ئیش ده که ن هه م جوانه و هه م
گه رمیش ده به خشن).

له پرتاو شنه بایه کی سارد هه لده کات، هه وایه کی خوښ وا ده کات
سه ری له یلا (که قه باره بچو وکه که ی ناتوانیت هه موو نه وانه ی
کاری پی ده کړیت له خو بگریټ) به رز بکاته وه، چاوه کانیشی به
ناراسته ی دهره وه ی په نجه ره که بجوولینیت.

وا هات.. هه سستی پی ده که م.

لیدانی دلی زیاد ده کات، پال به خوینیکی گهرمه وه دهنیت،
پرومه تی ده گوریت و دهموچاوی سوور هه لده گهریت، به لام
ده سته کانی وه که به فر ساردن.

له پرتاو راست ده بیته وه وه که نه وه ی گازی لی گیرابیت،
به هیواشی راده کاته به رده م په نجه ره که، له دووره وه له شولاریک
ده بینیت له وه ده چیت، زور لاواز بووه وه که له پیشوو، هه رگیز
له شیکي پر و به خووه ی نه بووه، به لکوو له شولاریکی ریک و
گونجاوی هه بووه، به لام وا دهر ده که ویت نه و لاواز بوونه ی
قوزتری کردیت.

له گهل هه ره هه نگاوه له اتنیکیدا، خو ره که ی نیوه پو به شیکي تری
ده موچاوی پروونا کتر ده کاته وه، تا به ته واوه تی دهموچاوی به دیار
ده که ویت و له ژیر نه و په نجه ره یه وه تیده په ریت، که سهیری ده کات.
هه سستی پی ده که م و ناسیمه وه سه ره پای نه وه ی هه موو شتیکی
گورپاوه، لاواز بوونه که ی په راسووه کانی ته واو دهر خستوه،
هه روه ها پرووکاری دهموچاوی که چرچ و لوچ بووه، قزی سپی
بووه وه که نه وه ی به به فر داپوشرابیت.

نه و به ته نیا به چاو نایبینیت به لکوو له پوخی دهر وایت، ته نانه ت
هه موو به شه کانی ده بینیت و پیش هه موو شتیک به پوخی.

له یلا

نه خوشخانه - كانوونی دووهی ۲۰۰۰

كاشیه كانی سه ر زهویی نه خوشخانه كه یاریی شه تره نجم بیر دههینته وه، له كاشیی ئه و قیلایه دهچیت كه هه ر له دایكبوونمه وه تا ماوهیهك پیش ئیستا تیادا نیشته جی بووم. بۆچی ورده کاریی شته كان به دوامه وهیه، بۆچی هه موو شته كان به دوامه وهن؟ ئایا ژیانمان له شه تره نج دهچیت؟ كاتیک باس له هه ریه کیكمان دهكهین شیوازی كۆ به كارده هینم. راسته هه موومان یه كین.. كه سمان ناتوانین ژیانمان له وی تر جیا بکهینه وه، ژیانیه هه ریه کیك له ئیمه خوی له خویدا به شیكه، به لام پۆمانه كه له هه موو به شه كان پیک دیت. به لئێ ژیانیه ئیمه پۆمانیکی وروژینه ره. ئایا لوسی به م زوانه شكست دینیت دواى ئه وهی پیم گوت كش مه لیک؟!

به لام ئیمه یاریی شه تره نج نه بووین، هه روه ها ئیمه یاریی کورسی کورسی نه بووین، كه سمان ئه وی تری لا نه دا بۆ ئه وهی بچیته جیگا كه ی، یاخود كه سمان چاوه پروانی چۆلبوونی جیگای كه سمانی نه كرد تا دهستی به سه ردا بگرین، هه روه ها كه سمان عه باكه ی دانه نا بۆ ئه وهی ئه وهی تر له به ری بكات. هه موو پۆله كان بۆ كه سایه تییه كان دیاری كرابوو. بۆ ساتیکیش رقم لئی نه بووه، ته نانه ت ئه و پۆژیه نیه تی خوی به مالیک وت، ته نانه ت دواى ئه وهی بیرۆكه ی ئه و هم بۆهات داواى ئه وهی لی بکه م برۆات، په نگه چه ند هه ستیکی جیاواز هه بوو بیت، له وانه توورپه بوون، به زه دی، ئیره یی، به لام هه رگیز رق و قیزه ونکردن نه بووه. وا هه ست دهكه م مردن له من نزیک ده بیته وه نه ك له و. ته ماشای ئه و دهموچاوه فریشته ییه ی

بکه (که به نامو بوونه وه) رهنګه پښه که ی جوانی پښ به خشیوه. وای ده بینم ئاماده بیت بۆ رښتن، به هیلاکی چاوه پښی دهکات. لاشه ماندووه که ی و رځه بارګرانه که ی به خه م و خه فته ئاماده ی دهکهن، خو یان ده رازیننه وه و به شیوه یه کی سه رسور هینه ر خو یان جوان دهکهن. رهنګه ئه مه و دهکات دهمو چاوی پرووناک ببیته وه.

ئیسټا سی مندالم دیت به رچاو، کوریک و دووکچ، وهک ئه وه ی پیش هه ژده سال چو ن بووین.. یه کیک له کهه کان ئاسایی مامه له ی له گهل کور هکه دا دهکرد، کهه که ی تریش جاریک بانگی دهکرد و جاریکیش به پرویدا ده وه ستایه وه. واه ده رده که ویت غه ریزه ی هونه ری جوولاندنی پیاوان له گهل مینه دا له دایک ده بیت. هیچ رڅژیک واه نه بووم! هه رسیک له حاله تی تیګه یشتنی ته و او و دوستایه تی ئاشکرادا بوون.

ده خوازم قه ده ر یاری خو ی له گهل یاندا نه کات. زورچار له چاوی کهه که مدا رډده چم، ورد ده بمه وه له خدا ده پاریمه وه رڅژیک له رڅژان دل ی نه سووتیت، وهک چو ن ئیسټا پروومه تم به سویری فرمیسه که کانم ده سووتیت، وهک چو ن رڅحیشم پیشتر سووتا. ئیسټاش خو مان به و دوو کهه منداله دیته پیش چاو، وهک چو ن مالیکم یه که م جار بیښی.. هه رزه کاریکی شه رمن که له چاوه کانییه وه زیره کییه کی زور هه لده قولیت.

ئیمه یاری قه ده ر و میژوو بووین.

وا خه یالمان ده کرد له دایک بوون و مردن ته نیا شتیکی فهرزکراون به سه رماندا، ته و او ی شته کانی تر مافی هه لېژاردنی خو مانه و خو مان خاوه نیانین، به لام زه من گوزر دهکات، قژ سپی ده بیت، دل نه خو ش ده که ویت، پیست داده که ویت، مندالان لی ده چیته وه، سپیرمی پیاو که م دهکات، به سه ر هه قیقه تیګدا به خه به ر دیښ هه موو شتیک قه ده ر و چاره نووسه.

میژووی بڼه مالله ی له یلا

بڼه مالله که یان نه وه له دواى نه وه تایبه تمه ند بوون له زانسته
 ئاینیه کاندا، جیبالى باپیره گه وره یان (که ژماره هه شتا و هه وت
 بوو له زنجیره ی ناو ی بڼه مالله که یاندا) پښایکى سوفیگه ریه
 داهینا بوو، له بڼه په تدا پشته به پښایى شازلى به سستبوو وهک
 زورینه ی پښازه سوفیگه ریه کانی تر.

هه موو ویرده کانی له مورید بو مورید له بهریان کردبوو.
 باپیری دایکیان باوه رپى وا بوو گواستنه وه ی شیخایه تی له باوکه وه
 بو کوپ میرات نییه ببه خشریت،

به لکو له بڼه په تدا دلسوزى موریده بو پښازه که ی ته نانه ت
 نه گهر له دهره وه ی بڼه مالله ش بیت، یه که م لادان له چوارچیوه ی
 خیزانیدا له گه ل یه کیک له موریده دلسوزه کانی باپیری بوو،
 دواتر له گه ل پووره گه وره که یدا هاوسه رگیری کرد، پاشان
 وهک خوشه ویستیه ک و گه راننده وه ی که رامه تی بو شوینى
 گه وره بوونى راسته قینه ی خوى، په چه له کی گه رانده وه بو جیبالى.
 عه بدولله تیف جیبالى باپیریان (که یه کیک بوو له شیخه
 زاناکانى نه زهره) که راماتى ناوازه ی هه بوو، ژنانى بڼه مالله ش به
 خه ونینینى راست و شه فافیه تی په ها و زورجاریش ترسناک
 به ناوبانگ بوون، هیچ کاتیک نه م به خشینه روحيیه یان بو
 پاره په یدا کردن به کار نه هیناوه، ویرای نه وه ی دهسته خوشکه کانیا
 و دراوسیه کانیا زوریان لى ده کردن، خه وه کانیا بو شى
 بکه نه وه یاخود پیشبینى چاره نووسیاں بو ته ماشا بکه ن، به لام
 نه وان له دانیشتنیکى داخراودا بریاریاں دا به هیچ جوړیک بو

له مه و دوا باس له كه رامات ناكهن، ته نانه ت به كاريشي ناهينن، به تاييه تي دواي پووداوي پوره بچو كه كه يان وهك بلني قوليكې گوج ببوو، نهو كاته وتي نه مه دهره نجامي قاوه گرته وهيك بووه، سهره پاي نه وهی ته نيا بو خوشكه كاني گرتبويه وه، نه وانيش وهك نه ويان دهكرد، لي كاتيک وازی له قاوه گرته وه هينا، قوله كه ی وهك خوی لي هاته وه و باش بوو!

چيروكه سه يروسه مه ره كاني داپيره ی دايكي له ياده وه رييدا وهك نه خش چنرابوو، ده ولت خان (كه ناوی بهم شيويه له پيناسي باري كه سیتیډا تومار كرابوو). نهو خانمهی ئاره زووی هه رشتيكي كريدیت بوی بووه، پوژيک له ناوچه ی زهیتوون، كه يه كيكه له باره گای پاشاكان و سهردارانی قهوم پياسهی دهكرد، له كاتي چيشته نكاودا بوو شوينه كه بيدهنگ و پاكوخاوين بوو، له هه موو لايه كه وه به دارودره خت دهوره درابوو، له نيوان قيتلايهك بو قيتلايهكي تر ده بووايه بو ماويهك به پي ري بكهيت. دلي بهم جيگايه دهكرايه وه كاتيک بو يه كه م جار له ناوه راستي چله كان هات بو سهردانی يه كيک له هاوړپيه كاني، پاشان دواي بيست سالي تر پيادا تيپه رييه وه، لهو كاته دا هيواي دهخواست خودا خانويه كي پي ببه خشيت ويرا ي نه وهی جيگاكه له چاو پيشووتر گورانكاري زوري به سهردا هاتوه، نهو كاتانه ی پر بوو له دوو شت: باخه كاني مزرمه ني و زهیتوون (كه ناوه كه شي ليړه وه هاتوه)، هه روه ها كوڅك و قيتلا جوان و گه وره كان.

له دواي شوړشي ته مووزي ۱۹۵۲ و دانانی ياساكانی چاكسازي كشتوكالي، باخه كاني زهیتوون بوونيان نه ما، هه روه ها زوريك له خاوه ني قيتلاكان چوليان دهكرد و ده چوونه گه په كه كاني ميسري نوئ و مه عادي، نه وهی فيري ئارامي بيت نايگورپته وه به هيچ.

نېستا له گهل کوتاييه کاني سالاني هه زاره ي دووهم، ده توانيت
 قېلا چولکراو و بينا زه کان به په نجه ي ده ست نه ژمار بکه يت، له
 يه کيک له و قېلايانه دا نيشته جيته.

نه وه ي پووي دا بو داپيره يان هاته دي، له ناکاو ميراتيک له
 ده رگاي ناسمانه وه، که تازه کرابووه وه به سهر هاوسه ره که يدا
 داباري، به خشينيکي چاوهر وانه کراو له خزميکي پله چواره وه
 بو هات. نه مندالي هه بوو نه خزم و کهس، بي له داپيره ي که
 پياوه که ري زي لي ده گرت و زوري خوش دهويست، پاره که ي
 پي به خشي و دهيزاني ناروزوي دهکات، بويه دهروات له ناو
 زوري کيان هله يده بژي ري ت. له هه موويان جوانتر و گوره تر
 نه بوو، به لام گه رموگورتر بوو. کاتيک جيرانه کان لاي خويان
 ميوانداريان ده کرد و به خيره اتني جيرانه تازه که يان ده کرد، چه ند
 ثافره تيک هاتنه ژووره وه، هه ستي به هيچ يه کيکيان نه کرد، وه ک
 نه وه هه سته ي بو يه که م جار چووه قېلاکه وه که خاوه نه که ي خوي
 تي دا بوو، پاشايه کي پيشوو زوريک له باخه کاني زه يتووني هه يه،
 ته نانه ت به شيکي زوري له گه ره کي مه ته رييه ي هاوشاني گه ره کي
 زه يتووني هه يه. به لام هه موو شتيک له رابردودا بوو، له پاشايه تي
 که وت، به هه مان شيوه مولکيه تي زه وييه کشتوکالييه کاني
 ده ستي به سهر دا گيرا، ته نيا قېلايه ک و پارچه زه وييه کيان بو
 هي شته وه، که له ده فهدان زياتر نه بوو. هه ر بويه به باشي زاني
 سه ري خوي هه لبرگري ت و ياده وه رييه کاني جي به يلي ت، هه ولي
 دا شته باشه کاني ديار ي بکات و له گهل پيداويستيه کاني بيخاته
 جانتايه که وه و بييات.

قېلاکه ده که ويته نه و شه قامه سه ره کيه ي که پي ده لين ئين
 نه لحه که م. بانگه شه ي وه هاييه ت، که ميسري گرته وه، هه ولي دا

ناوی ئه لحه کهم بگورېت به بیانوی ئه وهی دادوهر ته نیا خودایه،
خوداش کورې نییه، میژووش شین بو که سایه تی مهروانی
کورې حه کهم، چوارهم خه لیفه ی ئه مه وییه کان ناگیرېت، به لام هه ق
سیبهری هه یه خه لک به ناوه سهره کییه که ی خوی ناوی دهینن،
تا دووباره له گه ل نوژهنکړنه وهی گه رکه که و هیمای پینگاکان
خوی سه پانده وه.

له حه فتاکاندا، پرورژهی میترؤ شه قامه که ی کرد به دوو به شه وه،
له گه ل هینانه کایه ی ئه م هوکاری گواستنه وه یه، که هه رزان و
هتواش ری دهکات، به شیکي تری دانیشتونوانی گه رکه که هه لاتن
له دهره نجامی ژاوه ژاو و ئه و زه مینه له رزه یه ی، میترؤ که له کاتی
هاتوچودا بو بیناکانی دروست دهکات. ئیستا هه مووان باس له وه
دهکهن، به م زووانه هه لده گیرېت دوا ی ئه وه ی هیچ به ره میکی
نه بوو، ئیشپیکردنه که شی ته نیا له دوو کاتدا بوو، به یانیان و دوا ی
نیوه پروان که هه ردوو کاته که خویندکاران و فره مانبه ران دهه اتن
و دهچوون بو دوا م، به دهر له مانه میترؤ که به تاله و هه وای تیدایه،
ته نیا شو فی ر و جابییه که ته نیایی ده لاویننه وه. قیلاکه ده که ویته
ناوه راستی دوو شه قامی به ناوبانگه وه، تۆمان با ی و سه لیمی
یه که م. فره مانبه ری گه رکه، ئه وه ی به رپرسه له دیاریکردنی
ناوی شه قامه کان، ناوی نه دوزییه وه بیجگه له بکوژ و کوژراو،
بو ئه وه ی هه ردووکیان له چوارگو شه یه کی نیشته جیووندا کو
بکاته وه، یه کیکیان به بالی راست و ئه وه ی تریان بالی چه پ
پیک دهینیت. سولتان سه لیمی یه که می عوسمانی، که دواتر
بووه حه فتاوچواره مین خه لیفه ی موسولمانان، یه که م خه لیفه ی
عوسمانیش بوو، نازناوی ئه میر ئه لموئمنین هه لبریت. دوا ی
ئه وه ی کوده تای به سهر باوکیدا کرد، هه موو برا و برازاکانی

کوشت، بُو ئه وهی به ته واو هتی دهسه لات بگریته دهست، په لاماری میسری دا و دوا سولتانی مه مالیکې چهرکه سییه کانی له میسر کوشت، تومان بای لای دهرگای زویله له سیداره درا، خه لک له هه موو شویڼیکه وه بُو دوا دیداری هاتبوون، داوای لیکردن سورته ی فاتیحه ی بُو بخوینن، دواتر زور ئازایانه و بی هیچ چاوتر و وکاندنیک پووی کرده ئه و پته ی قه ناریه ی، له یه کیک له گه وره ترین حه قده دهرگا که ی قاهره شوپ ببووه وه. رهنه گه فرمانبه ری گه رکه که وهک هه ولک هه لسا بیت بُو پیکه ینانه وه یان، ته نانه ت ئه گه ر گریمانه یش بیت، یاخود هه ولی ئه وه ی دها بلت به رژه وهندیه کانیا ن یه کتر بره وهک شه قامه هاوته ریبه که یان، هه رگیز به یه ک ناگه ن؟! رهنه گه بابه ته که نه ئه م بیت نه ئه و، به لکوو بیسه روبه ره یی هوکمی هه موو بژارده و بریاره کان له میسر دهاد.

قیلاکه له دوو نهوم و ژیرزه مینیک پیک دیت، هه رنهومیک پینچ سه د مه تر چوارگو شه یه، ژیرزه مینه که بُو میوان به کار دیت، داپیره ناوی نابوو هو ده ی گه شتیاران واته ژووری میوان، که له کوندا به ژووری سالون ناو دهنرا. نهومیک له هو لیکې چوارگو شه ی فراوان پیک دیت، چوار ژوور له خو دهرگیت، دووان لای راست و دووان لای چه پ، حه مام و موبه ق له کو تایى هو له که دایه، رووبه ری هه ریبه کیکیان هاوتای شوقه یه کی ئیستایه چ له پایته خت یان له هه ریمه کان. نهومی دوو هم هه مان نه خشه ی هه یه به لام له بری چوار ژوور شه ش ژووری هه یه، ئه مه ش رووبه ری حه مام و موبه قه که ی له چاو نهومی یه که م بچوو کتر کردو وه ته وه. ژیرزه مینه که پیروژه و ناهیلن منداله کان به کاری به ینن، دهرگا که ی ته نیا بُو میوان و پریواران به کار ده ینریت، پوژیک له پوژان داپیره

ړو وگرځ نه بووه، له و میوانانه یی هاوسه ره که ی میوانداری کړدوون، یاخود ئه وانه یی له شه قامه وه ده هاتن. هاوسه ره که ی پیاوړکی هه لکه وتوو بوو، دواى ئه و سامانه ئه ژمارنه کړاوه شی به میرات بوى به جی مابوو، پیاوه که زیاتر چاکه خواز و باوه پدار بوو بوو. ده لاین پاره و ده سه لات دوو خراپه کارن و دوو تاقیکړدنه وه ی مه زنیشن، له گه ل هه ریه کیکیاندا ناوه رڼو کی راسته قینه ی مروقه کان به دیار ده که ویت. باپیره جه وهه ریکی گرانبه ها بوو، سامانه که ی به ناوبانگی کړدبوو، لی هه لویسته جوان و چاکه کانی زور له وه گه وره تره باس بکړیت یان ئه ژمار بکړیت، به تاییه تی دواى ئه وه ی که سوکاره که ی له ملاولا، گوئیستی چیروکه کانی بوون، ویرای جیاوازی له گیرانه وه گان به لام هه موویان جه ختیان له یه کتری ده کړده وه. به میوانی به ره به یان ناوزه دیان کړدبوو. هه موو رڼوانی یه کشه مه یه ک سهر دانی مه زاری ئال به یتی هه ریه ک له خاتوو نه فیسو و خاتوو سه کینه و خاتوو عائیشه و خاتوو زهینه ب و ئیمام حوسینی ده کړد، خیر و سه ده قه ی ده به خشیه وه به سهر هه موو لیقه و ماو یکه، له گه ل هیچ که سیکه ر هزیل نه بوو، دهستی به ړووی که سه وه نه ده نا پیداو یستییه که ی هه رچی بووايه. کاتیک کوچی دواى کړد، هه شامه ت هه لده قولاً، ژنه که ی و منداله کانی نه یان زانی ئه و خه لکه زوره چوون کو بووه ته وه و چوون به هه والک یان زانیوه؟! ئه و رڼو ژه مزگه وتی خاتوو نه فیسو که سیکی تری نه ده گرت نویژی مردوو بکات، پیش ئه وهش له کاتی شوشندا پیاوان کیپرکیان بوو له سهر ئه وه ی کی ئه و شه ره فیه ی پی ده به خشریت.

له کاتی به ړیکردن وهک با خیرابوو، له سهر شانی که س نه بوو، پیاوه کان یه ک به دواى یه ک له خیرا ړیکردنی ئه و ده که وتن، بو

دهتزانى له سه‌ر شانى كىيه؟! فرىشتهى سىى له‌م رۆف بالابه‌رزتر..
 هه‌رىه‌كێك له‌ فرىشته‌كان ته‌نيا دوو چاويان هه‌بوو، بى‌ هه‌يچ شتى
 تر له‌ ده‌موچاو.. دووچاوى گه‌وره‌ و‌ پوون تىشكى لى‌ ده‌بووه‌وه‌.
 ئه‌مه‌ گى‌رانه‌وه‌ى داپىره‌ بوو بۆ له‌يلا، زياتر باس ده‌كات و‌ ده‌لىت،
 ئه‌وه‌ى ئه‌قل و‌ مېشكى به‌هه‌يز بووايه‌ له‌ ژنان و‌ پياوان به‌ «الله
 اكبر» كردنه‌وه‌ دواى ده‌كه‌وتن، توشى شووك بووبوون، ئه‌وانى
 ترىش كه‌ زۆرىنه‌ بوون له‌هۆش خۆ چووبوون، ياخود له‌ شوينى
 خۆيان مابوونه‌وه‌، له‌به‌ر خۆيانه‌وه‌ ده‌يانبزپكاند.

هه‌و النامه‌ى كىتېب

لوسی

نه خوشخانه - ته مووی ۲۰۰۰

نهمرو دیت بو بینیم.

جارجار ناونگی به یانیاڼ بونی نوم بو دینیت. بون یاده وهری
خوی هه یه، بونه جیاوازه کانی له شی بلاو بوو ته وه و چه ندین
ساله به ژیر پیستمد بلاو بوو ته وه، له گورده کاش شی دهمه وه
نهو بونه هر دهمیتته وه، پوحم وهک یادگارییهک له گهل خویدا
هه لیده گریت، نه گهر روژیک به یهک گه یشتین بیرى دهینمه وه له
ناخدا هه لمگرتووه، «مهولانا جه لاله ددین رومی» به مه ده لیت
(له دره وهی هه موو بیروبو چوونه کان، هه موو چه مکه کانی باشه
و خراپه، چاکه و گونا هه، میړکیکی فراوان و بیکوته هه یه، له وی
پیک ده گه یڼ).

گهر دنی مالیک بونه دلخوازه که ی خوی لی دیت (سکس ئیل)،
هه روه ها نه م بونه جیاوازه له بونی له شی له سنگه وه بو ناوک،
لی بو نه وانه بونی (مسیو پوشا) ی به کار دهینا، که پیکلامه که ی
دهیگوت بو نهو پیاوانه یه، که هاوسه رگرییان کردووه! له
بونه که یه وه هه ستم پی ده کرد کاتیک ناره زوویه کی زوری ده بوو،
نهو ساتانه بونی (ماشو) ی به کار دهینا، که شووشه که ی له سهر
شیوه ی چه کوچ بوو، بونی راسته قینه ی له شی به بی هیچ بونیکى
تر له دوو شوینی له شی ده هات، له ژیر بالی و له چووکى، بونیکى
جیاواز و خوش که به هیچ بونیک لهو بونانه به راورد ناکریت که
به کارى دهینا، ته نانه ت بونی کارفوریش، که خوی پی ده شورى.

بۆنهکانی به هیژ و سیکسی بوو، په لکیشی ده کردیت، زۆر
 ڕاشکاوانه که هیچ گومانیک هه لئاگریت، باسی له که سایه تیهکی
 بوێر و چاونه ترس ده کرد، هه رچه نده بۆ یه کهم جار بینیمان
 مه نگ و پیاویکی جوامیر دیار بوو، ته نانه ت ئه گهر نکۆلیشی لی
 بکات، یاخود به منالی باش نه یناسیبت. هه موو ئه مانه م تیا دا به دی
 کردوو. په نگه زووتریش!

له گه ل مالیک، بووبووم به جۆن پاتیست گرونوی پاله وانی
 رۆمانی (بۆن) ی پاتریک زوسکیند، هه ستیکی ناوازه ی بۆنکردم
 هه بوو، هه روه ها وه ک ئه و خه لکه ی رۆمانه که به بۆنه که سه رسام
 بووم و پۆ چوومه ئاههنگی سیکسی به کۆمه له وه. بۆنه که ی هه موو
 ئاره زوو ه سیکسییه کان به تاییه تی ئابروو به رهکانی ده ته قانده وه،
 بالاترین که تن له شی داده پۆشیم، نزیک بووم له وه ی وه ک چۆن
 خه لکی ناو رۆمانه که، له کۆتاییدا چۆن شه یدا ی پاله وانه که بوون
 و چییان پێ کرد. به ندهش وام لی هاتبوو برینداری بکه م و
 خوینی بمژم.

له ناخماندا شه هوته ی مروقه سه ره تاییه کانمان هه لگرتبوو، که
 بۆ یه کهم جار هه ستهکانیان ده جوولیت و ده پارێته وه و گری
 گرتوو. هه روه ها وه ک چۆن ئاژه لی نیر و می له رینگای بۆنه وه
 یه کتر ده ناسن، لایه ک بۆن ده رپژێت و لایه که ی تر وه ری ده گریت
 و وه ری ده گیریت، به م شیوه یه تیکه ل ده بن و سووری ژیان
 به رده وام ده بیت. ئه و نیرینه ی من بوو، به ندهش مینه ی ئه و بووم.
 نیر و می و بۆن.

دوای ئه وه ی مالیک ده هات بۆ لای من و له یلا، هه ست به
 بۆنی ده که م و ده ینا سه مه وه، زۆر به ئاشکرا ده زانم بۆنی ئه وه،

بی ئه وهی گوی به وجودی شهرمنانه ی لهیلا بدهم. هه رچه ند
 بونی ئه و بونه شه هوانییه به هیزه ی بکه م، که زور به باشی جیام
 ده کرده وه و پیش خوی ئاشکرام ده کرد. ئه و بونه ده یورو و ژاندم،
 ئیستا ده زانم بوچی ئه و نه یینییه م ئاشکرا کرد، چونکه ئه و عیشقی
 منه و ئیره یی لی ده که م، هه موو ئه وانه م له پشت ئه و پیکه نینه توند
 و توو په یه دا شار دبو وه وه، به شیوه یه ک باسم لیوه ده کرد وه ک
 ئه وه ی جیگای بایه خ نه ییت، ته نیا مه به ستم بو کاتبه سه ربردن
 و گالته پیکردن بیت، به لام روژیک سه ری له سه ر سکی رووتم
 دانا بوو، منیش رازی دلی خومم بو کرده وه، له و کاته دا سینگ و
 نیوان رانم گرپیان گرتبوو، ئایا دلی ئه و روژه ی له یاده؟

شه و النامه ی کتیب

ئارشاچ مه نديكانيان

نيم پراتۆريه تي عوسمانی - وان - ١٨٤٣

ماوهی ههفتهیه که، به فرمانی سولتان عهبدولمهجیدی یه کهم کارکردن له چاپخانه کهی ئارشاچ مندیکانیان بهردهوامه، بۆ چاپکردنی دههزار دانه له قورئانی پیرۆز، به مه بهستی دابهشکردنی له یادی له دایکبوونی پیغه مبهری شه ریفا.

ئهرکیکی قورسی سه رسانی خاوه ن چاپخانه که بوو، که ئهم جوړه گه وره یه ی له داواکاری پووبه پوو نه بوو بووه وه. هه موو شتیک له ناکاو بوو، چ داواکارییه که و چ بۆ خاوه نکاره کهش. به لایه وه سه یر بوو، له ناکاو و به بی هیچ هۆکاریک له کۆشکه وه داوا کراوه.

نێردهیه که له کۆشکه وه هات و پێی راگه یاند: سبه ی کاتژمێر ٨ به یانی دوو سه رباز دین، له گه لیان وه ره بۆ کۆشکی تۆپ قاپی.

ئارشاچ به ترس و له رزه وه وتی: هیچ بووه؟ ده سه لاتێ ئه وه مان نییه هیچت پێ بلێن، دوودل مه به، خیرا بزر بوون.

وێرایی دلنه وابوونی له گوزارشتی کۆتاییدا به لام ئه و شه وه خه وی لێ نه که وت. سه ری سیخناخ بوو به خه وی ناخۆش. له خه وه کانی وا خۆی ده بیینی له ژووریکی تاریکدا له سیداره دراوه، یاخود له ژووریکی شیداردا داپۆشراوه و له سه رمادا هه لده له رزیت، یاخود له ناکاو سیسرک له و کونه بچووه که ی ژووره که، هیرشیان بۆ هیناوه و له ژێر سیسرکدا بزر بووه و دیار نه ماوه، کۆتا خه ون

ماریکی قوچدار له بهردهمیدا قیت بوووتهوه و به خووهلانیک پیوهی دا، بویکهه جار و دواچار لهشی لهجووله کهوت.

به چاویکی ئاوساو و ماندوو که شین بوو بوووهوه، پیلووییه که بهئستهه بهرز دهبووهوه، دهستی بوی پایپهکهی برد، یهکیک لهو شتانهی له باپیویهوه و له ریگای یهکیک له گرووپه ههشیشهخورهکانی پیشو، بهدهستی هینابوو بوی بهجی مابوو. بهخیرایی کاتزمیری دیوارهکه لی دهدات، له کاتی دیاریکراو نزیک دهبیتهوه، به جوانترین پوښاک خوی دهپوښیت. سولتان دهبینیت. نهگهه یهکیک دوو روژ پیش نهوه پیی بوتایه سولتان دهبینیت، گالتهی پیی دهکرد و به شیت ناوزدهی دهکرد.

ئارشاج له خوی دهپرسیت، ئایا بهتایبهتی چی له من دهویت؟ وهک زورینهی نهرمه نییهکان کریستیانیکی دلسوز بوو، یهکهه پینچ شههمههی ههموو مانگیک دهچیت بوی کلیسا بوی پاکبونهوه له گوناوهکانی، یهک شههمان دهچیته کلیسا، له نویژ و روژووگرتن دانهبراو. مانگیک پیش ئیستا چهندین ئینجلی لهچاپ دا، بهدیاری پیښکهشی کلیسای کرد بوی بهپیروزرکردن و نزیکبونهوه له ههزدهتی عیسا.

له مندالییهوه ههلهکهوتوو بوو له ههلهکولینی نهخشهکان لهسهه زهنکوگراف، باوکی تورنهچییهکی بهناوبانگ بوو، دهسترهنگینی و وردبینی له کارهکهیدا بهمیرات له باوکییهوه بوی جی مابوو.

کاتیک له دهرگا سهههکییهکهی کوښکی توپ قاپی چوهه ژوووهوه، ههستی کرد لهشی دهلهرزیت، له ههردوو لاهه دوو سهرباز بهرگی سهربازی، که له کانهزای مس دروست کرابوو پوښیبوو، ههردووکیان کلاوییان له ههمان کانهزای لهسهردا بوو، له بهتینی بلیسهکهیدا چاو دهسووتینیت کاتیک وره دهدهیته بهر

خۆت و دەرتهوێت تەماشایان بکەیت.

کۆشکەکە لەسەر دیزاینی عوسمانی بارۆکی دروست کراوە، چەندین بینا، خانو، مزگەوت، نەخۆشخانە و چیشخانەی تێدایە،... وێرایی ئەوەی هەلسوکەوتەکە سامناک بوو، چاوەکانی داخست و خەیاڵی کۆشکەکە دەکرد، کە دوو مانگ بەر لە ئیستا فرمانی بیناکردنی راگەیاندبوو، وا دەرەکەوێت لە تۆپ قاپی دێرین، شوێنی نیشتهجێبوونی سولتانهکانی دەوڵەتی عوسمانی بۆ ماوەی چوار سەدە، جارێ بووبوێت. بۆیە بریاری دا دانەیەکێ تر دروست بکات کە بۆ خۆی بگەرێتەو، ناوی دۆلمە باخچەی لی بنریت، پاشان هەستی بە بزەییکی سەرلێوانی کرد، کاتیکی بیری کەوتەو، یەکێک لە باشترین ئەندازە یارە ئەرمەنیهکانی تەلارسازی، بە ناوی سەرکیس بالیان کۆشکە نوێیەکی دروست دەکات.

ئارشاخ لەبەر خۆیەو دەلیت وا دیارە ئیتر سەردەمی ئیمەیه. تاک تاک سەربازەکان لە بەرانبەر بیناکەدا راوەستان، کە ڕووکاری دەرەوێ ڕازاو و نەخشینراو بوو، یەکێک لەناو بیناکەو هات و میوانەکە لەگەڵ خۆیدا برد بۆ یەکێک لە هۆڵەکانی بیناکە، هۆلیکی فراوان و فەرشیکی گرانبەها پەراو، زەخرفەهێ فەرشەکە وینەیی سروشتی تێدا چنرابوو، ڕەنگی قەزەبی تیایدا زۆل بوو، لە هەردوو لای پێش هەیوانە شووشەییە ڕەنگاوریەکان بەیەکەو ڕیز بووبوون، پاشان پلیکانەییکی تەختە کە لە چوار پلیکانە پێک هاتبوو، دوو پلیکانەیان ڕەنگی ساجیی تۆخ دووانەکە تریان پەش بوون، ئەملاولا تا کۆتایی پلیکانەکە موخاچەرە تەختەیه لە ڕەنگی ساجی تۆخ. لە کۆتایی هۆڵەکەدا قەنەفەیهکی سوور، کە تەختەکە ڕووپۆشی ئالتوون بوو، قوماشەکەشی بە داوی زیڕ و زیو چنرابوو.

فه رمانی پې ده کهن دابنیشیت، به بینینی پاسه وانه تایبه ته کان، که له چوارده وری شوینه که بلاو بوونه ته وه ده شله ژیت، به لام دوو کهس له هاوشار و هاو پیشه کانی له وې ده بینیت، به وه زیاتر قورگی وشک بوو.

له بهر خو یه وه ده لیت ئیستا ده توانم چاک بېمه وه من بوچی هاتم.

هه رسیکیان له ئیپم راتوریه تی عوسمانی، خاوه نی ئه و پیشه یه ن (چاپخانه) که تازه هاتو وه ته ئاراهه: چه ند رسته یه کی دلّه راوکی و خه ماوی له گه لدا گوړپنه وه ی، دواتر بېده نگیی هه لېژارد.

دواي دوو کاتر میړ چاوه روانی، که به باشتړین شیوه میوانداریان لی کړا، خزمه تکاره که ده لیت سولتان گه یشته، هه موان به ترسوله رزیکی دیاره وه له شوی نی خو یان هه لده ستن. ئارشاج له ده رگا سه ره کییه که وه به یاوه ری هه ردو سه ربازه که چو ن هات گه رایه وه، سه لامی لی کردن و سوپاسی کردن، راس ته وخو چوو بو لای فه رهاد مه ندیکانلی، له ریگی گه راندنه وه یدا ته نیا بی ری لای ئه و بوو، له فه رهاد زیاتر ناتوانیت ئه و ئه رکه قورسه بخاته سه ر شانی هیچ که سیکی تر!

فه رهاد هه رحه وت شیوازی خو یندنه وه ی قورئانی به ته جویده وه له بهر بوو، له کاتی کوچی دوايي یه کی کدا ئه گه ر داوای لی بکه ن، له سه رقه بران و له مزگه وتیش به خوړایی قورئان ده خو ینیته وه. وېړای ئه وه ی فه رهاد خو ی بو ئه وه ئاماده ده کړد، حو جره یه ک دروست بکات بو ئه وه ی مندالان فیړی خو یندنه وه و ته جویدی قورئان بکات، به لام ئارشاج توانی رازی بکات به وه ی کارکردن له چاپخانه که دا و به تایبه تی له پرؤسه ی سه رپه رشتی و چاو دیړی کړدنې چاپکراوه کان، گه وره ترین خزمه تکرده به ئیسلام

و موسولمانان، که نژای پیروژبوون و دلخوشی بۆ دهکهن، ئه وهی بهم کاره ههڵستاهه، پاشان ئه م کاره بۆ ماوهیهکی دیاریکراوه، پاشان دهتوانیت بچیته وه سه ره ئه و کاره ی خۆت ئارهزووی دهکهن.

فەرھاد نموونەى یەکیک لە گەورە شوڤشگیڤه‌کانى کورد بوو، هه‌رچه‌ند موسوڵمانىكى سوننه‌مه‌زه‌ب بوو، به‌لام به‌شداری له‌ شوڤشى ئیزیدییه‌کان کردبوو، که ئه‌مسال هه‌لگیرسابوو، پێشتریش به‌شداریى شوڤشى گه‌وره‌ی شازاده محهمه‌د پاشای گه‌وره‌ی ره‌واندوزه‌ی کردووه‌.

به نكۆليكر دنه وه ئار شاج ده لیت:

بۆچی وا دهكەيت زۆرت لى بکه م و ئاره قى گله يیه کانت به
 نیوچه وانمدا بیته خواره وه، له کاتیکدا تو برای منیت؟
 فه ره اد قاقایه ک لى ده دات، ئار شاجیش به رده وام ده بیّت له سه ر
 قسه کردنه کانى:

برام بۆ پييدهكەنيت؟ ئەر مەن و كورد يەك رەچەلەكن، بەلام بەسەر چەند عەشرەت و ئاينىكا دابەش بوون. ئەي ئەر لەيەكچوونە پوون و ئاشكرايە نابىنيت، كە لەنيوان ناوى هەردوو نەمالەكەماندا هەبە؟ مندېكانلى و مندېكانان؟!

باوکی فەرھاد باسی لە پشنیوانی ئەرمن و کورد کردوو
 ، لە دەستیکی جەنگی عوسمانی-پرووسی ھەر لە سەرھەتاکانی
 سەدەدی شانزەھەمدا تا ئیستاش، چۆن زۆرینەی خەلک، لە
 ترسی مالوێرانی کە تەپ و وشک پیکەووە دەسووتینیت، شاری
 سەرھەدیانی بەرھەو وان جی ھیشتوو، چۆن خۆدا ئەو ناوچە
 ھیندۆ-ئەوروپیایی پروبەرفراوانەیی فەرمانۆش کردوو، کە ھەر
 لە دێرژمانەو بەسەر کورد و ئەرمنەدا داھەش بوو. ئەو ھە

کوردستان داگیر بکات، به‌زه‌روورەت ئەرمینیاش داگیر دەکات،
 پێچه‌وانه‌که‌شی راسته‌، چۆن به‌ درێژایی میژوو له‌ لایه‌ن ئاشووری
 و فارس و مه‌قدوونی و رۆم و عه‌ره‌به‌کان و دواچاریش له‌ لایه‌ن
 تورکه‌کانه‌وه‌، پووبه‌پووی په‌لاماردان و داگیرکردن بوونه‌ته‌وه‌.
 هه‌رچه‌ند ئاینی فه‌رمیی ئەرمه‌نییه‌کان کریستیانه‌ ئه‌و کاته‌ی له‌ ژێر
 ده‌ستی رۆمه‌کاندا بوون، زۆرینه‌ی کوردیش باوه‌ریان به‌ ئیسلام
 هه‌یه‌. به‌لام له‌ گه‌ڵ ئەوه‌شدا بران، له‌ کاره‌سات و شوێن و ته‌نانه‌ت
 ئاینی کۆنیان، که‌ زه‌رده‌شتی بووه‌ هاوبه‌شن.

بیگومان ئێمه‌ براین. بازرگانێکی میسری له‌ بنه‌ماله‌ی قللینی
 ده‌ناسم، بۆی گێڕامه‌وه‌ کاتیکی ئیسلام فه‌تحی میسری کردووه‌،
 به‌شیک بوونه‌ ئیسلام، به‌شه‌که‌ی تر به‌ کریستیانی مانه‌وه‌،
 به‌رده‌وام له‌ ناویه‌ک ر‌ه‌چه‌له‌کدا هاوبه‌ش بوون و پێرای جیاوازی
 هه‌ردوو ئاینه‌کانیان.

لێ تۆ له‌ گه‌ڵ منیت، له‌ تۆ باشترم ده‌ست ناکه‌وێت.
 به‌نده‌ش ناتوانم داواکارییه‌که‌ت ر‌ه‌ت بکه‌مه‌وه‌.

ئارام ئارشاچ مهنديكانيان

ئامههه - ١٨٦٨

له نێوان ههردوو براکه مەدا، بهنده له دواى برا گهوره که مهوه هاتووم، مریه می دایکم له مندالبوون زۆر دواکهوت، تا کوو خودا بابازیانی برا گهوره که مانی پێ به خشین، که به ناوی باپیرمانه وه له باوکه وه ناو نراوه.

خهجه، که دهسته خوشک و هاوڕێی دایکم بوو، له هه مان کاتدا خیزانی هاوڕێی دلسۆزی باوکم فهرهاد مندیکانی بوو، ئامۆژگاری کرد که سهردانی چیاى ئارارات بکات، به لکوو به ره که تی به سه ردا برژیت، پێی وت ئه وه ی له مندالبوون دوا که وتوو، سهردانی چیاى ئاراراتی کردوو، وهک بلی شنه یه کی به ره که تی به سه ردا هه لکردبیت و له چه ند رۆژیکى دواى زیاره ته که دوو گیان ده بیت. لى دایکم زانیاری له سه ر ئه و وزه ناوازه یه ی ئه و چیا بلنده هه بوو، رهنگه ئه وه ش بو ئه وه بگه رپته و وهک ده لیت، که شتی نووح له سه ر لووتکه ی ئارارات جیگیر بووه، یاخود گرکانیکی خاموش بیت و له هه رچوار لاه به ئاگره به ردینه ده وره دراوه، که له ناخی زه وییه وه به وزه یه کی ناوازه وه هه لتوقیه و. دایکم تازه قوناغی هه رزه کاری تیپه پاندبوو، نه نکم بو زیاره تکردن سهردانی ئه و ناوچه یه ی پێ کردبوو، بو ئه وه ی هاوسه ریکی باشی به قسمه ت ببیت، به راستیش دایکم پیاویکی وهک ئارشاچی باوکمی به قسمه ت بوو، که نمونه ی ره وشته رزی و ئیماندارى بوو.

سالی ١٨٥٥ له دایک بووم، باوکم پێی وتم ئاههنگی له دایکبوونت گه وره بوو، له قه ره بالغی و گرنگییدان هیچ له وه ی برا گه وره که م که متر نه بوو، وهک ئه وه ی یه که م جار بیت مندالیان ببیت! پووره

خه جهم که له دایک و نه نکیه وه رستن و چینی به میرات بو جی مابوو، فهرشیکی بچووی دهستی له کاتی دوو گیانبوون به کوره کهی، که خوی چنیووی پیشکه شی دایکم کرد، پوره خه جه پیچ مانگ دوی من کوره کهی چای به دنیا هه لهینا، له براکانی خوم نزیکتر بوو بوم. ئه ویش سالار فرهاد مندیکانیلی بوو.

ئیسنا ئیمه له دیار به کر له دوو خانوودا دراوسی یه کین، باوکم و فرهاد هاوپی ته مه نی پیش له دایکبوونی من، به چهند سالیکی کهم، دوی گرزی و ئالوزیه گوره کهی به دوی شکستی شوړشی به درخانییه کانداهات، راگو یز را بوون. زورینهی راویژکاره کانی شوړشه که، ئه رمه نی و ئاشووری بوون، ئه مه ش دهره نجامی پیلانگی پی دهوله ته گوره کان، خرۆشاندنی ئاشوورییه کان و تورکه کان بوو به رانه به کورد. باوکم پیش ئه وهی بین بو ئیره چاپخانه کهی فروشت، هه رگیز حه زی نه ده کرد قسه و باسی له سه به کین.

له روژی له دایکبووندا، دوو سال به سه دهستی کردنی جهنگی قرم دهستی پی کردبوو، وای پی دهچوو پووسیا، که بریاری دابوو واز له دهسته به سه رداگرتنی قرم و دهریای رهش و هه ردوو به ندهری بوسفور و دهره نیل نه هینیت، پیشکه و تنیکی گوره ی به دهست هینابوو، به ردهوام بهم شیوه به بوو، هه ر له سالی ۱۵۶۸ تا ئیسنا حه وت جار به رانه به سی جار به سه ر عوسمانیه کانداهه سه ر که ووتون، ته نیا جاریکیش وهک یه ک بوون!

به هه مان شیوه دوو سال به سه ر شوړشی یه ز دانشیر خوشکه زای به درخان، له هه کاری تییه پی، لهم شوړشه باوکم و فرهادی مامم به شداریان تیدا کرد، که ئاشوورییه کان و کورده ئیزیدییه کان تایدا به شدار بوون، ئینگلیزه کان له کوتاییدا دهخاله تیان کرد، سولحیان له نیوان کورد و تورکدا کرد.

سالار فه ره هاد مه نديكانيلى

ئامه د - ١٨٦٩

من و ئارام جمكى يهك پوڤهين، ئەم پهيوه ندييهش تهواو كهري
دوستايهتي و برايهتي باوكم و مام ئارشاج مه، له گهه له خهجهي
دايكم و مريه مي ئاموژنمدا.

سالانه له شهشي كانووني دووهمدا، پيكه وه ئاههنگي
له دايكبوونمان دهگيرين، پاشان هه موومان دهچين بو نويز كردن
له كليسي ئه رسه زوكسي، دهگه پييه وه ماله وه بو ئاههنگي پاران و
خواني پازاوهي گوشتي جوړاوجور، كه دايكم و ئاموژنم ئامادهيان
دهكرد، ههروه ها دهچووينه جهژني قيامهت كه ريكهوتي يهكي
نيسانى هه موو ساليك بوو، ئاموژنم به يارمهتي دايكم كيكي
ئاماده دهكرد، ههروه ها جهژني پاكيزه ماريه له ههشتي ئابدا،
كه ئاموژنم وهك پيروزبوون و ئيماندارى به ناوي ئه وه وه ناو
نرابوو، دواتر جهژني له سيداره دان له نوئي ئه يلوولدا، ئارشاجي
مام شيريني جه لاتيني رهنگاو رهنگي بو دههينايين.

ئيمه زور له وه بههيزترين كه هيج شتيك جيامان بكا ته وه..
ته نانه تائينيش. ته نيا بابازيان له و ريساي خو شه ويستيهي
نيوانمان لاي داوه، كه نازانم له كوئيه سه رچاوهي گرتووه، چون
ئه و وزه نامويه دروست بووه، خوئي ليمان به دور گرتووه و
دهستبهردارمان بووه، ويپاي ئه وهي سه ره تاكان وهك كو تاييه كان
نه بووه. نازانم هوكاره كه هيقيني خوشكم بوو، ياخود هه لباردين
و خو شه ويستي و بههيزي ئارام بوو بو من؟

سالار فه ره هاد مه ندي كانيلي

١٨٧٠ — ئامه د

له سه ر چه ندين پيشنيار و هانداني هه موومان، خه جه ي دايكم دهستي كرد به دروستكردني پرژهيه كي بچوكي دهستي رستن و چنين، كۆمه ليك كچه كوردي هه ژاري دراوسي كۆ كرده وه، كه له ماله وه له سه ر ئاستيكي بچوك خه ريكي كاره كه بوون بۆ خيزانه كانيان. ئامۆژنه مه ريه م هاوسه ري ئارشا جي مام به پار ه به شداريي ئه م پرژهيه ي كرد، دايكم بي ماندووبوون هه ولي فيركردني دها، به لام كه موكورتي هه ر هه بوو، په نگه ئه مه ش بۆ نه بووني ئه و رۆحه هونه ريه به بگه رپته وه له ئامۆژندا. ئامۆژنه له چوار فه رش زياتري دروست نه كردبوو، په نگه كانى زۆر تاريك بوون، هه روه ها چه ند هه له يه ك له گري چينه كانيدا هه بوو، بۆيه زۆر ئازايانه به وپه ري وره به خو بوونه وه وتى: ئه م كاره له گه ل رۆحي مندا ناگونجيت.

كاتي ك لي ره نيشته جي بووين، مام و باوكم به چه ند كاري كه وه سه رقال بوون به لام سه قامگير نه بوو، گرنگ ترينيان به شداري كردن بوو له كاروباري كشتوكالي و به رو بوومچينه وه لاي دراوسي ئه رمه نيه كه مان، كه كي لگه يه كي ميوه هاتي هه بوو، له خي ر و خي راته كه ي پي ده به خشين (هه رچه ند ئيستا بي ري لي ده كه مه وه، هه ست ده كه م شيوازي كي جوان و مرو قايه تي بوو له هاوكاري بكي رنماندا)، له ناكاو بريار ده دات كي لگه كه ي بفرو شي ت وه ك ده ستي پي كي بۆ جي هيشتي ته واوه تي ئيمپراتوري به تي عوسماني. بۆ ئيمه هه لي كي باش بوو كه پيش بينيمان نه ده كرد، مامه

ئارشاچم به فرسه تێکی باشی دهزانی، به تایبه تی دواى ئه وهى
 ههردووکیان پاشخانێکی باشیان له کاروباری کشتوکالیدا پهیدا
 کردبوو، دراوسێیه که مان زۆر ئارهزووی دهکرد ئیمه کریان بین،
 بۆیه نرخه که ی زۆر بو داشکاندین، ئیمهش پارهوپوولی خۆمان
 ئهژمار کرد، باوکم و مامم پارهیان له ههندیك له خزمهکانمان
 قهرز کرد، بره پاره داواکراوه که مان کو کردهوه و کێلگه که مان
 کری.

دووباره دنیا به پروماندا پیکه نی.

مامه له ی کرینو فرۆشتنه که مان له ۲۰ ی ئازار کوتایی پی هیتا،
 که پوژی دواتر جهژنی نه ورۆز بوو، که تیایدا کورد و فارس
 پیکه وه ئاههنگ دهگیرن. په گوپیشه ی ئاههنگگیران وهک باوکم
 دهلیت، بو زهردهشتیه که مان دهگه رپته وه، که پوژیک له پوژان
 ئاینی ئیمه و ئهرمه نییه که مان بووه. پینش ئه وهی ببینه موسولمان
 و کریستیان، ئه و پوژه ئاههنگه که دوو ئاههنگ بوو، باوکم
 جلی کوردی رانکوچوغه ی پویشیبوو، دایکیشم جلی کوردی
 پهنگاورهنگی پویشیبوو، که وایه کی به سه ر کراسه کوردیه که دا
 دابوو، که له هه مان پهنگی کراسه که بوو. ئاموژنیشم وهک بهرگی
 دایکمی پویشیبوو، به لام پهنگه که ی داخراوتر بوو، قو له کانیشی تا
 مه چهک درێژ بوو، ئارشاچی مامیشم کراس و شهروالی له بهر
 دابوو که هیله کیکی قو لکورتی به سه ردا له بهر کردبوو. سه ره تای
 پوژه که به وه دهست پین دهکات، به ره و لووتکه ی چیا که ده پوژن،
 باوکم به به شداری کۆمه لیک له پیاوان، ئاگر له چه ند پارچه یه ک
 تهخته یه کی درێژ بهر ده دن، که بنکه که ی به شیوه ی هه ره می
 دانراوه. بلێسه ی ئاگره که هیما یه بو ئاههنگگیرانی یه که مین
 پوژی سالی نوێ. کاتیک تین و گری ئاگره که ده بینین، هاوار

وهه لهه له لی ددهین. پاشان دهگه پینه وه، قوناغیکی تری هاتن و چوون له سروشتی جواندا دهست پی دهکەین، له گه‌ل هاوپی و دراوسیه کانماندا هه‌له‌په‌رکیتی کوردی دهکەین، له‌پیش هه‌موویانه وه له گه‌ل بنه‌ماله‌ی مامه ئارشا جمدا. دواتر کنگر، یاپراخ به گوشتی کاو‌ر ده‌خوین، که له مه‌نجه‌لی مسی گه‌وره‌دا ئاماده کراوه.

وی‌رای گێ‌رانه وه به‌رده‌وامه‌کانی باوکم که سه‌روبه‌ریمان له‌به‌ربوو، به‌لام تا ئیستاش به‌های خو‌ی له‌دهست نه‌داوه و ئیمه‌ش به‌جۆشو‌خرۆشه‌وه گوییستی ده‌بین. باوکم شاره‌زا و به‌هه‌رمه‌ند بوو له گێ‌رانه‌وه‌دا، جووله‌کانی هه‌ردوو ده‌ست، گوزارشته‌کانی ده‌موچاو، ده‌بووه‌ هۆی ئه‌وه‌ی وا هه‌ست بکه‌یت گێ‌رانه‌وه‌که، له‌وه‌ی پیشووتر جیا‌وازتر بیت، یاخود لانی که‌م شتیکی نویی تیدایه.

پاشایه‌ک هه‌بوو به‌ ناوی زوحاک ماری به‌خێو ده‌کرد، هه‌موو پوژیک مندالیک ده‌بات بو‌ خۆراکی ماره‌کانی، تا پوژیک سه‌ره‌ی مندالی کاوه‌ی ئاسنگه‌ر دیت، بۆیه‌ بریار ده‌دات به‌وپه‌پی هی‌ز و توانایه‌وه، دا‌کوکی له‌ منداله‌که‌ی بکات و را‌ده‌ستی ئه‌و پاشا زۆرداره‌ی نه‌کات. هه‌ر بۆیه‌ شمشیریکی تی‌ژ دروست ده‌کات بو‌ کوشتنی ئه‌و زوحاکه، بۆیه‌ په‌لاماری ده‌دات و ده‌یکوژیت. هه‌موو شاره‌که له‌ چنگی ئه‌و زۆرداره‌ ئازاد ده‌کات، هه‌موو منداله‌کانی له‌ مردنیک‌ی راسته‌قینه‌ پ‌زگار ده‌کات، ئه‌و شاره‌ش ده‌که‌ویته‌ نیوان کوردستانی ئی‌ران و کوردستانی عی‌راق. له‌و پوژه‌وه به‌ بۆنه‌ی هه‌له‌هاتنی پوژیکی نوی، کورده‌کان ئاهه‌نگ ده‌گێ‌رن و فارسه‌کانیشیان له‌گه‌ل‌دایه. به‌بی ئه‌وه‌ی ئه‌و تاغ‌ووته له‌سه‌ر خاک و زه‌وی بیت، بی ئه‌وه‌ی هه‌واش هه‌لب‌مژیت.

سروشی ئاگرکردنه‌وه، جل‌وبه‌رگی ژنان و دابونه‌ریتی

ڕهنگاورهنگ و درهوهشاوه، خواردنی به تام، گێڕانهوه پر
 جۆشوخرۆشه چهند بارهكه، ههموو شتیك له سه رهه مان ڕیچكه
 دووباره ده بووهوه، به لام به بایه خدان به و ڕیكخستنه دووباره یه
 سالانه وهك خۆی، به لام ئه مجاره له پیکهاته كه یدا شتیکی نوێی
 هه لگرتبوو، وهك بلیت مۆركی سه رسورمانی بو زیاد كرابیت،
 ئه مه جوانیی ئه و ڕووداوه ده به خشیته، كه وا دهكات به دیاریكراوی
 ورد و درشتیم له یاد بیت، ته نانهت بچو و كترین ورده كاریش!
 ئه و ڕۆژه له كیلگه كه كاتیکی خۆشمان به پیکه نین و سه ما كردن
 و خواردن به سه ر برد، تا شه و مان به سه ردا هات و تاریك بوو،
 ئیتر پیویست بوو برۆین.

سالار فه ره هاد مه ندیکانیلی

ئامه د — ١٨٧٠

له مندالییه کی زووه وه، من و ئارام زۆر به جۆشوخوڕۆشه وه
هاوکاری باوکمان ده کرد له ئیشوکاری کشتوکالیدا، دواتر
مانوشاک برا بچوکه که ی ئارامیش په یوه ندیی پێوه کردین بۆ
ئیشوکار. سهیری سه وزایی ئه و ماتۆری ئاودیڕیه مان ده کرد، که
جۆگه له ی ئاوی دروست ده کرد، ئاوه که هه لده قولا بۆ ئاودیڕی
زه وییه که، به و شیوه یه شینایی و دره خته بچوکه که مان بۆ ئاینده
ده بیته سه رچاوه ی ژیان.

تووشی سه رسوڕمان ده بووین کاتی که بته تۆوه بچوکه که له
خۆله که دا ده چنرا، خاکیش له هه ناوی خۆیدا له ئامیزی ده گرت،
بۆ ئه وه ی چه که ره بکات و به ره مه ی جۆراوجۆری میوه هات
به ره م به ئینیت. نه ئینییه که له و پرۆسه سه رسوڕه ئینه ردا هه بوو،
وه که ئه وه ی خودا به دهستی خۆی ئه و بته تۆوه به ره مه دارانه
بچینیت نه که دهستی ئیمه.

هه رسیکمان گه وره بووین و له ئه لفه وه بۆ یا به رپرسیار
بووین، له هه موو ئه و شتانه ی په یوه ندیی به کشتوکاله وه
هه یه: کړینی تۆوه کان، ئیشوکاری کێلاندن، تۆوچاندن، ئاودان،
بژارکردن، له کۆتاییشدا به رووبوومچینه وه، له گه ل تپه ربوونی
کاتدا هه ردوو باوک به شه رمه وه هاوکارییان ده کردین، به تایبه تی
دوای ئه وه ی دوو پیاومان هێنابوو بۆ هاوکاریکردن. له گه ل
چینه وه ی هه ربه رووبوومی که دا، خۆشه ویستی و په یوه ندیمان به
خا که وه زیاتر ده بیته. ئاسمان پۆژگاریکی به خشنده یه له گه لماندا،

مژدهی ههسانه وه مان پێ ده به خشیته، له بری پرۆسهی ئاودان له لایه ن ئیمه وه، ئاسمان ئه و بارگرانییه ی خستوو ته ئه ستوی خۆی، دایکم و ئامۆژنه مریه م، له به رده م ده رگای هه ردوو مال وه ستاون، ده ستی نزا و سه له واته لیدان بۆ خودای گه وره به رز ده که نه وه، تاکوو ئاشتی نیوان عوسمانیه کان و رۆسه کان به رقه رار بیته. هه ر له جه نگی قرمه وه سالی ۱۸۵۶ له ئارامیه کی به ئاگا بووین. گویم بۆ دایکم شل کړدبوو، که به دلێکی پره وه نزا ی ده کړد، کورد په رته وازه نه بن و لیک جیا نه به نه وه، گوزارشتیکم بیر دیته وه له یه کیک له دێره کانی مه موزینی ئه حمه دی خانی، که ده لیت (ئه وان هه موویان په رته وازه ن و هه میشه یاخی و له دوو به ره کیدان)، هه روه ها دێره که ی شه ره فخانی به دلیسی له شه ره فنا مه دا (کورد به گشتی کاتیک سه رداریک نه بیته گوێراهه لی بن، زۆرینه یان خوین ده ریژن، گالته به به نه ماکانی ئاسایش و سیستم ده که ن، به بچوو کترین هۆکار توو ره ده بن).

کاتیک مندا لێکی بچوو ک بووم، باوکم وا راهاتبوو چه ند دێرێک له شانامه و شه ره فنا مه م بۆ بخوینیته وه، که به زمانی فارسی بوو. لێ باوکم وه رگێرانی بۆ ده کړد، دوا ی ئه وه ی به مه به ست به زمانه ره سه نه که ی خویان به شیوه یه کی راسته قینه، ددانی به پیته کاندانا، لێره وه سه ره تای فیروونی زمانی فارسیم ده ستی پێ کړد. له یادمه باوکم وته یه کی له شه ره فنا مه دا ره ت ده کړده وه، که به به ردی بناغه ی قوتابخانه ی نه ته وه یی کورد داده نرا، که ئه وه ش بۆ پیغه مبه ری خودا سلواتی لێ بیته، ده رباره ی کورد له چوارچیوه یه کی دیاریکراودا ده گه رینریته وه، (خودا ئه م تایه فه یه له ته بایی و یه کگرتندا سه رکه وتوو نه کات، به پیچه وانه وه جیهان به ده ستیانه وه تووشی فه لاکه ت ده بیته).

له هه موو کوبوونه وهکانیدا له گه‌ل کورانی نیشتماندا، که زورینه‌یان له دهره‌نجامی نه‌زانینه‌وه، باوه‌ریان به‌و قسه‌یه هه‌بوو، هوکاری هه‌موو شکسته‌کانیان بو‌ئو نه‌و نزایه ده‌گه‌راندوه، سه‌رله‌به‌ری ئه‌و قسه‌یه‌ی ر‌هت ده‌کرده‌وه و به‌هه‌لبه‌سترای ده‌زانی، جه‌ختی له‌وه ده‌کرده‌وه هیچ په‌یوه‌ندی به‌ پیغه‌مبه‌ره‌وه نییه. کاتیک ژیان به‌ ئاگری به‌رده‌وامی ر‌وژگار پییگه‌یاندم، ئینجا قه‌باره‌ی ئه‌و گونا‌هانم بو‌ دهر ده‌که‌وت، که بو‌ شکستی قسه‌وباسه‌کان هه‌لمانده‌به‌ست، یان تاوانی هه‌لبه‌ستنی فی‌ل و ته‌له‌که‌ی شه‌یتان، بو‌ ریگه‌پیدان به‌ لاوازی و ئاره‌زووه‌کانمان، یان قیزه‌وه‌نی گه‌وا‌هیدان به‌ ئایاتی قورئان وه‌ک هی‌مایه‌ک بو‌ ئیش‌پیکردنی ئامیری کوشتن و ویران‌کردن. هه‌روه‌ها چه‌ند به‌شیک له‌ شیعه‌رکه‌انی جزیری، چیرۆکه‌کانی فه‌قی ته‌یران و غه‌زه‌لیاتی عه‌لی حه‌ریری، شیعه‌رکه‌انی مه‌موزینی ئه‌حمه‌دی خانی بو‌ ده‌خویندمه‌وه، که سه‌رحه‌میان به‌ زمانی کوردی بوون. به‌وه وازی لی نه‌ده‌هینام که له‌ حوجره‌ فی‌ری خویندنی قورئان و ته‌جوید ده‌بووم، سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی که ئه‌و خویندکاری زانستی شه‌رعی بوو (سه‌رباری ئه‌وه‌ی ده‌مخویند)، ژیاننامه‌ی پیغه‌مبه‌ر، کتییی ئه‌ربه‌عینییه‌ی نه‌وه‌وی، عه‌قیده و صه‌رف و نه‌حو و مه‌نتیق و به‌لاغه و فیقه‌ی ده‌خویند. وای ده‌بینی هه‌موومان له‌کو‌تاییدا له‌ فه‌له‌کی ته‌نیا کتیییدا ده‌سوورپینه‌وه، جا ئه‌و کتیه‌ هه‌رچه‌ند پایه‌بلند و گرنه‌ک بیت و لقو‌پوپه‌کانی زور و هه‌مه‌چه‌شن بن، بویه هه‌ولی دا به‌ شیوه‌یه‌کی ئه‌کادیمی، زمانی فارسی له‌ قوتا‌بخانه‌یه‌ک فی‌ر بیم، که بو‌ ماوه‌یه‌ک ده‌وامم تیایدا کرد. به‌وه رازی نه‌بوو که دوو زمان ئه‌زانم، ئه‌وانیش عه‌ره‌بی که زمانی قورئان بوو، له‌گه‌ل کوردی وه‌ک زمانی دایک، به‌ناچاری زمانی تورکی و ه‌ک زمانی

داگیرکه ر فیر کردم، ههروهه ها خۆیشی تورکی دهزانی، ئه مه ش له و پوانگه یه وه که زمانیکې داسه پینراوه له مامه له حوکمی و فهرمییه کاند، بۆ ئه وه ی به هوی نه زانینمانه وه نه خه لنین.

باوکم له پرووی ئه نگیزه و هه ست و سۆزه وه نه ته وه په رسته، له یاده وه ری خۆیدا هه لگری وینه ی میژوویه کی سه ربه خویه، که هه وای ئازادی و په لکه زیرینه ی دلخویشی تیایدا به سه ر چووه. گوئییه کانی به چیرۆکی باو و باپیران سیخناخ بووه، که پشتا و پشت وهک هه رکوردیک نه وه له دوا ی نه وه به میرات بۆی جی ماوه، تا وای لی هات قسه و باسه کانی خه م و سۆزی بۆ هه ری می کوردستان ده چری، که له که ناری که نداوی فارسییه وه ده ست پی ده کات، بۆ هه ردوو ویلایه تی مه لاتییه و مه رعش، هه ردوو ویلایه تی فارسی و عیراقی عه جه می، ئازهریجان و ئه رمینیا ده که ونه باکوور، عیراقی عه ره بی و هه ردوو ویلایه تی موسل و دیاربه کریش ده که ونه باشووره وه.

پوخسار و فولکلوری میلی، پیکهاته یه کی بنه رته ی که سایه تی کوردییه، هه ر وهک چۆن به شیکی دانه براو بووه له یاده وه ری به کومه ل، له سه ر سه رگوزشته ی جه نگ و کوشتار و مالویرانی گۆش بووه. ئه و کاولکاری و دابرا نه له گه ل جه نگي نیوان ئیمپراتوریه تی عوسمانی و ده ولته ی صه فه وی ده ستی پی کردوو، لی کوردستان گۆره پانی جه نگه کان و به رزه خی نیوانیان بوو، ههروهه ها چۆن هه ردوو هیزه شه رکه ر و دژبه یه که که، جومگه ی په یوه ندییه کانی نیوان یه ک نیشتیمانیان له یه ک دابری، ئیدی به م شیویه کورد بووه دوو گرووی دژ به یه ک، گروویک پشتیوانی عوسمانییه کان ده کات، گرووپه که ی تر له گه ل سه رکه وتنی صه فه وییه کاندایه، مشتومریکی خویناوی به جه نگي چالديران

له سالی ۱۵۱۴ دهستی پېی کړد و سالی ۱۸۲۳ به جهنگیځی لیبروانه کوتای هات، که دهره نجامه کانی ئه وه بوو زورینه ی ئه و خاکه ی سهر به هه ژموونی صهفه وییه کان بوو، له لایه ن عوسمانیه کانه وه داگیر کړا، ئیتر لایه نگری و پاشکویه تیای بۆ ئال عوسمان بوو، ئه گهرچی راسته وخو له ژیر فرمانره وایه تی سهر وکی هوزده که یاندا بوون.

ئهم مشتومره ماوه ی سی سهد سال بهرده وام بوو، جاریک عوسمانیه کان زال ده بوون، جاریک صهفه وییه کان، له نیوان ئهم دوو هیزه شدا لایه نگری کورد به رزی و نزمی دهکات، ئهمه ش به گویره ی لوژیکی شکست و سهرکه وتن. به لام ئهم خه سلته ناچیته خانه ی هه لپه رستییه وه، ئه گهر ئه وه له بهرچاو بگرین، که بارودوخیک سه پینراوه و دلرقانه میله تیک سهر ده بریت، ته نیا له بهر ئه وه ی له سهر ریگای دوو هیزی مه زنی پاونخوازن. زور به داخه وه زورینه ی پرۆسه کانی کومه لکوژی کورد به دهستی کورد خوی بووه، ئهمه ش کاتیک یه کیک له و دوو هیزه، میره کورده کانی لایه نگری خویان به کار ده هینن، بۆ ئه وه ی په لاماری ئه و ناوچانه بدن که له ژیر چنگی پکا به ره که یدایه.

پرسیاریک له خوم ده که م، ئایا بارودوخه میژووییه که، هوکار بووه بۆ ئه وه ی له پووی جوگرافیاوه په رته وازه ببین؟ ئایا ئهمه وای کردووه زورینه مان قهومیکی کوچه ری بین، به ئاژده لارییه وه سهرقال بین، له شوینیکه وه بچین بۆ شوینیکی تر، که له وه پرگا و ئارامی تیدا بیت؟ بنه ماله که مان له سهرحه ده وه هاتن بۆ وان، له ویوه بۆ دیاربه کر، ئهمه ویپرای ره گوریشه ی دیرینمان که بۆ ئه و ناوچه پانوبه رینه ده گه پیتته وه، له ئه فغانستانه وه بۆ ئیران ده بیت.

سالار فهراهاد مندیکانیلی

نهمههه — ۱۸۷۰

بابازیان برا گه وره که ی ئارام، بۆ زیندوو پراگرتنی رینگا کۆنه که ی باوکی گرت، لای ئهرمه نییه کی خاوهن چاپخانه کاری ده کرد، زۆر ئاره زووی ئه و پیشه یه ی ده کرد، که مریه می دایکی زۆر ێک جار بۆی باس کردوه، له دهستبه رداربوونی باوکی له و پیشه یه ی که ئالوده ی بووبوو، سه رکه وتنی گه وره ی تیا دا به ده ست هینابوو، پالنه رێکی سه ره کی و شارراوه بوو، بۆ ئه وه ی له سه ره ئه و رینگایه بروات، وه ک ئه وه ی پیمان بلێت: (رۆژیک له رۆژان لێی ده کړمه وه و باوکم ده گه رپێته وه سه ره پیشه که ی خۆی).

به نده و ئارام چه ندين سال، هه موو رۆژیک نانی به یانی و نیوه رۆمان پیکه وه ده خوارد، له پانتایی کیلگه که مان که به تر ی و هه نجیر و سیو چینه را بوو. برا بچو و که که ی وای به چاک ده زانی کاتی ناخواردن بچینه وه بۆ ماله وه، زۆر به که می له گه ل ئیمه دا نانی ده خوارد، ته نیا ئه و کاتانه نه بیته که پێویستی ده کرد چه ند کاتر مێریکی دوورودریژ بمینیتته وه، وه ک ئاودانی زه وی یاخود به ره هه مچینه وه. عاشقی کشتوکال بووبووین، هه موو دنیا له به رچاومان سه وز ده چووه وه، خه ومان به به ره هه م و چینه وه ی به رووبووم و دهسته یانی پاره وه ده بینی، له خه ودا قازانجی پاره که مان ئه ژمار ده کرد وه ک ئه وه ی له راستیدا ئه ژمارمان ده کرد، دوا ی هه موو پرۆسه یه کی فروشتن له دله وه قاقا پیده که نین و دهم و زارمان ده کرده وه.

هیقینی خوشکم له گرووی چینی دایکدا بوو، به لام پابه ند

بوو به ودهی له کاتی ئیشکردنماندا خواردنمان بو ئاماده بکات، هه میسه ش گلهیی له گچه لیه کانی سهرپنگای بابازیان ده کرد، کاتیک خواردنی بو ئیمه دههینا یان بو شوینیک ده چوو. هه موومان ده زانین خووشی ده ویست، به لام خوشه ویستییه کی توندوتیژ، بابازیان دهیزانی به هو ی جیاوازی نیوان ئاینه کانیان بو ی نابیت، بو یه هیمنی و دلنه وایی مندالی گورابوو بو دلره قی و توندوتیژی و گچه لپیکردن، کاتیک گه وره بوو بوو.

گو ییستی گفتوگویه کی نیوان دایکم و باوکم بووم، کاتیک له ژو و ره که ی خویان بوون. مه به ستم گو یگرتن نه بوو، ئه مه سروشتی به نده نییه، به لام شتیک هه لوه سته ی پی کردم، سووسه کردنیک بوو به گرنگی بابه ته که ئه ویش په یوهندی نیوان خوشکه که م و بابازیان بوو، سووسه کردنیشم له جیگای خویدا بوو.

- «بروا بکه خانم، له قورئاندا به راشکاوانه هیچ ئایه تیک نییه هاوسه رگیری نیوان ئافره تیکی موسولمان له گه ل پیاویکی ناموسولمان رهت بکاته وه، به لام له پرووی کومه لایه تیه وه و هاتووه، یاخود راستتر بلین ریک که وتووین هه رامی بکهین، بو ئه وه ی ره چه له کی مندا له که بو ئاینی باوک نه گه رپته وه.»

- «تکایه فه ره اد پروژیک له پروژان هه له نه که هیت ئه وه ی ئیستا به منت وت، له ناو کومه لیکدا باسی بکهیت، تووشی ده رده سه ری ده بین، من پیشتر گویم له مه نه بووه!»

- «گو ییستی شیی نابیت، چونکه کهس ناویریت باسی بکات. تووشی سه رسو پرمان بووم، ئه ی کریستیان خاوه نی کتیپی ئاسمانی نین؟! ئایا پیاوی موسولمان هاوسه رگیری له گه ل کریستیاندا ناکات؟ ئایا سوژ و ره حمه تی خودا له به رانبه ر وشه دیاریکرا وه که یدا (اهل الکتاب) راتنا گریت؟!»

- «له ږووی کومه لایه تیښه وه ئم بابته کوتایی پی هاتوه، له ترسی نه وهی دهلیت په چه له کی منداله کان بو ئاینی باوک نه گه ریته وه».

- «باشه نه گهر دایکه کریستیانه که مکور بوو له سهر نه وهی منداله کانی بینه کریستیان له هاوسه ره موسولمانه که ی؟».

په شیمان بووه وه له قسه که ی و به خه جی وت:
- «به هه رحال، نه وان نازادن له هه لېژاردنی ئاینه که یان (نه وهی ناره زوو دهکات با باوهر بهینیت نه وهی ناره زووش دهکات با کافر بیت) بڼه مایه کی خودایی ږوون و نأشرایه». هه ناسه یه که هه لده مژیت ئینجا دلنه وایی ده داته وه:

«نیمه ش وهک خو مان خوشه ویستیان بو ئیسلام فیر ده که یڼ و باوهر بیان پی دهینین».

- «نه ی نه گهر ئیسلام بوونیان په ت کرده وه و ئاینی باوکیان هه لېژارد؟»

- «نه وهش هه لېژارده ی خو یانه».
دایکم زهره هه لگه را، چاوه کانی به نأراسته ی باوکم دهر په ږیوو، لیوه کانی دهر زین وهک نه وهی شتیک بلیت، به لام نایه ته دهر وه، بویه به خیرایی پی دهلیت:

- «خانم ده زانم بیر له چی ده که یته وه، به لام ئاین پیوهری چوونه به هه شت نییه. باسی نه وهم بو مه که نه گهر موسولمان بکوژیت و بدزیت، له کوتاییدا هر ده چیت به هه شته وه، نه وهی موسولمانیش نییه، هر له بهر نه وهی ئیسلام نییه، نه گهر سهر راست و به زانسته که ی و چاکه کانی خیر به خه لک بگه یه نیت، ده چیته دوزه خ. نه مهش له گه ل دادپه روهری و هه قدا ناگونجیت که له ناوه کانی خودان. خودا له هه موو شتیک گه وره تره، به لام

ھەمىشە ويناكردنى ئىمە بۇ خۇدا كورتىنە، دەستەۋەستانىن لە بەرانبەر مەزنىي خۇدادا».

دايكم دواى ئەۋەى سەرلەبەرى بابەتەكەى رەت كردهۋە، كۆتايى بە گفتوگۆكە ھىنا، ئاگادارىشى كردهۋە خۆشەويستىي زۆرى بۇ ئارشاج واى كردهۋە، لە بىروبوچونەكانى لا بدات، لە مىللەتى ئىسلامىش دوور بكةۋىتەۋە، بۆيە مەرچ دەكات ئەگەر خۇدى بابازيان ئاينەكەى بگۆرپىت بۇ ئەۋەى ھاوسەرگىرىي لەگەلدا بكات. ياخود دايك و باوكى بەو كارە رازى بكات !

نارام نارشاج مهنديکانيان

۱۸۷۶ - ۱۹۴۶

به هوۍ په وروږده توندي ئاينى هردو وکمان، تا ته مهنمان
 بوو به بيست سال د هستمان بهر ئافره تېک نه که وتبوو، ته نيا
 به دست خو مان ته و او ده کرد، که ئه وېش چي تر چيژمان لي
 نه ده بيني، ته نانه ته هندیک جار دواي ته و او بوون تووشی جوړیک
 دلته نگي ده بووم. کاتیک باسی حاله تي خو م بو سالار کرد، که
 له م دوايانه دا هه ستم پي ده کرد، سالاريش به هه مان شيوه
 نه نيني ئه و حاله ته ي بو باس کردم، که هه ستي پي ده کات، له و
 سته وه خته دا درکم به وه کرد جه سته ي گرگرتو و ئاره قاویم
 پيوستي به ئه زمونیکه، ئاگري نه رمونيان و نازکردني شوخیک
 له ژير جه سته ي ئوقره نه گرتو و مدامسو و تنييت.

له و کاته دا گه شتینه ئه وه ي دوو شتي گرنگ ئه نجام بده ين: به
 شيوه يه کی کاتي په يوه ندييه کانمان له گه ل ئاسمان دابيرين، پاشان
 به دواي بابازياندا بگه پيښ.

ئو پوړه، به نده و سالار هه موو شوينیکمان ته ي کرد به دواي
 براگه وره که مدام تا دوزيمان وه. وهک شيت به دواي ئه و شه يتانه
 ئه زمونکرده يه دا ده گه پايښ، که به رده وام به قسه و باسه کاني
 کنه ي ده کرد، باسی جوړه کاني وروژاندني بو ده کردين، ته نانه ته
 قيزه وه نه کانيش، ته نيا له بهر ئه وه ي پوړيک هاوړييه تي بکه ين بو
 جنده خانه، که هه ميشه ها توچو ي بو ده کرد.

به پيکه نينيکی گالته جارپيانه و دهنگيک، که سووکايه تي پيوه
 ديار بوو، بابازيان به سهرماندا هاواري کرد:

له کو تاييدا برپارتاندا بېنه پياو؟

پيپايده هه لشاخام:

- «نیمه هر که له دایک بووین پیاو بووین».

به لام وهک نه وهی گوئی له هیچ نه بووې، له سهر هه مان پیتی
سووکایه تیپیکردن به رده وام بوو، پرسپاری لی کردین:
- «نه ی خودا؟».

سالار به رده قی قسه ی پی بری:

- «ته نیا به وشه یهک وه لام بده رده وه، هاورپیه تیت بکهین
یاخود نا؟».

لووتبه رزانه به نه ریڼی وه لامی دایه وه، هرچه نده له وی کاریکی
قورس چاوه روانیم دهکات. قسه که ی کرد و به چاوی راستی
تيله یه کی بیته ده بانه ی نواند، پاشان به چیژوه لیوی گه ست،
له دوا پیدا به شیوه یه کی پر ژاوه ژاو له پرمه ی پیکه نینی دا،
پر ژه کانی به دهموچاوماندا بلاو بووه وه.
له کوتايدا چووینه کووخه که.

روشنام خوښ ده ویست، ناوی خو ی به خو یه وه بوو، واته
رووناکیی خوړ، وهک چوڼ رووناکیی به پوخسارم به خشیبوو،
به هه مان شیوه رووناکیی به ناخیشم به خشیبوو، ئیتر به خودی
خوم ناشنا بووم، که پیشتر نه مده زانی.

کوخه که ده که ویده لاپالی گوندیکی ته نیشتمان، به سهر
پارچه یه که زه ویی شیوه چوارگوشه دا ده روانیت، که به سه وزه واتی
وهک مه عده نووس و کاهوو چی تراوه، وا دیاره بو به کاره نینانی
ناوماله، سی کیژی جوان تییدا نیشته جین، سفلتانا و ئانوش، دوو
خوشکی نه رمه نی، ده سته خوشکی کی کوردیش به ناوی روشناوه.
بابازیان به خیرایی یه که به دوا ی یه که له دهرگاهه ی ددها،
دهنگیکی خوښ له ژووره وه هات، دهنگیک وهک ئامیری (میوزیکی)
قیساره ی ئاسمانی پرسپار دهکات کییه، تووشی هه ژانی کردین،

ئیتړ بهنده و سالار به جو شو خرؤش و دوو دلییه و چاوه پروان
 بووین، تا گه شستینه تر وپکی وروژاندن، کاتیک بابازیان ناوی
 خوی هینا، خیرا دەرگا که کرایه وه، به ئاماده بوونی خاوهنی ئه و
 دهنگه ی ئیمه ی هه ژاند، پوشنا هات، به خیرهاتنی ئیمه ی کرد و
 فهرمووی چوونه ژووره وه ی لی کردین. توژیک خومان چه مانده وه
 بو ئه وه ی له دەرگا نزمه که گوزهر بکهین، بچینه ژووره وه بو
 شوینیک که ئاماژه یه بو هه ژاریه کی بیئهنده وه و پاکوخواوینیه کی
 که موینه. شوینه که له دوو ژوور پیک دیت، که هه ریه کیکیان له
 کونه مشکیک زیاتر نین، دوو پارچه فهرشی کونه ی دهستی له سهر
 زهوییه قورینه که راخراوه، که به چه رچه فیککی پاکوخواوین و دوو
 پشتی له سهر دانراوه. هه مامه که ته شتیکی بچووی پر له ناوی
 تیدایه، له گه ل جامیکی سووری ته نکه، به ته نیشتیدا چالیکی قوولی
 تیدایه وه ک سهرئاو.

ئاستی جوانیان لیک نزیک بوو، شیوه و روخساریان له
 خه م و ماندوو بووندا ژوریک جیاوازه بوو، هه ژاری له هه موو
 لایه که وه په ی پی بردبوون، ئیتړ له جوانی چووبوونه وه. له گه ل
 ئه وه شدا چا و ناتوانیت ته ماشای جوانیان نه کات، ته نیا ناوه کانیان
 ناسنامه ی دیاریکردنی ره چه لکیان بوو، که به هیچ شیوه یه ک
 بو ئیمه گرنگ نه بووه و بایه خمان پی نه داوه. ئه وه ی جیگای
 سهرسوړمان بوو بو ئیمه، ته نیا ئه و کووخ و ئه و بارودوخ و ئه و
 ئه زموونه بوو، که یه که م جار بوو پییدا گوزهر بکهین.

ئانوش زهرده خه نه یه کی بو کردم، پاشان به نه رم و نیانی
 ئاماژه یه کی کرد بو ژووره که ی تر، خیرا هه نگاوم نا چوومه
 ژووره وه، گروتینیک دایگرتووم که خه وتوو به خه بهر دههینیت،
 له جیگا که دا پال که وتم. شه رمم له خوم ده کرد و سوپاسی

خودام کرد بو ټو پرووناکییه کزه، دواى چهند خوله کیک له چوونه ژووره و هم که نازانم چهند بوو، بهس بوو بو ټو ټو هوى هممو گيانم ببيته ټاره ق. پيش هاتنى پوشنا پرووناکییه کهى خوى کرد به ژووره که دا، پرووناکییه ک چاو بهرگهى ناگریت، هممو تاریکى چوارده وری خوى پرووناک کرده وه، تهماشایه کی کردم و دهستی کرد به لابرډنى جلهکانى، له ناکاو داوام کرد ټو کاره نه کات، که فوکوله یهک به دواى یه که کانی جه سته م ټاگرى کلپه ی شه هوه تمى دامرکانده وه و گوږرا بو ترسوله رزیک، ټم جاره له چاو جاره کهى پيشوو شهرم له خوم ده کرد، کاتیک شهیتان له ناخدا جيگير بوو. بهرز و پيروز بیت شهیتان، بویه کهم جار ههست به وه ده کهم ریزی بو بگيرمه وه، چون شه هوه ت بهی شهیتانى جه سته به رده و ام ده بیت؟! لیم نزیک بو وه وه و که و ته سهر ټو ټوکانى، پاشان به له پی دهستی ټازادانه به سهر و شان و قول و سنگ و پشتما دهینا، گه يشته نیوه ی خواره و هم، ريگام نه دا بیت و بجیت. هرچه ند بهرو ناو کم دیت په نه کانی دینیت وه سهر وه، بهم شیره ده جوولا و بيزار نه ده بوو په له شى نه ده کرد. سهر له نوئ ټاگرى جه سته م تيا داگیرسایه وه، ټاگریک ناکوژیت وه، ټه گهرچى خاموش بیت به لام پشکوى ده مینیت وه، بلیسه کهى له ناخدا هه لگرتوه. له ناکاو هیواخواز بووم دهستی هه لخلیسکا بو خواره وه، شهرواله کهمى لا ببردايه، بینیم دیره کانی چاوم ده خوینیت وه، بزه یه کی کرد، له جيگا کهى خوى هه لستا به هیواشى جلهکانى له بهر خوى لا برد، دلم له شوینی خوى هه لکه نرا، له بهرپی بووه گوشتیکى پارچه پارچه ی زیندوو، کرڼوشى بو خودای جوانى ده برد.

دواى پوژیک له به هه شتى پوشنا، به سهر سورمانه وه پرسیار

له و هیزه ناوازه یه ی ئه و ئافره تانه ده که م، که و ا ده کات دووره په ریږ
بن، پوخساری جوانی به جیهادی په ږگیری بگوړنه وه، لیږده ا
وته یه کی فهرهادی مامم وه بیر هاته وه، که جیهادی راسته قینه
جیهادی ناخه، به لام ئه و مروځه کیته ده گاته ئامانجی خوی به بی
ئه وه ی هه له یه که بکات؟!

هه له کردن چاکه یه کی مروییه نه ک گونا هیک بیت، پیکهاته یه کی
سهره کی ئه زموونی مروځایه تی بیت، ئه زموونیش بریتیه له څیان.
له گه ل ئه وه شدا وته یه کی ترم بیر که وه وه، له مندالیدا گوئیستی
بووم و تی نه گه یستم، ته نیا ئه و کاته نه بیت که له گه ل پو شنادا
بووم، ئه ویش به بوونی خوی ئه و وته یه ی وهر گیرا، که له کاتی
خویدا توانسته کانم درکی پی نه کردبوو، که و ا که سانیک هه ن
سیکس ده که ن بی ئه وه ی جله کانیا ن لا بهرن، که سانیکش هه یه
له څیان دان و زاوړی ده که ن و دهمرن بی ئه وه ی بگه نه تر و پکی
چیژوهر گرتن، به بی ئه وه ی ویل بن له جوگرافیای به رانه بردا،
بی ئه وه ی شهیدای ئه و ناوچه سهره تای و نادیارانه ی بن، که
سیخانخن به نه نیییه کانی سیکسی مروځایه تی هه ر له سهرده می
ئاده مه وه، بی ئه وه ی مانای ده ستپیکردنی څیان و فه نابوون و
سهرله نوئ څیانه وه تا قی بکه نه وه، بی ئه وه ی ته نیا گازیک له
به روو بوومه هه رامکراوه که ی بدات، بی ئه وه ی گهر دیک بیت له و
ته قینه وه گه وره یه ی مروځایه تی، دوور ده که ویته وه و پارچه پارچه
ده بیت، پاشان ورده ورده له هاوشیوه کانی نزیک ده بیته وه، بو
ئه وه ی یه ک بگرن و نه شکین.

ئه وه ی ئیمه ی پیکه وه گری دابوو، ته نیا سیکسکردن نه بوو،
چه ندین کاتر میږ له سهر ئه و چه رچه فه پاکو خاوینه به چه ندین
شیواز له ئامیزی یه کتردا بووین، به لام هه موو کات پیکه وه

نووسا بووین، عاشقی هه موو رډهفتاره کانی بووم، چ ئه وهی له پشته وه له ئامیزی دهگرم یاخود له پیشه وه وهک شیوهی مندال له سکی دایکیدا له باوه شمدا بوو، سنگی داگیر کردووم و قو له کانمان لیک ئالاون، یاخود سهرم له نیو رانی گوشتن یاخود هه ردوو مه مکی نه رمونیانیدا بوو، چه ندین کاتژمیر وهک با تیده په ری، زور قسه مان ده کرد به بی هیچ پیتی ک. له سروشی پیکه وه بوونماندا که فیری ده کردم، سهره تا ته نانه ت بنه ماکانیشم نه ده زانی، له یه ک کاتدا پیده که نی و ده گریا، باسی له وه ده کرد ههستی کی جیاوازم تیدا به دی ده کات، جیاواز له هه موو ئه وانه ی جهسته یان بینوه، باسی له وه ده کرد، که سوزی دایکی ده هیئمه وه یاد، که به نه خو شی مردبوو سالیکی ش پيش ئه وه باوکی به نه خو شی مردبوو. هیواخواز بوو هه موو ئه وانه ی مامه له یان له گه ل ده کرد، وهک به نده مامه له ی له گه لدا بکه ن، له چاویاندا روانینی سوز و خو شه ویستی به دی بکات، وهک چو ن له چاوه کانی به نده دا ههستی پی ده کات، کاتیک پی م وت به خه ویش ئه وه نابینیت، چونکه ته نیا به نده به راستگویی خو شم ده ویت، ئیتر سهیری نه کردم، کاتیک لیی پارامه وه سهیری کی کردم و وتی به یانی وهره وه، به یانی له کاتی دیاریکراودا هاتم، به لام له وئ نه بوو، روشتبوو.

سفلتانا و ئانوش لیبورده نه بوون به رانه ر رډهفتاره که م. به کول بو خوشکی سیئه میان ده گریان، سفلتانا وتی چیروکی ک له ناخی رو شنادا وروژاند، وا مه زنده م کرد له گه ل روژگاردا کو تایی هاتو وه وهک چو ن زوری ک له گه ل خویدا ده بات. ئانوش وتی رو شنا پی شتر، که وتو وه ته داوی خو شه ویستی کورپی کی کورده وه، هه ردووکیان شهیدای یه ک بوون، کورپه که به لینی هاوسه رگیری پی دابوو، ویرای ئه وه ی پیشه ی رو شنای ده زانی. زور راستگویانه کورپه که ی

خۆش دهووست، ههچ بايه خى به گومانه كانى ئيمه نه ده دا، كه ناتوانيت ږووبه ږووى جيهان بوه ستيت. له ناكاو كوربه كه ديار نه ما، دواى چه ند ږوژيک زانيمان له گه ل كچه مامه كهيدا هاوسه رگيرى كردوو! له و ږوژدا ئه گه ر ئاماده يى ئيمه نه بووايه كه له كاتى خويدا چاره سه رى خيرا مان بو كرد، ږوشنا ويستى خوى بكوريت. هه نووكه ش تو هه مان تراژيدا دووباره ده كه يته وه، ته نانه ت خودى تو تراژيديا، ئه گه ر تو هينده بوږ و پياو بيت، بو ئه وه ي هاوسه رگيرى له گه لدا بكه يت، وهك هاوسه ريک به سه ر خانه واده و كومه لگا كه تدا بيسه پينيت، ئه ي چو ن پيش ئه وه به ربه ستى ئاين تيده په رينيت؟

ئايا بانگه شه ي ئيسلامبوونى ده كرد؟! ئانوشه دوا گوزارشتى به گالته پيكر دنه وه ده ر برى، له ترسا بيده نگ بوو.

دوايى ئه وه ي هه ردوو خوشك وهك سزادانيك، پازى نه بوون چى ترميو اندارى به نده و بابازيان بكه ن، بويه بابازيانيش به ئاشكرا و به نه ينى نه فره تى لى ده كردم.

- «هه رسيكتان ږو ن له شوينى تر بگه رين، تو له پيش ئه وانى تره وه، چونكه بوويته مايه ي ناخوشى بو ئيمه». دووباره ږوشنام نه بينيه وه.

سالار فه رهاد مه نديکانيلى

نأمه د - ۱۸۸۰

له دواى ړووداوى هه لاهاتنى ړوشنا، ده سته ردارى كړينى
جه سته بووم.

له ترسى سزادانكيى خودايى كه تووشم بيټ، به هوى ئه وهى
په يوه نديم له گه ل ئاسماندا بړى، چه ندين هه ستي جياواز ناخى
داگير كردم. پشتيوانيه كي ته واو له گه ل ئارام زياتر و زياتر ليك
نزيك ده بوينه وه، تووړه بوونكيى گه ورهم به رانه ر بابازيان
هه بوو، كاتيك پيك ده گه يشتين به سووكايه تيبه وه ده يوت له
ريگاي راست لات داوه، دلم به و بيئا بروويه هه لده هينجرا، رقم
ليى ده بووه وه، كه پيستر وا نه بووم، ئه گه ر خو شگوزهرانيى به نده
له ره تکرده وهيدا بيټ وهك ميړديك بو خوشكه كه م، بيگومان
ره تي ده كه مه وه له بهر هيچ نا ته نيا له بهر ئه وهى كه سايه تيبه كي
بيزراو و ئالوزه.

بريارم دا هاتوچوى مزگه وت بكه مه وه، ئه مه ش دواى ئه وهى
خوم دووړه په ريز گرتبوو له و ړوژهى، بو كووخه كه ده چووم.
چاوپوشيني باوكم جيگاي سه رسوړمان بوو، هه رچه ند ده يزاني
له نويز كردن و چوونه مزگه وت دووړ كه وتوومه ته وه، به لام
سه ركونه ي نه ده كردم، به تيله ي هه ردو و چاو سه يرم ده كرد كه
مه به ستم بوو په راويزى بخه م، به بيده نكي و بى هيچ قسه يه ك
سه يري ده كردم، چاوه كانيشي به هه موو زمانه كانى جيهان
قسه يان ده كرد!

كه پرامه وه سه ر بارى خوم، به لام شتيك گوړر ابوو. سه ره تا
شه رمكردن بوو، پاشان مه زنتر بوو، نازانم ئايا هه لاهاتن بوو له
شيوه ي ئه وانه ي نويزيان ده كرد، ړووكارييان گرژ و مون و

رېشيان دريژ بوو بووه وه؟! ياخود له زمانې گوتاري پېشنويزه كه؟!
ياخود بنده و كه سايه تېي بنده بوو له دواي ئه وهى كه يشتبوومه
قوناغى كه يشتن؟!

«ئېستا كاتى هاوسه رگيريه».

ئهم قسه يه به رده وام له سهر زارى خانه واده ي بنده و ئارام
بوو، به تاييه تى دواي ئه وهى چووينه تهمه نى بيست و پېنج
ساليه وه. هينى خوشكم پېنج سال پېش ئېستا هاوسه رگيرى
كرد، به تاييه تى دواي ئه و گفتوگويه ي نيوان دايك و باوكم، كه
به ريككه وت گوييستي بووم. دايكم به خيراييه ك كه جيگاي گومان
بوو، هه ولې دده له گهل خزميكاندا هاوسه رگيرى بكات، چاوه كاني
باوكم خه مبارى پيوه ديار بوو. برا بچو كه كه ي ئارام، كه هيشتا
تهمه نى شانزه سالى ته واو نه كرده وو، هاوسه رگيرى كرد. ئه مهش
دواي چيروكيكى كه رموگورى خوشه ويستي، هه رده شه كردن
به وهى كوتايى به ژيانى خوى ده هينيت، ئه گهر داواكارىيه كه ي بو
نه هيننه دى، هه مووان ملكه چى ئه و عيشقه گرگرتو وهى دلى نه بن،
بو ئه و كچه تهمه ن چوارده ساله. بى له ئيمه كه سى تر نه ما بوو،
وه لامه كه شمان ئه وه بوو ئه م پيوه ندييه نه مره مان دوا خستووه،
تا ئه و كاته ي ئه وهى ئاره زوى ده كه ين و له سهر شانمانه به جى
ده گه يه نين.

بنده و ئارام خه ونى دهسته به ركردنى چاپخانه كه مان بو
مامه ئارام وهى هينا. نهك بابازيان كه چووه ئېسته نبول بو
كارى رورژنامه وانى، پاشان له گه شتيكى خيرا و نادياردا چووه
ئينگلاند، هه موو ئه مانه مان به ريككه وت زانى، كاتيك سه ردانىكى
كتوپرى كردين له زمانى ده چوو، پاشان دووباره گه رايه وه له
ئېسته نبول نيسته جى بوو، بنده و باوكم له ريگاي ناسياويكى

خۆمانه وه، زانيمان شهوانه له ژيانېکې بېسېروبهري و پهفتاري
 ناشيريندايه، هاورپي چهند که سيکه که گوماني خراپيان لي
 دهکړيت، که زورينهيان دوژمني ئيمپراتوريه تي عوسماني و
 سولتان عه بدولحه ميدى دووه من.

باوکم برياري دا دايک و باوکى بهمه نه زانيت، به نهينى
 له نيوان خومان بمينيتته وه، به لام دواتر زانيم ئارام به شيويهک
 له شيوهکان، زانياري له سهر دوخى براکهى هيه، نه ویش برياري
 دابوو هه مان شت بکات، که ئيمه بريارمان ليى داوه.

سالار فه‌ره‌اد مه‌ندیکانیلی

ئامه‌د-١٨٨٥

پوژی هه‌ینییه، دواى ئه‌وه‌ى نوێژم کرد خۆم بو گۆیگرتن له گوتارى هه‌ینی ئاماده کرد، پيشنوێژكه گه‌رده‌ملى هه‌لئاوسابوو، چاوى سوور بووبوووه‌، وا به خه‌يالدا هات ئیستا ئاگر له ده‌مى دیته ده‌ره‌وه:

پیغه‌مبه‌رى خودا «په‌زای خودای له‌سه‌ر بیته» ده‌لیته‌ به شمشیر نیراوم»، «پزقیشم له‌ژیر سیبه‌رى ڤمه‌که‌مدایه». ئه‌ى ئوممه‌تى ئیسلام جیه‌ادکردن فرمانیکى خوداییه، ئه‌رکه به‌رانبه‌ر ئه‌وانه‌ى دژایه‌تیی خودا و پیغه‌مبه‌ر ده‌که‌ن، خراپه‌کارى به‌ زه‌ویدا بلاو ده‌که‌نه‌وه، سزای ئه‌وانه‌ کوشتن و له‌سیداره‌دان و ده‌ست و قاپچه‌په‌راندنه، یاخود نه‌فیکردنیانه له‌سه‌ر زه‌وى، ئه‌مه‌ش باشت‌ترین سزای سه‌ر زه‌ویانه، له‌ پوژی قیامه‌تیشدا سزای مه‌زن و گه‌وره‌یان هه‌یه. پیلانگیرپیه‌کان به‌رده‌وامه له‌ دژى سولتانی موسولمانان و ئیمه‌ى کورد، ئه‌رمه‌نه‌کان ده‌یانه‌ویت به‌زۆر خاکه‌که‌مان زه‌وت بکه‌ن، لێره‌دا ئایه‌تیک ده‌هینیته‌وه خاچه‌رسته‌کان (يُرِيدُونَ لِيطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ)

له‌گه‌ل ڤووسه‌ کافره‌کان ده‌ست تیکه‌ل ده‌که‌ن له‌ دژى ئوممه‌تى محمه‌د، پیغه‌مبه‌ر ده‌لیته (فرمانم ڤى کراوه له‌ دژى خه‌لک بجه‌نگم تا شه‌هاده‌تى لاله‌ الاالله وان محمد رسول الله به‌ینن، ئه‌گه‌ر شه‌هاده‌تیا هینا خوین و سامانیان له‌من پارێزراو ده‌بیته).

هه‌ستم به‌وه کرد وتاره‌که ته‌واو ناکه‌م. تا بلێیت وتاریکی ڤقاوى بوو مالێ خوشه‌ویستی.. مالێ خودا ده‌له‌رزینیت!
ئه‌وه دوا ڤوژم بوو له‌ مزگه‌وت.

نارام نارشاج مه نديکانيان

نأمههه - ۱۸۸۶

له ساته وهختی مندالیم دا، زور جار وا هه ستم دهکرد نزيک بوونمان له بنه ماللهی مامه فهره ادم بوو ته هوئی ئه وهی ببينه يهک بنه مالله، به جوریک زياتر بووينه کورد ویرای ئه وهی ئهرمه نيين. وهک ئه وان چوون و هاتنمان بو ئامهه، ئه و گورپانکارییهی به سهر پيشه ی باوکمدا هات، له چاپخانه، بو کاری رستن و چنين، له کوتايشدا بو کشتوکالکردن.. وا هه ست دهکهم کاتی روستنمان خهريکه دهست پی دهکات. مامه فهره ادا له گهل باوکم به شداریی شورشی ئهرمه نيان کردووه سالی ۱۸۶۲، باوکيشم له گهل مامه فهره ادم به شداریی شورشی کوردیان کردووه، له ده رسيم، ههروه ها له شورشی کورد له سالانی ۱۸۷۷-۱۸۷۸ داوای پشتیوانيان کردووه، به لام له شورشی دووه می ئهرمه نيهکان سالی ۱۸۸۴ له سهر جيگا بوو، کاتيک شورشی سييه می ئهرمه ن له م سالدا هه لگيرسا کوچیی دوايی کردبوو، به نده دنيا بووم ئه گهر له تواناييدا بووايه، له گهل باوکم به شداریی هه ردوو شورپه کهی دهکرد، به لام جاريک نه خووشی و جاريکی تريس مردن بي به شی کرد. هه ميشه پيکه وه به شدار بوون له خه باتکردن له دزی تورکه عوسمانيه کان، تاکه دوژمنی ئاشکرامان. به لام له ئيستادا کی وهک مامه فهره اده، ياخود وهک نارشاجی باوکمه؟ کی له کورد ئاماده يه قوربانی بدات تاکوو ئهرمه نيهکان مافه کانی خويان دهسته بهر بکه ن و به پيچه وانه شه وه؟ کی پشتیوانمانه له داواکردنی چاکسازي؟ زورينه گورپاراون، له تيروانين و مامه له ی رورانه ياندا هه ستي پی دهکهم، هه ر له کارمه ندانی که رته کانی حکومهت تا دهگات به خودی جيرانه کانمان.

به لێن دواى به لێن له لایه ن عوسمانیه كانه وه ده دره، هه یچ جیه جی نه ده بوو، ته نه نه ت و لا تانی ئه و رو و پی، رو و سه كانی ش كه ده م ده كه نه وه وه ك کریستیان ه كان پارێزگاریمان لی ده كه ن، به ته نیا جیمان ده هی لێن بو هیرش و په لاماری عه بدولحه میدی دووهم و سیخوړ و چه ته كانی، كه پیکه وه له بزوو تنه وه رزگاریخوازه كانی ئه رمه ن و كوردیان ده دا !

له كۆنگره ی به رلین سالی ۱۸۷۸ دا ئه و رو و پییه كان دا وایان له تورکیا كرد، كه پارێزگاری له ئه رمه نییه كان بكه ن له سته می شه ركه س و كورده كان، چاوپۆشییان له ناوه ی تانی عوسمانیه كان كرد، لی ماده دی ۶۱ بو پارێزگاری كردن نه بوو له ئیمه، ته نیا ئه سته و پاکی به عوسمانیه كان به خشی. ئه مه ش بووه هوی ئه وه ی بابازیانی براگه و ره م كه چه ندین ساله نیشته جی ئه سته نبوله، له م دوا یاندا له یه كێك له كۆمپانیایانی گواسته نه وه ی ئه و رو و پی كاری ده كرد، په یوه ندی به پارتی هه شناقی ماركسی شوړشگێره وه بكا ت، زوړ هه ولی دا په یوه ندییان پیوه بكه م، جه ختی ده كرده وه ژماره یان له زیاده بووندا یه، هه ر به راستی ژماره یان گه یشتبووه حه وت سه د ئه ندام، ئه م پارته ش له لایه ن رو و سیاوه پشتگیری لی ده كری ت و ده بی ته كه ره سته ی فشار به سه ر عوسمانیه كانه وه، به م نزیكانه ش مافه كانمان ده سته به ر ده كه ی ن. «زووتر له وه ی چاوه روانی ده كه ی ت» ئه م قسانه ی ده كرد و ره له چاوه كانی ده بریسكایه وه، تا ئه و را دده یه ی چوارده وری رو و ناك بكا ته وه.

له یه كێك له سه ردانه كتوپره كانی بابازیانی برام، وا ده ر ده كه وت بو شتیك ئاماده م ده كا ت، ئه وه ی به بیر ده هی نامه وه عوسمانیه كان به گوێره ی ده ستووری ۱۸۶۳ وه ك تایه فه یه کی یه هود و یۆنانیه كان سه یرمان ده كه ن، باسكردن هه ر له یه كگرتن

و توانه وه له ناو ئیمپراتورییه تدا ته نیا خه یال و ساویلکه ییه، ته نیا ئوممه ی ئهرمه نی نیشتیما نمانه، ته نیا سهر به ئهرمینای گه وره یڼ. بابازیان وتی کاتی شوږشبه رپا کړدنه، کورده کان له سهر رپچکه ی خو ځیان هه نگاو دهنن بؤ به دیه یتانی خه ونه گه وره که یان کوردستان، یونانییه کانیش شانازی به بالابوونی شارستانیته ی خو ځیانه وه ده که ن، له هه موو بؤنه کانیشدا خو ځیان به توخمی سهرکه وتوو دوزانن، له خاکی باو باپیرانن، پق و کینه بولگار ییه کانیش ئاشکرا در ده که ویت، له ریگای هه و لدانی چه ندین جار بؤ سووتاندنی ئیسته نبول، ته نانه ت سهر کرده شوږشگیره که یان لیوبین کارافیلوف وتی «تورک وهک خو ی دهمینیته وه، خودا و شه یتانیش ناتوان بیگورن بؤ به نی ئاده م».

باسی له وه ده کرد ئیمپراتوریه تی عوسمانی بوو ته پیاوړکی نه خو ش، سولتانیش باش دوزانیت به رده و امبوونی ده سه لاته کانی به سهر گه لانی ئه ورو وپادا بؤ هه لپه رستنی ولاته گه وره کان ده که رپته وه، ئه گه رنا بوچی په یماننامه ی سان ستیفانو که پاریزگاری لی ده کردین هه لوه شایه وه؟! پیش ئه وه ی پروات قسه کانی به وه کوتایی پی هیئا «راپه رین به رپا ده که یڼ و توله ده که یڼه وه له کوتاییشدا سهر ده که وین.. له و پیناوه شدا هه موو باجیک ده ده یڼ».

ئهمه ته نیا کاتی شوږش نه بوو، به لکوو سهره تای ده ستپیکردنی سهرده می بوغز و کینه و په رته وازه یی بوو، گومانم له نیه تی هه موو ئه وانه بوو به پرومدا زهرده خه نه له سهر لیوه کانیان بوو، له راستیدا په یوه ندییه کانی ئیمه و کورد وهک پیشوو نه ما بوو، باسکردن له گه رانه وه بؤ یه ک ره چه له ک سوودی نه بوو، بنه مالله ی باگرانلی خو ځیان له ره چه له کی بنه مالله ی باگرانونیان ده زییه وه که

په یوه نډی خیزانی پیکیه وه گری ددان، وپرای نه وهی له پیشوودا
دهمیان ده کردهو باسیان له وه ده کرد گری دراوی یه ک خاکن،
وپرای ئاشکراکردنی نه و ناوهی که باس له و په یوه نډیه ده کات
رپوژیک له پوژان په گیک بووه بووه ته دوو لق.

وا دیاره سه رده می پیکه وه ژیان به سه ر چوو، وپرای نه وهی
زوریکنکولیان له وه ده کرد، له پیش هه موویانه وه باوک و دایکم،
که تا ئیستاش له گهل ئاموژنه خه جه م، پیکه وه ئامیری فهرشچنینه
ده ستنیه که یان به ریوه ده بن، نه مه ش دواي نه وهی دایکم زوریکی
لیوه فیرو بوو، لی دهیگوت هه روه ها نه رمه نییه کانیش وه کورد
ئیستا تیایدا پیشه گهرن، به لام به نده وپرای جه ختکردنه وهی
ته واوه تی، له دهر برینی پیتی قسه کانیدا، نه و دهنگه ی پر بوو له
وتاری خوشه ویستی و برایه تی، به لام له نا کاو هه ستم کرد، شتیک
له دلیدا ده له رزیت، له چاوه کانیشیدا یه کیک فرمیسک دهریژیت.

نارام نارشاج مه نديکانيان

نأمه د - ۱۸۸۹

ويلايه تي نامه د چي تر شوينكي نارام نه مابوو، دواي ئه وهى
سى سال پيش ئيستا ئاغايه كي كورد له چياي عابدين په لامارى
گونديكي سرياني دا (سرياني و كلداني و ئاشوورى كومه ليكي
ئيتنين، باوهريان به ئايني مه سيجي ههيه، به سهر سووريا و
توركيا و عيراق دابهش بوون، پوژئاواييه كان به سرياني،
پوژه لاتيهه كانيش به ئاشوورى و كلداني ناويان دهين)،
۱۸كه سى له دانىشتوانه كهى كوشت، ههر دواي ساليك له و
پووداوه، په لامارى چهند گونديكي تری سريانيه كانى دا، چل
گوندنشينى لى كوشتن، هه موو ئه م پووداوانه پووى دا و
كوشكى سولتان (باب ئه لعالى) بيدهنگى هه لېژارد له بهرانبهر
ئه گناتيوس بوترسى په ترياكي سرياني، كه داواي ليكولينه وهى
ده كرد له و پووداوه. ئايا راسته گوښيستي چهند قسه وباسيك
دهبين، كه به نهينى ليره وله وئ باس ده كريت، گوايه كاتى
ئه وهيه كوتايى به كريستيانه كان بهينريت؟ ئه گهر ئه مه خواستى
عوسمانيه كان بيت، هيچ گوماني تيدا نيه نورهى ئيمه و
يونانيه كان و ته واوى گهلانى تری كريستيانه كان بيت.

هه موو پيدراوه كان پيشبينى ئه وه ده كه ن ئه وهى وا ديت
مه تر سیداره. كاتيك پارتى تاشناق پشتيوانى پووسياى له ده ست
دا، وهك په رچه كرداريك ژماره ي ئه ندامه شوړشگيره كانى
ئهرمه نييه كان زيادى كرد، له گهل ئه وه شدا زياتر مكور بوون

له سه‌ر خه‌باتکردن له‌ دژی عوسمانیه‌کان، بۆیه ئهم پارتە و پارتی هه‌نشاق، ده‌ستیان کرد به‌ هه‌لمه‌تی کوشتنی چه‌ند که‌سایه‌تییه‌کی ئه‌رمه‌نی، که‌ له‌ کۆشکی عوسمانی نزیک بوون. ئه‌مڕۆش شوڕشگێڕه‌ ئه‌رمه‌نییه‌کان له‌ ئه‌سته‌نبۆل، کاتدرائیه‌ی ئه‌رمه‌نییان داگیر کرد، پاتریاکیان ده‌ستبه‌سه‌ر کرد، که‌ وایان ده‌بینی به‌ ته‌واوه‌تی ملکه‌چی سوڵتانی عوسمانی بووه‌، بۆیه چه‌ندین به‌یاننامه‌یان خوینده‌وه‌ تیایدا هه‌رشیان ده‌کرده‌ سه‌رعه‌بدولحه‌میدی دووهم، ئیدی پێکدادان دروست بوو، تیایدا بیست ئه‌رمه‌نی کوژران.

ئایا دێوه‌زمه‌که‌ له‌ زیندان هاتووه‌ته‌ ده‌ره‌وه‌؟

ئارام ئارشاچ مه ندىكانيان

ئامەد - ١٨٩٤

هه موو شتيك به خياري پوووه و كاره سات ده چي، به پيچه وانه ي
تارمايي برسيتي، به شه وق وئاره زووي سيكسييه وه به ديها ته كاندا
ده گه را، كه به هوي دزي و تالاني يه كه كانى حه ميدييه وه ويران
كرا بوون، حه ميدييه چوار سال پيش ئيستا پيك هينرا بوون،
زورينه يان كورد بوون. په نگه كاتي ئه وه هاتييت باجي سه رجه م
ده سته كه وته مه زنه كان بده ين، كه بو ئيمپراتورييه تي عوسمانى و
خودى خومان به ده ستمان هينا وه.

دواي ئه وه ي ئيمه يان به «سه ركردى گه ل» و «شازاده
دروشا وه كان» و «شازاده كانى شه رده ف به رزي» ناوزه د
ده كرد، دواي ئه وه ي ئامانجيكي داواكراو بووين بو بيناكردن
و سه قامگير كردنى ئيمپراتوريه ت، دواي ئه وه ي عوسمانيه كان
دانايى ناوازه ي ئيمه يان، له وردترين پيشه دا وه ك زه رنجه رى
و رستن و چنين و بيناكردن و چالاكيى بازرگانى، بو خويان
قوسته وه، دواي ئه وه ي به ته وا وه تي ئه ركه كانى سه رشانمان به جى
گه ياند، ئيستا كاتي به روو بوو مچنيه وه يه، ئه ركى سه رشانى ولا ته
گه و ره كان ئه وه بوو، له پووى ئاينى و سياسييه وه ده لاقه مان
تيكه ن، يه كه مين هه ولدانيش له سه ره تاى سه ده ي هه ژده دا بوو،
كاتيك كليساى كاسوليكي پوژئاوا، باوه شيان بو هه نديك له قه شه
ئه رمه نييه كان كرده وه بو ئه وه ي ببه كاسوليكي، بو يه كه م جاريش
كليساى ئه رمه نى كاسوليكاى سه رى هه لدا، هه موو ئه وانه له ژير
چه ترى ئه و كليسه يه دا كو بوونه وه، كه وا هه ستيان ده كرد له ژير
پاريژگارى فه رهنسييه كاندان.

ده نگه كانى بزوتنه وه ي توپانى له به رزبوونه ودا بوو، به مه ش

درزی نیوان ئیمەى كەمايەتییەكان و نیوان توركەكان، كە هاوولاتیی
 رەسەن و خاوەن خاك بوون، قوولتر دەكردهوه. ئیدی بۆگروپە
 ئیتنییە جیاوازهكان، ئەوانەى لە بۆتەى عوسمانییەكاندا نەتوابوونەوه،
 پروون بوووه تا چەند تۆرانییەكان رۆق و كینهیان لەدلدایە. بۆچی
 وا هەست دەكەم ئەوێ ئاگرى ئەم ململانییە خۆش دەكات، كە
 رەنگە قۆناغى پشكۆى ژیر زەوى تێپەراندبێت، یەهوودیەكانن
 كە ئیمەى ئەرمەنییەكان وەك یاریدەدەر و راویژكارانى پیشوو،
 بەرەكەمان لەژێر پێیان دەر هیناوه، دواى ئەوێ چواردەورى
 سولتان و وەزیری مەزنیان گرتبوو، بە كۆشكدا بلاو بووبوونەوه،
 ئەمەشم چۆن لە لا گەلە بوو، كاتێك زانیم دامەزینیەرى ئەو
 بزووتنەوه شەیتانییە موئەیز كوهینە، كە بە پیلانى ولاتە زلهیزەكان
 دەجوولایەوه. پیلانە ئاگرینەكەیان بەم شیوێ دیتە بەرچاوم: لە
 لایەك، بە هۆى گوتارى رقتامیز و بەكارهینانى چەمكى ئەوان كە
 خۆى لە توندڕەوییى ئیتنى بۆ رەگەزى تورك دەبینیتەوه، رەگ و
 ریشەى بۆ بزووتنەوهى تۆرانییەت دەگەرینیتەوه، هەموو میلەتیكیش
 هەست بە بالابوونی سەربەخۆى نەتەوهكەى دەكات. لە لایەكى
 ترهوه، هەموو دەولەتە زلهیزەكان (كە هەریەكێکیان ترسى لەوێ
 تر هەبوو دەست بەسەر سامانەكانى دەولەتى عوسمانیدا بگریت)
 پشتیوانی ئەو گەلە دەكەن بۆ ئەوێ لە چنگى عوسمانییەكان
 ئازاد بن، لەو لاوه ولاتیكى تر پشتى عوسمانییەكان دەگریت، ئەو
 گەلە پاشەكشە پى دەكات، بۆ ئەوێ بگەریتە خانەكەى خۆى،
 بەم شیوێ خول دەخوات، تا ئیمپراتۆرییەتى عوسمانى بە هۆى
 راپەرین و شورشەكان، لێكەوتەكانى سەركوتکردن ماندوو دەبێت،
 ئیدی گرنگ نییە كى لەو گەلە باجەكەى دەدات، كە بیجگە لە رۆح
 و خوینی كۆرەكانیان هیچى تریان نییە.

بیر له ههموو ئەمانه دهکه مه وه زۆر پرسیار دهکه م: ئایا
ئهو پۆله ږیکه وته که ئهرمه نییه کانی تاراوکه دنه ی ئهنگیزه ی
نه ته وه په رستیی ئیمه ی ئهرمه نییه عوسمانیه کان ده دا؟ که بووه
هو ی ئه وه ی هه ست به مه زنی خۆمان بکه ی ن، پاشانیش ئاگری
دوو به ره کی نیوان ئیمه و عوسمانیه کانی خو ش کرد. ئایا هه ر
به راستی خه و نیان به دامه زران دن ی ئهرمینیای گه و ره وه ده بی نی که
لای هه له اتبوون، هیچیان به ده سته وه نه بوو، ته نیا هوتا فکیشان و
وتاره تونده کانیان نه بی ت، که گری له هه سته ی هه زاران به ر ده دا،
بیر و هو ش و جه سته ی بۆ قوربانیدان ده جوو لاندن، یاخود له
غه فلندا بوون، بوو بوونه که ره سته ی ده سته ی ئهو ده وه تانه ی که
له ئامیزی گرتبوون؟!

له دووهم پۆژی دوا سه ردانی بابازیانی برام، به هه وایی
په لاماردانی یه که کانی حه میدیه بۆ سه ر گوندی سه لوان به خه به ر
هاتین، لای پۆژیکی خه مناک بوو، خه لکه که هه وایی تیکه لوپیکه لای
ئهو هه لچوونه خو یناوییه ی ویلایه تی به دلیسییان، له نیوان خو یاندا
باس ده کرد. له هه مان پۆژدا، هه موومان له مالی مامه فه رهاد کۆ
بوو بووینه وه، له ناکاو سالار خو ی کرد به ژووردا، دوا ی ئه وه ی
بوو بووه ئه ندامی یه که کانی حه میدیه!

بۆیه په یوه ندیم به یه که کانه وه کردووه، بۆ ئه وه ی چاوی
پاریزگاریکردن بم له هه مووتان.

به شله ژاوییه وه قسه ی بۆ ئیمه ده کرد، کاتیکیش چاوم به چاوی
ده که وت نیوچاوانی سوور هه لده گه را.

بارودوخه که بۆ هه موو لایه ک کاره ساتباره، به را دده یه ک هیچ
که سینک به خه یالیدا نایه ت. عوسمانیه کان بریاریان داوه ته وای
ئیتنییه کان له سه ر نه خشه ی عوسمانی بسپرنه وه، ته نیا ئیتنی تورانییه کان

وهك كورێ شه‌رعێ و ته‌نیای سه‌له‌نه‌ت بمینیت‌ه‌وه. ئه‌م‌رۆ نۆ‌ره‌ی سریان و ئه‌رمه‌ن و یۆنانیه‌كانه‌، به‌یانی نۆ‌ره‌ی كورد دیت.

پووداو‌ه‌كه‌ بۆ هه‌مووان شو‌كه‌ینه‌ره‌ و به‌ هه‌یج قورسا‌یه‌كه‌ و بی‌هه‌یوابوونێك به‌راورد ناكریت باوه‌رمان نه‌ده‌كرد، گومانمان نه‌ك له‌ قسه‌كانی به‌لكو له‌ هه‌موو پیت‌ه‌كانیشی ده‌كرد، وێ‌رای ئه‌وه‌ی له‌ بیل‌بیل‌ه‌ی چاو‌ه‌كانیدا فۆبیا‌مان ده‌بینی سه‌ما ده‌كات.

پیش پووداو‌ه‌كه‌ به‌ چه‌ند پۆژێك، هه‌والی په‌یوه‌ندی‌کردنی سالار به‌ته‌واوی ئیراده‌ و ئه‌قلی خۆیه‌وه‌ بیستبوو، له‌و پۆژ‌ه‌دا دایکی مرد، له‌و پۆژ‌ه‌شه‌وه‌ باوکی قسه‌ی له‌گه‌ڵ دا‌بری، هه‌رچی به‌نده‌ و به‌ماله‌كه‌مانه‌ توانای قسه‌کردن و بیر‌کردنه‌وه‌مان نه‌ما‌بوو، به‌لام چاو‌ه‌كانمان له‌ فرمیس‌ك‌رشتن نه‌وه‌ستان، بۆ كو‌چی ئامۆژنه‌ خه‌جه‌، بۆ ئه‌و بارو‌دوخه‌ نا‌هه‌مواره‌ی تیا‌یدا ده‌ژین، بۆ نا‌پاکیی سالاریش. سه‌ره‌تا قسه‌كانیم به‌ راست وه‌ر نه‌گرتبوو، وێ‌رای ئه‌وه‌ی تووشی چه‌وساندنه‌وه‌ ها‌تبووین، وه‌ك ئه‌رمه‌نییه‌كانیش پو‌وبه‌رووی مردن ده‌بو‌وینه‌وه‌، كه‌ له‌ناو باوه‌شی ئیمپراتۆرییه‌تیکی وه‌حشیه‌ت‌گه‌راییدا گه‌ل و می‌لل‌ه‌تی خۆی له‌ناو ده‌بات !

ئه‌و وینایه‌ی له‌ زه‌نییه‌تی ئیمه‌دا بوو، مه‌حال بوو له‌ پۆحمان جیا ببیت‌ه‌وه‌، ده‌رباره‌ی یه‌كه‌كاني حه‌میدیه‌ بوو، كه‌ زۆرینه‌یان له‌ كورد پێك ها‌تبوون، هه‌یج خولیا‌یه‌کیان نه‌بوو ته‌نیا كوشتنی ئه‌رمه‌نییه‌كان نه‌بیت، ئه‌مه‌ وای لی‌ کردین پ‌قمان له‌ سالار بیت و پ‌قمان له‌ هه‌موو قسه‌كاني ببیت‌ه‌وه‌. به‌لام ئه‌و فۆبیا‌یه‌ی له‌ چاو‌ه‌كاني ده‌باری بو‌وبوو، تۆفانیك هه‌موومانی را‌ده‌مالی و ده‌ی‌کردینه‌ دوو به‌شه‌وه‌، ئه‌مه‌ وێ‌رای له‌رزینی لی‌وه‌كاني. هه‌ر له‌ ده‌مه‌له‌هیتانیدا كه‌ ئاگری ده‌ك‌رده‌وه‌ و ده‌كو‌لا، هه‌موو شتیك له‌ سنوور ده‌ر چوو و سه‌ر‌پ‌ژێی ك‌ردوو، تا را‌دده‌ی ئه‌وه‌ی بمان‌خ‌ک‌ینیت،

لیږه وه درکمان به گه وره یی کاره ساته که ی دهو روبه رمان کرد، که ده بیت بوی و تیایدا بتوینه وه، بوی ته وه ی له هه موو لایه که وه ببینه توپه لیک به سته له کی گه وره و زل، چیرو که کان بوی نه وه کانی ئاینده بگړیته وه.

سالار وتی: ئه مړو یه که کانی هه میدییه له سه لوان په لاماری گونده ئه رمه نییه کانیان داوه، وهک سزایه ک که ملکه چی عوسمانییه کان نه بوون، هه موویان سووتاندن، ته وه ی تیایدا بوو له ژن و منډال و پیر کوشتنیان، دهستیان له کهس نه پاراست، چیژیان له کوشتنه کانیان دهینی وهک چون چیژیان له خواردنیکی سهر زمان دهینی. سبه ی لیږه له ئامه د فهران دهر دهچیت ته وه دووباره بکه نه وه، بویه کات به فیرو مه دن و برؤن، هه موو شتیک جی بهیلن ته نیا پاره و توژیک جل و پوښاک له گهل خوتان ببهن، هه موو شتیکم ئاماده کردووه دهچنه ماردین، خوتان له ناو موسولمانه کانداه شار ددهن و له نیویاندا بزر دهن، کهس ناتاناسیته وه، له قسه ی کوتاییدا سهیری ئیمه ی کرد.. ئیوه ی ئه رمه ن.. کریستیانه کان.

به چاوه کانم گوئیستی بووم، یاده وهریم خیرا و توند هه موو ته و وینانه ی دهینایه وه پیش چاوم، خوشییه کانی مندالیمان، خاککیلان، کرینی چاپخانه، سه رکیشیه سیکیسیه کانی سه ره تای لاویتیمن، وینه کان به گه وره یی دینه بهرچاوم پاشان دهکه ویته سهر زه وی، دهنگیکی گه وره ی لی دیت ته نیا خوم دهییستم، گوئییه کانم کهر دهکات تا ته و راده یه ی هیچ نابیستم، پاشان ته پوتوزی هه ره سهینان بهرز دهیته وه، چاوه کانم کویر ده بیت و ته نانه ت سالاری برا و هاوریی ته مه نم، کورده موسولمانه که نابینم.

ئارام ئارشاچ مه ندىكانيان

ماردين — ١٨٩٤

سالار له هه موو شته كاندا له سهر هه ق بوو، ديسان كاتيك پيه وندى به يه كه كانى چه ميدييه وه كرد هه رله سهر هه ق بوو، هه مديسان له سهر هه ق بوو كاتيك به ئاگاي هينايينه وه له وهى ديه پيشه وه.

دايكى به چه سهرهت و چه فه تيكى زوره وه مرد، وا خه يالى ده كرده وه كورپه كهى ناپاك ده ر چوه له به رانه ر دۆست و هاوه له كانيدا، ئه و پينوينيانهى خوى و ميرده كهى له سهرى په روه ردهى كرد بوون، واى ليك دابووه وه نكولى له خاك و ميژوو و خه باتى هاوبه ش و يه ك په گوپيشه كردوه، به لام نه يزاني له هه موومان به سوودتر بوو و سووديشى پى گه ياندين، ته نانهت له هه موومان زياتر گيانبازى و قوربانى به خويدا، دنيا بوو له وهى رهنگه له يه كيك له په لاماره كانى ئه و يه كه به ربه ريانه دا رووبه پرووى مردن بيه ته وه.

به سيفه تى ناديار باس له چه ميدييه كان دهكات، وهك ئه وهى سهر به وان نه بيت و له وان نه بيت! كاتيك ديه سهر باسى ئه وان بروكاني جووت ده بن و ده موچاوى گرژ و مؤن ده بيت. پرسيار له خوم ده كه م چۆن له ناو ئه مانه دا ژيانى به سهر بردوه؟!

ئايا هيج قسه وباسيكى له گه لدا ده كردن و تيكه لاوييان ده بوو تا گوماني لى نه كه ن؟ ئايا له دواى هه موو قه سا بخانه يه كى دژ به ئه رمه ن و سريانويه كان، ئاههنگى له گه لدا ده گيتران؟ هه ستي چۆن بوو له به رانه ريان، ئه وانيك باوه ريكي قوليان به وه هه بوو

ئه وهی دهیکه ن، نزیکبونه وه له خوا و جیبه جیکردنی شه ریه ته؟
 ئیدی منیش وای لئ هات پرسیار بکه م.. بوونی خودایه کی ریک
 و راست چو ن له گهل ئه م دنیا که موکورتهدا ویک دیتته وه، ئه ی
 چو ن گه واهیده ریک له پشتی بیده نگی خوی هه شار ده دا؟!
 تا ئیستاش له سه ر بیرو باوه ری باوبا پیرانم، باوه رم به تاکه
 سروشتی پیروزی مرو قایه تی مه سیح هه یه، به لام تاکه ی ده توانم
 باوه رت پی بکه م ئه ی باوک؟
 ریکات به خو ت دا په نا بو باوکت ببه یت له کانتیکدا له سه ر
 خاچه وه په لبه ست کراویت، به هانامه وه نایه یت بو دهربازبوون و
 هاوار ده که م و لیت ده پاریمه وه:
 «خودایه.. خودایه.. بو جیت هیشتم؟

ئارام ئارشاچ مەندیکانیان

مەردین — ١٨٦٩

سالار لە مەردنیکێ راستەقینە پزگاری کردین.

دوای چەند رۆژیک لە گواستەنە وەمان بۆ مەردین کوشتوبەری ئەرمەنییەکان لە ئامەد دەستی پێ کرد، هیڤینی خوشکی سالار دوای ئەوەی هاوسەرگیری کرد، لە مەردین نیشتهجێ بوو بوون. لە دوای کوشتن و بڕینەکە بە دلیس و دەرەنجامی فشاری وڵاتە زلەیزەکان لە سەر سولتانی عوسمانی، والییەکان لە کارەکە ی دوور خستەو، هەندیک لە عەشایەرە کوردەکان ناپەزایەتیان بە رانەبر ئەم کارە دەربری، بە شیوەیەکی گەرموگۆر خەڵکەکان لە دژی کریستیانیەکان هان دەدا.

تۆپەلە ئاگرەکە دیت و دەچیت، بەر هەرجیگایەکی بکەوێت دەیکاتە خەلووز. کاتیک ئاگرەکە دەگاتە ویلایەتی ئامەد، موسولمانەکان بە پیلانی سولتان و دەستوپێوەندەکە ی پەلاماری دوکانەکانی کریستیانیەکان دەدن، تۆمەتی بەکۆمەل بۆ ئەرمەنییەکان دەهۆنەو، بەم شیوەیە کۆشکی سولتان ئەرمەنەکانی ئامەد لە ناو دەبات، وەک چۆن پیشتر ئەرمەنەکانی بەدلیسیان لە ناو برد.

سولتان پاداشتی والی بەدلیس کرد، دوای مانگیک لە دوورخستەوێ کردییە دەسەڵاتداری ئامەد. والیش ئەرکی سەرشاری بە باشترین کوشتن راپەڕاند، ئەوەی لە بەدلیس ئەنجامی دا لە ئامەدیش دووبارە کردەو.

مەردین تاکە شوێن بوو رۆوبەرۆوی هیچ کوشتن و بڕین و مەلۆیرانییەکی نەبوو بوو، ئەمەش بە هۆی تیکە لاو بوونی ماله کریستیانی و موسولمانەکانەو بوو، هەر هێرشێکی چاوەڕوانکراوی یەکە حەمیدیەکان بە مانای کوشتن و بڕینی هەردوو لایەت، کوردە موسولمانەکان.. ئەرمەنە کریستیانیەکان.

نارام نارشاج مه نديکانيان

ماردين — ۱۸۹۶

ئەمرو ئاسمان هه ور وهه لابوو. له و پاروهه دا ده وه ستم که ده چيته سهر خانووه که، راست و چه پي به داره کاني هه نار و هه نجير و سيو و ليمو چينراوه، قه له ره شيک له سهر دارسيويک نيشته وه ده ستي به قغه قغ کرد، هه وره کانيش خويان چر کردووه ته وه به لام نه وه ي زه وي چاوه رواني ده کرد پووي نه دا. سي به ريکم بيني ده رگا که ي کرده وه، به دلنابييه وه هه نگاو ده نيت، سي به ره که هيواش هيواش گه وره ده نيت، که مروفيکي زل و ئيسکقورس پيک ده هيني و ده ر ده که ويت، سلوي کرد و خوي پي ناساندم، يه کيک بوو له هاوپييه کاني بابازيان له پارتي تاشناق، جلو به رگي پوشيبوو بو نه وه ي نه ناسريته وه. به په له بوو بويه ميوانداری و چاخواردنه وي په ت کرده وه پي گوتم:

بيگومان چهند رۆژيک پيش ئيستا هه ولي تيرورکردني عه بدولحه ميدي دووهم بيستوه، ئايا بچووکتري زانياريت هه يه کي پيلانه که ي دارشتوه؟! به تيروانينيکي خه ماوي و به پرسياره وه سه يرم کرد، له قسه کاني به رده وام بوو، براكه ت پيشتر پيلانه که ي وهک توله کردنه وه يه ک بو کوشتن و برينه کانمان له به دليس ئاماده کردبوو. ساليک پيش نه و به روارهش، کاتيک ساليک به سهر سرکردني ياساي نيشتماني نه رمه نيدا تي په ري، په ترياکيش مه ر ئاسا بيده نگي ئابروو به رانه ي هه لبارد له به رانه ر عه بدولحه ميدي دووهم، ئيدي هيچ ريگا چاره يه ک له به رده م براكه تدا نه ماوو، ته نيا نه وه نه بيت پيلانيک دابنيت بو له ناوبردني په ترياک له به رانه ر

ئەو ملکه چبوانه ئابرووبه رانهیدا.

بەلام لە بەدبەختی ئێمەدا پەترياک نەپیکرا و بەسووکی
بریندار بوو، دواى ئەو بابازیان گەرايهوه و لە بەردەم کۆشکی
سولتاندا، پێشڕهویی خۆپیشانداى ئەرمەنهکانى دەکرد، هاواری
دەکرد مردن یان ئازادى، سروودی نەتەوايهتیشتى دەگوتەوه.

براکەت تەنیا لاویکی ئەرمەنى نییه که پراوپر بیت لە ورەبەرزى،
بەلکۆ پالەوانىکی نەتەوهییه، بەم نزیکانەش دواى ئەوهى ئەرمینیا
لەژیر چنگى عوسمانییهکان دەر دینین، دەبیتە جیگای شانازى
هەموو ئەرمەنییهک. پاشان وتى زۆریک پرسیار مەکه چى
واى کردووه بێم بۆ لات، بابازیان بانگهێشت دەکات، بۆ ئەوهى
پهيوهندیمان پێوه بکهیت، ببیتە هاوڕێی رێبازى شۆرش و ئازادى.
وا باسى دەکرد ئەگەر پهيوەندییان پێوه بکه‌م، کاره باشه‌کانیان
سەرکه‌وتوو ده‌بیت. دواى ئەوهى چاوه‌کانم دەر په‌رین و بێدەنگیم
هەلبژارد، شیوازی قسه‌کردنه‌کهى به‌تەواوه‌تى گۆررا، به‌ دوو
چاوى کراوه که ئاگرى لى ده‌بارى سه‌یرى کردم، قسه‌کانى به
ئاگادارکردنه‌وه‌م کۆتایى پى هینا، «ئەگەر هەركه‌سێک قسه‌یه‌ک
لەم قسانه‌ بزانی‌ت که‌باسم کردووه، ده‌زانین تۆ سه‌رچاوه‌که‌ى،
ده‌گه‌ینه لات وه‌ک چۆن ئیستا هاتووینه لات».

زۆرم لە خۆم کرد و هەولم دا خۆم بگرم، کۆتایى بابازیانم
به‌چاوى خۆم بینى، دُنیا بووم که به‌م زوانه و به‌ شیوه‌یه‌کى
تراژیدیانه ئەوه ده‌بینم.

ماردین - ۱۸۹۷

له ته‌مه‌نی چل و دوو سالی‌دا خودا پینجه‌مین مندالی به سالار به‌خشی و ناوی نا کاروان، ئەمه‌ش له سه‌ردانیکی کتوپری شه‌وانه‌یدا - وه‌ک سه‌ردانه به‌رده‌وامه‌کانی- بوو بۆ لای هاوسه‌ره‌که‌ی. سالار چوار کۆری هه‌بوو، دابه‌ش بوو بوو به‌سه‌ر سه‌ره‌په‌رشتیکردنی پارچه زه‌وییه‌کی بچووک، که هه‌ندیک کشتوکالیان تیدا کردبوو، له‌گه‌ڵ شوانکاره‌بی‌دا، دوا‌ی ئەو منداله زۆری له هاوسه‌ره‌که‌ی ئارام ده‌کرد ئەوانیش مندالیکیان ببیت، پێی ده‌گوت: «کچیکی جوانت ده‌بیت ده‌یخوازم بۆ کاروانی کورم، هه‌میشه پیکه‌وه ده‌بین وه‌ک چۆن له رابردووشدا پیکه‌وه بووین، سه‌ره‌پای ئەوه‌ی پووی داوه و ئەوه‌ی پوو ده‌دات هیچ شتیک ناگوریت، با قه‌ده‌رمان به‌مانه ئاشت بکه‌ینه‌وه و سه‌رله‌نوێ به‌مان ده‌ست پێ بکه‌ینه‌وه».

خودا دوو کۆر و کچیکی به‌ ئارام به‌خشی، گه‌وره‌که‌یان له هه‌موو شتیکدا له بابازیان ده‌چوو، هه‌موو خه‌سڵه‌ته‌کانی به‌تایبه‌تی خراپه‌کانی له‌و وه‌ر گرتبوو، ته‌نانه‌ت مامی له پرۆسه‌ی سه‌فه‌رکردنی بۆ ئەستانه --ئسته‌نبول-- زۆر فشاری لی نه‌کرد، سه‌فه‌ری کرد و بنه‌ماله‌که‌ی جی هیشته‌، کۆره بچووکه‌که‌شی له‌گه‌ڵ کۆره‌کانی سالار به‌کشتوکاله‌کردنه‌وه سه‌رقال بوو، تا له‌ناکاو تووشی تابه‌رزبوونه‌وه‌یه‌ک بوو، که هه‌یچی له‌گه‌ڵدا نه‌کرا و هۆکاره‌که‌یان نه‌زانی، به‌جوانه‌مه‌رگی کۆچی دوا‌یی کرد، کچه‌که‌شیان هاوسه‌رگیری کرد وله‌گه‌ڵ هاوسه‌ره‌که‌ی له‌ فه‌ره‌نسا نیشته‌جی بوون، به‌م دوا‌ییانه‌ش مندالیکیان خسته‌وه‌.

«بارودۆخه‌که‌ لی‌ره ئارامی تیدا نه‌ماوه». له کاتیکدا ئەم قسه‌یه‌ی به‌ دایک و باوکی گوت، که بریاری رۆیشتنی پێ

رځگه ياندن، له بهرانبهر ټو راستييه دا بيدهنگ و ټه بله ق بوون.
 بيړوکه ي مندالڅستنه وه له و کاته پر کيشمه يه دا، له ناوجه رگه ي
 بونی مردن و گوراني دل و دهر وونه کاند ک و دهر ده که ويټ
 نامو بيت، ئیدی چوون ژن و پياويک منداليک دروست بکه ن، که
 باش ده زانن هه موويان پيکه وه دهرمن؟! چوون بريار له وه بدن
 له ئيش و نازاردا و رقدا بژی، چوون له بري ژيان کوتايي پي
 به خشن؟! هه زاره ها چونی تريش.

به لام بيړوکه ي قهره بوو کړدنه وه ټو مندالانه ي له ناو چوون،
 وپړاي قسه ي ژنه که ي سالار، دياره کاري خوی له ژنه که ي نارام
 کړدوه، به تايبه تي دواي ټه وه ي ژنه که ي نارام له گهل نارامي
 هاوسه ريدا، شهواني ترسيان به سيکسکړدن پي له ژاوه ژاو
 کوشت، دل ټراوکی وتوقينيان ره واندوه و کوتايان پي هينا،
 دواي هه موو شه ويکی گهرموگوپ هه ستیان به وه کړد بو هه موو
 شته کان بو ره سه نايه تي ده گه رينه وه، درکيان به وه کړد هه موو
 شه ويکی پر عيشق و سوزداري، سه ره نوئ له دايکبوونه وه يه کی
 نوييه به بي هيچ ياده وه رييه کی نازار به خش، بي په شيمانبوونه وه،
 بي هيچ هه ستیکی نه ريني.

ټو کات و ساهه وه خته تايبه ت و هه زار پرهنګه ي، له لايه ن
 شيتي رق و توندوتيزييه وه دزرابو، خوی له خویدا سووته مه ني
 ژيان بوو. قسه ي ژنه که ي سالار له و پوژده دا، وای لي کړد بير
 له کورپه له يه کی تازه بکاته وه، که له عيشقيکی راسته قينه وه بيته
 ناراه، که ټه ویش پووبه پووبونه وه ي مردنه، ټه مه گه وره ترين
 ناره زويه که بو ده سترگتن به ژيانه وه.

له و پوژده ي برياريان دا مندال بخه نه وه، نارام هيواخواز بوو
 کچيکی بيت، له بري کچه که ي که دووري ماوه کان بو خوی

بردووه، ئه وهی جیځای سهرسورمانه، له یه کهم رڼی شه وه
تایبه ته کانه وه، دهموچاوی رڼشنا نابینیت له سهر دهموچاوی
ژنه کهی خوی بنوینیت، ئه و ماسکه ی هه میشه له ژیر سهرینه که یدا
بوو، به تامه زرویییه وه چاوه پروانی ئه و ساتانه بوو، وهک پلینگ
هه لمهت ده بات و دهموچاوی داگیر ده کات، به نارامی راده کشیت
و دهموچاوی ژنه کهی ده گوریت بڼ رڼشنا، له پشت ئه و ماسکه
ساخته یه دا، نهک ته نیا پروکاری ژنه کهی به لکوو پوچیشی
ئاویزان ده بیت، له ناکاو و به شله ژاوییه وه خو شه ویسته کونه کهی
در ده که ویت. له و ساتانه دا که ئه و داگیر که ره په یوه ندیی له گه ل
ژنه کهی ده چرپینیت، خودی ئه وه تاکه هوکاره بڼ ئه وهی له
مندال دانیډا تووی منداله کانی بلاو بکاته وه !

به لام کاتیک ده ویست ئه و په رده یه لا بدات، له و یاده وه ریبه
درباز بیت، ئه و جادووه هه لېوه شینیت ته وه، ته ماشای کرد
پوچی له گه لیدا ئاویزان بووه، له ناکاو جهسته ی ژنه کهی بینی
خوی پی دهناسینیت ته وه، دانی به خویدا گرت وا در که وت، که
خو شه ویستی ده کات، وهک ئه وهی پرؤسه ی جووتبوونه که یه کهم
جار بیت پروو بدات.. بڼ یه کهم جاریش خوی به قهرزاری هه موو
چاکه یه داده نیت که پرووی داوه.

ژنه کهی نارام چیژیکي په نگاوپه نگی پرله عیشقی چه شت،
که پیشه اتنی بڼ ماردين پرووی نه داوو، وهک ئه وهی کاری
خو شه ویستی له کاته کانی ته نگه ژه، ئیش و ئازار، جه نگه کاند،
چیژیکي جیاوازی هه یه و به هیچ شتیک به راورد ناکریت !

مەردین - ۱۹۰۰

کاروان سالار فەرهاد مۆمی سێ سالەى تەمەنى کوژاندەوه، قیژەى پیروژ ئارام ئارشاچ مەندیکانیان، که تازه له منداڵدانى تاریک و تەسکى دایکیدا هاته نیو پووناکیى جیهانى پان و بەرین، ئەو ناوه پر دەکات.

ژنەکهى سالار لەسەر داواى ژنەکهى ئارام پۆلى مامانى بىنى. ئەوهى یەکهەم نەیتوانى داواى ئەوهى دووهم پەت بکاتەوه که زۆرى لى دەکرد، ئەمە وێرای نامۆبوونی بیرۆکه، بەلام لەم ئێشە پانهچلەکی، راهاتبوو هەر خۆى بەئاسانى مامانى بو هاورپى تەمەنى خۆى بکات، وەک ئاو منداڵى دەخستەوه، چ بەپێوه بێت، یاخود له دەستشۆر بێت، بى هیچ ئازاریک منال دەخاتەوه!

بەلام ئەم منداڵبوونەیان چەقى بەستبوو وەک ئەوانەى پێشوو نەبوو، ژنەکهى سالار زۆر هەولێ دا دۆخەکه دەرباز بکات، کاتیکی هەستى بە دۆخى چەقبەستوویى کۆرپەکهى کرد، بەخێراى هەولێ دا مامانى گوندەکه ئاماده بێت، کاتیکی مامانەکه گەیشت، مردن دوا هەناسەکانى ژيانى له ناخى دایکەکهدا دەر دەکێشا.

ئارام و سالار بەپەشوکاوییهوه هاتنه ژوورهوه، لەنزیک ژنەکهى کهوتە سەر هەردوو ئەژنۆ و فرمیسک بە چاوهکانیدا هاته خوارهوه، بەنائارامییەوه دەلهرزیت، خەمبارى پارچەپارچە بەسەر جەستەى پر له ناسۆرىدا دادهباریت، ئیدی بەکۆل دەگرى. مامانەکه بەتوندوتیژی بەسەر هەموواندا هاوار دەکات، فەرمانیان پى دەکات بچنه دەرەوه.

«موسیبه ته که مان زیاتر مه کهن، واز بهینن با زیندووه که له مردووه که دهرباز بکه م، هه مووتان بچنه دهره وه، نه یه نه ژووره وه تا فه رمانتان پی نه که م».

هه مووان گوږپرایه ل بوون، جه سته ی هه لله رزیویان به دوا ی خویاندا کیش ده کهن، له گریان و فرمیسی چاوییاندا نوقم بوو بوون، هه موویان به و ناله ناله ی له ناخی ئارامه وه هه لده ستیت ده سووتین، بکه گوچانه که ی دهستی موسای گوږپیه وه ته وه له بری دهریا، ئاسمان دووله ت ده کات.

ماردين - ۲۱ ی ته مووړی ۱۹۰۵

له مزگه وتی په لدز به دهنګی خوش بانګی نوږژی ههینی بهرز
دهبیته وه، دهنګی پړاو کاریګه ری له سهر ئه قل و دل ههیه، وهک
ئوهی له بهه شته وه هاتیت. دواى ئوهی له بانګدان دهبیته وه،
له سهر مینه ره که دیته خواره وه، پرووه سولتان دپرات که به
ریک و پړوان ئاماده باشی له ناوړاستی ریزی یه که مدا پړاوه ستاوه،
ویرای فراوانی مزگه وته گوره که، نزیکه ی سهدان نوږژکه ره له
دواوهی پړاوه ستابوون کرنوش دهبات و دهستی ماچ دهکات،
سولتانیش وهک پیزانینک سهری بؤ له قاند، پاشان دهستی
به هیواشی دهکشینیته وه، به ره و پیشه وه ری دهکات، پیشنوږژی
بؤ نوږژکه ره کان دهکات، ئه وانه ی عه بای نویان پوښیوه، که
به دزووی ئالتوونی چنراوه، به ریکی پړاوه ستاون و ته ماشای
قاجیان دهکن.

نوږژه که خیرا ته و او دهبیته، سولتان به راست و چهپ سه لام
دهداته وه، پاشان هه لده ستیت و هر که ئاوړ دداته وه، نوږژه ره کان
له دوری کو دهنه وه، هه لمه تی دهستماچکردنکی گهرموګور
دهست پی دهکات، دواى ئوهی له دهستماچکردن دهنه وه،
سهره تا سولتان دهچیته دهره وه، دواتر ریگا به نوږژه ره ان ددهن
برونه دهره وه، دواى چند چرکه یه ک له جووله ی کاروانه که ی
عه بدولحه میدی دووهم، دواى ئوهی نوږژه ره کان هاتنه دهره وه،
ئوتومبیلیکی بومبرپژکراو دهته قیته وه، هه شتا پیاو له نیوان کوژراو
و برینداردا دهنه قوربانۍ.

کاروان سالار فەرهاد مه‌ندیکانیلی

ماردین - ۱۹۱۳

ده‌گوتریت له‌ته‌مه‌نی به‌راییدا که‌میک یاده‌وه‌ری له‌یادگه‌دا ده‌میښته‌وه، ته‌نیا زۆر له‌ که‌م که‌متر نه‌بیټ، به‌لام سویند ده‌خۆم به‌رواری یه‌که‌م پوژی یاده‌وه‌ری به‌نده، ئه‌و پوژه بوو مردن ئاموژنه‌که‌مانی له‌ ئیمه‌ سه‌ند، مکوړ بوو له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی سیبه‌ریکی که‌میش بیټ له‌ یاده‌وه‌ریماندا جی به‌یلت.

دایکم بینی به‌وریایه‌کی زۆره‌وه له‌ کاتی سه‌رپاکیشاندا یارمه‌تی مامانه‌که‌ی ده‌دا، په‌نگه‌که‌ی له‌نیوان شین و مۆردا بوو، که‌ له‌ ناوچه‌ی ناوه‌راست له‌نیوان ده‌ره‌وه و ناوه‌وه‌دا، له‌نیوان گه‌رمای جه‌سته‌ی ساردنه‌بووه، سه‌رمای هه‌وای ژووره‌که‌دا گیري خواردبوو، زۆر به‌ئه‌سته‌م هاته‌ ده‌ره‌وه وه‌ک ئه‌وه‌ی ده‌ستبه‌رداری شوینه‌که‌ی خۆی نه‌بیټ، سه‌ریک پښتر قیزه‌وونی دنیا ده‌زانیت، نایه‌ویت ببیته‌ به‌شیک له‌و قیزه‌وونیه، بویه له‌ جه‌سته‌ی دایک جیا نابیته‌وه که‌ بۆ هه‌میشه‌ نایینیت، دایکێک مردن هه‌لیده‌گریټ و ژیان به‌ منداڵه‌که‌ی ده‌به‌خشیت.

دایکم جه‌سته‌ی پرووت و لاوازی منداڵه‌که‌ی، که‌ خوینی ویلاش و سه‌راودانی پڼوه‌ بوو، داپووشی. به‌ گریانیکي به‌کول و لیوله‌رزینیکه‌وه هه‌له‌له‌یه‌ک ده‌چریت، ده‌نگیکي نیوان شین و خوشیی لی‌ ده‌ر ده‌چیت، «خۆشه‌ویسته‌که‌م به‌شه‌هیدی کوچی دوايی کرد، به‌نده‌ش کچیکم خسته‌وه». پاشان هه‌موومانێ بانگه‌یشتی ژووره‌وه کرد، منیش له‌گه‌لیاندا چوومه‌ ژووره‌وه، هه‌سته‌کانمان جیاواز و ده‌نگه‌کانیش غه‌لبه‌غه‌لب بوو، هه‌ستمان به‌ هیچ نه‌ده‌کرد و نه‌مانده‌زانی چی پوو ده‌دات؟! دواتر به‌ جوړیک لی‌ روانیم که‌ له‌بیرم ناچیته‌وه، پاشان له‌ خویی و له‌و پارچه‌

گوښته ی نیوان دهستی نژیک کردم‌ه‌وه و گوتی: «ئهم کچه جوانه ده‌بیته هاوسه‌ری تۆ».

مامه ئارام به‌خیرایی ته‌ماشای کچه‌که‌ی کرد، پاشان ږووه‌و مه‌ریه‌می هاوسه‌ری هه‌نگاوی خیرای نا، لئی نژیک بوویه‌وه هه‌موو به‌شه‌کانی جه‌سته‌ی ماچ کرد، دواى ئه‌وه‌ی باوکم زوړی لی کرد، فرمی‌سک له چاوه‌کانی ده‌باری، ده‌موچاوی به‌و پارچه قوماشه داپوشیبوو که مامانه‌که پیی دا، تهرمه‌که‌ی جی هیشت وهک شیت له ژووره‌که چوو ده‌روه، ده‌زوویه‌کی دریژی چلم له لووتییه‌وه ده‌چوړایه‌وه، شه‌شه مانگ دواى ئه‌و ږووداوه مامه ئارام کوچی دواى کرد !.

دایکم شیرى بزنى ده‌دایه، دواى ئه‌وه‌ی بوویه دوو مانگ خواردنی هارپاوی ده‌خسته ده‌می که هیشتا ددانی نه‌هاتبوو. ئه‌و دیمه‌نه‌ی که به‌هیواشی وهک پیره‌ژنه‌کان خواردنه‌که‌ی داده‌کروژی مایه‌ی دلته‌نگی بوو، ږوژ له‌دواى ږوژ له به‌رچاوم گه‌وره ده‌بوو، یه‌که‌م ږوژم دیته‌وه یاد له‌سه‌ر زه‌وی گاگولکه‌ی ده‌کرد، یه‌که‌م هه‌ولدانى بۆ ئه‌وه‌ی له‌سه‌ر پینه‌کانی بوه‌ستیت، ږوژ له‌دواى ږوژ له به‌رچاوم دروست ده‌بیټ ویرای ئه‌وه‌ی جیاوازی نیوان ته‌مه‌نمان زوړ که‌مه. به‌لام وا هه‌ست ده‌که‌م چه‌ند سالیکی زوړ له‌و گه‌وره‌ترم، له به‌رانبه‌ریدا هه‌ستم له هه‌ستی باوکایه‌تی ده‌چوو، دایکم زوړیک له‌و کاروبارانه‌ی په‌یوه‌ندی به‌وه‌وه هه‌بوو بۆ به‌نده‌ی جی هیشتبوو، وهک ئه‌وه‌ی خو‌شه‌ویستی ئه‌و له ناخدا بچیتیت.

هه‌موو شتیک له باره‌ی پیروزه‌وه ده‌زانم، جه‌سته‌ی که پیش ته‌مه‌نی که‌وتوو، هه‌موو ورده‌کاریه‌کانی تری، جا ئه‌گه‌ر بیټ به‌دزییه‌وه ته‌ماشای بکه‌م یاخود ئه‌وه‌ی که خو‌م وا نیشان

بدهم. ئه ویش ئه وه ده زانیټ به بی ئه وهی پی بیزار بیټ یان لی بسله میته وه، مه گهر ته نیا هه ندیک جار شه رمیکي دروستکراو بنوینیټ. نازانم ئایا نزیکي زورمان له یه کتری هوکاري سه ره کي تیگه یشتن و ناسینی ته واو و پاشان قه بوولکردنی ئه ویش بیټ بو ئه و ناسینه؟ یاخود ئاشکراکردنی په یوه ندی هاوسه رگیری، که هه ر له له دایکبوونه وه خو ی به سه ر خه یالماندا کیشابوو، هوکار بوو بو ئه وه وای لی کردبووین که له راستیدا وهک دوو هاوسه ر بین، به بی ئه وهی که به کردار ئه و هاوسه رگیری به چیه بواری چیه جیکردنه وه!

من گه وره ده بم، ئه ویش گه وره ده بیټ، هه ست و سوزیشم گه وره ده بیټ که له رۆح و ژیر پیستمد چینه راوه، له گه ل ئه وه شدا رِق و کینه ی عوسمانیه کان و لایه نگرانیا ن له کورده کان به رانه ر ئه رمه نییه کان کلپه ده سینیت.

ویږای ئه و هه موو هه ستي رِق و کینه یه ی، له نیوان کورد و ئه رمه ن له لایه ک، له لایه کی تریش له نیوان عوسمانیه کان و ئه رمه نییه کاند، که بینومه گه شه ده کات و گه وره ده بیټ، به لام له م سالدا دوا ی کوده تاکردن به سه ر کو شکی سولتان و دوورخستنه وه ی کامیل پاشای وه زیری مه زن (الصدر الاعظم)، دواتریش به رپوه بردنی ولات له لایه ن سی پاشاکه: ته لعت پاشا وه زیری ناو خو، ئه نوهر پاشا وه زیری جهنگ، جه مال پاشا وه زیری ده ریایی، که ئه ندای پی شووتری پارتي فه تات بوون، پی شووتریش له کو مه له ی ئیتیحادوته ره قی بوون، که یه که م که سانیک بوون ئه نگیزه ی تو رانییه ت و توندره ویی ره گه زییان دنه ددا، هه ستم کرد کو ستيکی گه وره له مندا لدانی قه ده ردا دروست ده بیټ.

ماردین - ۱۹۱۴

سالار به بێ هیچ چاوه‌پوانییەک ڕێ دەکات، باوەڕ به‌وه ناکات که ڕووی داوه، ناتوانیته‌ خه‌یالی ئه‌وه بکات کورده‌کان بوونه‌ته‌ قه‌ساب و قه‌سابخانه‌ی ئه‌رمه‌نه‌کان، چ به‌ ده‌ست و مه‌چه‌کیان یاخود به‌ فه‌توای شیخه‌کانیان.

نه‌زانین نه‌خۆشیی خه‌ڵکه‌، ئه‌مه‌ش له‌ لایه‌ن عوسمانییه‌کانه‌وه‌ کوردیان بۆ مه‌رامی خۆیان به‌کار هێناوه‌، به‌شیکی زۆریان گۆڕیوه‌ بۆ چه‌ند ئامیتریکی بێئه‌قل، ئاماژه‌کردن بۆ ئه‌وه‌ی پارێزگاری له‌ ئاین بکه‌ن دژی ئه‌وانه‌ی ده‌یانه‌وێت په‌لاماری ئاین به‌دن، به‌س بوو بۆ ئه‌وه‌ی ئاگریکی نه‌کوژاوه‌ له‌ جه‌سته‌ و ناخ به‌ر به‌دن.

باوه‌ڕی نه‌کرد به‌ هۆکاری ئه‌وه‌ی بنه‌ماله‌که‌ی له‌ مه‌ترسییه‌کی نزیک ڕزگار ده‌کات، بوویه‌یه‌کیک له‌ جه‌لاده‌کان، ملکه‌چی فه‌رمانه‌کانی کوشتن و برین و تالانییه‌. له‌ سه‌ره‌تادا به‌درۆ خۆی نیشان ده‌دا، که‌ ئه‌و کارانه‌ ده‌کات، هه‌ولێ دا ڕۆ نه‌چێته‌ ئه‌و جه‌نگه‌ نابه‌رابه‌ره‌ که‌ گرنه‌گ نییه‌، به‌لام له‌ لایه‌ن یه‌کیکه‌وه‌ زمانی لی درا، به‌لام پێش ئه‌وه‌ی دادگایی سه‌ربازی بکریته‌، ئه‌فسه‌ریکی گه‌وره‌ی کورد، که‌ په‌یوه‌ندییه‌کی کۆنی هاوڕێیه‌تی له‌گه‌ڵ باوکیدا هه‌یه‌، له‌ به‌رژه‌وه‌ندیی ئه‌و ده‌خاله‌ت ده‌کات.

به‌ ناوی ئاینه‌وه‌ بیانوو بۆ کرده‌وه‌ تایه‌فه‌گه‌راییه‌کان ده‌هینریته‌وه‌، گوتاره‌کان سیخناخ ده‌بن به‌ ڕه‌گه‌زه‌په‌رستی، به‌ فه‌رمانی خودایی زمانه‌کان لال ده‌بن، مۆرکی پیروژگه‌راییی له‌و کاره‌ ئابرووبه‌رانه‌ ده‌دریته‌ که‌ کۆتایی نایه‌ت، زۆرترین لایه‌نگر له‌ ده‌وری خۆی کۆ ده‌کاته‌وه‌ که‌ ئاماده‌ییان تێدایه‌ خۆیان له‌ پێناوی خدا و سه‌رکه‌وتنی هه‌ق ببه‌خشن! هه‌موو پوژیک جه‌ژنی قوربانیه‌ و تیایدا مرو‌ف له‌

بری مه پرمالات له قهسابخانه ی رق و کینه سهر ده پردیټ.
عه بدورپه حمان به درخان به پړیوه بهری نووسینی پوژنامه ی
کوردستان، له یه کیڅک له سهروتاری ژماره کاندا دهنووسیټ: دهرانم
هه ندیک له کورد به شداریان له کوشتنی ئهرمه نه کاندا کردووه،
خوداش به مه پازی نییه. هه ندیک له کورد دهره نجامی نه زانین
به شداریی ئهم گوناوه گه وره یه یان کردووه. ئه وان نه یانده زانی
کوشتنی ئهرمه نه کان وهک کوشتنی موسولمانان وایه. به شیک
له م گوناوه گه وره یه ده که ویتته ئه ستوی زانا ئاینییه کانی کورد. که
پتویست بوو کورده نه زانه کان په روه رده بکه، بو ئه وهی خوینی
ئهرمه نه سقيله کان به فیرو نه پرتیټ.

له دواژماره شدا دهنووسیټ: عه بدولحه مید ده لیت ئهرمه نییه کان
دوژمنی ئیوه، به مه ش چه واشه تان ده کات. دوژمنه کانتان ئه و
خوینرپژ و تاریکه پرستانه نه که ولاته که ی ئیوه یان له دهره نجامی
ملمانئ له گهل پروسیادا ویران کرد.

هه روه ها له پاریزگای وان، له کاتی به پړیوه چوونی
کوږوونه وه یه کدا که به فرمانی پاشا والی ناوچه که به پړیوه چوو،
بو ئه وهی بریاریک له سهر ئهرمه نییه کان بدن، شیخ عوبیده لای
نه هری پازی نه بوو به شداری له کوشتنی ئهرمه نه کان بکات،
وتی ئه مه پیچه وانه ی شهرعی خودایه و په تی کرده وه به شداریی
فه تویه ک بکات پڼگا به کوشتنیان بدات.

نه زانین هیژیکي مه ترسیداری ئاماده باشه، به پیوانه یه ک
وشه کانی شیخ عوبیده لای نه هری و عه بدورپه حمان به درخان
ده لاقه یه کیان نه دوژییه وه بگه نه ئه قله کان، ئه گهر هه شیت! قسه کانی
ئه وان و هه موو ئه وانی تریش په ت کراونه ته وه، که خاوه ن ویزدانی
زیندوون له کورده کاندا و کوشتنی ئهرمه نه کان په ت ده که نه وه،

به لَام ئاميرى كوشتن چه ندين شيخ و سياسى كوپيكر او ههيه، وهك حهسه ن فههمى كه وتى: «پشتيوان به خودا به گويزه پيساي فيقهى بۆتان باس دهكهم» هه موو كاريكى زيان به خش دهكوژريت، له بهر ئه وهى بى له زيان هيچمان له ئهرمه نه كان نه بينيوه، له سهر ئه مهش بهرده وامن، له ژير دهسه لاتى ئيتيحادوته ره قى پيروزيش چوونه ته دهره وه، دهبيت بى جياوازي هه موويان بكوژرين. كورده كان بايه خيان به قسه كانى دكتور نازم نه دا، كه يه كيك بوو له سهر كرده كانى كومه له ئيتيحادوته ره قى، كاتيک وتى: «دهمه ويت ته نيا تورك له سهر ئه م خاكه بژى، هه مووان بمرن ته نيا ئيمه نه بيت، لاي به نده ئاين هيچ گرنگيه كى نيه، ئاينى به نده ته نيا تورانيه ته! گويزه كان كه پ بوون و چاو ه كانيش كويز بوون، بۆ كورد پوون نه بوويه وه ئه وانيش به شيكن له وانهى كه دهبيت له ناو ببريت!

زوريك له شيخه كانى عوسمانيه كان و كورده كان ره زامه نديان له سهر فه توای خويزشتن دا.

دهوله ت بهرگيكى ئاينى پوښى، كه له هه موو كاتيک زياتر پيوستى بوو.

ليشاوى فه تواكانى ئه مدوايه و زمانى ئه و گوتاره سياسيه خويناويه، كه له هه ردوولا ياندا به پروونى دهرده كه وت به دنه وته گبيري ته و او دهوله تى عوسمانى بووه، هه موو ئه م شتانه وای له سالار كرد دلنبايته وه كه هه رچى پرويدا وه به قيزه وه نيه كانيه وه، دهستنوسيكى ئاماده كراوه بۆ ديمه نيكي كوتايى، رهنگه ئه قل و ويژدان به لايدا نه چيت، ئيدى وهك شيت هه لچوو و پرسى اري ده كرد: ئايا چوون و له كوئى دهنگى به ره و خوین به رز دهبيت هه وه، دهنگى ده هوللیدانى جهنگ لى دهریت، ئايا كهى خاكى عوسمانيه كان به خوین ئاو دهریت؟ كهى قايل ده بن؟

دهولته تی عوسمانی - ۱۹۱۴

له ۲۸ ی ته مووز جهنگی یه که می جیهان هه لگیرسا، هاوکات کاره ساتی که مینه مه سیحیه کانی دهولته تی عوسمانییش له ئاشووری و یونانی و ئه رمه نه کان دهستی پی کرد. وهک په رچه کرداریکی سروشتی به رانه بهر هه وله به رده وام و تونده کانی به تورکاندن، بو ئه وهی له بوته ی عوسمانییدا بتوینه وه، ئه و که مه نه ته وانه له به رانه بهر دهستگرتن به شوناسی خویانه وه باجیکی گرانیان دا.

ئه م جهنگه ی به رپا بو، بوویه بیانویهک و په رده پوښکردنیک، بو ئه وهی له م گرییه دهر باز بن که سه رده مانیکی زوره له جهسته ی پیاوه نه خو شه که دایه و کوتا ململانی خوی دهکات، له پوښیرینییه کی ناوازه دا دهست به دنیاوه دهگریته، ته نانه ت ئه گهر له سه ر ئه ژماری ملیونه ها که س بیت.

ئه و کوشتن و برینه ی له ئامه د و به دلیس و زور شوینی تر پرووی دا، دهستیپکی چهنه د شالوویکی به رنامه ریژکراوی قړکردن و له ناو بردن بو، به بیانوی دهستیپکه لکردن له گه ل پرووسیادا، خاموښکردنه وهی شوړشه کان و خونیشاندانه کان، که داوی جیا بوونه وه و سه ربه خویان له ئیمپراتورییه تی عوسمانی دهکرد ، ئه مه ش خوی له خویدا هوکاری راسته قینه ی ئه و کوشتن و برینه بو. ئه م بانگه شه بوکردنانه که چهندين جیاکردنه وهی یهک به دوا ی یه کدا هینا، پیاوه به هیزه که ی نه خوش خست، دوا ی ئه وهی چهندين به شی فراوانی له ئیمپراتورییه ته پانو پوره که ی له دهست دا، ئه ویش به سه ربه خویی ولاتانی به لقان وهک ئه لبانیا و بوسنه وهه رسک و سربیا و مونتنیگرو و یونان و کوسوفو و مه قدونیا، وهیچ ئاماده یی تیدا نه بو، چی دی له هه ژموون و بالادهستی و توندوتیژی خوی له دهست بدات.

سالار فه ره هاد مه ندى كانىلى

دهوله تى عوسمانى - 1915

رووسه كان وهك به لى نى ان دابوو، پالېشتى ئاشوورىيه كانىان نه كرد. هه مېشه كه مه نه ته وه كان خوراكى دهوله ته زله يزه كان. دهستبه ردارىان بوون بهم هويه وه له نى وان به فرى چى اى هه كارى و راوه دوونانىان له لايه ن عوسمانىيه كانه وه، ئابلوقه درابون، به هه زارانىان له برسىتى و له سه رمادا له ناو چوون. ئه وهى توانى قوتار بىت و له چىا بىته خواره وه، له زورىك له شاره كاندا جىگىر بوون، به لام عوسمانىيه كان به فه رمانى حلمى پاشا فه رمانه و اى ناوچهى سرت به دوايانه وه بوون. هه موو پىاوه كانىان دهستگىر كرد جلوه به رگه كانىان له به ردا نه هىشتن و به شمشىر له ناوايان بردن و خانوه كانىان تالان كردن، دواى چهند رورىك فه رمان ده ر چوو، به راگواستنى پاشماوهى ژن و منداله كان بو ماردىن، له لايه ن ئه سپسواره كورده كانى يه كهى هه مىدىيه سه رپه رشتى هه لمه تى راگواستنىان ده كرىت.

كاتىك ناوى ماردىن كه وته به ر گويم، خوڻ له جه ستم كه فوكولى ده كرد، ترسم هه بوو له وهى نه ينىيه كه م بزانرىت، بويه ددانم به خومدا گرت، رهنگه ماردىن ئه و قه لغانه كونكرىتىيه نه بىت، كه يازده سال پىش ئىستا ئىمهى له خو گرت، دواى ئه وه زانىم له بهر بوونى موسولمانه كان والىيه كه ئه وهى رهت كردووه ته وه تىكه لاهو بىين، به لام هه ره شهى كوشتنىان لى كرد و ملكه چى فرمانه كه بوو.

دلنبا بووم كه رولى ئىمه ش گه يشتووه، به نده و زورىكى وهك

به نده تهنيا كه ره ستهن بؤ جيبه جيكر دني ئه وهى ئه وان ناتوانى
 ئه نجامى بدن، به هه موو ئه و كارانه هه لده ستم و هاوړپيه تپى
 توندره وترين پياوانى كورد و خوښتر ترين پياوانى حه ميدپيه
 ده كه م، ئه مهش بؤ پوژگار يك كه خهريكه زور نيزيك ده بيته وه،
 پهنگه ئه مړو بيت يان لاني كه م سبهى بيت.. ريكه و تنم كرد،
 گرنگ نپيه دواى ئه وه چيم به سهر دا ديت.

له جهنگدا ده كوژيت يان ده كوژريت، يان قوتار ده بيت يان
 پارچه پارچه ده بيت و ناوسكت به ده ستي ئه وانه ده كه وپته سهر
 زهوى، كه دوژمنيان به سهر دا سه پاندو وپت. گرنگ نپيه له مه يدانى
 جهنگ هاوړپى دويى له ريزى سوپاى به رانه بردايه. ئه گهر بؤ
 چركه يه كيش ئه قل رابگريت و بير له خراپيه كانى ژيان بكه يته وه،
 دنيا به كه ده مريت.

سهر په رشتى كاروانى راگواستنه وه كه مان ده كرد، ئيمه به
 سهر پشتمى ئه سپه كان، ئه وانش به و توانايانه ي تپياندا مابو
 خويان كيش ده كرد، له و بيا بانه پان و فراوانه دا مندا له كان
 ده مردن، به قامچى له پشتمى دايكه كان ده درا، بؤ ئه وهى به رده وام
 بن له ريكر دن، ئاوړ نه دهنه وه له مندا له كانيان كه بوونه قوربانپى
 تاوانيكى له راده به دهر قيژه وهن، ئه وانه ي تينووى خوښتر شتن و
 شيتى كوڼتر و لكردن.

له كوټا چاره كى ريگا كه دا، فه رمانمان له فه رمانپه وای سرت بؤ
 هات، هه موو راگويز راوه كان له ژن و مندا ل بكوژين. له و جاره دا
 هه لچوونه كانى جه ستم وه حشيه گهران په لامارى دام، كاتيك
 فرميسك چاوه كانى پر كرد بووم، هيچ هيژم تپدا نه بوو، تهنيا ئه وه
 نه بيت به توندى قه تيسيان بكه م، ئيتړ پو چووه وه وهك ئه وهى
 ئاوى ئاگر ناخم بسووتيت.

شېتېبون بۇ تۆلە كړدنه وه و بونی خوین بوویه هه وینی
پیکه وهی عوسمانی و كورده كان.

عوسمانییه كان جاريك ئاره زوومه ندانه، چه ندین جاريش به
توقاندن سهركه وتوو بوون له وهی كورده كان بۇ مه رامي خويان
به كار بهینن.

سهرۆکی ئه سپسواره كان هیمای كرد بۇ ئه وهی تاوانه كه له
دۆلی واوهیلا ئه نجام بدهین، له ناکاو له هه موو لایه كه وه پیاوان و
ژنانی كورد پهیدا بوون، شمشیر و چه قو و بهردیان به دهسته وه
بوو، به شداریی ئه سپسواره كانیان كرد له هه لمه تی كوشتن و
برینه كه دا! هه موو شتيك به وردی پیلانی بۇ داریژرابوو.

له دووره وه به خیرایی دهنگی نووکی سمی ئه سپ دیت،
نامه یه کی زاره کی له گه ل خووی ده هیئت: «هیزه كانی جه واد پاشا و
خه لیل پاشا به ره و گونده كانی ده ورو به ری سرت رۆشتن، هه موو
دانیشتوانه كانیان له کریستیانه كان قړ كرد و له ناویان بردن.

دواتر یه ك به دواي یه ك هه وال دهات، به فرمانی والی
ئامه د محهمه د ره شید پاش، داموده زگاكانی ئامه د هه لساون به
دهستگیر كردن و له سیداره دانی هه زاره ها كهس له كه سایه تی و
پیاوماقوولانی ئهرمه ن و سریانه كان.

ته نیا چه ند کیلومه تريك یان چه ند ساته وه ختيك له مردنه وه
دوورم، یه كيک له هاوبه شه كانی خوین هات و پپی راگه یاندم،
هیرشكردنه سهر ماردین ویستگه ی داهاتوو ده بیئت، خووی و
پیاوه كانی له ئاماده باشیدان وهك چۆن رېك كه وتووین، پاره ی زوړم
پی به خشی، پیم راگه یاند پاشماوه ی پاره كه دواي دلنیا بوونه وه م
ده بیئت له وهی هه موویان رزگاریان بووه، هاوبه شه كه م خووی و
شه ش كهس بوون و پیشتتر رېگر بوون، په یوه ندییان به یه كه كانی

حه میدییه وه کړدوه، ئه رکه که یه که، له گه ل جیاوازیی ئه وهی ئیستا بهرگیکی سیاسی پوښیوه وده ولت پشتیوانی دهکات، زورترین غه نیمه و که مترین زیان.

پیشتر به دوورودریژی ناو نیشانه که م پیدابوو، له سهر پارچه کاغه زیک شوینی مه به ستم بودیاریی کړدوو، سویندم پیڅوارد له کاتیکدا ئه گهرمردم ریکه وتنه که جیبه جی بکات، دواى ئه وهی به لئیم دایه زیړی بنه مالله که ی پی ببه خشم، ئه وه م بینى چوڼ لیک له دهمی دیته خواره وه.

ویړای ئه وهی فهرمانه کان ته نیا بو کوشتنی کریستیانه کان بوو له ئه رمن و سریانه کان، دواى ئه وهی کورده موسولمانه کان له هلمه تی ئه ژمارکړدنه که ده بوونه وه، له گه ل ئه وه شدا مه ترسیی ئه وه م هه بوو هه لیه ک روو بدات، ببیته هوى ئه وهی خو م و هاوسه ره که م و هه ریپنچ منداله که م له ناو بچن، بیگومان ده سته ردارى پیرو ز نه ده بووم.

سه رکیشییه که م به ئه ندازه ی گهر دوون بوو. ئه وهی به نده به م کاره هه لده ستیت دهره نجامه که ی ژیان یان مردنه، چ ئه وهی هه موو شتیک وهک ئه وه ده بیت که ده خوازم، خو م و ئه وانیش دهر باز ده که م، یاخود ئاشکرا ده بم، به نده و ئه وانیش له گه لمداد ده کوژرین.

سالار فه رهاد مه نديکانيلى

ماردين — ۱۰۱ حوزهيران ۱۹۱۵

له پيشه وهى ريزه كان راوه ستاوم، له كيپرکتيه کي تونداوم، بهنده و دهسته کهم له پيش هه موو ئه سپسواره كان غار دده دین، ئه وهى سه یرم دهکات بو ساتيکيش گوماني له وه نيه بهنده گه وره ترين خوينرېژي ميژووه. هه نگاوه کانم پيش ره شه با که وتووه، گه رموگورپي و سه رسامبوون و تامه زرروي بو پهنگي سوور واته بو خوین، له سينگيه وه په خش دهکات.

وهک سيمرخ له ئاسمان له شهقه ي بال دده دم، بو ئه وهى دهسته به ري ئه وه بکه م، يه که م که س و پيش هه موو لايه ک بگه مه خانووه که، بو ئه وهى له هه موو گومانیک به دور بم، هه موو گومانیکيش بره وه ینمه وه، که بيته هوى ئه وهى هه موو ئه وه پلانم بو داناوه هه لبوه شينته وه، چونکه خانووه که به هه موو شتيکه وه ده به خشرایه ئه وهى يه که م که س بيگاني.

سرپنه وهى هه موو شوينه واره کاني ژيان فه رمانی گه وره کان بوو که ده بووايه جيه جی بکرايه، فه رمانه کان له ته لعت پاشا و ئه نهر پاشاوه در ده چوو، بو والي شاره کان، ئه وانيش له لايه ن خويانه وه جيه جيان ده کرد، مردن بو ئه وانه بوو که سه ريچيان ده کرد.

بينم ئه ندامانی خيزانه که له يه کيک له سووچي خانووه که دا باوه شيان به يه کدا کردووه و به کول ده گرین، چاوه کانيان پر بوون له ترس و توقين، له جهسته ي خويان دینه دهره وه، خه ريکه گوڤيستی ئه وه ده بم دهنگي ليدانی دليان، له سه روو دهنگي کوشتن و برينه کانه وه ده بيت که هه موو شوينيکی گرتووه ته وه، له سه روو دهنگي پيکدادانی شمشيره کانه وه ده بيت، له سه روو

نالہ و هاواری ژنان و مندالان و پیریژنه کانه وهییه، له سهروو
قرچوهوړی ناگره وه دیت که خانوو و جهسته کان دهخوات.

کاتیک دهموچاویان ناسیمه وه، به ترسیکی گه وره وه ته ماشایان
دهکرم، هاواریان کرد، ئازارم چه شت. به سهریاندا هاوارم کرد،
کاتی هیچ نییه ئیستا: تووشی هیچ ئازاریک نابن، ئیستا له گه لم
وهرنه دهره وه، ئیمه کوردين هیچمان لی ناکهن، پیروژ تووش وهک
مردوو له سهر زهوی پاکشی! ههموویان ملکه چی فه رمانه که بوون.
له و کاتانه دا که ئه قل له بیرکردنه وه دوه ستیت، مروف ده بیته
ئامیریک، ههموو شتیک ریک دوه ستیت! دواي ئه وه ههرچی
رووی دا چند چرکه ساتیکی خایاند. سالار خوینی هیئا، له
دهموچاو و جهسته ی پیروزیدا، ئه وانیش به ترس و توقینه وه
ته ماشا دهکن و فرمیسه کانیش به چاویاندا دیته خواره وه.
پی و تن له گه ل ئه ودا له خانووه که دینه دهره وه، پیروژ لیړه
به مردووی دهمینته وه. چونکه ئه گهر له هاتنه دهره وه خویشی
نه ناس بکات، مه ترسیی زمانلیدان هیه، ئه و کاته خوینی ههمووان
به غدر دهرژیت، جیگایه کی له سهر یه کی که له و که شتیانه بو
دابین کراوه، که به رهو یه کی که له به ندره کانی میسر دهچیت.
ئهمه ش دواي رویشتنی بو حله ب و بو عیراق دوور خسته وه،
له ترسی ئه وهی عوسمانییه کان به دوا داچوون بو ئه رمه نییه کان
نه کن و له و خاکانه ش له ناویان نه بن.

به هه لچونیکه وه کاروان دهنگی بهرز کرده وه: دوا قسه یه و
گه رانه وهی تیدا نییه، له گه لیدا دهمینمه وه. ههمووان بچنه دهره وه
کات به فیرو مه دن، چرکه یه که له ئیستادا ژیان و مهرگی پیوه
به نده.

چرکه ساته کان له به ریه که هه لده وه شین، مه ترسییه که گه وره تر

دهبیت، باوکه که زور بیر ناکاته وه، له دهستانی کوریک باستره له وهی ژنیک و چوار کور له دهست بدهیت. کاروان له تهنیشت پیروزه وه راده کشیت، باوکی خویناوی دهکات، پاشان له گهل ئه وانی تر دا دیته دهره وه، دایک دهلاوینیته وه، راسته وخو دوو کهس له وانه ی له دهره وهن دهچنه ژووره وه، ههردوو تهرمه که ههله گرن له سووچینکی باره لگره که دا دایانده نین، که خوی بو تهرمی تر ئاماده کردووه! یه کیک له وانه له تهنیشت گالیسکه که دهوستیت، به تيله چاویک ئامازه یان بو دهکات وهک ئه وهی دلنه وایان پی ببه خشیت که ئاگاداریانه !

له و پوژدها کاروان یاخود پیروز، نه یانده توانی ئه و ژماره یه ئه ژمار بکه ن، که تیایدا کوژراون. له گهل هه ر تهرمیکی سکهلدر اودا یاخود سه ره پهرینراودا یاخود دهست و قاچپه رینراودا مردنیکیان بو دهات، له گهل لاشه ی هه ر دایکیکی تواوه ی وهک مؤم، که به سووتاوی مردووه، منداله شیرخوره که ی له ئامیز گرتووه و بوونه ته یه ک توپه لی جیانه بووه وه، له گهل هه ر خانویه کدا که ئه وانی تیندا نیشته جین و دهسووتینریت، ئاگری شهیتان له گهل بونکپوزی گوشتی سووتاو و خوینی رژاو و ئه و کومه له لاشه بی سه ره دا، به ره و هه وره کانی ئاسمان بهرز دهبیته وه و هاوار بو خوا دهکات: تو له کویت؟

لاشه کان به تهنیشت یه که وه ریز دهکرین و کیویکی بهرز پیک دههینیت. کاروان به ترسوله رزیکه وه له سه ر له شی پیروز لایان دهات، له کاتیکدا دهستی خستوو ته سه ر ده می و خه ریکه هاواریکی سه رلیشیواو له نیو ژاوه ژاوی مه رگدا کپ دهکات. دوو شت به به رده وامی دهنگی ده دایه وه، مه رگ و دهنگی ته کبیرکردن. له نا کاو پیروز دهنگی نامینیت له خاموشییه کی قوولدا

نوقم ده بښت. کاروان هاوړه که ی خوی ده خواته وه، کاتیکش که ده ست له سنگی ددات و ده زانیت که هیشتا لی ددات، زور سوپاسی خودا دکات که کچه که له هوش خوی چووه، نه و دیمه نه ترسناکه ی نه م ده یان بښت نه و نایبښت.

هیڼده له باره ه لگره که دا مانه وه به جوړیک بوونه دوو که سی تر، ته و او دامال راو، باوه رپیان به هیچ نه مابوو نه فره تیان له هه موو شتیک ده کرد. له و کاتانه ی زهوی و هه موو گیانه له به ره کانی سر زهوی ده هه ژین، باوه ری تاکه کانیش به را دده یه ک ده هه ژینیت دل و رو حیان له ره گ و ریشه وه به توندی در ده کیشیت. هاوکات له گه ل هه لمه تی پاکتاو کردن و سووتاندا، به رده وام کار بو ئاماده کردنی خاچی دارینه ی گه وره ده کرا، بی نه وه ی هیچی لی تی بگات به لام هر ته ماشای ده کرد. دوا ی نه وه ی له پاکتاو کردنی هه موو نیرینه کان بوونه وه، ئا فره ته کان یان رووت کرده وه و به به رچاوی مندا له کان ییان ده ستر یژیان کرده سهریان، دواتر بو لای خاچه کان راپیچ کران و به ده ستوقاچه سترای به خاچه دارینه که وه هه لو اسران.

به و شیوه یه زهوی له ناخی خویدا هزار مه سیحی دیکه ی له خاچدراو ده خاته وه.

هاواریکی پر له تو قین به رز ده بښته وه، کاروانیش به هه ردو ده ستی گورچ کپی ده کاته وه. کاروان سه رسام بوو له بڼده نگی نه و ئا فره تانه، تو بلئی هر به راست مرد بن؟ ئا خر نه وه ی پیش له خاچدان به رانه ریان کرا به س بوو بو نه وه ی هر به زیندووی سهریان له لاشه یان جیا ببښته وه.

ده نگیکی بلند و زوال له دهرنگایه وه: نه ی خاچه کان سارد و

سه لامه ت بن له گه لیان !

مه سیح وهک تارماییه کی بزړکاو و هه لواسراو به خاچه که وه، به تاجه درکاوییه که ی سهر سهرییه وه و به دست و قاچی کونکراو به چواربزماری گه وره، له پیش چاوی کاروان ئاماده ده بیت. خوین له ناوچاو و هه موو گیانی که بابای جه لاد سانتیمه تریک چیه به بی ئه شکه نجه و جه لده لیدان جی نه هیشتبوو، ده چورا، له شیکي هه لاوساو و پرله برینی قول بوو. هر وهک زوریک له وینه و ئایکونییه کانیش که له کلپسکاندا یان به به روکی خوشه ویسته که یه وه بینبوونی، مه سیح سهری بو لای قاچی شور کردبوو وه. له ناکاو مه سیح سهری به رز ده کاته وه و سهری کاروان ده کات، به جوریک که نیگا که ی له نیگای ئه شکه نجه دراویک ده چوو، که له تاو ئازاری برینه کانی له گیانه لادا بیت، به لام نیگا که ورده ورده ده گوړیت بو زهرده خه نه یه ک، دواي ئه وه مه سیح بی ئه وه ی هه ست به هیچ ئازاریک، دست ده کات به هه لکه ندن و دهره یانی بزماره کانی نیو له شی و له گه لیشیدا برینه کانی له شی یه ک له دواي یه ک دهرینه وه و نامینن، خوین به ربونه که شی دوه ستیت و به ره به ره له شی ده بیت وه به له شیکي ساغ و ته ندروست. ئینجا قاچه کانی ده خاته سهر زهوی و پوهو ئه م دیت و خه رمانه یه ک به سهریه وه یه تی و تیدا نووسراوه (خودا خوشه ویستییه). ئه و دیمه نه کاروان دهرسینیت به جوریک له شی وهک شق شقه هه لده لرزیت، ئا له و ساته وه خته دا مه سیح شانه کانی به سوزوه وه له ئامیز دهریت و پی ده لیت: منم من، خودایه ک که شیفات دهاد و هر خویشی سهره خوشیتان لی ده کات.. من که هه تا پوړی جاویدانی زیندووم.

چون دهر کهوت هر ئاوا له چاوان ون بوو! ئاسمان دهرمینیت

و باران به لیزمه د هباریت هه موو لایه کړه نگرېږه. پاشان هه ور
نامینیت و که شوه ووا ئاسایی ده بیته وه، کاروان له عه ده میکی
قوولدا رڼو چووه، تا ئه و ساته ی ده نگیکی فریشته یی لی به رز
ده بیته وه و ئه م دیر له بهر خو یه وه ده لیته وه: أما رحمة الرب فالی
الدهر والأبد علی خائفیه. چاوه کانی ده کاته وه به لام هیچ نابینیت،
به لام هه ست به ده سته کانی پیرو ز ده کات، که له گه ردنې ئالاون
و له شیشی له له شی ئه م دا نوم بووه. ده ست له سنگی ده دات و
ده بینیت، که هیشتا دلی لی ده دات، به لام هیشتا به خه بهر نه هاتووه.
کاتیک به ئاگا هاته وه هه سته بینین و بیستنی له ده ست دابوو، به
جوړیک که نه هیچی ده بیست نه هیچی ده بینی.

به لام هه سته کرد هه سته بو نکر دنی تا ئه و په ری به هیزی
ماوه ته وه، وهک بللی هیزی ئه م هه سته یان قه ره بووی هه سته
له ده سته دراوه کانی تری بیت، یان بو ئه وه بیت، که به به رده وامی
بوئی گوشتی برژاوی مروف و سووتانی داروپه ردووی
ماله سووتاوه کان بیت به لووتیدا! بوچی هه میشه به زه یی
به ته واونه کراوه یی بیت؟

قوولایی دەریا - ۱۲ حوزەیرانی ۱۹۱۵

هه‌موو شتی‌ک ده‌له‌رزیت.. که‌شتیه‌که، ئە‌قله‌کان، دل‌ه‌کان، باوه‌،
ته‌نیا شتی‌ک به‌به‌هیزی و چه‌سپاوی ده‌مینیت‌ه‌وه، خۆشه‌ویستی
کاروان بۆ پیرۆزه.

گه‌رده‌لولی دەریا به‌ هه‌موو توندوتیژییه‌که‌وه به‌دوایانه‌وه‌یه،
ئاره‌زوو بۆ هه‌ل‌لووشین شیتانه‌ کراره‌ته‌وه و تیز نه‌بووه، وه‌ک
ئه‌وه‌ی به‌سه‌ریاندا هاتوو به‌س نه‌بیت بۆ چلیسی قه‌ده‌ر.

ماندووونییکی زۆر، هه‌ستی ده‌کرد به‌به‌رده‌وامی دلی
هه‌ل‌ده‌هینجری‌ت، تا ئە‌و ساته‌ی ده‌رشیت‌ه‌وه و ناوسکی به‌تال ده‌بیت
و ته‌نیا زه‌رداوی گه‌ده‌ی تیدا ده‌مینیت‌ه‌وه. ناهاوسه‌نگی ژیان له
سته‌م و چه‌وسانه‌وه، دل‌ه‌ل‌هینجان له وه‌حشیه‌تگه‌رایي و خوین و
وینه‌کانی مردن، پ‌شانه‌وه له ناخۆشییه‌کان و شیت‌بوونی قه‌ده‌ر.

کاروان خواردن ده‌خوات بۆ ئە‌وه‌ی بیت‌ه‌وه سه‌ر خۆی، وێ‌رای
هه‌وله‌ لی‌براه‌ه‌کانی خۆشه‌ویسته‌که‌ی بۆ ئە‌وه‌ی له‌ که‌م که‌م‌تریش
بخوات، به‌لام پیرۆز خواردن ناخوات، له‌ غه‌دری ژیان ترسابوو،
کاروان لی‌ ده‌پاریته‌وه لاشه‌ی خۆشه‌ویسته‌که‌ی جی نه‌هیل‌یت،
پیرۆزی به‌ئاگا هینایه‌وه له‌وه‌ی سه‌رکه‌وتنیکی نویی بێماندوو‌بونی
پیشکه‌ش ده‌کات، وتی من هه‌موو شتی‌کم له‌ پیناوی تۆدا کردوو‌ه،
زۆری‌ تریش ده‌توانم بکه‌م، وتی من ته‌نیا بۆ تۆ ژیاوم، هه‌موو
شتیکی له‌دوای خۆی جی هیش‌توو‌ه، که‌سوکاری خۆی له‌ پیناوی
ئه‌ودا فرۆشتوو‌ه. وتی رێگا نادات پیرۆز هه‌موو شتی‌ک له‌ده‌ست
بدات، ته‌نانه‌ت ئە‌گه‌ر مردن هه‌ل‌بژیری‌ت وه‌ک دوا بژارده، ئە‌ویش
مه‌رگی خۆی هه‌ل‌ده‌بژیری‌ت.

میسر- ۲۵ حوزهیرانی ۱۹۱۵

که شتییه که له که ناری پورسه عید له نگه ری گرت، خوین له گهل
کومه لیک له ئرمه نه کاندایینییه وه ئه وانه ی دهربازیان بوو، خوین
له سهر ئه و پاپور و به له مانه دیته وه، که بو دهربازبوونیان له و
خاکی دوزه خه هاتبوون. دهسه لاتدارانی میسری ئاگاداری هاتنی
ئه و کومه له په رته وازه یه له مردوو زیندوو هکان بوون، به چاوی
به زه ییه وه لییان دهروانین، ئه گهر وا ریک که وتبایه له دانیشتووانی
ژیر دهسه لاتی عوسمانین، یاخود به لووتبه رزییه وه لییان دهروانی
ئه گهر له ره چه له کی عوسمانی بن !

تا رۆژی سه رژمی ریکردن و کوکردنه وه ی زانیاری بو
هاوکاری کردنیان و پاشان دهرکردنی پیناسه ی که سیتی بویان.
به لام چ ناسنامه یه که؟ ناسنامه ی دهوله تی ئهرمه نی که ههرگیز
تییدا نه ژیاون، سنووره که ی له کانیاه و بلند هکانی پروباری
فوراته وه دهست پی دهکات بو دهریای قه زوین و ئیران؟ یاخود
ناسنامه ی دهوله تی عوسمانی که دانیشتووانی ژیر ئه و دهسه لاته
بوون، نه که به دهستدریژی ریکردن به لکوو به پاکتاوکردنی گهره
و بچووک دهستی نه پاراست؟ یاخود ناسنامه ی میسری دهوله ته
خانه خوییه که، چه ندیک ئامیزی کراوه و گهرم بیت له گهلایندا،
به راورد ناکریت به ئامیزی دایک؟

بیزه حمه ت ناوت چییه؟

جوړجی بوگوس مه ندیکانیان، ئه وهش ده زگیرانه که مه و کچی
مامیشمه به ناوی پیروژ ئارام مه ندیکانیان.

پیروژ به واقورمان و ده میکی کراوه وه ته ماشایی دهکات، به

تيله يه كي چاو پټي ده لټ به سه.

ته نيا چه ند رږژيک له پورسه عید مانه وه، پاشان چوونه قاهره.
پيروژ له رولاواز و دوشداماوه، به دهموچاو و رږحيكي پرترس
و دوشداماوه وه ته ماشاي کاروان دهکات، ئه ویش دهستی گرتوه
و چوونه کلټساي هه لواسراو له قاهره، کاروان داواي له قه شه که
کرد بجيټه ناو ئايني مه سيحييه وه، پاشان هاوسه رگيري بکه ن.
پيروژ هيچ نه جوولا، نه ئاسووده بوو نه خه مبار بوو، ئه و هيئده ي
خه فته هه بوو هيچ شتيک نه مابوويه وه.

هه موو ئه وه ي کاروان بيري لي ده کرده وه ئه وه بوو، ئه مه
که مترين داواي لي بوردنیکه پيشکه شي پيروژ و رږحي پيروزي
بکات.

قه شه که ئاو دهکات به له شي کارواندا.

کاروان له گه ل هه ردلويک ئاودا وا هه ست دهکات ورده ورده
له گونا هه کاني مروف پاک ده بيټه وه، له نه زانين له دلرشي له
قورخکردني هه قيقه ت و بوگه نبووني رږح له ره گه زپه رستي له
چليسي و چاوچنوکی له هه ز و ئاره زوو بو پاره و ده سه لات.
به ته واوي ئازاره کانييه وه له ژياني رابردو دده مالريټ، رږحي له
ژيانیکي نوي نه مردا ددره وشيټه وه.

هه ر له و رږژه ي ئاوي مه عموديه ي پيادا کرا، تا دوا رږزي
ته مه ني بنه ماکاني ده ستنيوژ هه لگرتي قبول نه بوو، نه بوو
مه سيحييه كي دل سوزي مه پئاسا، له پياده کردني سرووشه
ئاينيه کانيدا راستگو نه بوو، به لام هه رگيز ده ستبه رداري مروفايه تي
نه بوو، تا کو تاييش پاريزگاري لي ده کرد، گوماني نه بوو ئاين
ته نيا ره وشته و هيچي تر، وي راي شيوه و شيوازي خوداپه رستن،

باوەڕی بە جۆریک پەخسابوو، هەر بنەما و پەروەردەکردنیک
ببیتە ھۆی توندوتیژی و کوشتار و جیاکاریی نێوان مەروڤەکان،
ئەو ھەرگیز ئاین نییە و لە خۆداشەو نییە.

کاروان لەسەر ئاینی خۆشەویستی، کۆچی دوایی کرد.

دوایی ئەو ھە ساڵ لە بنەمالەکە ی دڵنیا بوویەو، بەو ھە
گواستنیەو ھە بۆ سنووری دەرەو ھە ئیمپراتۆریەتی عوسمانی، بۆ
دووەم پۆژ بەکوژراوی دۆزیبوویانەو ھە خەنجەریک بەقوولی پۆ
چووبوو ھە سەر سنگی و دلی لەتلەت کردبوو، پارچە کاغەزیک
لە تەنیشتی فری درابوو لەسەری نووسرابوو «بۆیە خۆم
کوشت چونکە ناتوانم خۆم بناسمەو، خۆم کوشت وەک چۆن
خەلکی بیتوانم کوشتبوو، خەلکانیک تەنیا تاوانیان ئەو ھە بوو لە
ئیمپراتۆریەتیکدا دەژیان ئارەزووی خۆینی دەکرد».

له یلا

نه خوشخانه - ته موزی ۲۰۰۰

دواى ئه وهى بؤ كؤتا جار پړوشت، خه ميكي قورس بالى به سهر
پړوڅ و له شمدا كيښا، سهرپا دايگرتم به جوړيک كه تا راددهى
تيكشكان تيكي شكاندم، ئاخو دهبيت دواى جارېسبونى پړوڅ چى
بميينيته وه؟

ماليك ئاره زوى دهكرد پړوڅم ببات و له جيى پړوڅم و
نه بوونى خويدا خه يالى خويم پي به خشيت، كه ههرگيز جيم
ناهيليت. كى دهليت جيابوونه وه به ماناى عدهم ديت؟ له قوولايى
عهدهمدا ژيانيك ههيه و له دلى جيابوونه وشدا بوون ههيه. ماليك
ليم جيا نه ده بوويه وه به لام دلم ئه وهى دهكرد، بويه په نام دهبرده
لاى خودا.

دلېكم هه بوو، كه پيى ده ژيام
له خورپه كانيدا ليم بزر بوو
خودايه تو بوم بگيرده وه
ئاخر سينگم له تاو ئيشتياقدا وا تهنگ بووه
من كه هه ناسه يه كم تيدا ماوه، په نا ده گرم
ئهى په ناى په ناگران * به شيكه له بهيته شيعرييه كانى شاعيرى
سؤفيگهر سه منون ئه لموڅب

له چاره نو سمن نوو سراوه لهم هاتن و چوونه دا گيان بسپيرم.
يه كه م دابران پيش ۱۲ سال بوو كه ۴ سال و نيوى خاياند، وا
ئيسستاش ساليكى ته واو به سهر دووهم دابرانييدا تيده په ريت. ئه و
شيتى قوولبونه وهيه له هه موو شته كاندا، من تا ئيسستا كه سم
نه بينيوه، هيندهى ئه و ئاره زوى پړوڅوون بؤ ههرشتيک و بؤ

همو و شتيك بكات. ده لښ گوايه هوگربوون به زانين هوگربوونه به ژيان، رهنه جياوازي نيوانمان نه مه بوو بښت، لي بهنده هوگري ژيانك نيم كه نه و گرنه گرين پيكيه نري نه بښت، نه ي چي نه گهر پيت بلنم كه وا نه و تهنيا خو و واتاي ژيانه. نه مړو گه رايه وه.. به لام كي ده زاننيت له تابلوي قه ده ريدا هيشتا چه ندين روشتني دي نو و سربښت.

ماليك گه ريده يه كي سهر كيشه، به لام نهك وهك نه ميري گوفيسبوو چي دوزره وه ي كيشو هري نه مريكي لاتين، وهك كيشو هريكي سهر به خو نهك دريژكراوه ي كيشو هري ناسيا، وهك نه وه ي له رابر دوودا لي دهر وانرا، هه روه ها نهك وهك كريستوف كولومبوس، كه وا كه لكه له ي دهوله مهنديوون و رزاهه نديي پاشكان، بيردووزي ناوه نديتي زهويي كه له و وهخته دا بيردووزيك بوو گوماني هه لده گرت، پالنه ري كه شته كه و دوزينه وهكه ي بوو. ماليك رو ده چيته قوولا ي رو حه وه، قبيله نماكه ي روو له راستي دهكات، له رابر دوو هه لديت نهك بو نه وه ي كه بو ناينده بگه ريت، به لكو هه لو هداي ئيستا يه ئيستا يهك، كه بيگومان داهاتو دهه نديته بوون، ساتيكي پر له پاكي و نازادي روحي كه واي لي بكات زياتر له خو و پاشان له ژيان تيگات. هه مو نه مانه له كاتيكا يه كه ژياني نه و به موري خولانه وه يهك له گه شتيكا، كه وا نه سهره تاكه ي به بير ديتو وه و نه ده يه ويت بگاته كو تاييه كه شي. داني پيدا ده نيم كه نه وه بهنده بوو كو تا جار هاني روشتنم دا، به لام ته واو له وه دلنيام، كه ناماده يي تيدا يه ته مه ني خو و له پيتاوي دوزينه وه گه ليكي ناكوتا دا ببه خشيت، دوزينه وه گه ليك گه وره ترن له دوزينه وه ي روو به ريكي وشكاني، كه تا ئيستا له سهر نه خشه تومار نه كراوه، قوولتريش له بيروكه ي گه يشتن به زهوييه كي

نوی و پاراو بو بونیادنانی ژیانیکې نوی و به خوینی نویوه. نه و
دوږه روهی خوشیه تی، نه م جوړه له گشت کوتای نایه، هر
وهک چو نه م جوړه له گه ریده یه نارامگرتن نازان، گه رانیکی
نه زهلی و نه براوه و بیوچان، له ژیر جهبری سزای ژیانیک که نه و
عاشقی ناجیگیریه که ی بووه، په نگه نه وه قهدهری عاشقیک بیت،
که دلداره که ی ئاسان قایل به خو به دهسته وه دان نابیت، نه گه ر هات
همو به لگه و په یمانیکیش له سهر سهر راستی پیشکه ش بکات،
بگره ده کریت که نه م هر چه ند قوربانی هوگر بوون ببه خشیت،
هینده زیاتر و بیتیه یانه تر خواو دنده کان به نه فره تی بکه ن.
زورینه گرنگی به و به دوا د اچوونه نادات، هه ندیکیش له پانتایی
قوول و فراوانی خودی خویدا، تا دوا هه ناسه و بی پشوودان و
بی نه وهی له نگه ر بگرن رو ده چن. که مینه یه کیش هه ن نه وانه ی
گوی به سیبه ری وشکانی دده ن و به دوایدا ده چن، ته نانه ت
نه گه ر چه ندین میل لیان دوور بیت، چه ندیش سهره تای بن له
قوول روچووندا، نه وانه نه گه ر زور که میش بیت به لام شتیکیان
وهده ستیان هیناوه، بیگومان له کوتاییدا گرویه کی بچو وکن ده گه نه
که نارکه، به لام کاتیک ده گن بیگومان به هه موو بوونیا نه وه
ناگه نه نه وی، نه وانه ن که پیان دهوتریت دانا و ژیره کان.

ده زانم که نه م تامه زرویه ی نه و نا کوتایه، به لام هیواخوازم که
نه م جاره له ته نیشتما بمینیته وه و دوو باره جیم نه هیلیته وه، ئاخر
ته مه ن هینده ی به به روه نه ماوه، زور به راشکاوانه نه وه ی پی
ده لیم، داوی لی ده کم که بمینیته وه، ئاخر نیمه هه موو پیو یستمان
به نه وه.. بهنده و کچه که مان و لووسی یش.

لوسی

نه خوشخانه - ته مووژی ۲۰۰۰

وا دەر دهکه ویت کۆتایی نزیک بوو بیتته وه، به سهردانه بهرده وامه کانی دایکم ههست به وه دهکه م. هیچ کهس ههول نه دات باوهرم پی بهینیت ئه مه ههلبزپکاندنێ مردنه. ئه وه راستیه که به ته واهوتی تیایدا دهژیم، نهک کاریگهری دهرمانه کان بیت و بیتته هوو ئه وهی قسه ههلبزپکینم. سیکوچکهی خوشه ویستی له ژیاندا که دایکم لایهکی پیک دینیت، ههروهها له یلا و مالیک - یش لایه کانی تری پیک دههینن. ئه وه میرایه، ئافرهتیکێ جوان و ههستناسک، قهه و روخساریکی ریکی ههیه. خوشه ویستی خه لکم به میرات له دایکم بو جیماوه، له مامه له کانیدا ئه وه م بهدی دهکرد چون دلی به رانه به کهی ده دزیت و وه دهستی دههینیت، بی ئه وهی ههست به خوشی بکات، به بزیهک و سۆزیک دهست به سههر هه موو گریوگۆل و ترسی به رانه به کهیدا دهگریت، ئه گهر هه رکه سیک بیت، نزیک بوونه وه له خه لک به هره ییه هونه ر و دلرفینییه، دزینی دلکه بو دلکی تر، دزینیکی ریگاپیندراوه، ته نانه ت گهرهترین هه لکو تانه سهری ریگاپیندراوه، چونکه به ره زامه ندیی ههردوو لایه نه: دزه که و ئه وهی دزییشی لی کراوه.

میرا له بنه چهی په سه نی ئه رمه نی و کورده، که پیکه وه به جوانی روخساری ئورؤئاسیاویدا ده ناسرینه وه یان ئه وهی پیی ده لێن هیندؤئه ورووی.

باش ده زانم بیگهردی په گه ز خه رافیاته، وهک چون نه خشه ی بو ماوه یی له نه وه یه که وه بو نه وه یه کی تر، ته نانه ت له یه ک بنه چه شدا، به هوو هاو سه رگیری له گه ل خوینی نویدا گۆرپانکاری به سه ردا دیت. بویه بیرکردنه وهی مروقه کانیش به شیوه یه کی بهرده وام

و به درێژایی ژيان، به هۆی ئەزموونی ژيان و خوێندنه وه و
 بینهکان دهگۆریت و ئالوگۆری به سهردا دیت. هه مه چه شنبوون،
 ره سه نایه تیی شته کان و حکمه تی گه ردوونه. به لام به نده و پیرای
 وابه سته بوون به ره گورپیشه ی خۆمه وه، و به دوا داچوونم بۆ
 سروشتی په یوه ندیه کان و چیرۆکه کانی نیوان کورد و ئهرمه ن
 به درێژایی میژوو، به دیاریکراویش کوشتن و بپینی ئهرمه نه کان
 له لایه ن تورکه عوسمانیه کانه وه، به لام له میسریه کان زیاتر
 هه ست به میسریبوونی خۆمه وه ده که م. کاتی که ته نگه نه فه س ده بم
 ته نیا له پانتایی میژووی میسر دا ده توانم نه فه س هه لکیشم، به
 هه موو جیاوازی و ره نگه کانییه وه. به نده هه یج جیاوازی ناکات
 له نیوان کومه لگه ی ئاینه کان، مزگه وتی رفاهی و سولتان حه سه ن،
 سه ماع خان، گۆری حه سه ن سه ده قه، شه قامی مو عیز به هه موو
 شوینه واره کانی فاتی و مه ملووک، به لام ئه وه ی هه یه ئه و
 هه لچوون و پالنه ره راسته قینه یه بۆ میژووی دیرینی میسر.

کی ده لیت به رده کان گیانه به ریکی لال؟! ئه وان له گه ل مندا
 گفتوگو ده که ن، باش له زمانه که یان تیده گه م، ئه و کاتانه فیژی
 ئه لفوویی زمانه که یان بووم، ئه و پۆژه ی په نجه کانم هونه ری
 هه ستی کردنیان فیژ بوون، دهستم به ر خالی جی سپۆتی که وت،
 هه موو شتیکی بۆ درکاندم. مه زنده ده که م شوینه وارناس
 و ئه وانه ی شه یدای میژوون، ته نیا ئه وان له و زمانه تیده گه ن.
 هه ست ده که م ئه وه ی له گه ل مالیک به سه رمدا ده هات، هه مان
 شتی که به سه ر به رده کاندای ده هات کاتی که دنه ی هه سته کانیم ده دا،
 له ساته گه رموگوره کاندای هه ردوو دهستی مالیک کاریگه ر ده بوو
 به هه ردوو دهستم.

هه ندیک له مروقه کان وه که پیغه مبه ره کان و په یامبه ره کان

مو عجیزه یان هه یه، هه ر وهک چوڼ پیغه مبه ر سلیمان گفتوگوي له گه ل بالنده کان و ئاژده له کان و میرووه کاند ده کرد، به هه مان شیوه که سانیک هه ن شاره زای ئه و زمانه ن، ئه وانه ی که موری بیده نگي قورسیان لی دراوه و له بڼه پتدا بیده نگي نییه! له م ساته سیحراوی و په رجوو ئامیز و دانسقه یه دا، کاتیک که گفتوگوي که تامه زرو یانه له گه ل به ردی په رستگا کان و سه نگر و ژیرزه مین و ئه سستیل و قه لا کاند ده ست پی ده کم، وا هه ست ده کم که من په یامبه ری کم و خودا به دیاریه ک تاییه تمه ندی کردووم.

له راستیدا میسر یبوونم درکه په تکی بڼه ده یه.. هه ر به م بونه یه وه، ماو ده یه ک پیش ئیستا له بلاو کراوه یه کی ئه مریکیدا ئه و دم خوینده وه، په گی خانه کان که له م درکه په تکه سیحریه وه وهر گیراوه، ده بیته هو ی چاکبوونه وه ی هه موو نه خو شیه کان، ده خوازم له سه ر به نده ش تا قیی بکه نه وه، ئاماده م بیمه مشکی ئه زموونی، نامه ویت ئیستا بمرم، ئاره زوویه کی زورم بو چاکبوونه وه هه یه، وا هه ست ده کم وزه گه لیکي په نهانی زورم هه یه، هه ست ده کم شتگه لیکي زور شاره وه له ناخدا هه لده گرم.

بو یه مالیکم خو ش ده ویت، چونکه وهک من خو شه ویستی بو ژیان هه یه؟ هه میش پیکه وه رو حمان به ئاراسته ی لیدانه کانی ده که یڼه وه؟

خالی جیا که ره وه ی نیوانمان که به تیپه ربوونی کات ئالوگوري به سه ردا هات، شیوازی هه لسوکه و تکر دنمان بوو له گه ل خه لکید، کاتیک به نده له گه ل خه لکدا کراوه و به خشنده بووم و بیسنوور خو شم ده ویستن، وهک زورینه ش باوه رم به و بڼه مایه نه بوو، که ده لیت هه موو که سیک خراپه تا پیچه وانه که ی ده سه لمینیت، هیچ

که سيکېشم نه ده خسته ژير تاقيردنه وه و چاوديری، تا له دواييدا به رمه بنای نه جامی تاقيردنه وه که هلسوکه وتی له گهل بکه م، تهنانه ت پاش نه وهی له پشته وه به خنجر لى درام، هرگيز رقم هلنه ده گرت. له و ساتانه دا مالیک شهرمن بوو، سللى له خه لکی ده کرده وه، نهک له بهر نه وهی به سروشتی خوۍ که سيکی گومان بهر بوو بېت، رهنه په يوه نديی به هوکارگه لى په روه رده بوونی خوۍ وه هه بېت (دواتر باسی ليوه ده که م، ياخود که نورهی هات خوۍ باسی ليوه ده کات). بؤ ماوه يه کی زور نه و مروقه بوو، که زوریک کهس له دوری نه بوون، به تاييه تی نه و که سانه ی دستپيشخه ریی نزیک بوونه وه يان ده کرد و به شيوازی به سهردادان و به جوریک له بویری، که خوشی لیان تینه ده گه شت ده هاتنه ژيانيه وه. به لام دواتر که سانیک سهرنجی نه میان راده کيشا و ده رگای دل و روه يان بؤ ده کرده وه، تهنيا له و کاتانه دا به جوریک دستپيشخه رى بؤ چوونه پيشه وه ده کرد، وهک بلېت که سيک به هله داوان دواى ئامانچ و نيچيره که ی که وتبېت، به دياریکراویش نه مه پروی دا کاتیک سوارى نه سپی شه هوت بوو، بؤ نه وهی دزه بکاته نيو ژير زمينه کانى ناخيه وه. ده توانم له و گورانکاریه بگم، که وا به سهریدا هاتوون.. نه وه عه شقه.

نيمه که عاشق ده بين ئیدی خو مان نابین، ئاخر به نده چ وهک دلدار چ وهک نه وينداریش ژياوم بویه ده زانم عه شق چيه. له راستیدا کاتیک عاشق ده بين، ده گه پيښه وه سهر خو مان و خو مان ده دوزينه وه، تهنانه ت له و کاته شدا که ده ستمان به و به شه ی ناخمان ده گات، که تیکه ل و سيخناخه به هز و خولیاى سهره تایی و تهنانه ت وه حشيانه ش، هيشتا هر ده توانين، که به و پاکتييه ی که عه شق پيمان ده به خشيت پاکى بکه ينه وه. له

مالیکه وه فیڙی چیژبینینی ساته وهخته کان بووم، هیواشم زوره به پوژگاریک، که رهنگه خودا بیانخاته سهر ژمارهی سالهکانی ته مه نم، له خودا دهپاریمه وه و پارانه وهش قورسای بی له سهر شان سووک دهکات، ههر وهک چوَن ئافره ته خزمه تکار و پاککه ره وهکانیش، که به دوا ی یه کدا بوونه هاوړیم دوعام بو دهکهن. ئه و ئافره تانه ی که به بیانوی کاری پاککردنه وه دههاتنه ژووره کهم، به لام له راستییدا یان بو دهرده دل و باسی کیشه کانیا ن دههاتن، یاخود داوای ئاموژگارییان دهکرد، ئاخر به نده بووم به هاوړییه کی ههره دلسوز بویان. نزا..ئیستا چند پیو یستم پییه تی، بگره هه موو مروژه کان پیو یستییا ن پییه تی، بو مه گهر هه موو نه خو ش نین؟ هه موو بیده ره تان نین؟

له یلا

نه خوشخانه - ته مووړی ۲۰۰۰

به خیرایې پووه و درگای دره وهی بینا که راده کهم، هه موو
 ئه و به ربه سته گوشتنه مروییانه تیده په پینم که چوارده وریان
 گرتووم.

کاتیک هاتینه نه خوشخانه، ئه و ژماره زوره ی له خه لک لی
 نه بوو! ئایا ده بیت چی پووی دابیت ئه و ژماره زوره له خه لک کو
 بوونه ته وه؟

پاله به خومه وه نا به ره و مالیک، له ئامیزی خویم ده گریت،
 باوه شم بۆ ده کاته وه و دمخاته ژیر بالی خویه وه، له ناکاو خوم
 ده بینمه وه، له هه موو شتیک له خوم و ته نانه ت له ویش جیا
 بوومه ته وه، یاده وهریم به ره و ئه و گه نجه قوزه ده گه پیتته وه، که
 قه در له گه ل خویدا هیئای، وه ک باران بی هیچ ئاگادار کرنه وه یه ک
 باری، بارانیک که ئواتی زه وییه کی تینو بوو، ئواتیکی گهرم بۆ
 ئه وانه ی تووه کانیا ن له هه ناوی خاکینکا چاندووه، له چاوه پروانی
 بارانیک به خورپدان.

ئایا هه ست به چیژی ئه و ساته وه ختانه ده که ن چیژی هه موو
 هه ستيکی جیا کرده وه و بیستن، ته نانه ت هه ستردن به هه موو
 شتیک بی له پوچی خوت و پوچی ئه وه ی خوشت ده ویت له ده ست
 ده ده یت؟ سه رقالي ئه و که سانه نه بووم، که هه موو شتیکیان بۆ جی
 هیشتووم، بۆ ئه وه ی ببینن چی پوو ده دات، یاخود دیمه نه که یان
 به لاوه گرنه نه بووه، ده ستیان به کاره کانی خویان کر دووه ته وه،
 ئه گهر له بنه پرتا ده سته به رداریشی بووبن.

ته نیا به خوم و به دووانه یی پوچی خوم و ئه وانه ی له

دهوری منن قایل بووم، بهنده و دووانه ی رڅم جیهان پیک دهینین، جیهانیکې قیزه ودهنه بویه په راویزم خست و بهنه فره تم کرد. به دريژایي ته مهنی رابردووم سه رنجه کانی خوم خاموش کردبووه وه، رقم له تیروانینه کانی خه لک و بیروبوچونه کانیان هه یه، نه و خه لکانه ی هیچ شتیک نازان بی له سووکایه تی و گالته پیکردن نه بیت، ته نانه ت نه گهر مه حالیش بکهیت بو نه وه ی رازی بن، هر رازی نابن.

به لام هیچ شتیک له دوا نییه، قسه یه که هه ریه ک له مالیک ولوسی باوه ریان پی هه یه. به لی ته نانه ت نه گهر ئیستاش دهست پی بکه م، چ زیانیکې هه یه؟ زور باشتريکه له وانه ی هه رگیز دهست پی ناکهن.

ماچباران کرام، ده موچاوم، روومه تم، نیوان چاوه کانم، لووتم لیوم گوینیه کانم، پاشان سه رکولم پاشان نه ملاولام، به گهرمی و شیتانه ماچ ده کریم، دهسته کان پیکه وه به گهرمی دین و دهرون و ده لرزن، به شیوه یه کی به ردهوام و گهرموگوپ پال به خوینی له شمه وه ده نیت بو هه موو لاشه ی ئالوشی تینوو، برسی و رڅی شوکھینه رم.

ئوسی

تەنیا یەك جار ئەرمەنییوونەكەم بەسەر میسرییوونەكەمدا
 زال بوو، ئیدی ئەو هەستە گەشەى سەند و گەورە بوو، بە
 جۆریك هیچی تر نەبینم! هەرگیز میسرییوونی خۆم لەیاد
 نەبردبوویەو، بەلكوو رەگەزە كوردییە بەراییهكەم سەرەرای
 هەموو قوربانییەكانی باپیرە كاروان - م لەبیر خۆم بردبوویەو.
 لەو كاتانەدا خۆم نەبووم، هیژیکی لەبننەهاتوو دەيجوولاندم،
 ویستم تۆلەى ئەو ئیسكە ئەرمەنیانە بكەمەو، كەوا هەموو
 سانتیمەتریكى ئەو بۆشاییە فراوانەیان پڕ كردبوو، دواى ئەو
 كە خاوەنەكانیان لە كاروانەكانی راگواستندا گیانیان سپاردبوو.
 كاروانگەلیك لە ئەزمیرەو بۆ ئۆشاك لەوێو بۆ ئەفیوون و
 ئەكشەهر و قۆنیا و کرینار و ئەدەنە و لەوێشەو بۆ بەهچیی و
 عەنتاب و حەلەب و دواتر بۆموش و دیاربەكر و ماردین و موسڵ و
 كەرکوک و لە كەرکوکوەو بۆ بۆلمۆر و بۆ ئەرزینكان و كەمشەهینی
 و ترابزۆن و لەوێو بۆ دەریای رەش، یاخود بەرەو مۆلگەكانی
 پاكتاوکردندا، كە لەسەری كانی و رەققە و دیرەزوردا بوون، درێژ
 بوونەو. دەمویست هەمووان لە ئافرەت و زارۆك و پیرەمێرد و
 پیاوان دُنیا بكەمەو، كەوا خوێنیان كە تا راددەى مەستبوون لە
 لایەن عوسمانییەكانەو چۆر کران بەفیرو ناچیت، خوێنخۆرەكانیان
 بیگومان لە گۆرەكانیاندا هەلیدیئەو، نەوێكانیشیان لە هەموو
 كونیەكانی پیستییان پێكى شەرم و سەرشۆری دەنۆشن. باوەرم
 وا بوو ئەوێ دەیکەم ئەركیكى نەتەوێی و مرویی بالا بوو، یەكەم
 وەك ئەرمەنییەك و دووهم وەك مروڤیك لە ئەستۆی دەگرم.
 بەلام لە قوولایی هەموو ئەویدا بە دەستی خۆم خۆم

دهکوش، ئه وه کاتیک بوو که وا بریاری پوشتنم دا، کاتیک سیکوچکه سیسهم هر به له دهسدانی سیسهم کوچی و به مردنی دایکم نه وهستا، به لکوو به یهک جار له په راسووم دوور که وته وه. ساتیکی پر ههراوزه نایه، باشم له بیره، ساتیک بوو هه موو دهنگه کان به هیزی بیده نگییه کی زور قوول پیچرانه وه، ته نیا یهک دهنگ ده بیسترا که دهنگیکی بلند و پر جو شو خرؤش بوو، دهنگیک به هه ناسه ی شوړشگیرانه داگیرسابوو، دهنگیک بوو پر له که سوکار و نزیکان سهر ده خست، دهنگیک بوو بو هه مووان بهر له وهی که بو تاک بیت و ئه وینی نیشتیمانی به سهر ئه وینی مروځدا سهر ده خست. کاتیک میسرم جی هیشت، باوه ریکی ته واوم هه بوو ئه وهی بهرانبهر مالیک هه مه ئه و عیشقه جاویدانییه که نامریت، به در له وه هه موو شتیک خاموش ده بیت و به فیرو ده روات، به س کاتی ماوه. یه که میان نیشته جی ئه و پوچه یه که له پاش بیماربوونی له ش ماوه ته وه، ئه وی دیکه نیشته جی دلکه که ههر ده بیت پوژیک نه خوشی زه فهری پی ببات و ترپه کانی تا راده ی وهستان ماندوو و خاو بکاته وه. به لام له راستیدا، که سه فهرم کرد ئه وه من بووم که وا ترپه کانم وهستاند و جاری قه بوولنه کردنی مانه وهی منیان، وه کوو کائینیکی زیندوو به گوپی هه موواندا دا. به جوړیک که ته نانه ت پو حیش هاته گو و یاخیبونی خوی له راهتن له گه ل کومه لگه یهک، که به ته واوی لای نامو بوو راگه یاند. به و جوړه من و له شم و پو حیشم له سهر سهر زه مینیکی سارد بووین، که نه مانتوانی بو پوژیکیش چیه له گه لی هه لکه یین. ئه و کات من ئا فره تیکی راپه رینه ر بووم، به جوړیک که ته واوی بهر پر سیاری تیم له سهر شان ده گرت، ئه وهی ویزدانم بو دیاری کردبام به بی گویدانه ویستی دل ههر ئه وه م ده کرد.

مالیک

وهک کچه کاسولیکیه کی باوه پدار، کچه موسولمانیکي راستگو، کچه جوله که یه کی ناپابه ندو کچه باوه پداریکي ته و او به ئاینی زانست، لوسیم ناسیوه. ملوانکه یه کی زیوینی جوانه خشینراو له گهر دنی بهرز و سپیی ئالابوو، هیماکانی خاچ و مانگ و ئه ستره ی شه شپالوو له گه ل هیما ی ئه توم و گهر دیله کانی پیوه بوو. ملوانکه که گوزارشت له ناسنامه که ی دهکات، ویرای ئه وهی بارستایی کیشی تا رادده ی که مه و هه لگری باریکی قورسه له دل و ئه قلیدا، به لام هه لگرتنی ئه و ملوانکه یه هیما یه بو فراوانی هزر و بیرى. له خان خه لیلی پیکه وه بووین کاتیک بریاری دا له یه کیک له وهر شه کانی کارکردن، له زیودا دروستیان بکات. ویرای ئه وهی چهند نمونه یه کی ئاماده کراوی مانگ و خاچ و ئه ستره ی شه شپالوو هه بوو، که خواستی گه شتیاره کانی له هه موو میله تیک دهسته بهر دهکرد، به لام مکور بوو له سهر ئه وهی هه ریه کیک له وانه به گویره ی ئه و وینانه بنه خشینریت، که رۆژیک پیشتر نه خشه ی بو کیشابوو، هه رنه خشه یه که له په ریه کی جیاواز کیشرابوو، که موری تایبه تی به هره مه ندی خوی پیوه بوو. ئه و خاچم له هیچ شونینکی تر له چوارچیوه ی ئه و شیوانه ی، که به دی دهکریت نه بینیه، نه له کتیه پیروزه کان و نه له ئایکونی کلیسا و په رستگا کانیشدا. خاچیکی گه وره بوو، کو تایی هه رچوار لایه که ی به شیوه یه کی ستوونی و به پارچه یه کی بچووک برابوو، کو تا شیوه ی وهک چوار خاچ دهر دهکوت، دووانیان ئاسویی و دووانه که ی تر جیگیر بوون و هه موویان له خالیکدا پیک

دهگه یشتن، هوکاري ئه وهی بوچی شیوه باوه که ی هه لنه بزار دبوو، دهگه پټه وه بو ئه و لوژیکه ی که واهه سره ناسته وایي نیوان فورمه جیاوازه کانی سروشتی مه سیح وه ستاوه، که باوه پری مونوفیز و دوفیزی مه سیحیه ته له مروییوون و لاهووتیوون ناکوکیان هه یه. هه روه ها بو ناسته وایي له گه ل هه موو مه زه به کان و ئینجیله جوړاو جوړه کان دهگه پټه وه، که ئیمپراتور قوسته نټین خوی به خاوه نیان ده زانی، باوه پری به هه موو ئه وانه ی پیش خوی هه بوو، هه موو گرووپ و دهسته جیاوازه کانی رت ده کرده وه. ته نیا ئه وهی به لاهه گرنه بوو پاریزگاری له هه قیقه تی مه سیح و له خاچدانه که ی بکات، بو ئه وهی به جیگیری له هه رچوار پارچه که ی جیهاندا وهک خوی بمینیته وه، وهک ئه وهی خاچ ناوازه که ی ئاماژه ی بو دهکات، ئه مهش به رجه سته ی بیرۆکه ی قوربانیدان و ئازادبوونه. شیوه ی مانگه که له ناوه وه وشک هه لاتوو، به لام پروکاری دهره وهی نه رمتره، چونکه تیروانینی واهو شروقه و شیکردنه وه هه له کانی ئایه ته کانی قورئان وهک نووکی چه قو تیژه، له به رانه ریشدا شروقه و شیکردنه وه راسته کان ده بیته رهمه ت و لیبورده یی، له م ژیا نه و له پوژی کوتاییش مروقه کان بهر ئه م نیعمه ته ده که ون، لووسی شیوه ی مانگه که ی واهو دیاری کرد، که لایه نه گه وره که ی نه رمتر بیت ئه مهش وهک هیما یه ک بو نیعمه تی خودایي. به لام ئه ستیره شه شپالووه که خاچیکی خواروخچی له ناو دانا، کاتیک مانای ئه وه م لی پرسی، له وه لامدا گووتی: ئه مه سیمبولیکه له مانا کو نه که یدا پیش ئه وهی بیته دروشمی نازییه کان، له یه کی که له مانا کانیدا به مانای خو شبه ختی دیت، به لام له هه لگه رانه وهی هه رچوار لایه که یدا، به مانای چاوچنوکی دیت، بو ئه وهی هه ژمونوی خوی به سه ر جیهاندا بسه پینیت، ئه مهش ئه و

هېمپايه په كه يه هووډيبه كان ئاره زووى دهكهن و هه ولى بو ددهن،
 هه رچهنده زور پشت به بهخت نابستيت، به لام وای دهبينيت كه
 له هه موو پيلانه كانياندا بهختيان ههيه، نهك له بهر ئه وهى ئه وان
 جياوازن به لكوو نهنگيه كه له ئيمه دايه !

به كورتى ملوانكه كه گوزارشت له شيواز و جوړى بيركردنه وهى
 دهكات، هېچ شتيكيش له م دهوله ته هه ژارانهى ئيمه دا دياريكراو نيبه،
 په تاى ئيمه ئه وهيه توانستى دياريكردنى شتهكان و برياردانمان
 نيبه، توانستى گوزارشت و هه ست و سوز و بينينه كانمان نيبه،
 ئه مه ش پهنگه بو ئه وه بيت توانستى زورېك شتمان نيبه، له
 سهروو هه موويانه وه توانستى ژيانمان نيبه. ته نيا كاريك ئيمه
 به سه ركه ووتويى جيبه جى دهكهن مردنه، له م جيهانهى ئيمه دا
 هه موو شتيك بى سه روبه ره و بى به رنامه يه، هه نديك جار پشت به
 نزاى دايكان و باوكان ده به ستين، هېچ گرنك نيبه بو جيبه جيكردى
 كاريك پلانى پيشو هخته مان هه بيت، برياره كان پيش جيبه جيكردن
 دهكه ويت، ياساكانى ده ستوور پيش ئه وهى له لايه ن ئه نجوومه نى
 نوينه رانه وه په سهند بكرىت جيبه جى دهكرىت، پياوى پورژه لاتيش
 له و نيوهنده دايه، ئاخر جياوازي له نيوان هاوړپيه تيبه كى بى مه به ست
 له گه ل ئافره تيک، ياخود ئاره زووى خه وتن له گه ل ئافره ته كه دا
 ناكات. ليزه هېچ شتيك پوون و راشكاو نيبه، ته نانه ت كه سايه تى
 و مامه له كړدنېشمان. به لام نامه كهى لووسى بو چاوى هه موو
 بينه ريک بى هېچ گومانىك پوون و ئاشكرا بو.

هېچ گوڼى به خزم و ناسياوه كريستيانه كان نه دا ئه وان هى
 له سه ر شيوهى مانگه كه گله يى و گازنده يان لى كړد، ياخود به
 موسولمانيان له قه له م دا و به چاوى قيزه وه ته ماشايان ده كړد، كه
 وا خاچى له ملدايه، هيواخواز بوو بريارى هه لگه پرانه وهى به سه ردا

جیټه جی بکریټ. ږهنگه هاوړیټه کانمان له یه هووده میسرییه به ته مه نه کان، ئه وانه ی له گه ږه کی میسری نوی و ناوهراستی قاهره نیشته جی بوون و له په نجه کانی دهست زیاتر نه بوون، به چاویک ته ماشایان ده کرد که تیکه له یه ک بوو له نیه تخرابی و سه رسامبوون. به لام ئایکونی ئه تومه که جیگای باسوخواسی کهس نه بوو، چونکه ته نیا تویرزی ږوشنیران و بیانیه کان له ناوړو که که ی تیده گه یشتن.

لوسی ته ماشای جیهانی نه ده کرد وهک ئه وهی هه یه، به لکوو وهک ئه وهی ده بیټ بیټ، بو ئه مهش دهیگوت پیوستان به که میک نازیه تی و باوهر و هیز هه یه، هیوایه کی زور هه یه!

نه خوشخانه - ته موزی ۲۰۰۰

دوای ماوهیهکی دوورودریژ، که کهس نازانیت چهند بوو لیک جیا دهبنهوه. ئهوهی دهزانریت ئهوهیه ئهوه ماوهیهی پیکهوه بوون وهک یهک لاشه بوون. بهلام دوای ئهوهی ههردوو جهسته جیا بوونهوه، وهک ئهوه وایه لهیهک بینهش بوون. چهند چار لیک جیا بوونهوه و پاشان پیک گهیشتنهوه، کهم بوون پاشان یهکتریان تهواو کرد، چهند جار پهرش و بلاو بوون و پاشان خویان ریک خستهوه، پاشهکشهیان کرد و پاشان بهرهو پیشهوه چوون! سهیری ئهوه دوو هیلهی دهموچاوی کرد که گۆشه ی دهمی پیک دههینن، هیلیکی تریش که لهنیوان ههردوو برۆیدا بهرز بووتهوه. زهمهن بهسهه جهستهکانمان تیدهپهپیت، پهجهمۆری خوی لیرهولهوی چۆن ریک کهویت جی دههیلیت، ههر له ئامرازهکانی ناساندنی تایبته به خوی بو هۆکارهکانی دلتهنگی تایبته به خۆمان. ههموو هیله کیشراوهکان ناسک بوون، بهس بوون بو ئهوهی زۆریک شت باس بکات.. لانیکهه باس له تهمهنی ئهوه ئازاره بکات، که لهسهه تهمهنی راستهقینه کهلهکه بووه.

فرمیسهکهکان بهسهه چاوهکانیدا دینه خوارهوه، بهسهه ههردوو پرومهتیدا تا دهگاته دهمی، وا ههست دهکات وهک ئهوهی دوو رپرهوی دوور له یهک به هوی گریانهوه دروست بووبیت، نهک به هوی زهمهنهوه! لیرهه دهست به پرسیار دهکات ئایا به دریزایی ئهوه ماوهیهی که دیار نهبووه بهردهوام دهگریا؟ باش دهزانیت چی دهگهیهنیت بو ئهوه، بهلام گومانی ههبوو ئهوهی ئهوه چی دهگهیهنیت

بؤ ئه و! به تاييه تي دواي ئه و ه ي داواي لي كړد جي بهي ليت، ئي ستا له سهر ږووكاري دهموچاويدا ئه و باجه ده بينيت له و پيناوهدا دراوه!

پرسيار دهكات ئه گهر ئه مه دؤخي له يلا بيت، ئه ي ده بيت لووسي چؤن بيت، كه هيچ كه سيك هينده ي گهر ديك گومان له خوشه ويستي و عيشقي شيتانه ي نه بووه، كه بؤ ئه م هه ليگرتووه. لوسي ئاوينه يه كه هه رچي له ناخيدايه له سهر ږووي دهر ده كه ويت، بيگوناهييه كه ي و خوړسكبووني ئاكار ي منالانه ي و هه له شه ييه كه ي. له سه روو ئه وه شه وه سه ردانه كه ي مه غريبي بير ناچيته وه. ئينجا تامه زرويه يه كه ي و شوړشي جه سته ي، كه دانامركيته وه پاشان زور بلننه يه كه ي له كاتي ژاوه ژاو و بنده نغي شدا. ئينجا ناوازه بوون و جياوازييه كه ي و ژير پيخستني هه موو نه ريتكي چه سپاو، له پيناوي خوشه ويستيدا. لووسي دهر يت و له يلا به ږوويدا هاوار دهكات و ده ست به گريان دهكات.

له يلا

ننه لږه يتون — ۱۹۷۹

له بهرانبهر نهو بينايه ي تايبه ته به نيسته جيېوون له گراونديک پيک هاتووه و بو چوار پووبهري جياواز دابهش کراوه، وا در دهکه ویت که ده بېته فروشگای بازرگانی، له سهروو نهو يشه وه دوو قاتی تر هه يه، يه که میان بوو ته دوو شوقه، قاتی دووهم — يش بوو ته پينته اوسیک به لام به قه باره ي هه موو قاته که نييه، به لکوو به قه باره ي يه کيک له شوقه کانی خواره وه يه، نهو پووبه ره شي که ماو ته وه پانتاييه کی فراوانه و رازينراو ته وه به سه وزايی و گهرماويکی بچو وکی مه له وانی. ئوتومبيلیکی جوړی فيات ۱۳۱ راوه ستا و دوو گاليسکه ي تايبه ت به گواسته وه ي که لوپه لی ناومال به دوايه وه بوو. دوو سندوقي گه وره ي داخراو له پشتی شو فيره که وه ده ست پي ده کات، به دوو سورگی دهرگا که له ناو وه داده خريت وهک چو ن له دهر وه به پارچه يه ک ئاسنی دريژ داده خريت، له کاتی کردنه وه و داخستنيشدا جيره ي ليو ده يت. ماو ده يه کی که مه کارکردن له و بينايه دا ته واو بووه، به لام نه وه ي جيگای سه رسامي هه موو لايه ک بوو، نه وه بوو خاوه نه که ي که ئاماده يی ده کرد بو نه وه ي تيندا بژی، پوژانه خو ی سه رپه رشتی کارکردن و کريکاره کانی ده کرد، له ناکاو ديار نه ما. وا باس ده کرا خاوه نی بينا که بازرگانيکی گه وره ي ئالوگوپرکردنی پاره بيت له بازاري رهش، به لام نهو به جوړيک خو ی پيشان ده دات خاوه نی کو مپانيای هه نارده و هاورده کردنه، هه ميشه باسی له و کالا خوراکیانه ده کرد که له دهر وه ي ولات هاورده ي ده کرد، وهک

مریشکی به ستوو، گوشتی گا، ئەو خواردنه وه گازیانی به تامی میوه هاته کان و خیرا هه لده چن، ههروه ها خواردنه وهی نه سکافی، که دوای پینچ سال له سه ره ه لانی شو رشیکی گه وره ی له جیهانی قاوه دا دروست کرد. به لام باسی ئەوه ناکات که هه نارده ی دهکات وهک ئەوه ی بللی نهینیه یاخود درو دهکات. هه موو شته کانی باس له دهوله مهنديه کی گومانای دهکات، ئەمهش به ئاشکرا لهو خو نمايشکردنانه دا در دهکەویت، که له بۆنه و بی بۆنه شدا در دهکەویت، زنجیریکی ئالتوونی پانی له ملدایه، ئۆتۆمبیلیکی بیجۆی جۆری ۵۰۴ ههیه، که لهو کاته دا له بهر به هیزی گێر و مه کینه و توانستی لیخوړیندا به نیرینه باسیان لیوه ده کرد، ههروه ها شیوازی پۆشینی جلوه رگی پالەوان ئاساکان و ورگه گه وره که ی وهک ئەوه بیت درهنگ نانی خوارد بیت. هه ردوو ئۆتۆمبيله که راوهستان، هه ردوو شو فیره که و چهند که سیکى تر دوای کردنه وه ی هه ردوو سندوقه که خو یان فری دا و هاتنه خواره وه، چوونه لای ئۆتۆمبیلی ۱۳۱، له جامی ئۆتۆمبيله که یاندا، شو فیری ئۆتۆمبيله کهش به هیواشی جامه که ی کرده وه و جگه ریه کی به دهسته وه بوو زور به چیژه وه و له سه رخو دهیکیشا. به خیرایی چهند قسه یه کیان کرد، پاشان گه رانه وه شوینه کانی خو یان، پیاوه کانیش دهستیان دایه ئەو که لویه له ی له هه ردوو سندوقه که دا پۆست کرابوو. دواتر خاوه نه که ی له ئۆتۆمبيله که ی دابه زی پیش ئەوان چووه نیو بیناکه وه و ده رگای ده ره وه ی بو کردنه وه و چووه ژووره وه، پیاوه کانی تریش یه که به دوای یه که که لویه له کانیاں ده گواسته وه بو ده روازه ی بیناکه، وهک ده سپیکیک بو ئەوه ی له ژووره وه جیگیری بکه ن. پاشان پیاوی جگه ره که به ره و ئۆتۆمبيله که گه رایه وه خو ی دا به سه ر ئۆتۆمبيله که یدا،

به وردی و له ژێر چاویلکه ره شه که ی ته ماشای شه قام و بیناکان و خه لکه که ی ده کرد، به جوړیک چاودێرکردنی گواستنه وه ی که لویه له کانی له بیر کرد. له و ساتانه دا میترو ی مه ته ریه پێی کرد و زهوی و ئه وه ی له سه ر زهوی بوو له رانده ییه وه. ئیمه به م جوړه له رینه وه یه راهاتبووین، که له کاتی تیپه پبوونی میترو دا دروستی ده کرد، به تایبه تی دوا ی ئه وه ی ئه م هیله هه وت سال بوو دروست کرابوو، ئه م هیله نویتترین و کو تا هیل ی سه ر زهوی بوو، له دوا ی هیله کانی نه زهه، که سالی ۱۹۵۲ دروست کرابوو، پاشان هیل ی عه بدولعه زیز فه می له سالی ۱۹۶۱ دا دروست کرابوو، دواترینیان هیل ی مه دینه ت نه سر له سالی ۱۹۶۲ دروست کرابوو.. باوکم که ئه ندازیار و به لینه دریکی گه وره بوو، له یه کیک له جاره کانه دا به و جوړه باسی میژووی میترو ی بو کردم. له سالی ۱۹۷۲ وه له و بینایه نیشته جیین، ئه مه ش به رگرییه کی ته واوی له به رانه ر له رینه وه و جار سپووندا پێ به خشیوین، که به هوی ده نگه ده نگه کانه زاییه کانه وه له کاتی پیکردنی میترو به سه ر هیله ئاسنینه که دا دروست ده بیته. هه روه ها پارێز به ندی له به رانه ر ئه و نارێکییه پێ به خشیوین، که ده رنه جامی ئه و بلیسانه یه، که به هوی تیپه پبوونی کات و پووتبوونی وایه ره کاره بابیه کانه وه، که به سه ر میترو که وه یه وزه ی لی وه ر ده گریت، دروست ده بیته.

ئه و به رگرییه مه ترسیی زه مینه له رزه که ی سالی ۱۹۹۲ په وانه وه کاتیک میسر ییه کان خانووه کانیان چۆل کرد و چوونه سه ر شه قامه کان. به لام ئیمه له سه ره تادا وا مه زنده مان کرد ده نگه جیره جیر و له رینه وه کانی میترو که یه، به لام هه ندیک هه ستیان به جیاوازی ده نگ و له رینه وه که کرد و چوونه سه ر شه قام، له و کاتانه دا درکی به تو وره یی و هه لچوونی زهوی کرد، به لام دواتر

و دواى چهندين زهمينه رزهى تر، هيچ كه سښم به دى نه كړد بچي ته
سهر شه قام.. رهنګه نه مه شې بڼه وه بګه پيټه وه كه له سهر نه و
جوړه له رينه وانه راهاتېن، ياخود ګومانيان له رحمة تى خدا
نه بوو بيت كه له به لا دهيانپاريزيټ.

كاتيك ميتروكه تپه پرى ماليك له دواوه دانېشتبوو، دهرگاكه ي
كرده وه و دابه زى، له هه مان ساته وختدا دايكيشى برپارى دا
دابه زىټ، وهك نه وهى رېككه وټنيان كړديټ. به پروانين له و ماره ي
كه به نه رمى و له سهرخويى دهخشا و خه لكانيك ئامبازى بوون،
كه وا دهر دهكه وټن هيچ په له يه كيان نه بيت، ئا له و كاتدا به
پروانينيكى تيكه ل به چيژ و بيژارى و سهرسورمان ههر دووك
لييان دهرپوانى. نه مه شې له ئاماژه و كاردانه وهى برو گرژه كان
و چاوه زهقبووه كان و واقه وپماوه كاندا دهر دهكه وټ. به لام
باوكه كه به پراوه ستاوى ههر وهك سهره تا مايه وه، به هيمنى و
چيژيكي هه ستيپكراوى سهره وه مژى له جګه ره كه ددها، به بي
نه وهى هيچ ئاماژه يه كه له سهر پوخسارى دهر بګه وټ.

خوم بينييه وه له برى نه وهى دابنيشم و ته ماشاى نه و دهموچاوه
نوييانه بګه م، كه له شويڼه كه ورد دهنه وه، وا دهر دهكه وټ
دانېشتووانى نوئ بن، ده بينم له جيگاكه ي خوم هه لده ستم و كيك
ئاماده دهكه م.

ئايا خوم ددزييه وه له وهى له يه كه م بينييه وه نه كه ومه داوى؟!
رهنگه شتيكى ناديار له مروفه كاندا هه بيت.. شتيك له ستيه ردايه..
له قوولايى پوحدايه، درك به وه دهكات كه پرو ددهات.. هه ول
دهدات به ئاګامان به پيټيټه وه، باش دهرانيټ دسه لاتمان به سهر نه و
قه دهردها نيه.

ئوسی

کاتیک بۆ یەکەم جار چاوم بە چاوی کەوت، لە مالى لەیلا بووم. پیکەو لە بالکۆنەى ژوورەکەدا بووین، کاتیک ئۆتۆمبیلەکیان لە بەرانبەر ئیمەدا راگرت، بەداویدا دوو ئۆتۆمبیلی تر کەلوپەلی ناومالى هەلگرتبوو رایانگرت. بەلام کاتیک ئەو دابەزى، لەیلا چوو ژوورەو ئەو پارچەکیکیک، بەهینیت کە دایکی ئامادەیی کردبوو، دادە مونا وەک دایکی من وا بوو، میرای دایکیشم بە هەمان شیوە بوو بۆ لەیلا. باوکی لەیلا ئەو ئەندازیارە گەورەیه، کە کۆمپانیایەکی زەبەلاحی هەبوو، نەک بەتەنیا لە مامەلەکردن لەگەڵ فەرمانبەرەکانیدا توند بوو، بەلکوو بە هەمان شیوە لە مالهۆدەش توند بوو، بە پێچەوانەو دایکی مرقۆئیکی هێمن و بەسۆز بوو. راستە زۆر بەکەمی دەهات و دادەنیشت، بەلام کاتیک دەهات هەموو شتیک دەوێستا، هاتوچۆکان دەوێستان، ئامادەکلادنی کیک نەدەبوو، هەواھەلمژین دەوێستا، ژیان دەوێستا و هەموو رووکارەکانیشی دەمردن، ئەمە دەبوو هۆی ئەو کاتیک باوکی لەمالهۆدە بیت، بویدی ئەو دەم نەبیت، کە سەردان بکەم، هەروەها دایکیشم لەو کاتانەدا بە هیچ شیوەیهک سەردانی ئەو مالهۆدە ناکات. ژیان زۆردارە، تاکە دادپەرورەیهکەى خوشەوێستییه، بەلى رۆحى من و لەیلا مالیک لە ژەنینى پارچە میوزیکى ناوازه‌دا پیک گەیشتن، پاشان جەستەم بوو تەواوکەرى خوشەوێستى مالیک.

تیناگەم ئەوان چۆن پۆلینی خوشەوێستى بۆ رۆح و جەستەى من دەکەن؟ بە پەرژینى ئەستور لە یەکتەرى دادەبڕن، وەک چۆن سەلاحەدین شیعە نێر و مێهەکانى لە یەکتەرى دابری، بۆ ئەوێ وەچەیان دواى بکات.

ئاخر ئهوان نازانن بۆ ئهوهی ئهوین بگاته قوولایی رۆح و لهگهڵیدا ئاويزان ببيت، دهبيت سهرهتا جهسته بگريته خو و لهومانی تييگات. ئاخړ ئهوان زمانه زمانیکي جيهانی زیندوو و نوښووه وه، زمانیک بى بنچینه گهلیک که خوۍ به سهردا دهسه پینیت یاخود سنورداری بکات، زمانیک بى واژه گهلی دیاریکراو به لام کارا له ریکخستن و ئالوگوردا، زمانیکي ئافرینه نهک ئافرینراو، داهینه نهک داهینراو.

کاتیک ئوتومبيله کهی جی هیشت به جوړیک وهک ئهوهی بلنیت چزوویهک له له شمه وه هه ستابیت ئاوا بووم. ملم بهرز کرده وه و سییه کی له شم به سهر به لکونه که دا نوشتانده وه، ئه وه بوو توانیم که وا سهرنجی بۆ لای به هره له بننه هاتوو هکانی خوم رابکیشم. مالیک جوانیه که له ناخیدایه زور زیاتره له جوانیه کهی روخساری، من ههر له یه کهم بینینه وه بهر ئه و جوانیه ی ناخی که وتم، ئه و پیوستی به توژیک کات هه بوو تا بویری ئه وه بکات چاو ببریته من، پاش ئه وهی هه ندیک نیگای سارد و توندی له گه ل گوریمه وه، ئه و نیگایانه به هه موو له شمدایه گه ران و ده ستیان کرد به شویندوژی. پاشان به نیگایه کی پیاوانه و بویر، که هه لیه نه ده کرد ته ماشای کردم، پیش ئه وهی بزیه که به ره و روو بکات، بزیه که له توانیدا بوو سه هوڵبه ندانی هه ردوو جه مسهره که بتوینیته وه. له ناکاو له یلا له پشتمه وه پهیدا بوو و پالیکي پیوه نام بۆ ژووره وه. له و کاته دا باوکی پهیدا بوو، ده ستیکي له شانی دا و له باوه شی گرت، له و ساتانه دا به نیگایه که وه ته ماشای کردم، که ناسنامه ی خوۍ نیشان دام !

کچی شیته.. خه ریک بوو بکه ویت.

به لای له راستیدا شیت بووم، ئه و جوانیه ته نه بینیی که من

بینیم؟ ئەها ئەو کورە دەلێم کە لە ئۆتۆمبیلە کە دابەزی.
 لەیلا بەبرواییکی تەواوەوە وتی:
 تۆ راست دەکەیت.. ئەو بەراستی قۆزە.
 بەهەڵچوونیکی هەوازم کرد: هەر بەتەنیا قۆز؟ ئەو پێغه مەهر
 یوسفە.

ئێجگار بەو راددەیه نا!
 بگرە لەوەش زیاتر.

لەیلان هەر وەک من لە یەکەم نیاگوێ کەوتە داوی
 خۆشەویستی ئەوەوە! ئاخر من زۆر باش دەناسم، چونکە ئەو
 سەرەپای جیاوازییە ئاشکراکانمان، بەلام هەر دوانە ی رۆحی منە.
 ئەو سارد و خۆپاریزە و من سەرەپۆ، ئەو ژیر و من شیتۆکە،
 چۆن ئاوا پێکەوێ گونجاوین؟ چۆن بوو هێندە شەیدای یەکتەر
 بووین؟ چۆن بوو کە ئاوا ئاگاداریمان کرد و دڵسۆز بووین بۆی؟
 وا دیارە ئێمە تەنیا هەر بۆ هاویشیوەکانمان ناگەرێین، بەلکوو
 بەوردی بۆ ئەوانەش دەگەرێین کە تەواو پێچەوانەی ئێمەن.. لە
 کەسانی تردا بۆ شتگەلیک دەگەرێین، کە کەموکورتیی خۆمانی
 پێ بکەینەوێ. ئەو ئەو شتانەن تەمەزرۆیانین بەلام خاوەنی
 نین، یاخود لە بنەڕەتدا شتگەلیکەن لە خۆماندا بوونیان هەیە، بەلام
 ناتوانین ئاشکرایان بکەین.

مالیک

هۆکاری کاردانه وهی له ناکاوی باوکم ئەوه بوو، که به چاوی
خوی به شیک له وهی بینی که پرووی دا، ته ماشایه کی کردم پاشان
به جوړیک دایه قاقای پیکه نین، که مردووو زیندوو دهکاته وه، له
ئامیزی گرتم و گووتی:

کیژیکی جوانه. ئافهرین. به راستی کوپی من ئاوا ده بیت، پاشان
به شیوهیه که نیگایه کی بۆ کرد هه رگیز له بیرى ناکهم، رهنگه وا
به خه یالیدا هات بیت، که هه ستم پی نه کرد بیت. لووسی له سهروهختی
سه رقالبوونم به چاره سه ره پو حیه کانیه وه کردنیه وه، که ماوهیه که
به ره له سه فهری دووهم پیوهی سه رقال بووم، باسی ئەو نیگایه ی
بۆ کردم، که من خۆم دلنیا بووم و به چاوه کانی خۆم بینیم. ئاخر
کاتیک تو خۆت ئاگاداری له پرووداویک جیاوازه له وهی که سیکی
تر بووت باس بکات، له و کاتانه دا تووشی هه ژانیکی قوول ده بیت
وهک بلنی پرووبه پرووی راستیه که بوو یته ته وه، که لئی بی ئاگا
بیت، ئیستا به باسکردنی لئی دلنیا ده بیت ته وه و به وهش سه ره پرای
هه ولی ره تکردنه وهی، زیاتر له دهروونتدا ریشه داده کوتیت.

باوکم هه زی لئ کرد وهک چۆن پیش ئەو و دواى ئەویش
هه زی له چه ندین ئافره تی تر کرد !

لوسی

ویرای تیږه ربوونی زه من به لام دایکم هیشتا کیژیکې بچوکه،
عاشقی گه نمه شامییه و ئاره زوی دیلانی دهکات !
ئایا دوزانن ئه گهر ئافره تیک له پروی ئه قل و ته مه نه وه بالق
بیت و له ناخیشیدا مندل بیت، مانای چیه؟

ئایا نه نینی ئه وه چیه پوچی به ته پوږی بمینیته وه؟ ده بوایه
ئافره تیکې پیر و که وتوو بوایه، نهک ته نیا له ته مه ندا، به لکو له
هه ست و سوزدا، له ترککردنی هه موو شته کانی نیو ژیان، له
پوخسار و له شیوازی قسه و بیرکردنه وه شدا.
به لام دایکم به و شیوه نه بوو !

په ننگه په یوه ندی به ئیراده ی مروځایه تی، یاخود په یوه ندی به
بو ماوه ییه وه هه بیت، که له باو پایرانیانه وه به میرات بوی جی ماوه،
بو ئه وه ی زور به گهرموگورپی مکور بیت له سه ر به رده وامی
ژیان و پرو به پروی قه در بیته وه، یاخود زور به ساده یی له
دایک بوونیه وه په یوه ندی به سروشتی خویه وه هه بیت.

هه موومان به سروشتی خومان له دایک ده بین، ئه م خه سله تانه
بریار ددهات پو بچیته گوشت و خوینمانه وه کاتیک هیشتا ئیمه
له مندا لانداین، به بی ئه وه ی پرسمان پی بکه ن و به زور خوی
ده سه پینیت، تا مردن داگیرمان دهکات.

میرا به ته نیا دایکم نه بوو، به لکوو ئازیزترین هاوړی و
خو شه ویست و خوشک و کچم بوو، هه موو شتیکی له باره ی
منه وه دوزانی.. نا هه موو شتیکی نا. منیش به هه مان شیوه هه موو
شتیکم له باره یه وه دوزانی.. نا ناتوانم وا بلیم.. په ننگه هه موو
شتیک نا، ئایا هیچ کهس له باره ی ئه وی تره وه هیچ دوزانیت،

ته نانه ت چه نديک په يوه ندييه که يان به هيژ و پته و بيت؟ به دلنيايي ه وه
شتيک هه يه له دواډپره کاني خه مبارييدا، له قوولاييه کاني پوځدا،
له نزمترین ئاسته کاني ئه قلې ناديarda، نه نيينيه که که ناتوانيت
بيدرکينيت، پوډاوويکه که ناتوانيت باسي ليوه بکات، پرسنيکه که
به نه نيني ماوه ته وه و باس ناکريت.

هه ريه کيک له ئيمه سي ژياني هه يه، ژيانکي تاييه تي، ژيانکي
گشتي، ژيانکي نه نيني، هه رسيک هاوته ريبن بي ئه وه ي به يه ک
بگه ن، هيچ کاميان ئه وه ي تر رت ناکاته وه، ته نانه ت ئه گهر به
شيوه يه ک له شيوه کان کاريگه رييشيان هه بيت.

له یلا

لوسی له یه کیک له شوقه کانی ئه و بیا پینج قاته دا نیشته جی بوو، که به ته نیشته څیلاکه مانه و دیه. ئیمه هه میشه پیکه وه بووین، ته نانه ته ئه و پوژانه ی که باوکم له ماله وه دهبوو، به لام ئه و نه دهات، یاخود به هه رهوکاریک بوو بیت من سهر دانیم نه کرد بیت، بالکونه بچو و که که یان به سهر بالکونی سهره کی څیلاکه ی ئیمه دا ده پروانی. ئیتر له ویوه دهمه ته قی سهر بالکونه کان کو تایان نه دهات، بیجگه له ودهش له ریگای ئه و ته له فونه سهره تاییه یی دامانه یتابوو، ئه ویش به کونکردنی دوو قوتوی ته نه که بوو، پاشان پیکه وه به سستیان به په تیکه وه، به رده و امیمان به په یوه ندی و گفتوگو کانمان ددها. له راستییدا ئه و خاوه نی بیروکه ی ئه و داهینه بوو، گوايه جاریک له فیلمیکی کوندا به رچاوی که وتووه. ئه مه ی دهیگی پمه وه بیگومان ده گه ریته وه بو سهرده می مندالیمان. کاتیک گه وره بووین جار جار هه ریه ک سهریکی په ته که مان ده گرت به دهسته وه، که شی بوو بوویه وه، تا قیمان ده کرده وه و قاقا پیده که نین.

من له قوتابخانه ی ئاموونی سهره تای بووم زور دور نه بوو له ماله که مان، تا کوو پولی دوو پوژانه دایکم من و براکه می پیکه وه دهر د بو قوتابخانه، دواتر باوکم ئه و ئه رکه ی به براکه م سپارد، چونکه سوور بوو له سهر ئه وه ی، که پیاوه تی کورپه که ی به سلمینیت و وای لی بکات که هه سستی پی بکات.

عله ته نیا دوو سال له من گه وره تر بوو، ئه وه بوو عله ی له و تا قیکردنه وه ی پیاوه تی به ش سهرکه وتوو بوو، وه ک چو ن هه میشه و هه موو جار له زنجیره ی تا قیکردنه وه نا کو تا کانی باوکم، که له پیناو سه لماندنی پیاوه تی براکه م دا دهیخته به رده می ئه و

سهرکه وتوو بوو. ئەو تاقیکردنه وانه ی هه موو جار وهکو درک
 وبه ردی سهر پښا رڅحیان بریندار دهکرد، تاگه یشته ئەوه ی
 کۆتاییه که ی زۆر به ئازار بوو بۆ هه موومان، به تاییه تی بۆ باوکم.
 هه رچی لووسی بوو خویندکار بوو له قوتابخانه ی ئهرمه نیی
 کاسۆلیکی له گه ره کی میسری نوێ. له قوتابخانه و زماندا
 لیک جیاواز بووین، کاتیک به نده زمانی ئینگلیزیم وهکوو زمانی
 سهره کی ده خویند، ئەو خه ریکی خویندنی زمانی فه ره نسی بوو
 وهک زمانی یه که م، به لام له هه مان کاتدا ئیمه له سالی خویندن
 و ته مه ن و ته نانه ت خه م و خۆشه ویستییه کانی ژیان، هاوبه شی
 یه ک بووین.

لووسی وهک بنیاده میکی جیاواز له هه موومان هه لسوکه وت
 دهکات، پیم وایه بۆ ئەو که سایه تییه ی خۆی ده گه پیتته وه، که له گه لیدا
 له دایک بوو، دواتریش به کاریگه ریی دایکی و ئەو قوتابخانه یه یی
 که هه موو راهیبه کانی ئهرمه نی بوون، بۆی دروست بوو بوو.
 ئیمه کاتیک باسی که سیگ ده که یین و مه به ستمانه به ده ستپاک و
 سه ره راست و راستگو ناوزه ندی بکه یین، وا هه ست ده که یین له ئیمه دا
 نامۆیه. لیره دا راسته وخۆ ئیمه ددان به نامۆیی ئەو خه سله تانه دا
 ده نیین له نیو ئیمه دا، وهکوو بلێی بۆمان ئاشکرایه که که سانی
 خاوه ن ئەو خه سله ته به رزانه له ئیمه دا نین. ته واو وهکوو ئەوه ی
 که له ناخمداندا رازی بووین، به وه ی ئیمه و ئەو جوړه مرقانه
 هیچ شتیک نییه پیکه وه مان به سیتته وه. پیکهاته ی ئه خلاق ی ئیمه به
 ده ست ئەو شیزو فرینیا یه وه ده نالینیت که به کۆمه لگاکه ماندا بلاو
 بووه ته وه، بووه ته پیکهاته یه کی به تال. کۆمه لگایه ک که هه مووان
 تیدا نوێژ ده که ن و به رۆژوو ده بن و قورئان ده خوینن، که چی له

په نایدا به رتیلیش وهر ده گرن و درۆش ده کهن و دهدزن و دهست
 بۆ نامووسی یه کتریش ده بهن. له کۆمه لگایه کدا که پیاوه کانی
 دواى ههر په یوه ندییه کی سیکسی کراوه، هیچ ههست به شه رم
 ناکهن و له ئافره تانی خۆیانی قه دهغه ده کهن، کۆمه لگایه ک
 پیاوه کانی ئالوده ی ته ماشا کردنی گرتیه و فیلیمه وروژینه ره کان
 بن، ههر ئه وانیش له که سانی تری قه دهغه ده کهن. ئه وه ی دهست
 له نوێژکردن هه ل بگریته تاوانباری ده کهن به لام درۆزنیان به لاره
 تاوانبار نییه. به زۆر خه لکی ناچار به پۆژووگرتن و خۆگرتنه وه
 له خواردن و خواردنه وه ده کهن، به لام دهم له سووکایه تیکردن و
 قسه وتن به خه لک نا پارێزن. کۆمه لگایه ک که خاوهن دوکانه کان
 شه و و پۆژ قورئان لی دهدریته و ناکوژیته وه، له هه مان کاتدا دزی
 له کاره بادا ده کهن و به زۆره ملی شوینی گشتیی و ریگاوبانه کان
 بۆ خۆیان داگیر ده کهن. کۆمه لگایه ک له بنه په تدا پیاوانی ئاین
 ئه رکیان بلاو کردنه وه ی لیبوردیه ی و به خشنده ییه، به لام هه میشه
 خه ریکی چاندنی تۆوی پق و هاندانن بۆ سهرینه وه ی هه رکه سیک،
 که جیاواز له وان بیر بکاته وه. سه یر له وه دایه ئیمه له گه ل هه موو
 ئه مانه دا راستگۆیانه ژیا نمان برده سه ر و به رده وام ئه م دۆخه مان
 په ت کردو وه ته وه. جاریک له شوینی ک خویندوومه ته وه که وا ئه و
 کۆمه لگه دواکه و توه وانه ی ههست ده کهن له دهره وه ی میژوودان، ئا
 له و ساته دا ئیدی دهست به خۆخواردن ده کهن. ئاشکرا و پوونه
 که وا ئیمه ئیستا له قۆناغی پوو خاندنیکی خودیی ته واودا ده ژین.

له یلا

کاتیک بۇ یه کهم جار مالیک دهرکهوت، خور له ئاسمانی بهنده و لووسیدا دهر کهوت. دهتوانم بلیم مالیک خالی جیاکه رهوهی ژیا نی هره دوو کمان بوو، قوناغیک ههیه له ژیانماندا، قوناغی پیش نهوه، قوناغیکیش دوا ی دهرکهوتنی نهوه.

پیش نهو پیم وا نه بوو که پانتاییه که بۇ خوشه ویستی هه بیت و جیگای که سیکی دی بیجگه له خدا و خیزانی تیدا ببیتنهوه، نهوه بوو نهوم بینی و ژیانم ئاوه ژوو بوویهوه.

ئیمه بهردهوام وهک چۆن زهوی به دهوری خوردا و پهروانه به دهوری شهمد، ئیمهش بهو شیویه به دهوریدا دهسوورایینهوه. بهلام ویرای هه موو نهوانه نه سووتاین، بهلکوو له سهراچاوهی نهو وزهیه مان خواردهوه که ناخ و پرووی ئیمه ی گهش کردهوه. بهلام زولم دهکهین نهو وزه درهوشاوه و سهرسورهی نه ره به شتیکی نه ری نی وهسف بکهین، چ مالیک لهو ی بیت یاخود نا !

جاریکیان به مالیکم وت ههر له یه کهم رۆژ و یه کهم بینیندا، درهوشانهوهی نووریکم له پروو خساریدا بینیه، نهویش له وهلامدا وتی: نهوه وزهیه و ههر خوی هه موو شتیک لهم گهر دوونه دا وزه و نووریکی نه بینراو ده داتهوه. ئیتر زۆرم لی کرد شرۆقه ی زانستی بۇ نه م دیاردهیه نهکات، به بزیه کی سهیر وهلامی دایهوه و دهستیکی به قژمدا هیئا و گوتی: باشه شرۆقه یه کی تر ههیه، نهویش نهوهیه خوشه ویستی کویره .

به بی هیچ بوغرابوون و لووتبه رزییه که وه وشهکان له لیوییه وه دههاتنه درهوه، نه مه نهو راستیه بوو که ههر له سه ره تاوه دهیزانی! کاتیک - یش سیمای شهرمکردن له سه ره ده موچاوم

لا دا و له بری ئهوهی بهنکۆلیکردنهوه سهیرم کرد، خیرا وتی: ببووره پهندهکهه بهههله هینایهوه، مه بهستم بوو بلیم مهیموون له چاوی دایکیدا ئاسکه، ئیدی زهردهخه نه مان گۆرپییهوه و له دلی خۆمدا وتم: ئاه ئهگهر دهزانیت، تۆ یوسفی راستگۆیت، من و لووسی له کاتی ده رکهوتنی تۆدا ههردوو کمان دهستی خۆمان بری، ئه میستاش ئارهزوو دهکین که به بی هیچ ئاه و هاواریک به گریی دلمان هه گریت بدهین.

دوای دوو-سی جار دهستهینان به قژمدا، به گهرمی له ئامیزی گرتم، هه رچهنده بۆ جاریکیش بیت چیه ههستم به هیچ ویست و ئالۆشیک سیکی نه کردوه لهو رهفتارهیدا، چونکه ده مزانی هه رچی دهکات و هه رچی ده لیت به پاکی و به بی مه بهسته، به لام هه موو جار لهو کاته دا ده موچاوم سوور هه لده گه را و خۆم لی قوتار ده کرد. ئه و قورسترین و پر ئازارترین راستیه کانی به ساده یی و نه رمیه که ده گێزایه وه، که له ساده یی سه رگوزشته ی مندا لان ده چوو.

کاتی که ئه وه ی بینیم و ئه وه ی ههستی پی ده کهم بۆ لووسی - م باس کرد، ئه و ده یگوت ئه وه به هۆی ئه و تیروانینه سو فیگه رییه وه ییه که هه مه، وام لی دهکات که بچه قوولایی بابه ته کان و شتگه لیک هه ست پی بکه م و بینم، که وا له دل و چاوی کهسانی دیکه وه نابینرین و هه ستیان پی نا کریت. به لام ئه ویش نکۆلی له وه نه کرد که وا شتیکی نا روون و قوول له ودا هه یه، که وا دهکات گه ردوون بۆ لای کیش ببیت، هه رچه ند له راستیدا ئه وه ئه و مالیک بوو، که وا ته واو ئاو یته ی عه شقی گه ردوون بوو بوو!

له بیده نگییه کیی پر هواردا خۆشم ویست، له کاتی که وا

سینګم پر بووبوو له چهند دپړه شیعریکي سؤفییانه ی (سه منوون
 موحیب) که ټو دپړانه تا رادده ی تانه لیدان چوونه ته قوولایی
 عه شقه وه. ئیزنی خواستنی هه ندیک له و شانه ی که بؤ وه سفی
 ئافرینه ری مه زن به کار هیتراون بؤ به کار بردن له وه سفکردنی
 یه کیک له ئافرینه راوه کانیدا لی وهر گرت، ټه ویش له و کاته دا وتی:
 بؤ مه گهر بنیاده میښ بؤ خوی خودایه کی بچووک نییه، که توانای
 ئافراندنی هه یه، ههر وهک توانای ئافره ت له کاتی ژاندا؟

وهک سؤفییه ک پیښبینی ټو و شانه و ټو وه لامه م لی ده کرد،
 چونکه ده زانم هاو شپوه ی گه وره سؤفییه کانی وهک حه لاج و ئیین
 عه ره بی و به ستامی و ئیین فارز باوه پریان به ریگا چاره و یه کگرتن
 هه یه. شه و و رږژ هه موو بوونم ټم وشه گر سه ندووانه ی
 سه منوونی ده و ته وه که ده لیت

به فیدات بم جا بللی چلون
 ټه گهر که نه فتیک به فیدات بیت
 بؤ مه گهر ملکه چپی بؤ ئازیز نه نگیه؟
 تامه زرؤییه ک تامه زرؤی دیدارتم
 هینده به سه نکه گهر تاشه به رد
 له کولی بکات دوولت ده بیت و
 وهکو کوانووی ئاگر داده گیرسیت
 خوشه ویستی تو ودها خزاو ته
 گیانمه وه هه روهک خزانی ووشه کانم
 له ناخمه وه بؤ سهر زمانم
 هه رگیز هیچ هه ناسه یه کم بی تو نه بووه
 به لکو تو هه میښه له نیو ههر ټه ندامیک وگشت پنتیکی
 دهروونم دایت.

عاشقی مالیک بووم و بیرم له ئاکامی ئه و عیشقه نه ده کرده وه.. به ئاگره که ی سووتام و گویم به وه نه ده دا که ده شیت رږژیک بیت ئه و ئاگره سه رتا پام بگریته وه.. له سه فهره دوور دريژ که یدا بو ساتیکش لیم دوور نه بو وه.. و بیهوا نه بووم.. هه میسه له که لمدا بو وه و پږوحی له که ل بهش ده کردم، منیش له سهر ئه و دږخه ته واو خومم راهینا بوو.. به جوړیک که ته نانه ت له و کاتانه شدا له که ل لوسی ده مبینین و خه ریک بوو پږوح و له شیان له یه کیدا بتوینه وه، هیشتا ده ستم له خو شه ویستی ئه و هه لنه گرت. ده زانم وینه یه کتان له زیهنیه تی خو تاندا دروست کرده وه، که وا تووشی نه خو شیی سادی بووم.. به لام گونا هیکی گه وره یه پیشوه خته بریار له سهر خه لک و کارو کرده وه کانیان بدن. هیچ کهس له کهس ناچیت، هیچ ئه زمونیکیش له ئه زمونیکی تر ناچیت. به ئه زمونیکی تایبه تی ژیاندا تپه ریم، جهخت ده که مه وه ئه زمونی مروقه کان وهک په نجه کانی ده ست وایه، هیچ په نجه یه ک ته نانه ت په نجه ی دووانه ش له یه کتری ناچن، ته نانه ت ئه گهر پوخساری دهره وه یان لیک بچن به لام ناخ و ناوړوک هه میسه موړکی داهینان و جیاوازیه کانی خودی که سه که ی پیوه ده بیت.

له یلا

نه خوشخانه - ته موو زی ۲۰۰۰

دهستی مالیکم گرت و به رهو ژووره که ی لووسی به دوی
خومدا په لکیشم کرد، له ناکاو چهند ههنگاو یک بهر له گهیشتن
به درگای ژووره که راوهستام و به دلنیا یی هه که وه چاوم برییه
چاوی و گوتم: ده مه وه یته ئه وه باش بزانیته که وا من گوی به
هیچ شتیک نادهم و ئیره یی وای لی کردم، ئه گینا ئه و داوایه ی
که بو پوشتن له توّم کرد، دهره نجامی ساتیک شیتی بوو، که
هه موو چرکه یه که دوی ئه و ساته من لی په شیمانم بووم. کهس
لومه ی ئه و تر ناکات، تو منت خو ش دهو یته ئه ویش توی خو ش
دهو یته و منیش ئه و م خو ش دهو یته، هه ر وه که چو ن ئه ویش منی
خو ش دهو یته و منیش هه ردوو کتانه خو ش دهو یته و ئه ویش
هه ردوو کمانی خو ش دهو یته. هه موو له م گر یی هه تیگه یشتووین
و ئه وه تا پیکه وه ین و هیچ کهس و هیچ شتیکیش ناتوانیته و
نه ییتوانیوه له یه کمان بکات.

مالیک وه کوو هه موو جاریک به هیمنییه که وه، وه که بلیتی
قسه دهر باره ی بابه تیگ دهکات، که په یوه ندی به که سانی
تره وه هه بیته، وتی: زور به ساده یی من عاشقی دوو کچی جوانم
ئه وانیش عاشقی منن، ئا له و ساته دا دلۆپیک فرمیسک له چاوی
که وته خواره وه و تیژرایه گلینه کانی منه وه.

هه ر وه که له سیینه که ی خه یری شه له بیدا، یه که ممان کوړیک
و دووهم ئه لکومی، سییه میان گه لا. له سیینه که ی ئیمه دا

کورېکه مان مالیک سهره تا و کۆتایی، خوښه ویستی دووهمان
خوښه ویستییه کی پاک بوو، که ههمیشه وهکوو ئه لکومی سهر
دهکه وت و ههموو گه لاکانی دهچینه وه، سییه ممان په رېهکانی
قهدهر بوو، په رېه گه لیک که وا ههموو خوښه ویستییه که ی
تیدا گنېر اېوویه وه، له ژیر ناوونیشانیکی گهره که ئامارهی
ئاگادار کردنه وهی تیدابوو:

هیچ رېگه چاره یه ک بو دهر باز بوون نییه!
جا ئیتر به ئاگایی له گه ل قهدهر دا چی پی ده کریت؟
ئیتراوا چووینه وه ئامیزی سیانه که مان.

لووسی

نه خوشخانه - ته مووزی ۲۰۰۰

کاتیک مالیک به هیواشی هاته وه ژووره وه، بۆ یه کهم جار ئه و
 پروناکییه م بینى که له دهموچاوییه وه ددره وشاییه وه، وهک چۆن
 له یلا بۆی باس کردبووم، چۆن له پیشتردا نه مبینیوه؟ ئه ی بۆچی
 ئیستا زۆر به ئاشکرا دهیبینم؟ ئه ی ئایا ئیستا له یلا دهیبینیت؟
 دهلین ئه وه ی له لیواری مه رگ نزیك ببیته وه، شتگه لیکى
 نه بینراو دهیبینیت، که ئه وانی تر نایبین. ئایا ده بیت ئیتر من له
 مردن نزیك بووبیتمه وه؟ ئایا له یلا ئیستا و له پیشووتریش به
 درێژایی ئه و ماوه یه مردبیت، به مانای ئه وه ی بۆ ماوه یه کی
 دوورودرێژ خه و ببینم؟ یاخود بوومه ته قوربانى زاناكان و تاقیگه
 جیهانییه كان، که یاریی به ئه قلم دهکات و وام لى دهکات ههست
 بکه م له ناو چیرۆکیکی نامۆ بژیم و له برى ئه وه چیرۆکی ژيانم
 بیت!

کاتیک بۆ یه کهم جار چاوم پێی کهوت له ته مه نى دوانزه سالیدا
 و تا ئیستاش، که ته مه نم سى و سى ساله، ئه قلم توانستى ئه وه ی
 نییه به شیوه یه کی ته واو وه رى بگریت، وزه که ی ئه و زۆریک
 له و وزه یه ی زیهنیه ت و میشک و ته ندروستیی من گه وه تره،
 به جۆریک بووه ته بارگرانی به سه رمه وه به رده وام خه ریکه
 ده مکوژیت، به شیوه یه ک کۆتایی من ده نه خشینیت که له ژووریکى
 نه خوشخانه دا له سه رمه مرگدا بم. ئه وه ی به سه رمدا هات له گه ل
 ده رکه وتنى مالیکدا نه بوو.. به لکوو له گه ل کۆتاییه کانی سه ده ی
 نۆزده یه مدا بوو، که باریکی گران بوو به سه ر شانمه وه، په نگه
 ئیستا کاتى هاتبیت باری شانم سووک بکه م، وهک بالنده یه کی

برێقه دار له ئاسمان له شهقهی بالهكانم بدهم، و بریار بدات له هershوینیک ئارهزووی کرد هیلانه بکات. هه موو شتی کمان به سهردا دهسه پینیت، هه ر له خوخراندنه ژیانمانه وه تا ئه و کاتهی به مردن کو تاییمان پێ دههینیت، له و نیوه شدا زنجیره یه کی دوورودریژ هه یه و خوی به سه ر باوک و دایک و ئاین و ناو و قوتابخانه و ریککه وته مینرێژکراوه کانی ژياندا دهسه پینیت. باس له ئازادی هه لێژاردن دهکریت، چۆن و کام هه لێژاردنه؟ ئه وه ی به بی دهنگی و له ژیره وه ی ئه و زنجیره دوورودریژه ی نیو ژیانماندا یه. ئازادی له کوئی هه؟ له زیندانی ئه و جیهانه دایه، که تیایدا هه موو شتی بۆ ئیمه هه رامه، گرن گترین و مه تر سیدارترین شتی ئه وه یه، له باوانه وه هیل هه بۆ ماوه ییه کانی که سایه تیمان له باوانمانه وه بۆ جی بمینیت، که هه لگری رهنگی پیست و مۆرکی خوین و لاوازی ئیسکیانه، نه خوشیه جوړاوجۆره کانیان که له هه وت یاخود ده پشتیان وه ماوه ته وه، بریار له ژیان ی تو بدات، تا ئه و کاتانه ی دیت و تهنگی پێ هه لده چنیت و له ناوی ده بات. دوا ی مردن باوه ر به وه نی هه ژیانکی تر هه بیت، باوه ری ته واوم به وه هه یه ئیمه ته نیا بۆ یه ک جار ده ژین. کاتی که به ته واوه تی پی که ی شتم، وێرای هه موو مهینه تییه کانم، به لام که بیرم له چاره نووسی خۆم ده کرده وه به وه ی مردن گه وره ترین و تاکه هه قیقه ته، ئاره زوویه کی زۆرم بۆ گریان ده بوو. باوه ر به سو فی گهری له یلا نه بوو، کاتی که باسی سو فییه کانی بۆ ده کردم به وه ی ئاههنگیان بۆ مردن ده گێرا وه که ئه وه ی زه ماوه ندی بوو که گواسته نه وه بیت، له کو تاییدا خودا ده بین و هاو پیه تی ده که ن، هه روه ها باوه ر به خویندنه وه ناو خویه کانی مالیک نه بوو بۆ بوزیه ت، که باوه ری به ژیانکی تر نه بوو، به لام باوه رداره کانیان زۆر به هیمنی و ئارامی باوه ریان

به و راستییه ده هیڼا، وای لی ده کړدن ژیان نه کهن، به لکوو زور به هیڅه وه نه زمونی ژیانان ده کړد و ږووبه ږووی دهنه وه و گه شیبین و بیبه رانه ریش به خشندهن، وهک نه وهی نه مر بن. به لام هه میځه دږدوڼگی بوونم چرکه ساته خوځه کانیاں لی تیک داوم.

نه و ږوژم بیر دیته وه، دواي نه وهی جهسته مان له یه کتری جیا بوویه وه، به لام به ږووتی له سهر جیگا که لیک ئالابوون، به توندی له ئامیزم گرت وهک نه وهی بووبینه دووانه یه کی جیانه کراوه و ده زووله یه که به نیوانماندا تیناپه پیت، زور به کول گریام تا سینگی به ته واوهدتی پر بوو، نه و ږوژم پیم گوت: به هه موو مانایه که وه له پووچکه راییدا ده ژین، چوڼ ده بیت خدا ژیاڼی به نده کانی خوئی کوټایی پی بهینیت؟ هر له بنه رتدا بو دروستی کردوون؟ ئیتر چوڼ هیژمان تیدابیت له ژیاندا کاری ږوژانه ی خوځمان بکهین، که باش ده زانین دهرین؟ ئیتر چوڼ ژیر بین و داهینان بکهین و بنووسین و خوځه ویستی بکهین، له چرکه ساتیکیشدا هیچ بوونیکمان نامیتیت؟ له وه لاما وتی: خه یالی نه وه بکه بی کوټاییه اتن شیوهی ژیان چوڼ ده بوو! ژماره مان چهند ده بوو! یه کتریمان ده خوارد، نه ی چوڼ که سیک پیر نابیت به شیوه یه کی هه میځه یی ده ژی؟ ئایا جارس نابیت و هه زار جار ئاواته خوازی مردن نابیت، دواي نه وهی هه موو شتیکی نه زمون کردووه و هیچی نوئی نییه بیکات؟ مردن تر وپکی په حمه تی خودایه بو به نده کانی خوئی، پاشان تو که به و جوړه بیر ده که یته وه، باوه ریشته به وهیه ژیانیکي تر بوونی نییه، ئیتر نه وهی له به رده سته له ده ست دچیت، بویه تا ده توانیت چیر و خوئی له ژیان ببینه.

بویه باوه ږی به قسه کانی کرد و بو جاری دووه و سییه م بانگ هیشتی کرد.

مالیک

نه خوشخانه — ته مووړی ۲۰۰۰

کاتیک ویستم بچمه ژووره وه دەرگاهه توژیکی کرابوویه وه. له ناکاو راوه ستام و له دزری دەرگاهه وه به هردووچاوم ته ماشای لووسی — م دهکرد، که زوړیک هه ولّم دا فرمیسه کانی بسرپه وه، بوّ ئه وهی ئه و وینه یه م بیتّه وه یاد، که بوّ یه که م جار له سالی ۱۹۷۹ بینیم.

دوای ئه وهی میتروکه به سهر ئیمه و هیله ئاسنینه که ی خویدا تیپه ری، ئه وه م به دیی کرد پاشکاوانه و بویرانه ته ماشام دهکات، سهرم شوپ کرده وه بوّ سهر زهوی، به دوای توژیک بویریدا دهگه رام، کاتیکیش خوم کو کرده وه و سهرم به رز کرده وه، به تیله چاویک سهیری ئه و کچه شوخه م کرد، که نیرینه بوونم و تا راددهیه ک نزیکی شوینه که م وای کرد، درزی کراوهی سینگى بینیم، که دوو مه مکی تازه پیگه یشتوو و هدیار که و تبوو. کراسه که ی ته نیا درزی سینگى و هدیار نه خست، به لکوو گوشتنبوونی قاچه کانی به شیوهیه کی ورووژینه ر و هدیار بوو، له و شوورایه وه دیار بوو، که شیشه ئاسنینه کانی کراوه بوو، نه یده توانی بیشاریتّه وه. له نیوان شهرم و سهر داخستن و ئالوشبوون و سهر به رزکرنه وه دا، ئیتر به و حاله مامه وه.

ئیتر خوم دیته وه چاوبړکی له گه لدا ده که م، زهرده خه نه یه کی بوّ کردم و دهستی چه پی خسته ژیرچه ناگه یه وه، دوای ئه وهی خوی به سهر شووراکه دا شوپ کرده وه، که میک خوی به لای چه پدا چه مانده وه، پاشان به چاوداخستنه وه هه ناسه یه کی هه لمژی

و هه ناسه که ی دایه وه، به دهسته که ی تریشی به هیواشی دهستیکی
 سلاوکردنی بو هه لبریم، منیش زهرده خه نه یه کم بو کرد و به
 باشتړین شیوه وه لامي سلاوکردنه که یم دایه وه. نازانم منیک که
 له ته مه نی پانزه سالیدا بینیم، سهرم لی شیوا و ته نانه ت ته مه نیشم
 لی ټیک چوو، چوڼ شهرم له ناخی خوډا هه لته کاند و به و
 شیوه یه له گه لیدا به رده وام بووم؟ به لام په نگه شټیک له ودا وای
 لی کرد بیتم په هه ندیکی نه ناسراو له خوډا بدو زمه وه، ئه ویش
 ئه وه بوو، که من شهرمن نیم وهک ئه وه ی وام ده زانی !

به لام له گه ل ته وژمی به هیزی ئه و دیمه نه نوییه ی به سه رمد
 هات، هیچ گونا هیکم به رانه ر کچه که ی تر نه کرد، که چاوه کانیم
 به جی هیشت تا به ته و او ته ی چاودیری دیمه نه که بکات، که وا دهر
 ده که وت کاتیک لای بالکونه که راوه ستام و به دیی کردم، بریارم دا
 ئیتر هه نگاو نه نیم بو ئه و کچه ی بی هیچ شهرم و سله مینه وه یه ک
 ته ماشای ده کردم.

کاتیک هینده بویر بووم و له سیوه که نزیک بېمه وه، به لام
 هاوارکردنی باو کم به وه ی بیمه خواره وه بو خانووه نوییه که، له
 باخچه ی هه ردو سیوه که دهری کردم دهر وه.

میوه قه دهغه کراوه کان تامیکی جیاوازیان هه یه، که له و چیژه
 گه رموگوره ی گونا هه که دا خو ی بینیته وه. جوانترین ماچیک
 ئه وه یه که دزراو بیت، خوشتړین سیکسیک ئه وه یه شارراوه بیت،
 بالاترین کاریک مه رجه که ی ئه وه یه بکه ره که ئازاد بیت، به لام
 کاتیک پابه ندبوون ده سه پینریت، ئازادییه کان په ت ده کریته وه و
 به مه ش جوانترین شټیک له ده ست ده دات، ئه ویش خوړسکبوونی
 کار و کرده وه کانه.

له یلا

دوای کوتاییهاتنی دیمه نه که به رۆیشتنی مالیک به پرتاو به رهو
لووسی رام کرد، مه به ستم نه بوو له وهی دهیکات خه به ری بکه مه وه،
به لام نه وهی وای کرد به خیرایی وهک شیت به رهو لای نه وه نگاو
بنیم، نه وه بوو له شی به رهو دهره وه خوار کرد بوویه وه، به جوړیک
خهریک بوو هاوسه نگی تیک بچیت، دوای نه وهی ددانپیدانیکی
منی وهرگرت به وهی مالیک کوړیکی قوزه، به دوو رو دریزی هه موو
نه وهی بو باس کردم، که پووی داوه، تهنانه ت نه جوولیهی
نه جام داوه که له گرته یه کی فلیمیکدا بینویه تی و تیایدا کچه که
به شهیدا بوونه وه، کوړه که ی خوش دهو یست. نه مو یست باسی
نه وهی بو بکه م، که من به سهیر کردن به شداری کاره که یانم
کردووه، به لام نه گهر له دۆخی ئاسایی خویدا بووایه له به هیزی
سه رنجدان و ته رکیز کردن، نه وهی به دی ده کرد هه ردوو ده ستم
به تاله، چونکه من نه چوم کیک ئاماده بکه م، نه وهی من کردم
نه وه بوو چهنده نگاو یک گه رامه وه ژووره وه، بو نه وهی خوم
ئاماده بکه م به لام تووشی شله ژان هاتم و هه له اتم.

ته مه نی هه ردو و کمان دوانزه سالان بوو، کاتیک مالیک له
ژیانماندا وه دیار که وت، کاتیکیش لووسی وتی نه بو منه، هیچ
مشتومرم له گه لدا نه کرد، وتم چون ده بیت با بیت.

له و ته مه نه بچوو که دا له چیرۆکه کان و گورانییه کانی
خوشه ویستی تی نه ده گه یستم، ویرای نه وهی به کوتاییه کانی
ساته وهختی رومانسیه تی عه بدولحه لیم و گه وره یی عیشقی ئوم

کهلسووم و زوړيکي تر، له وانه ی گورانيه کانيان له رادیو و ته له فزیوون تووشی سه ریښه یان ده کردین، پی راگه یستم. وپرای هه موو ئه و فیلیمه پومانسییانه ی پیکه وه له گهل لووسی له سینه ما ته ماشامان ده کرد، ئه و ساتانه ی باوکم به هو ی ئیشوکاره کانییه وه نه ده هاته وه، به ئاگاداریی دایکم و براکم، که زوړیکمان ده کرد دایکم ئاماده بیټ، به لام هه موو کاتیک به سهر بادانیک به نه خیر وه لامی ده دینه وه، ئه گهر زهوی و ئاسمان له یهک بدن ئیتر ناتوانم جاريکی تر هه ولی له گهل بده مه وه.

باوکه ئایا خودا لیت خوش ده بیټ؟

ئاماده نه بوونی باوکم له ماله وه به مانای بریاری ئازاد کردنی هه موو زیندان و به ندرکراوه کانی ماله وه دیت، هیمایه که بؤ ئازادیی پیاده کردنی هه موو قه ده غه کراوه کان، ئیتر به هاوړییه تی دایکم ده چین له ی میرا، یاخود هه رچوارمان پیکه وه بؤ بازار کردن و کاتبه سهر بردن ده چینه ماریلاند، یاخود بؤ لابس و شانتی یان گروپی، بیجگه له و چوار جیگایه که ده که ویتته گهره کی میسری نوی و شوینیکی خوش و ریکوپیکه، بوو ته مه نزلگه ی دانیشتووانی زهیتوون. به لام مالی میرا شوینه دلگیره که ی دایکم بوو، کاتیک له وی ده بووین میرا دوو شوشه بیرهی ساردی ستیلای له فریزه ره که ئاماده ده کرد، دواتریش یاری کاغه زیان ده کرد و به دهم یاری کردنی شه وه لابه لا قسه یان ده کرد، له بهر ئه وه ی به هیواشی قسه یان ده کرد گوئیستی قسه کانیان نه ده بووم.. ئه مه ئه و نه ټینیانه ی ئیمه بوو، که به جو شو خر و شه وه کوی کرد بووینه وه دوور له باوکم و هه لسوکه و ته تونده کانی.

من و لوسی له دهره وه و له مالّه وهش هاورپیه تیمان دهکردن،
تا پیش هاتنی مالیک و پیش نه وهی به شهرمیکه وه دست بکین
به سهیرانه که مان.

میرا بزه ی سهرلیوی دایکم بوو وهک چوّن لووسی بزه ی سهر
پوخساری من بوو، باوکیشم مایه ی نازاردانی عهلی بوو، تا نه و
پوژده ی عهلی برام بووه خهم و په ژاره ی هه موو مالّه که.

له گه ل قه دهغه کراوه کانی باوکمدا توانیمان ژیان بکین، نه گه رچی
دهمانزانی نه شکه نجه یه کی کاتییه، هر به دوورکه وتنه وهی له
مالّه وه ئیتر هه موو شتیک به ناره زوی خو مان ده بوو، به لام
تاکه براکه م که ورده ورده پوچی به رز بوویه وه و له ته مه نیکي
زووشدا، نازاریکی گهره بوو.

نایا نه وه جیاوازی نیوان نافرته و پیاوه؟ نایا نافرته ناچار
به نارامگرتن و ددانه خوډاگرتن کراوه؟ نایا هینده ژیره بو
نه وهی له گه ل هه موو بارودوخ و راستییانه دا هه لکات، له پیش
هه موویانه وه رازیکردنی بوغرابوون و شیتبوونی پیاوه، به
جوړیک وای لی بکات که ته نیا نه و ده په رستیت، له کاتیکدا کفری
پی ده کات؟

عهلی برام هر خوی ده خوارده وه، له خه لک دووره په ریز
بوو، هیچ کاتیک به مندالی نه مبینوه، ده ستوپه نجه ی له گه ل
هه رسی و ته که ی باوکمدا نه رم کردوه: تو پیاویت، تو پیاو به،
پیاو ناگری! بینیم چووبووه تونلیکی تاریکه وه، له یاریکردن
و پیکه نین دوور که وتبوویه وه، له قوتا بخانه ش هه لسوکه وتی
توندوتیز بوو، کاتیکیش هه لسوکه وتیکی نه شیاوی دهنواند وهک

ئوهی له هاوېولیکې دده، یاخود له پلدا وهلامی ماموستای
نه ده دایه وه، یاخود بیر و هوشی دهرېوشت بی ئوهی به ئاگا
بیت، له هیچ پیتیکې ئوهی له قوتابخانه دهیخوینیت، باوکم
هه لیده سه نگاند، چه ندین که رسته ی پروه رده کردنی هه بوو،
جاریک به کورسییه وه دهیبه سته وه و جار هه بووه، به قایش لی
دهدا یاخود سه ره وخوار به بنمیچه وه هه لیده واسی!

ئوهی پووی دده دوور نه بوو له ئیمه، له ژووری براكه م
بوو، ویرای هاوار هاوار و پارانه وهی به رده وامی دایکم، به لام دلی
باوکم وهک به رد رهق بوو، به رده وام بوو له سه ر پروه رده کردنی
تا ببیته پیاو. رقم له و وشه یه ده بوویه وه، به و هویه شه وه رقم له
پیاو و پیاوه تی ده بوویه وه، ته نیا مالیک له گهل ئه و دوو وشه یه و
له گهل خوشمدا ئاشتی کردم ه وه.

لوسی

له پوره دده کړندمدا میرا هموو ئه و شیوازانه ی پهره و ده کړد، که له سهر پوره دده کړدنې منډال خویندې وویه وه، به فلهسه فله ی پوره دده یی مونتیسوری زور سهرسام بوو، زوریشی له سهر خویندې وویه وه ته نانه ت پیښ له دایکې وونیشم، له دایه نگا که یدا ئه و میتوده زانستیه ی به کار دهینا، که گرنگی به هونه ر و توانستی منډاله کان ددات و گه شه ی پی ددات، به بی ئه وه ی هیچ که سیک ده خاله ت بکات و له قالبی بدات، به بی ئه وه ی ته لقین بدرین و پینان بو تریته وه، به لام هه سته وهره کانیا ن بالا ده کړدن و هک ریگایه ک بو مه عریفه، دایکم پیشه نگ بوو له به کارهینانی ئه و میتودانه دا.

به بیرمدا نایه ت پوژیک له پرسیاره کانم ئه گهرچی بیزار که ریش بوو بیت خوی بوار دبیت، له به دوا داچوونه کانمدا تورپ نه بووه و له وه لامدانه وهش جارپس نه ده بوو، هه موو کاتیک وه لامی پی بوو، ته نانه ت ئه گهر وه لامه که راس ته وخو بوو بیت یاخود ناراس ته وخو بوو بیت، به لام لانی که م وه لامه کانی که لینیکي له تورپی مه عریفی مندا پر ده کړده وه.

به بیرم دیت ته مه نم پینچ سالان بوو، پوژیک چوومه ژووره وه بو لای، بینیم له سهر ئامیری قیدیویه که ته ماشای فلیمیکی بیانی دهکات، له و کاته دا گرته ی ئافره تیکي پروت بوو له سهر سک دهخشا و هه موو جهسته ی سووتا بوو، به ترسیکه وه پرسیارم لی کړد، ئه وه چییه؟ زور به سانایی وه لامی دامه وه و هک ئه وه ی له گه ل که سیکي گه ورده ا قسه دهکات: هاوسه ره که ی ویستی له ناوی بیات دوا ی ئه وه ی بو ی دهر که وت دلخوازی هه یه.

دلخواز؟

ئەم وشەییە کۆتاییم بە شیوازی پرسیار کرد، کە پێویستی بە وەلامدانەوه هەیه، بەبزهیهکەوه وەلامی دایەوه: پیاویکی تری خوش دەوێت بێجگە لە هاوسەرەکە. بە پاکیی منداڵیمەوه گۆتم: ئینجا چییە؟ شانەکانی و برۆییەکانی بەرز کردەوه و پیش ئەوهی وەلام بداتەوه لێوەکانی گەست و وتی: پرسیار لە دەرھێنەرەکە بکە! پاشان بە دەنگێکی بەرز دایە پرمە پیکەنین، و لەئامیزی گرتە و تێر ماچی کردم.

بێجگە لە دایکم لەیلاش هاوڕێیەکە ی ترم بوو کە هیچم لێ نەدەشاردەوه. لە تەمەنی منداڵیماندا بە پۆچپاکیی خۆمان کە هێشتا لە درۆ و خەم و فرتوفیلەوه نەگلابوو، قسەمان دەکرد، بەلام کە گەورە بووین و بۆ ئەوهی خەمەکان لەسەر شانمان گران نەبێت و پشتمان نەشکێنێت، قسەمان دەکرد بۆ ئەوهی ئەو قەبارەییە لە خەم دابەش بکەین، نەهێلین ئەوهی لە پۆحماندا ماوه ئەگەر تیاشیدا مابێت وێران بکات.

لەیلا ئەو بیرە قوولەیه کە دەچمە لای هەموو ئەو شتانە ی پاکیی پۆحم تیک دەدات، بۆی باس دەکەم و لە قوولایی خۆیدا هەڵیدەگرێت، ئەو ئاوه سازگارەیه کە بەردەوام نوێ دەبێتەوه و هەركاتیك تیک بچم دەمشواتەوه، وەك ئەوهی سەرلەنوێ لەدایك بووبمەوه. دەیوت: گەنگ نییه بزانی کە ی قسە دەکەین، بەلام دەبێت ئەو باش بزانی کە ی بێدەنگ دەبین. چاوهکانی زۆرتەین قسە دەکات، قسەکانی کورت و پوخت و مانادارن، هەر بۆیه کاتیك بریاری دەدا قسە بکات، گوێیەکانم تەواو بۆ شل دەکرد. لەیلا هیچ شتیکی شارراوهی من نییه نەیزانی، بێ ئەوهی قسە بکەم هەموو شتیكم دەزانی، بەدلتهنگی و بەخۆشی و بەپرووتیش منی بینیوه.

له یلا

به ئاشکرا وهک تیشکی خور، میرا به دل وبه گیان گهنجیکې
موسولمانی خوش دهویست، به لام نکولې لی دهکرد وهک چون
پیغه مېهر موسا نکولې له گولک دهکرد.

میرا هه موو شتیکی له باره ی ئه و خوشه ویستییه وه بولوسی
باس کردبوو، باسی ئه وه ی کردبوو، تا چهند په یوه نډیه کانی له گهل
خانه واده کېدا په یوه نډیه کی نمونه یی بووه، بی هیچ هوکاریک
سهردانی کردوون و دیاری پیشکه شی دایک و دوو خوشکه که ی
کردووه، یاخود په یوه نډیه ته له فونیه دوو درېژه کانیان و
چاره سهرکردنی دایکی کاتیک نه خوش دهکوت، به لام کاتیک
ویستیان خوشه ویستییه که یان به هاوسه رگیری کوتایی پی بهین،
نیتر جهنگ راگه یه نرا !

میرا سه رسام بوو له و هه لویسته ی دایکی کورپه که، که کچی
خوشکه که ی هه لېژاردووه بول کورپه که ی و شهرمی نه کرد کاتیک
راشکاوانه له بهرانبه ر میرادا باسی کرد، له بهر خویه وه پرسیاری
دهکرد.. ئایا هیچ شتیکی به ی نه کرد له په یوه نډی نیوان من
و کورپه که ی. ئه ی ئه و هه لسوکه وته ی چی بوو له به خیره اتن و
بانگه یشتکردن، یان ئه و پولی دایکایه تییه ی که ده بیینی؟ له ژیر
ئه م هه لویسته شوکهنه رده بوو، کاتیک پووبه پووی هه لویستی
نه ریینی ماله باوانی بوویه وه، بویه بریاری دا سهر هه لېگریت
به ره و شونیک تیایدا ریز له نازادی مروقه کان بگریت. کاتیک
ئه مه ی بول باس کرد که ته واولنیا بوویه وه له خوشه ویستییه که ی،
دوای ئه وه ی هه ولکی زوری دا له گهل دایک و خانه واده که ی،
له کوتاییدا دوای ئه وه ی به یه کجاری دلنیا بوویه وه هیچ دهر فته ک

نییه بؤ رازیوونی که سوکاره که ی و شیوازی بیرکردنه وه (سه عیدییه که یان). بریاریان دا په یوه ندییه که یان به نه ټینی بمینټه وه، به شیوه یه که ه ل سوکه وتیان ده کرد که جیگای گومان نه بیت، به نه ټینی له شوقه ی هاورپییه کی ه ردووکیان یه کترین ده بینیی، هه موو شتیکیان به نه ټینی ریک خستبوو، گرنگیان به هه موو ورده کارییه که ددها، دوو بلیتی سه فهرکردنیاں بریوو به بی گه رانه وه، به لام قه دهر جیاواز بوو. له پوژی سه فهرکردندا مرد. لاشه که یان له ژیر داروپه ردووی بینایه کدا دوزییه وه، که تازه دروست ده کرا.

دوسییه که به خو کوشتن داخرا، هه رچه نده گه واهیده ریک هه بوو، ئه ویش وه ستای گه چکاربوو که له شوقه یه کی نویدا کاری ده کرد، بلندی شوینی کاره که ی، بووه هو ی ئه وه ی ئه و دیمه نه ببینټ به لام ورده کارییه که ی نه ده زانی، وتی گو بیستی دهمه قالنی نیوان دوو که س بووم، به لام نه روخساریانم بیني نه زانیم باسی چی ده که ن، ته نیا ئه وه ی بینیبوو که سیکی زل پال به که سیکی تره وه ده نیت و له نهومی پینجه وه ده یخاته خواره وه.

دایکی تووشی ئیفلیج بوون هات و توانای ئه وه ی نه بوو له سه ر پیته کانی رابوه ستیت، ئیتر دوا ی ماوه یه که مرد! به لام میرا بؤ ماوه ی دوو هه فته قسه ی پی نه ده کرا، به لام وهک چو ن خیرا نه خو ش که وت هه ر زوو و خیراش چاک بووییه وه. لووسی ده سه وه ستان بوو تی نه ده گه یشت دایکی چو ن به و خیراییه هاوسه رگیری له گه ل باوکی ئه نجام داوه، له کاتیکدا خه مبار بوو به کوشتنی خو شه ویسته که ی! به لام خو ی وا راهینابوو، که پوژگار ئه و تاکه پزیشکه ژیره یه ده توانیت برینه کان ساپیژ بکات و ئازاره کانی دل هیور بکاته وه، ئه وه ی یارمه تیده ریش بوو

گه شېبيني و زه رده خه نه ي هه ميشه يي ميرا بوو.

ئو تاكه جاره ي كه تيايدا لووسي به سهر ساميه وه پرسياړي له داكي كرد، سهر چاوه ي ئو هيزه چييه، كه به رده وامه له سهر ژيان ويرا ي هه موو ئو ناخوشييه ي پيايدا تيپه ري، وه لام ي دايه وه: بو ساتيكش له بيرم نه كړدوه، محهمد له خوښم دايه، هه لم گرتوه هيچ كهس دهستي پي راناگات.. ئو له دلمدايه و له ناخدا هه لم گرتوه تا ئو ساته ي ژيان جي دهيلم، ئيتر ئو كاتانه روځمان زور دوور دهفريت و دهچينه ئو شوينه ي روژگاريك ثاره زوومان دهكرد. شيته ئوه ي رووبه رووي ژيان دهو ستيته وه، چونكه ژيان وهك جوگه له يهك وايه ئوي له بهر دهروات و ناگه پيته وه وهك دهستار وايه، له فه له كي نه خشيئراودا به بي وهستان خول دهخوات، ئه گهر رووبه رووي بوه ستمه وه كو تايم ديت، بويه باشر بوو له گه ليذا خول بخوم تاكوو نه مهاريت. ميرا هه موو شتيكي به هاوسه ره كه ي به خشي.. بي جگه له دلي! چو بتوانيت شتيكي پيشكهش بكات كه خاوه ني هه يه! به لام كات و پاره ي پي به خشي، هه ولي دا جهسته شي پي ببه خشيت، به لام زوريك جار رته ي ده كړدوه و نه يده تواني هيچ له گه ليذا بكات.

ئو نازاره ي سهر روخساري لووسيم به مندالي بير نه ده چوويه وه، كاتيک باسي ئوه ي بو ده كړم ميرا له ژووري نوسته كه ي به گريان و به پي پته ي و به قزيكي ئالوزكاوه وه و به بي جامه يه كي كورته وه ده هاته دهره وه، به را كړدنه وه به ره و حه مامه كه ده روشت، ميړده كه شي له سهر جيگا كه جي ده هيشت و به نه فره تي ده كړد و تير قسه ي پي دهوت، كه له زورينه ي تي نه ده گه ي شتم، پاشان جله كاني له بهر ده كړدوه و به خي را يي ماله وه ي جي ده هيشت، تا درهنگ نه ده گه رايه وه، ميرا هيلنج ددات

و دهرښته وه، پاشان خوی دهنوات، لووسی ئارام نه ده بوویه وه
تا دایکې له حهام دهاته دهره وه، وهک ئه وهی هیچ نه بوو بیت!
له ترسیکې به رده واما بوو، تا ئه و ساتانه ی باوکې به سه رخوښی
ده گه پرایه وه. کاتیک گهره تر بووین، به هو ی هه ردو و گوڅاری
(پزیشکې تاییه ت و پلای بو ی) که نه مده زانی لووسی له کو یوه
به دهستی ده هیئت، شاره زاییمان په یدا کرد، ئیتر خه یالی ئه وه مان
ده کرد له ژووری نوستنه که چی ږوو دهاد، پیش ئه وهی بیته
دهره وه، هه روه ها لووسی سروشتی ئه و نه شته رگه ریبه ی وینا
ده کرد، که دایکې ئه نجامی داوه کاتیک باوکې له دهره وهی میسر
بووه، ئه و کاته دایکې وتی نه شته رگه ری پخوله کویره ی کردووه،
ئهمه ش راسته وخو دوا ی ئه وهی جوړجی برای هاته دنیا وه: من
دلنیا م دایکم مندال دانی خوی به ستووه، چونکه چی تر ئه و حه به
بچو وکانه ی ږوژانه ی به کار نه ده هیئا.

ویړای ئه وهی به دوو رو دريژی زوړیکمان له سه ر ئه و
نه شته رگه ریبه خو یند بوویه وه، له قوتا بخانه ش له چوارچیوه ی
وانه ی زانستدا، هه ردو و نه دما ی زاوړی ژن و پیاومان خو یند بوو،
و گه یشته بوینه قوناغی سووړی مانگانه، به لام ته واو له وه
تینه ده گه یشته ی که له گوڅاره که دا هاتووه:

گری دانی جوگه ی فالوب یاخود برینی به شیکی جوگه که به
مه بهستی داخستن، ریگا به سپیرم و هیلکه نادات پیک بگه ن،
به مه ش ریگا له هیلکه که ده گریت بگاته مندال دانی، به مه ش سکپر
نابیت!

ئوسی

به درێژایی ژيانم و به زۆرییش له تهمه نیکیی زووه وه شتگه لیکم
بۆ ڕوون بووبوووه، جارێک به هۆی دایکم و جارێکی تریش به
هۆی مه زنده کردن و ئەو بیرۆکانهی بهردهوام به ئەقلمدا دههات
و هیۆر نه ده بوویه وه.

وا باوه ڕم هینابوو شتیک له ژيانی دایکم غافلگیر نه بووم چ
ئەو ڕۆژانهی پێکه وه بووین، یاخود پێش ئەوهی بێمه ژيانه وه. تا
ئەو ڕۆژهی پێش وادهی دیاریکراوی خۆم گه ڕامه وه. له بهردهم
دهرگا که دا گویم له دهنگه دهنگیان بوو، ئاسایی بوو به لامه وه
گوئیستی دهنگی باوکم بێم، ئەوهی نامۆ بوو گوئیستی دهنگی
دایکم بووم، گه ڕامه وه بۆشتیک له بیرم چووبوو، بۆیه به کلیله کهی
خۆم دهرگا کهم کرده وه و له سه ر نووکی پێیه کانم ڕیم کرد تا
که سه ههستم پێ نه کات، به لام به هیچ شیوهیه که قه ده رم له
خه یالدا نه بوو، که ئیرادهی خۆی ده سه پینیت و پلانه که می گۆری،
هه ر بۆیه به زۆر گوئیستی ئەوه بووم که له خه یالمد نه بوو،
وی ڕای خه یالفروانیم، گوئیستی ئەوه بووم که به سه بوو بۆ له
ناوبردنی به هیزترین مێشک، به هیزترین دل، درنده ترین ڕۆحه کان.
چومه ژووره وه له پشت ئاوینهی ژووری دانیشته که وه
سیبه ری گه وره ی باوکم له به رانه ر دایکدا بینی.

تۆ به مه به ستهی کوشتن پالت پیوه ناوه.

چه ندین جار وتم مه به ستم کوشتن نه بووه، هاوسه نگیی تیک
چوو و که وته خواره وه، ئەمه قه ده ری بوو، دوا ی ئەوه تۆ له و
دوو گیان بوویت، من پارێزگاریم له تۆ کرد و له ئابروو چوون تۆم
پاراست، ئەوه ش پاداشته که مه!

خۆزگه ئابرووم چووبایه، ئەوه باشترب وو وه که له وهی

ژیان له گهڙ تودا به سهر ببه، باشتو بوو له ناپاکیم له محهمه د
وهک ئه وهی بکوژه کهی داپوشم، ئه وهی جیگای بایه خی منه
به رژه وهندیی لووسییه که ژیانکی سړوشتی بژی.
سۆزانی !

باوکم به له پی دهستی که زبر و گه وره بوو کیشای به
روخساری دایکدا و هاواری لی هه ستاند.. منیش له و کاته دا
به ره و ده رگای پرووه و شه قامه که به هه له داوان رامکرد، ئیدی به
جوړیک بووم که نه مده توانی هه ناسه وهر بگرم و بیده مه وه،
به سه رلیش نیواییه که وه ده هاتم و ده چووم ته نانه ت نیگا کانی شم
ویل بوو بوون و به جاریک کومه لیک دیمه ن له می شکدا کو
بوو بوونه ته وه، تا ئه و رادده یی خه ریک بوو می شکم بیژیت، بو
چهند پارچه یه کی بچوک و سووک. ساتیک که چی دی هه ستم
به له شم نه ده کرد و ئاسان وهک با وه کوو پووش به دهم خویه وه
ده یهینا و ده ییرد. له ساتیکیشدا و له نا کاو هه ستم کرد که من
نه یزه کیکی چهند ته نیام و به خیراییه کی شیتانه پرووه زه وی
هاتووم و خومم پیدا کیشاوه.

هه رگیز هیچ پوژیک هه ستم به وه نه کردووه، که باوکم نه بووه،
سویند ده خوم هه ستیکی وام نه بووه، ئه وه م به دلدا نه هاتووه،
خوشه ویستییه کهی نواندن نه بوو، ئاخر بو هه میشه ناتوانیت
نواندن بکهیت و پیچه وانه که شی راست بیت، چونکه هه لویستیک
یان دوخیک دروست ده بیت بی ئه وهی مه به ست و ئاره زووی تو
بیت ئه و راستییانه ئاشکرا ده بیت.

به راستی خوشی ده ویستم و هه ست و سۆزی هیچ
درؤوده له سه نه بوو. چونکه راست و درؤ له یه کتری جیا
ده که مه وه، دوو پرووییه ک و رق و بوغزم له نیگا کانی دا یاخود له

زمانی جەستەیدا بەدی نەدەکرد. بە ھۆی دایکەمەوێ منی خۆش دەویست، تەنانەت ئەو ساتانەشی کە نێوانیان تەواو نەبوو، ئێتر چۆن خۆشم ناوێت؟

ئەم پیاوێ ھیچ گومانیک ھەلناگری تەنیا ئەوێ نەبی ت دلی یەکلایەنە بۆ خۆشەویستی لی دەدا، بەردەوام خواخوازی خۆشەویستی بەرانبەر بوو، لە ھیواوەکی درۆدا دەژیا بۆ خۆشییەک کە پۆژیک لە پۆژان دیت.

عاشقی دایکەم، بەلام لە باوکەم تێدەگەم، لە پیاویکی بریندار تێدەگەم، کە جەستە ی لە لایەن مێنەکە یەوێ رەت دەکریتەو، نەیدەتوانی پەراویزی بخت، وەک کەسیک مامەلە ی لەگەڵدا دەکرد کە قەدەر سەپاندوویەتی لە ژێر سەقفیکدا پیکەوێ بژین، ھەموو ئەرکیکی مرویی و ئەخلاق ی دەکەوێتە سەر شان، بەلام ھیچ کاتیک بە میردی خۆی دانەناوێ کە ھیچ مافیکی ھەبی ت، ئەگەرچی راستەوخۆ رەتی نەکردووەتەو، بەلام جەستە ی ئەوێ دەکرد.

زۆرینە ی ئاگر لە بلیسە یەکی بچوو کەوێ دروست دەبی ت، تاوانە قیزەوێ نەکان لە مشتومر و ھەلچوونیک ی ئاساییەوێ دروست دەبی ت. ھەموو شتی ک بەخیرایی وەک برووسکە گەشە دەسی نی ت و بە مالویرانی کوتایی دیت. خەیا لی ئەوێ دەکەم دەمەقالی ی نیوان دوو پیاو لەسەر ئافرەتی ک، کاتیک ئەقل و جەستە ی پیاوێ کە ئالۆش دەبی ت ئێتر دەبی تە تۆپەلی ک لە ئاگر و ھەموو شتی ک دەسووتینی ت، باوێر بەوێ دەکەم بە شیوہ یەکی ئاسایی پالی کی پیوێ ناو، وەک ھەر ئەوێ لە ھەر دەمەقالی یە کدا دروست دەبی ت، بەلام بەدەنگەوێ ھاتنی دەست بۆ ئارەزووێ کە ی ئەق لی نادیار بی ئەوێ بزانی ت دەبی تە ھۆی لەناوبردنی خاوەنە کە ی، نەک ئەوێ یارمەتی بدات.

مالیک

له یلا سویند دهخوات بازنه یه کی نادیار له ژیانی لووسیدا هه یه. پئی وتم نهینیهک هه یه نهیدرکاندووه، ئه میس له بهرانبه ریدا ئه وه هه سته ی نیشان نه داوه، هه روه ها چاوه پوانی ئه وه نه بووه، که بیدرکینیت! باوه پری وا بوو ئه گهر به راستی مه به سستی بووایه باسی لیوه ده کرد، به لام نایه ویت، به لام دلنایه که نهینیه کی قورسه، ویرای ئه وه ریگا نادات که س به شداریی ئه وه خه مه ی بکات.

ئو کاتانه نه مده توانی په ی به هیچ شتیک ببه م، ئه مهش رهنگه له بهر ئه وه ی ئه وه بازنه نادیاره پیش که متر له سی سال له جیگیربوونمان له زهیتوون یاخود به مانایه کی راستتر ئاشنابوونم له گه لیاندا پرووی داوه. نکولی له وه ناکه م گورانیکی که مم تیادا به دی ده کرد، دیاره هوکاره که شیم بو سروشستی که سایه تی خوی ده گه رانده وه که بویر بوو. له یلا هیچ کاتیک گله یی له هه لسوکه وته کانی لووسی نه بووه، به ئه قل و دلکی گه وره وه لی تیگه یشتووه، دهیوت هه لسوکه وته کانی لووسی له دوا ی ئه وه رووداوه نه زانراوه وه، هینده ی گه رانی به رده وام بووه به دوا ی سوزه وه هینده سه رکیشیکردن نه بووه، به لام خیرا درکی به وه ده کرد و دهیوت: چ سوزیک له سایه ی بوونی دایک و باوکیدا!

لوسی زور هوگری باوکی بوو، هر بویه کاتیک له سالی ۱۹۸۲ کوچی دوا یی کرد، پاش ماوه یهک مانه وه له ماله وه و پویشینی جلوه رگی رهش، تاقه تی قسه کردنیشی نه بوو، ئه مه زانستی دهرووناسیدا پئی دهلین نکولیکردن، ئه مهش فیلیکی

به گرگه کارانهی هه رکه سیکه بو به درۆ خسته وهی ئه و ماله ویرانییه گه وهیهی پووی داوه و ئه قل قبوولی ناکات، چونکه ئه گه ر به خه یالیدا بیت که پوو دهدات، بیگومان کوتایی پی دیت.

هه روه ها میراش خه میکی گه وهی هه بوو، هه رچه نده هه موومان ده مانزانی که پیگه وه ساز و گونجاو نه بوون، دوو کهس بوون پۆح و جهسته یان لیک جیا بوو.

چه ند پۆژیک له دوای مردنه که، به یاوه ری له یلا هاتوچۆی لوسیم ده کرد، میرا به بزیه که وه پیشوازی لی ده کردین، دوای ئه وهی له ده رگا که ی ددها، بو ئه وهی لوسی به ئاگا به ئینته وه ده چوینه ژووره که ی. به لی له خه میکی گه وردها بوو، ئه و لوسییه نه بوو که ئاشنای بووم، زۆر لاواز ببوو، هینده فرمیسی لی هاتبوویه خواره وه چاوه کانی دۆش دامابوو، پیم وت:

خودا رهحمی پی کرد. له پیناویدا ده بیت دلخۆش بیت. به خیرایی وه ره وه سه رخۆت و رادهستی خه مه به.

شتیک ههیه ناتوانم وه سفی بکه م به ره و خواره وه کیشم ده کات، توانای ئه وه م نییه خۆم به پیوه رابگرم.

جگه ری مامه عیزهت به هوی زۆر خواردنه وهی کحوول پزیوو.

له م سالانه ی دوا ییدا، به گویره ی قسه کانی لووسی بیت، هه موو جۆره کحوولیکی وه ک ئاو ده خواردنه وه. کاتیک گوئیستی ئه و قسه یه بووم، زانیم ئه و پیاوه چیژ له خواردنه وهی کحوول نابینیت هینده ی ئه وهی ئازاره کانی پی سر ده کات، هه ستم به وه کرد کحوول خواردنه وه له پیکهاته ی کار و کرده وه گشتیه کانییدا نه بووه، به لکوو شتیکی داتاشراوه.

بؤ ماوهیهک ته نیا عاشقی شه رابی سوک و خوار دنه وهی ID
 بووم و شیتانه ده مخوارده وه، پاشان ده سته برداری بووم ته نیا
 له بهر ئه وهی بؤ خومی بسه لمینم، که ته نیا ئه قلم ده سه لاتی به سه ر
 جه سته مه وه هه یه، نه ک هیچ شتیکی تر. له راستییدا سه رکه وتوو
 بووم له وهی ده سته برداری بېم، چونکه زوړیک نزیک بووم
 له وهی خوار دنه وهی کحوول به سه رمدا زال بیت، ته نیا شتیکی
 سه رکه وتوو نه بووم تیایدا، خو شه ویستی بوو بؤ له یلا و لووسی،
 که زال بوو به سه رمدا.

ئۆسی

به مردنی باوكم دایكم زۆر خهفه تبار بوو. بۆ ماوهی سی مانگی تهواو رهشپۆش بوو، منیش له دواى چلهوه جلوه رگه رهشه كانم گۆرى.

ئهو نهئینییه نازانم بۆچی له باوكم جیا نه بوویه وه؟ ئایا ئه وه بوو چه ندين سال پیکه وه بوون و راهاتبوون، یاخود بۆ پارێزگاریکردن بوو له تهندروستی من و تهندروستی دهروونی براکه م، یاخود هۆکاره دهروینییه تیکچرژاو و نهئینییهکانی خودی خوێ بوو؟

له بهر ئه وهی دایکم و باوکیشم ههردووک ئهرمه نی کاسۆلیکی بوون، بۆیه بژاردهى ته لاق له پێشيان بژاردهى کی ئاسان بوو. ئاخر ههردووک ریساکانی شه ریه تی مه سیحیان به سه ردا جیه جی ده کرا، که ریساکه لیک بوون پا به ندی ئایه تی (هه رکه س خێزانه که ی له بهر هه رکیشه یه ک بیجگه له کیشه ی زینا ته لاق بدات، ئه وا رینگای زیناکردنی بۆ خو ش کردوه و هه رکه س هاوسه رگیری له گه ل ئافره تیکی ته لاق دراو بکات زینای کردوه) نه بوون. ئه و ئایه ته دواتر کلێسای ئه رسه دۆکسی میسری و پاا شنۆده ی سییه م، که سالێ ۱۹۷۱ ئه و پۆسته ی وه ر گرت، له چوارچێوه ی بنه مایه کدا و به بی گوێدانه عیله تی به دبەختی ئاوا چه سپاندیان (ته لاق نییه مه گه ر به هۆکاری زینا نه بیّت).

تا ئێستاش یاده وه ریم ناتوانیت سه رگوزشته ی ریزقه ئه و کچه کارگوزاره سه عیدییه له بیر بکات، که به ئاماده بوونی من زۆر راشکاوانه و بویرانه که جیگای ئیره یی بردن بوو به دایکمی وت، به هۆی خوینی سووپی مانگانه ی خوێه وه له میرده که ی رزگاری

بووه كه بۆ چه‌ند مانگێك كه له خواردن و چادا بۆ هاوسه‌ره‌كه‌ی به‌كاری هیناوه تا كوشتوویه‌تی !

خوێنی سوو‌ری مانگانه ژه‌هریكه و به‌هێواشی له‌ناوت ده‌بات. هاوسه‌ره‌كه‌م له‌ پیاوه‌تی كه‌وتبوو وه‌ك مردوو وا بوو، هینده‌شی لێ ده‌دام تا ئه‌و را‌دده‌یه‌ی خه‌ریك بوو كوێر ده‌بووم و هه‌موو له‌شم شین ده‌بوویه‌وه و ده‌ئاوسا، وا بیرى ده‌كرده‌وه ئه‌و نه‌هینییه‌ی هه‌لمالم و باسی بکه‌م، به‌لام منێك به‌ قیسمه‌ت و نسیبی خۆم را‌زیی بووم و هه‌موو شتی‌كم له‌ سینه‌ی خۆمدا هه‌لگرتبوو و بێده‌نگ بووم و پارێزگاری‌م له‌و چه‌ند سا‌له‌ ده‌کرد، كه‌ پێكه‌وه بووین، به‌لام ئه‌و ئه‌قلی له‌ده‌ست دا‌بوو و ده‌یوت دلم خه‌به‌ری داوه‌ كاری به‌د‌په‌ه‌شتی ده‌كه‌یت، بۆیه ده‌مكوژیت. ئیتر نه‌مده‌زانی چی بکه‌م؟ له‌ دلی خۆمدا وتم پێویست ناکات ده‌بی‌ت فێلێك بکه‌م نه‌ك خۆی با‌پیری‌شی په‌یی پێ نه‌به‌ن، سوێند به‌ عیسا خه‌و نه‌ده‌چوه‌ چاوه‌كانم، وه‌كوو گورگ چاوی‌كم كراوه و یه‌كێکیان داخراو بوو له‌ ترسی ئه‌وه‌ی شتی‌كم لێ بكات.

ری‌زقه‌ پێل‌ووی چاوه‌كانی نه‌ده‌تروكاند كاتی‌ك باسی له‌ چیرۆکی كوشتنی به‌خشنده‌ی هاوسه‌ره‌كه‌ی ده‌کرد، چونكه‌ د‌ل‌نیا بوو له‌وه‌ی ئاسمان به‌و بیروكه‌یه‌ ه‌زری پ‌ۆشن كردوو‌ه‌ته‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی ب‌ی‌ته‌پسووله‌ی ده‌ربازبوون له‌و حوكمه‌ی كه‌ له‌ لایه‌ن هاوسه‌ره‌كه‌یه‌وه‌ بریارى لێ درابوو، تا ب‌ی‌ته‌ قوربانى تاوانى شه‌ره‌ف كه‌ ئه‌نجامى نه‌دا‌بی‌ت. هه‌روه‌ها د‌ل‌نیا بوو له‌ په‌حمه‌تى یه‌سووع « یسوع هه‌موو گونا‌هه‌كانى خه‌لكى هه‌لگرتبوو، خو‌شى كرده‌ قوربانى هه‌مووان ». ئینجا پرسى‌اری له‌ دا‌یكم ده‌کرد: خاتو میرا سوێندت ئه‌ده‌م ئیستا كى تاوان‌باره‌؟ من یان ئه‌و؟ ئه‌و ده‌ستى پێ كرد و با‌جه‌كه‌ی دا. دواى ئه‌و رووداوه‌ شووى نه‌كرده‌وه هه‌رچه‌نده‌ بوویه‌ ب‌ی‌وه‌ژن

و مافی ئه وهی هه بوو شوو بکاته وه، به لام رقی له شوو کردن بوو بوویه وه، وهک خوی دهیوت ته لاق لای ئیمه بوونی نییه، چ جای ئه وهی گره ننتی ئه وه بکه م پیاویکی باش بدوژمه وه، بریاری دا خوی خوش بویت، سویندی به مه سیحی زیندوو خوارد تا هاوسه ره که ی نه مرد له گه ل دنیا ئاشت نه بوویه وه، خه نده نه گه رایه وه سهر لیوه کانی، به مروییوون و خودیتی خوی ئاشنا نه بوویه وه، له دواى ئه و بوویه بالندهیه کی ئازاد که پچکه و ئامانجی خوی دیاری ده کرد.

به دریژایی ته مه نم گوئیستی زور چیرۆکی ئازار به خشی ناسیاو و دراوسیه کان بووم، که چاوه پروانی بریاری دادگابوون تا هه رچی له مروف بووناندا ماوه ئازاد بکریت.

پیته کان له نهینیه قورسه کانی خویدا له خسته مان ده بات، هه ر بویه له خوی و رینماییه ئیلاهییه کان و ناوه رۆکی راسته قینه شدا بزر ده بین. ئیتر ئه م هه موو مشتومر و ئازارچه شتنه چیه، له کاتیکدا خودا بریاری لی داوه: پیته کان بکوژن، به لام رۆحه کان زیندووت ده که نه وه! ئیتر بۆچی پیته کان ده قاوده ق وهک خوی جیه جی ده که یین؟ ئایا به مه رۆحی ماناکان ناکیشین بۆ ئه وهی رۆحی ئیمه بکیشریت؟

خۆزگه میرا لی جیا بووایه ته وه، بۆ ئه وهی له و چاره نووسه به ئازاره بیه خشیبایه.

له دواى مردنی باوکی لووسی، یه که م بهرکه وته ی راسته قینه له نیوان باوکم و میرادا پرووی دا. ئیتر ئه و هه له ی بۆ ریک کهوت که له ساته وهختی نیشته جیبوونمانه وه چاوه پروانی ده کرد، هه ست ده که م له یه که م پۆژی هاتنمان بۆ زهیتوون هانی ده دام په یوه ندییه کانم له گه ل لووسی به هیز بکه م بۆ ئه وهی له کو تاییدا بگات

به دایکې، نه گهرچې له پېښوودا به هوې بوونی هاوسه ره که یه وه
 نه و دهر فته نه بوو بیت، به لام له دواي مردنه که ی، ئیتر ئیستا نه و
 هه له ی بو رېک که وت که چاوه پروانی ده کرد. نه گهر من دلنیا
 نه بوو مایه نه وه ی ئالووده ی خوار دنه وه یه، نه وه کو تاییه که ی
 ده بیت، نه و گومانم ده کرد که نه و به و کاره هه لستاوه! من کوره
 تاقانه و نازداره که ی باوک و دایکم. باوکم نه فسه ری هه والگری
 جهنگ بوو، دایکشم ئاموزای خو یه تی، خاتوونیکې نه رستو کراتی
 زور زیره کی نیو کو مه ل بوو، هیچ روژیک نه مبینوه هه لېچیت
 و ئیره ی به باوکم ببات، ده بیت ئافره تیک نه بیت ئیره ی نه کات!
 ده لېن نه وه ی خو شه ویستی نه کات ئیره ی نازانیت چیه. دایکم
 نارازی بوو له زه یتوون نیشته جی بېن، چونکه ده زانی خه لکه
 ره سه نزا ده که نه و ییان جی هیشتو وه، ئیستا بو وه ته شوینی خه لکی
 مامناو هند، وهک هه ردو و ناوچه ی حلمیه و عه باسیه، که له
 پېښوودا ناوونیشانی توژه ره سه نزا ده کان بوو، به لام له ئیستا دا
 بوونه ته دوو ناوچه ی میلی.

له گه ل نه وه شدا دایکم هیچ نار ه زایه تی و گله ییه کی نه کرد. دایکم
 زور سه یره! نه و سه ر به فوړمیکه له ژیان که ده سستی به دا خوران
 کردو وه، چ جای نه گهر دانه خور ابیت.

روژیک میرا پی و تم: خودا ئافره تیک سزا نادات پیاو ده که ی له
 به رچاو که وت بیت، چونکه نه و پېښتر سزای خو ی وهر گرتو وه.
 نه وه م ده زانی که باس له خو ی ده کات، به لام هیچ کات هه ستم
 به وه نه کردو وه دایکشم نه و ئافره ته یه که باسی لیوه ده کات.

نه وه ی په یوه ندی به باوکمه وه هه بوو، دایکم چاودیری
 هه موو شتیکی ده کرد و هه موو شتیکی ده زانی، هه موو شتیکی
 وه لا دهنه. جیهانی دایکم به شیوه یه کی سه ره کی بو من ته رخان

کردبوو، له گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا وه‌رزشی ده‌کرد، تابلۆکانی کاناڤایی ده‌کێشا، هاوڕێیه‌تی له‌گه‌ڵ ئافره‌تان یانه‌ی هه‌لیوپۆلیس ده‌کرد، به‌لام هه‌رگیز ده‌رگیریی نه‌خۆشیی هزری پووچ و خۆپه‌رسی و به‌په‌لایی توێژه‌که‌ی خۆی نه‌بوو.

به‌م دوا‌ییانه‌ دایکم شتیکی پێی وتم، وه‌ک ئه‌وه‌ی بپاری درکندن بووبێت، هه‌له‌یه‌ک بوو له‌ ساته‌وه‌ختی لاوازیدا پووی داوه، چونکه‌ پێشتر و دواتریش هه‌چی له‌و شتیه‌یه‌ پووی نه‌داوه: «له‌ پوژی ئاهه‌نگگیرانماندا، باوک له‌سه‌ر پارچه‌یه‌ک هه‌ویری هه‌لاتوو، که‌ دواتر له‌ فرندا برژانده‌بووی شتیه‌ی منی دروست کردبوو، پاشان کولێره‌برژاوه‌که‌ی پێ دام بۆ ئه‌وه‌ی بیخۆم، تام و بۆنیکی زۆر خۆشی هه‌بوو، به‌رانبه‌ر باوکت و کولێره‌که‌ خۆم پێ ڕانه‌گیرا». له‌به‌ر خۆیه‌وه‌ شه‌رمنا نه‌ پێده‌که‌نیت، که‌مێک چاوه‌کانی داده‌خات وه‌ک ئه‌وه‌ی ئه‌و دیمه‌نه‌ به‌ته‌واوه‌تی به‌هێنیته‌وه‌ یاد: ده‌زانم نینا خاوه‌نی بیروکه‌که‌ بوو هه‌ر ئه‌ویش هه‌ویره‌که‌ی شیلا‌بوو. دایکه‌ تورکه‌کان وه‌ک دایکه‌ سه‌عیدی و لادییه‌کان بالاده‌ستن به‌سه‌ر مندا له‌کانیان. زۆر به‌که‌فوکۆله‌وه‌ کولێره‌که‌م خوارد و له‌ مه‌به‌سته‌که‌ش تێده‌گه‌یشتم، به‌لام کو‌رم من عاشق بووم عاشقی شیت. له‌وه‌ ده‌چوو نینا شتیکی کردبێته‌ هه‌ویره‌که‌وه‌، بۆ ئه‌وه‌ی له‌ هه‌چ شتیک توور به‌م ئه‌گه‌ر هه‌رچییه‌ک بێت، به‌هه‌رحال ڕازی‌بوون و قه‌ناعت ترو‌پکی خۆش به‌ختیه‌، سته‌م ده‌که‌م ئه‌گه‌ر بلی‌م به‌دبه‌خت بووم».

ئایا دوا‌ی دی‌ری کۆتایی تۆبه‌کردن بوو له‌وه‌ی باسی له‌و نه‌هێنیه‌ کردووه‌؟ هه‌ول‌دانیک بوو بۆ دا‌پۆشینی ئه‌و تاوانه‌ی که‌ باسی کردووه‌؟ باوه‌رم وایه‌ وه‌لامه‌که‌: به‌لێیه‌! دایکه‌: باوه‌رم وایه‌ سته‌میکی گه‌وره‌ت کردووه‌، به‌وه‌ی سته‌مت له‌ خۆت کردووه‌.

له یلا

هر چه ند باوكم له گهل عه لى برام توند ببووايه بو ئه وهى پياوانه
 دهر بچيت، هيندهى ئه وه براكم به شيك له روحي و مرويبوونى
 له ده ست ددها، ويراى ئه وهى هزى به ژيانكردن نه ماوه.

يه كه كم كه س بووم ههستم پى كرد بير و هوشى لاي خو
 نه ماوه، من و عه لى په يوه ندييه كى تايهت وتوند وتولمان پيكه وه
 هه بوو. ئيمه وهك دووانه يهك وا بووين هه ستمان به يه كترى
 ده كرد وهك ئه وهى يهك روحي و جهسته بين. به لام ئه وه رووى دا
 بووينه دوو به شه وه. هر به راستى پياوى من بوو، كه س هيندهى
 ئه و به ته نگمه وه نه بوو له باوكيشم زياتر چاوى له سهرم بوو، له
 سوژ و خوشه ويستيشدا كيپر كى له گهل داكم ده كرد. كاتيكيش
 مندا ل بووين له خه رجى روژانهى خو پاشه كه وت ده كرد، بو
 ئه وهى سهرانيك بكه ين ياخود دياريه كم بو به نيت، كاتيكيش
 خوار دنيكمان ده كرى بو ئه وهى پيكه وه نان بخوين، ئه گه ر هاتبايه
 پيش ئه و خوار دنه كهى خو م ته واو كردبايه، ئه و كاته به شه كهى
 خوى ده كرده دوو كه رته وه بو هه ردوو كمان.

كاتيكيش گوړانكارى به سهر دا هات و گوشه گير بوو، داكم
 له ناخه وه ده سووتا، بويه زور هه وللى دا له ئاميزى بگريت و
 قه ره بووى بكاته وه، له ئه قليه تى باوكمى نزيك بكاته وه به هيمنى
 ئه وهى بو باس ده كرد له باوكم تينگات و له به رانه ريده ليورده
 بيت، چونكه له كو تايدا ته نيا به رژه وه نديى ئه وى ده وىت، ئه و يش
 به ديديكى زور تووړه وه گله يى لى ده كات. براكم ته نيا له گهل مندا
 قسه ي ده كرد، له وه نيگه ران بوو كه داكمان بيده سه لاته، ده ليت
 ئه گه ر بيده سه لاتى داكم نه بووايه هه رگيز باوكم به و شيوه يه
 به سه رماندا زال نه ده بوو.

عه‌لیی برام ئه‌و ده‌زووه‌ی گری دا، که منی به‌ سو‌فی‌گه‌رییه‌وه به‌ستبووه‌وه، ئه‌و فه‌لسه‌فه‌یه‌ی به‌مندالی پیتی سه‌رسام بووم و چیرۆکه‌کانی دایکیشم له‌ باره‌ی دایک و باوکی عه‌بدولله‌تیف جبالی و ده‌وله‌ت خانم، ئه‌وه‌ی تیدا په‌ره‌پندام، پاشان له‌ کتیب‌خانه‌که‌ی باپیرم که ده‌وله‌مه‌ند بوو به‌ کتیبی پیشه‌نگه‌کانی سو‌فی‌گه‌ری، خویندنه‌وه‌م ده‌رباره‌ی ژیان و هه‌لسوکه‌وته‌کانی شیخه‌ گه‌وره‌کانیان و شاعیره‌کانیان، به‌دیاریکراویش دیرینه‌کانیان ئه‌وانه‌ی سه‌ده‌ی سییه‌م تا سه‌ده‌ی نو‌یه‌م. تیادا رو‌خساریکی روون و پاک و رو‌وخو‌شی ئیسلامم به‌دی کرد، که خوین و ده‌نگی به‌رزی په‌ت ده‌کرده‌وه، له‌ کاتیکدا ده‌نگی به‌رز بووه‌ته ئامراز و که‌ره‌ناکانی په‌رگیری ئاینی.

کاتیک باوکم به‌ هو‌ی کاروباره‌کانیه‌وه له‌ ئیمه‌ دوور بوو، پیکه‌وه له‌ گه‌ل عه‌لی برام ده‌چووین بۆ ئه‌و مه‌ولوودانه‌ی له‌ لایه‌ن ئال بیت ریک ده‌خرا، ئیتر دایکمان ئاگادار ده‌کرده‌وه ئه‌ویش چه‌ند هه‌ولیکی بی‌ئه‌نجامی ده‌دا، که نه‌پۆین و پرای ئه‌وه‌ی جه‌ختی ده‌کرده‌وه، که دوا‌ی چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک و یاخود چه‌ند مانگی‌کیش ناگه‌ریته‌وه، به‌لام هه‌ندیک جار ده‌هات و هه‌ندیک جاریش له‌ ترسی سزای باوکم نه‌ده‌هات. باوکم ترسی ئه‌وه‌ی هه‌بوو له‌و قه‌ره‌بالغیه‌دا بزر ببین، یاخود پاره‌کانمان له‌ لایه‌ن ده‌ستبه‌ره‌کانی ئه‌و شوینه‌وه به‌درزیت، یاخود گیچه‌لمان پی به‌کن.

به‌لام بیئاگا بوو له‌وه‌ی خودی ژیان خو‌ی گه‌وره‌ترین سه‌رلێشیواندنه، هه‌ر خو‌یشی ژیان له‌ چاوی براکه‌م ده‌دزیت، ئه‌م دزینه‌ش گه‌وره‌ترین گیچه‌لکردن بوو به‌ ئاشتی نیو ناخ. باش به‌بیرم دیت یه‌که‌م جار براکه‌م ده‌ستی گرتم و بردمی بۆ مزگه‌وتی سه‌یده‌ زینه‌ب، بۆ ماوه‌ی چوار رۆژ به‌ته‌نیا و به‌رده‌وام

هاتوچوی ئه و مزگه و ته ی ده کرد، به لام پینجه م پوژ، که زورم لی کرد دهستی گرتم بو ژیر ره شماليکی گه وره، که چه ندین دهموچاو و زمان و ته مه نی جیاوازی له خو گرتبوو، بینیم خزمه تی گه شتیارانی مه ولووده که ی ده کرد و جیگای مانه وه و خواردنی ژمه کانی بو ئاماده ده کردن.

خاوه نی ره شماله که پیاویکی پینگه یشتوو و به توانا بوو، بو ماوه ی سی سال له ساته وهختی ئه و مه ولوودانه دا هه موو سالیکی کار و به رژه وهندییه کانی خو ی وه لا دهنه، بو ئه وه ی له خزمه تی ئه و خه لکه بیت که له و ی کو ده بوونه وه، ئه مه ش بو ئه وه ی له و مزگه و ته خیربیان پی بگات، مانگیکی پیش ئه وه ئاماده کاری بو خواردن و چا و شوینی مانه وه ده کات، پاخر و پیخه ف و کوتالی ره شماله که، که بو ماوه ی هه فته یه که ئاماده ده کریت لای خو ی هه لیده گریت، دوا ی کوتاییه اتنی مه ولووده که، هه موو ئه و شتانه له گه نجینه هه لده گریت، دوا ی تیپه ربوونی سالیکی له گه نجینه ده ری ده هیئت وه ک سالان ئاماده کاری بو ده کاته وه.

دوا ی ئه وه ی بینیم چوه ناو ره شماله که و کوویکی چای داوا کرد، که به چیژیکه وه هه لیقوراند، کاتیک ته واو بوو، هه لستا و پارچه یه کی دراوی کاغه زی له گیرفانی ده ر هینا و به ره و پووی خاوه نی شوینه که چوو، که به توندی ره تی کرده وه و وتی: ئه و خیره مان له ده ست مه ده، ئه مه بو خودا و سه یده زینه ب و خه لکی ره شوپووته، که بو مه ولووده که هاتوون، پیاوه که له وه لامدا وتی: به لام من کریستیانم، قسه که ی پی بری، ئینجا چی تیداییه ئیمه برای یه کین و خودامان یه که، کریستیانه که سه ر و دهستی بو ئاسمان به رز کرده وه و که و ته نزا کردن.

له پوژی مه ولووده که، له بهر پاریزگاریکردن له خو م براکه م

تکای ئه وهی لێ کردم له ماله وه بمینمه وه، به لام مکور بووم له سه ره ئه وهی هه ر بچم، سه ره نجام برا خو شه ویسته کهم، که هیچ داواکارییه کی ره ت نه ده کردم وه ملی دا بو ئه وهی منیش بچم، له پێگادا دشداشه یه ک و کلاویکی ته نکی بو کریم، منیش به و شیوه یه ی ریک که وتین و هه ردووکیانم پۆشی.

زۆر به زهحمه ت گه یشتینه ناو گو په پانی مزگه وته که، هینده ی خه لک لێ بوو شه پۆلی ده دایه وه، عه لی منی خسته بوویه به رده می خو یی و له پشته وه باوه شی پێدا کردبووم، له بهر قه ره با لعی مزگه وته که له بهرچاوم بزر بووبوو، ته نیا گو مه زه به رزه کهم ده بی نی، که به رهنگی سه وز رووناک بووبوویه وه، یاری دیلانی و نیشانه شکاندن له هه موو لایه که وه دانرابوو، ئه مه بیجگه له فروشتنی چایی و سمیت و نوک و پاقله.

کو مه لکی زۆر له به رده می پیاویکدا کو بوونه وه، که نیشانه کانی ده وله مه ندیی پێوه دیار بوو، دشداشه و کلاویکی سپیی پۆشیبوو ته سبیحیکی کریستالی روونی به ده سته وه بوو، دوو که سی له گه لدا بوو، که گوشت و برنجیان دابهش ده کرد. له لایه کی تریشه وه ئافره تی که ته مه نی په نجا سالیدا که جلوه ره گیکی ره شی پۆشیبوو، جو ریک له پاقله مه نی به سه ره کو مه لکی تر دا دابهش ده کرد، که ژماره یان له کو مه له که ی تر که متر بوو.

پنم وت: ئه لێ چی ئه گه ره ئه مرۆمان به نوێژکردن له ناو مزگه وته که ده ست پێ بکه ی ن؟

ئهو پالپالینه نابینیت؟ پاشان من له خزمه تکردنی میوانانی ژیر ره شماله که دوا که وتووم.

به دهنگیکی به سوژ، که نیوه ی چاوه کانم داخست و دوو هیلی درێژی هاوته ریب له نیوچاوانم دروست بوو، هه ردوو ده ستیشم

خسته سهر سینگم و وتم:

برام تکت لى دهکهم.

وهک ئه وهى شتيک له دهستى بکه ویت، بزهيه کى کهم که و ته

سهر لیوه کانی و گه زهيه کى لى گرت:

به دلى تو.

چون به قورسى گه شستينه گوړه پانى مزگه و ته که، ئه مجاره

زور به قورستر چووینه ژووره وه، براکه م سووچيکى دوزييه وه،

که خاوه نه کى له نویت کردن بوو بويه وه، ئیمه ش له و سووچه دا

دهستمان به نویت کرد.

له و ساته وه خته ی دهستم به نویت کرد و نیه تم هیئا، ئیتر دهنگی

گریان له پوحمدايه و دهنگ ده داته وه و خه یالم پهرتوبلاو دهکات،

خودای ترس که زورینه ی خه لک لى توقیون ئه م نویتهم بو هه ژمار

ناکات، به لام خودای خوشه ویستی، که باوهرم پیی هیه له پاداشته که ی

بییه شم ناکات، گوئیستی هه ناسه هه لکیشانی ئافره تیک بووم، نزاى بو

گه پانه وه هاوسه ره که ی دهکرد، پیاویکیش دهپارایه وه بارى دارایی

بو سووک بکات، ئه گه رنا رووبه رووی مه ترسى ده بیته وه، کچیکی

روخسار فریشته ئاساش زور به کول دهپارایه وه، بو ئه وه ی توبه که ی

قبوول بکریت، ده بیت توبه له چ هه له و گونا هیک بی؟

خودایه ئیمه زور بیده ره تانین.. بو خاترى پیغه مبه ر لای خودا

شه فاعه تمان بو بکه.

ئیمه زور لاواز و که مده سه لاتین، له نه خوشیدا له گه ل

میروویه کدا زور جیاواز نین، له و ساته وه ختانه شدا روو ده که ی نه

تو و دهپاریینه وه! کاتیکیش رووله تو نین و زوریک پشتمان به

خومان به ستووه، له گورگ دهچین، دلره شین، تووشی نه خوشی ی

بیرچوونه وه و له خوباییبوون بووین و ئالوشی خوشییه کانی

ژيان دهبين! له نيوان هم و نه ودا خودايه تو چهند به خشندهيت له گهل ئيمه دا!

گوړانيكي گه وره له قوولايي ژياني براكه مدا پروي داوه، نه مده بيني پيټكه نيټ و نارزووي بو ژيان هه بيټ، ته نيا نه و پوژانه نه بيټ، كه له خزمه تي ميواناني بنده ي خودا بوون، كه له هه موو ميسره وه ده هاتن. ته نيا له و كاتانه دا موله تي وهر ده گرت و پهيوه ندي به و پيوره سمه سوږيانه وه نه ده ماکه باوكم له ماله وه ده بوو، ئيتر دواي نه وه گه وره ترين و به هيترين هه قيقه تي گه ردوون ديټ و پهيوه ندي له گه ليان ده چرپي نيټ!

دوو سال زياتر ده بيټ، براكه م دستبه رداری مه ولووده كان و زوريك كهس بووه، به لام دستبه رداری من و ماليك نه بووه! له و پوژوه ي له گه ره كه كه مان نيسته جي بوو، به وردی چاوډيري ده كرد، به لام هه ولي نه داوه ليي نزيك ببينه وه، هه رچه نده به ساليك له براكه م گه وره تر بوو، به لام هه ردووكيان له يهك سالي خوښندا بوون، قه ده ريش وا ريك كه وتبوو هه رسيكمان له هه مان قوتاخانه بووين: ئاموون، كاتيک له پولی سيټه مي ئاماده يي بوو، ساليك له گهل من و براكه مدا مایه وه، پاشان له گهل براكه مدا چوونه دواناوه ندي ته به ري. هه ستيكي به هيژ له ناخمدايه و هوکاريكي شاردراره له پشتيه وه بوو، كه نه و بيدهنگيه زوربلييه دهر ده خات، دواتر براكه م پيش نه وه ي جيم بهليټ، وتي ماليكم بو ماوه ي ساليك تاقي کرده وه، له و تاقيكرنه وه يه دا سه ركه وتوو بوو. دواتر، كه پيکه وه چوونه هه مان قوتاخانه، ليكنزيك بوون، نهك وهكوو دوو هاوريي نزيك، كه له ته مه ني نه واندا گالته وگه پ و قسه ي خوش و له كه سایه تيدا ويك ده چوون، به لام پهيوه ندييه كه يان نه گهر وده سف بکهين ده توانين بليين له سهر بنه ماي پيزگرتن و سيقه بوو.

لوسی

ئو ساله ی خویندنه ی له یلا و مالیکی پیکه وه له هه مان
 قوتاخانه و پولا کو کرده وه، نکولی ناکه م که به دوا ی له یلا وه
 بووم. کاتیک بیر ی ده که م، به ناشکرا ده چم بو لای و خه یال له
 چاوه کانیدا ده بینم، کاتیکیش به چاودیریه کردنه کانم نیگه رانی
 ده که م، ته نیا له کاتی گه رانه وهیدا به ته له فون قسه ی له گه ل
 ده که م، ئیتر په راوی لیکولینه وه و پرسیارکردن و بینه و به رده، له
 بچو و کترین شتیک ده ست پی ده که م، هه لچوون و جمو و جو و له کانی
 و دوا گه شه سهندنی په یوه ندیه کانی و سروشتی په یوه ندیه کانی
 له گه ل براکهیدا، به دوا داچون بو هه موو ئه مانه ده که م. له گه ل
 هه موو ئه وه شدا له سه رخو و پاک بوو، له قسه کردنه کانیدا هیمن
 بوو، ئه گه رچی هه موو روژیک دوو باره ی ده کرده وه و وه لامی
 پرسیاره کانیشی ددهامه وه، ویرای ئه وه ی وه لامه کانی ئاوینه ی
 راستیه کان بوو، منیش گومانم له هیچ وه لامیکی نه بوو، به لام
 به وه لامه کانی نیگه رانییه کانم نه ده روه ییه وه، چونکه زوریک جار
 باسکردنی راستیه کانی به سانای خوی له خویدا گه وره ترین
 به دروخته وهیه !

ئایا له یلا له و ساته وه ختانه دا ئه وه ی ده زانی به هه موو شتیه که
 به دوا ی مالیکه وه بووم. بو ماوه یه کی دریژ ئه و پرسیاره م له خوم
 ده کرد، نیشانه ی پرسیاریکی گه وره بوو، تا ئیستاش بویری
 ئه وه م تیدا نه بووه، ئه و پرسیاره ی روو به روو بکه مه وه! هه رچه ند
 یه که م روژ که پیکه وه بینیمان وتم بو منه، ئیتر بو ئیستا ده ترسم؟
 له و نا ترسم.. به لام له مالیک ده ترسم.

رږژيک نيگاکانی مالیکم به دی کرد ئه و نیگایانه ی، که ته نیا میینه لی تیده گات. ئه و رږژه ترسم لی نیست، هه ستم کرد چوارچیوه ی چیرۆکه کهم له گهل مالیکدا به سهر من و ئه ودا داناخریت، به لکوو جیگایه کی تری چۆل بۆ که سی سییه م هه یه.

به واداچوونه کانم بۆ مالیک کاریکی قورس نه بوو، ده توانم ئه وه بلیم ئه گهر من ئه وه م نه کردبایه، به دلنیا ییه وه ئه و ده یکرد، ئیتر دوا ی ماوه یه که له نیشته جیبوونیان له زهیتوون، چه ند جاریک بۆ پیاسه کردن پیکه وه چوینه دهره وه.

کاتیکی چووه قوتا بخانه یه کی تر، پرسیارم لی نه ده کرد، هیچ بیانویه کیش نه بوو بۆ ئه وه، هه روه ها هیچ شتیکی نه بوو له یلای بشارمه وه، ئیتر ئه ویشم خسته نیو چوارچیوه که وه. ئایا خۆشه ویستییه که ی ئه و به سه رمدا زال بووه، تا ئه و رادده یه ی گو ی به هیچ شتیکی ناده م که پروو ده دات؟ یاخود ئه وه قه دهره بی ئه وه ی هه ست به خۆمان بکه ین، یاریمان پی ده کات بۆ ئه وه ی چه ندین گه مه ی مه ترسیدار بکه ین، هه تا ببینه خوانیکی چه ور و تیر، که له ئاماده کردنیدا هونه ر دهنوینیت.

له یلا

یه که م دیداریک ههرسیکمانی کۆکرده وه.. من و براكه م و مالیک له یادی له دایکبوونی سهیده زینه ب نه وهی پیغه مبه ر بوو، پیش ئه و دیداره من و مالیک ولوسی له سینه ما چاومان به یه ک که وتبوو.

براکه م ئه رکی پاراستنی منی بو مالیک جی هیشت و خوی دهستی کرد به خزمه تکردنی بهنده کانی خودا. جار جار پروویه کی بو ئیمه وهر دهگیرا و دهییینی، که مالیک سه ره پای ئه وهی به ته نیشت منه وه وه ستاوه به لام بوم ناروانیت و هیچ قسه یه کیشم له گه لدا ناکات، وا جیی هیشتووم بو ئه وهی منیش خزمه تی یه کیک له ئاماده بووانی یاده که بکه م.

ئه وه دۆخه ته واو مالیکی سه رسام کردبوو، به جوړیک هه رکات بومان ریک که وتبا ئه ویش له گه لمان دههات و ئیدی ئه وه بوو ورده ورده له گه ل براكه مدا، تیکه لی خزمهت بوو و به و جوړه ئه رکی پاراستنی منی سپارده ئه و مزگه وتهی، که من هه موو جار و تا کوتایی رۆژ بو نویت و قورئانخویندن خوم ده خزانده سووچیکه وه، دواتر له گه ل ئه وان ده گه رامه وه. ته نیا یه ک جار و دواي پيداگریه کی زور له منه وه و ناپه زایه تی زوری براكه م لووسیمان له گه ل خومان برد.

ئه وه بوو دووهم رۆژ پیی وتم:

ئه وه بوو لووسی دووهم رۆژ پیی وتم: له سه ره ئه وهی دویینی هاوه لیت کردم بو یادی (گه وره مان حوسه یین) پاداشتت ده ده مه وه.

نهمړو پوځ پوځی خودایه، جا خوت ناماده بکه.

-بو کوئ؟

-تو ته نیا جلوبه رگه که ت بیو شه، جا ده بینیت.

-ئینجا بر دمی بو کومه لگه ی ئاینه دیرینه کانی میسر.

-ئا لیږده دا که پی دوتريت (که نيسه هه لواسراوه که) و به دیاریکراوی له سالې ۱۹۱۵ دا باپیره گه وره م که کورد بوو، هاوسه رگیری له گه ل دایکی باپیرم کرد، که کچیکی ئهرمه نی بوو. ئه و پرووداوه راس ته وخو دواي ئه وه پرووی دا، که ئه وان به په رجوو له و کومه لکوژی و پاکتاوه ی عوسمانیه کان قوتار بوو بوون، که وا ئه وکات دژ به ئهرمه نییه کان ئه نجامیان دا.

به گرژومونیه وه روانی و پاشان چاوانی به پرووناکییه کی ترسناک درهوشانه وه، که ته نیا له و ساتانه دا دهمدی، که وا تیاندا ئه و یاده وه ریپانه ی بیر ده که و ته وه.

ئینجا گوتی: ئایا هر به راست خودایه که هیه، که وا فرمان به سهربرینی مروف بدات و کینه و رق بچینیت؟

منیش له کاتیکدا فرمیسک له چاواندا تیژا بوو پیم گوت: ئه وانه که شیت و شهیدای خوینن، ههرگیز بو پوژیک تامی شیرینی باوه ری راس ته قینه یان نه کردوه؛ ههرگیز درکیان به بوونی هیژیکی سهر و داهینه ر نه کردوه، که ته نیا کاری ئافرانندی جوانیه، به ساده یی بیلیم ئه وان قهت خودایان نه ناسیوه و پی نه گه شتون.

قسه که م گروتینی ناخی لووسی سارد کرده وه و هیتایه وه سهر خو، ئینجا بزه یه کی بو کردم و ئیتر له و کاته دا دهستی گرم و

به ره و ئاراسته ی ئه و پليکانانه راپيچي کردم، که سهر ده که و تن
 بؤ که نيسه ی (مار جه رجيس)، بؤ ئه و شوينه ی که سيمبول و
 ئايکونی به ناوبانگی که نيسه ی به سهر شانی ئه سپه سپيه که وه
 تيدا بوو، له کاتيکدا که به حه ربا که ی دهستی ئه ژديهاکه ده کوژيټ.
 ئينج به ره و ناو ئه شکه و تیک له و ئه شکه و ته ته نگه به رانه بر دمی،
 که وه کوو پو و بهر ته نيا جيگه ی دوو که سی تيدا ده بو و يه وه وه لی
 ئه و هيمنی و ئاراميه ی که تيدا بوو، گهر بيت و به سهر هه موو
 به ندهکانی خودادا دابه شی بکه يت به شيان دهکات.. له و کاته دا
 به په نجه گه وره ی ئاماژه ی بؤ پارچه مه رمه پيکی چوارگوشه یی
 بچووک کرد، که وا ئه م ده ربرينه ی له سهر نوو سربوو: له میرا
 يه عقو و بيبانه وه بؤ میر و قه شه ی شه هيدان مار جه رجيس. پاشان
 به بزه يه که وه وتی: ئه وه دايکه مه میرا. ئينجا ئاماژه ی به چه ند
 پارچه په ريه کی زور بچووک کرد و دوا ی ده کړدنیا ن خستيه
 کونيله کانی ئه شکه و ته که وه.

ئینجا گوتی: چه ند ئاواتيکی خوازاو، که خاوه نه کانیان به
 مورده که بی هیوا نوو سیویانه ته وه، چاوه رپی دیاری خودان بؤ
 به ديهاتنیا ن.

پاشان له گیرفانیدا دوو پارچه په رۆ و پینووسیکی ده ر کرد،
 چه ند وشه يه کی له سهر نوو سین و به هه مان شیوه ی ئه وانه ی
 پيشوو خستيه کونيله کانی ئه شکه و ته که وه، داوا ی له منیش کرد
 که ئاوات و خۆزگه ی دلّی خۆم بنووسم و هه مان کاری ئه و
 دووباره بکه مه وه.

وته و خالی پرشنگدار که له ناوه پۆکیاندا خه ون و ئاواتيکی

زوری شاراوه هه، خهونگه لیک که له سپیه تییدا له ناوه پراستی
 ئوقیانووسی رهدا دهریسکینه وه، ئاخو بلی خواونه کانیا
 مردن یان تا ئیستا له ژياندا ماون؟ ئه بې کی وهک یه کهم کهس
 خهونه کانی و به شیک له رۆحی خوی له قوولایی ئه و کونیلانه دا
 جی هیشتیت، پاش ئه و کهسانی تریش هاتبن و ئه م کاره یان
 کردیت به نه ریت؟ خه یال ده کهم که وایه کهم پارچه په ره ته مه نی
 هینده ی یه کهم ئاوات و ویسته، که له میژووی مروقیه تییدا
 خوازایت، کو تا په رهش له گه ل کو تا هه ناسه ی دوایه مین مروقی
 سه ر ئه م هه ساره یه ده ییت.

خال و کونیه پرشنگداره کان له هه موو لایه که وه چاویان
 تی بریوون، هه ندیکان وهک بلتیت گالته یان به چاره نووسی
 پارچه په رۆکانی دیکه ده کرد، که له داهاتوودا له تهنیشتیاندا ده ق
 ده گرن بو ئه وه ی پیکه وه بینه به لگه یه کی حاشاهه لنه گر، له سه ر
 بیده سه لاتی مروق؛ بیده سه لاتییه ک که زورجار تا کار له کار
 نه ترازیت مروق بو خوی ههستی پې ناکات.

له پراستیدا هیوا هه روهک توپه په مووی سپی له نیو تاریکی
 ژياندا ته نانه ت له دوا ی مردنی خواونه کهشی دهره وشیته وه،
 دووباره له ناخ و جهسته ی کهسانی دیکه دا نو ی و دهمه زهره
 ده بیته وه. له رۆحیاندا خوی دووباره ده کاته وه و نا کو تا هیوای
 تازه ی لئ ده که ویته وه. هیوا گه لی هه لواسراو که به توپی قه دهره وه
 و به سه ر بالی ره حمه ته وه چاوه ری بریاریک ده کن.

پاش ئه وه به چهند که نیسه یه کی دیکه دا گوزه رمان کرد. دوو
 مۆمان له که نیسه ی (به رباره) دا داگیرساند، لووسییش به دهستی

خوی په یکه ره کانی دهسړی و دواتر دهستی به روخسار و له شى
 مندا دهیڼا. پاش نه وه سهړپى (نه عل) هکامن له پيش درگای
 نه و ژووره، که پووفاتى قدیسه کانی تیدا بوو داکه ند و له ويوه
 چوینه نیو په رستگه ی عه زرا، ئا له و کاته دا به قوولئ من چاوم
 برییه (مینوراه) و ده مویست په ی به کوده هه وتخانه ییبه که ی ببه م.
 لووسی پى گوتم: نه و شتوه که ی له خه ونیکى زه که ریاوه وهر
 گرتووه. خه ونیک که تیدا زه که ریا (مؤمدان) یکى هه وت درچه ی
 بینوه.

که رانی خومان به مال ه کانی خودادا له مزگه وته که ی عه مروبن
 عاصدا به کوتا گه یاند، له یلاش نویژى عه سړى به حازرى تیدا
 خویند، له کاتیکدا منیش که له دهره وه چاوهړپى بووم خه ریکى
 دابه شکردنى خیر و خیرات بووم.

نه و دوخه رو حانییه و چیژى پاکبونه وه ی رو ح و شنه ی
 په رییان (په ریی-مه لائیکه ت) و بونی به هه شت به دریژایى روژ
 و ته نانه ت دواى چوونه وه مالیش، بالى به سهر هه ریه که ماندا
 کیشابوو.

مالیک

با کەس بە لاقرتیوێ پێم نەلێت: ئافرەتێک بە تەنیا بەس نییە!
دۆخی من دۆخێک نەبوو زادهی «چاوبرسیستی» بێت، یان بە
هۆی وروژمی گەورەیی تێستیستروڤنەوێ بێت لە لەشمد، یان
بە هۆکاری ئەو نەخۆشییە پیاوانەییە بێت، کە پیاوی پۆژەهەلاتی
بە میرات بۆیان جێ ماو.

بە سەیرکردنێکی ڕووکەشبینانە وات هەست دەکرد وەک
بڵێ ئەم دوو کەسە تەواو پێچەوانەی یەکتەر، بەلام لە چاوی
مندا هەموو ژانیان بە هەموو مانا و جیاوازی و هارمۆنیەت و
ناجیگیری و جیگیرییەکیەو، لە خۆدا کۆ کردبوو. سەرەرای
بوونی هێلگەل و تابووری پانوپۆر لە گرووی گەژە و نەزان، کە
کاریان تێکدانی هێمنی ژیانە، بەلام هێشتا ژیان دەهێنێت، کە
بەتامە زروییەوێ دەرگای خۆمانی بە ڕوودا بکەینەو.

تا ئێستا قسەکی مامۆستای ئاینی بووزیم بیر، کە لەسەر
گرنگی ئەزموونی تاک کردی. ئەو گوتی: هەرچەند بەرھەمی
مەعرفیی ئێمە لیۆپۆر بێت لە پەندی هەلقولای ئەزموونی
کەسانی دیکە، هێشتا ئەزموونە کەسییەکانمان گرنگتر و بەنرختر
و هێشتا ئەوان شایستەیی پشێبەستەن، ئاخەر هەرچۆن، کە وا
بینینی شتەکان مانایان لە دەرووندا دەچەسپێنێت ئاوا ئەزموونە
کەسییەکانمان، بەردی بناغەیی ئەزموونیکێ بۆ گۆرانکاری لە
پۆحدا دادەنێت.

پۆژیکیان سۆفییەکی مەغریبی پێی وتم: ئەو گومانەیی کە
یەقین دەکاتە ئەستەم یان ئەو یەقینەیی کە گومان دەکاتە ئەستەم!

کاتیک بینی من پەشوکارم و ناتوانم وەلامیکی شایستە بەو و بە کۆرەکەمان بدەمەو، دەستپیشخەری نواند و گوتی: ئەزموون هەتا کۆتایی وەک باشتەری یەقین و دڵنایایی دەمیینتەو، با گومان کۆل لە هاوێکەردنیشمان نەدات. هەرچی ببێت لە کۆتاییدا خۆری یەقین هەر هەلدێت.

ئێمە بە پاددەوی شەیدابوونمان بە کەمال و پریەتی، سەرسامی کەمایەسیین. هێما و سێبەری یەکەم هەلە خەیاڵی هیچ کەس لە ئێمە جێ ناهێلێت، ئێمە هەر وا ڕووەو درەختی سەرلێشیوان بەبێ گۆپیێدان بە دوورخستەو و دەرکردن لە بەهەشت مل دەنین؛ ئاخر هەلە و کەمایەسی بەهەشت لە کەمال و بیگرییی ویدایە، فەزیلەتی مەرووفیش لە ئەزموون و تاقیکردنەو.

له یلا

نږهوی عهلیی بهو ددرده برد ته نیا خه مۆکی بوو.
بیگومان دواي زنجیره یهک له بیټه یوایی و سهرکو تکردن و جهور
و لیډان له باوکیکی بیټه زه ییه وه، به رانبر به پوله که ی ههر نږه
نږه نامه که ی ده بیټ.

هموو شت به دواي یه کدا پرویان دا، سهره تا که مدووی و پاشان
مانه وه بۆ ماوه یه کی زور به ته نیا له ژووری خوی و ئینجا نه بوونی هیچ
هاوړییه ک، به مانای هاوړی و نه بوونی په یوه ندییه کی خوشه ویستی،
وهکو نږهوی هاوته مه نه کانی هه یان بو، نږه مانه هموو به دواي یه کدا
بوون؛ تاکه خوشی نږه مه ولووده کانی ئال بهیت بوو له کاتی که له ناکاو
دهستی له وه و ته نانه ت ناخواردنی ئاسایش هه لگرت.

کوټا گفتوگو که له نیوان نږه و باوکدا پرووی دا، دهر باره ی
پیوستی په یوه ندی کردنی بوو به به شی زانستییه وه، بهو پییه ی که
نمره کانی له وانه زانستییه کانی وهک فیزیا و زینده زانیدا بهر ز بوو،
به لām نږهوی له به شی نږه دبیدا ده بینیه وه، بهو پییه ی که له
دارشتن و رهوانیژی و نه خو-دا زور به توانا بوو، نږه مه سهره پای
شهیدایی و خولیا که ی بۆ میژوو.

نږه بوو باوکم پیی له سهر پوشتنی کوړه که ی بۆ به شی زانستی
داگرت، براکه شم سوور بوو له سهر مالئاواییکردن له ژیان! بۆ یه که م
و کوټا جار مافیکی خوی بهرجه سته کرد! به لږ ههر به راست نږه
یه که م جار بوو! شایه تحاله کان ههروه ها شو فیړه که ش: ده لږن گوايه
ههر له پر له پیش پاسه تیژ په وه که دا پهیدا بووه. چاوه کانیشی ههر وا
به کراوه یی ماونه ته وه و که س نه یوانیوه لیکیان بنیټ.

گلینه کانی ههر وا وینه ی پاسه که یان له سهر بوو، له و ساته ی که
به توندی خوی پیدا ده کیشیت، بۆ نږهوی نږه دیمه نه بیټه پاسپوړتی
که یشتنی به دنیا یه ک، که تییدا هیمنتر و ئازادانه تر بژی.

لوسی

مردنی براهی له یلا له سالی ۱۹۸۴-دا بۆ ئیمه هه موو کاره سات بوو.

من عه لی -م خوښ ده ویست. په یوه ندیم له گه ل ئه ودا له په یوه ندیم له گه ل براهه مدا پته وتر بوو. بۆیه دلته نگیه که م له سهروه ختی مه رگیدا له دلته نگیه کاتی مردنی جوړج قورستر بوو. پوچی غه مگینی ئه و و سۆز و نه رمونیانییه که ی خستمیه داوی خوښه ویستی ئه وه وه. زور جار هه بووه ئه و که سایه تییه جوانه م به راورد به هه لاهه لا و خودپه رستی و کرداره سهیره کانی جوړج کردووه، له کو تاییدا ئه وم هه لباردووه و له براهه م دوور که وتوو مه ته وه.

باوکی ئه و کو مپانیای به لینه دریه ی، که هه یبوو له داوی ئه و هه رانفروښ و هه راجی کرد و خو ی له ژووری نا، دیار بوو که به کاوه خو خه ریکه ده مریت به جوړیک که سیبه ری پوچی کوپه سته ملیکراوه که ی، بالی به سه ردا کیشابوو. چی دی هیچ قسه ی نه ده کرد، هیچی وایشی له خواردن نه ده خوارد، هینده ی ده خوارد کاتیک لیته ده روانی ئه وه تارماییه که له شیوه ی مروڤدا.

داوی ئه وه ی که ته واو له دنیا داپرا ئیدی به مردوویان داده نا، ئاخر ئه و نه قسه یه کی ده کرد نه بریاریکی ده دا نه هیچ بوو و نیکیشی ده ر ده بری.

به و جوړه له یلا له باوکیکی زیندوو هه تیو که وت و دایکیشی

بوو به بیوه ژنی پیاوړیک، که هیشتا ده ژیا!

ئیمه دواى ئه وهى که بۆ یه کهم جار و دواى مانگیک چو وینه ژووره کهى، له وى بۆم دهر کهوت که عه لى هر وهک چۆن وینه کیشیکى به هر مه ند بووه، ئاواش چیرۆکنووسیکی دانسقه بووه. ئیمه له وى تابلویه کی له بهر گیراوه ی «میدیا» که ی (فریدریک ساندهرز) مان دیت، که له ئه فسانه ی یونانییه وه وهر گیراوه، گوايه ئافره تیک ده بیت که کام کاره زۆر ترسناک و شیتانه یه، ئه نجامی داوه بۆ گه یشتن به خو شه ویسته که ی، کاتیک ده بینیت پیاوه که ناپاکیی لى ده کات و خه ریکه ژنی به سه ردا دینیت، له رځدا بریار ده دات بوو که نوییه که و دوو مندا له که ی خو ى ژه هر خوارد بکات! ئه وه چ بلیمه تییه که که ئه و تابلۆ گو فته و سه رسامه ی ئاویتته به ئازاری له با سنه ها تووی میدیا، که هه موو بوونی هینا وه ته جۆش نه خشان دو وه؟ ساتیک له په نجه گر ژه کانیدا که خه ریکن ملوانکه که ی ملی توند ده که نه وه دهر ده که ویت و ساتیک، که رهنگ په ریویى پرووی دا و ساتیکی تریش له چاوی واق و پر ماویدا، که هر ده لیت بۆ دیمه نیکی کوشتنی دوو مندا له که ی ده روان! ئه وه چ ئازار و بیه یواییه ک بووه، که وای له عه لى کردو وه وینه یه کی ئاوا ترسناک له بهر بگریته وه؟

وته یه کی خۆم هه یه له میڅه گو توومه به لام له بیرم چو و بووییه وه؛ ئه وه ی که ده مگوت: مالیک هیى منه، به لام قایل بووم که سۆز و له خو گرتن و مرو قایه تی و پیاوه تییه که ی له گه ل له یلا به ش بکه م، تا را دده یه ک که ئیدی ئه مړۆ ئه و له پیشتره تا من.

چی دی وای لى هات زیاتر یه کترمان ده دیت و له گه ل

دیدارەکانیشدا جۆریک ھاورپیەتی و خۆشەویستی ڕەگی داکوتا،
کە ئەستەمە بە وشە باسی لێوە بکریت! ھەر بەراستی ئەلفوپی
زۆر جار، کە پەنای دەبەیتە بەر لە کاتی ئاوادا دەبینیت زۆر لاواز
و دەستەوستانە!

گەشتمە ئەو باوەڕی کەوا شتیک پیکەوھیان دەبەستی، کە
سنووری ھاورپیەتی بەزاندوو، بۆیە دلم خۆبەخۆ دەینالاند و
دەيگوت: ئاخۆ ئەبێ ئیستا من لە دلی ویدا چۆن بم و گەشتیتمە
کوئی پاش ئەوێ کە ئەویندار و خۆشەویستی بووم؟ یاخود
دەکریت من وام خەیاڵ کردییت!

ئاخۆ دەبیّت لە پێوانەی دوو کەسدا جیگە بۆ سییەمیش ھەبیّت؟
ئاخر ھەستەکان فێرن، کە بەرەنگاری ژمارە بێنەو و گالته
بە زانست بکەن، چونکە ئەوان لە دۆخی نالۆژیکیدا دەگەشتنەو،
ئیدی ئا بەو جۆرە کۆی دووان و تەنانەت سیانیش ھەر دەکاتەو
یەکی تەواو!

مالیک

بابم ناوی ته‌لعت بوو، ئەویش بابی له خۆشه‌ویستی بوو ته‌لعت پاشای وه‌زیری به‌رگری عوسمانیه‌وه، ئەو ناوه‌ی بوو هه‌لب‌ژاردبوو، دواتریش کردیه‌ی ئەفسەر به‌لام ئەفسه‌ری سوپا نه‌ک پۆلیس، بۆیه‌ ئەو ئیستا پۆستیکی بالای له‌ هه‌والگری سه‌ربازیدا هه‌یه‌.

هه‌ر له‌ سه‌روه‌ختی پێگه‌یشتن و منالیمه‌وه، هه‌میشه‌ گویم لێ بووه، که بابم باسی ئازایه‌تی و به‌جه‌رگی و که‌سایه‌تی ته‌لعت پاشای کردوو، وه‌ها ناوزه‌ندی ده‌کرد که ئەو کۆتا پیاوانی ده‌ولت بووه، خه‌ونی ئەوه‌ بووه که به‌ سه‌رومالی پارێزگاری له‌ ئیمپراتۆریه‌ت بکات. به‌لام چ بکات ئاخ‌ر خۆ زۆرکات با به‌ ویستی خه‌ون و ئاره‌زووه‌کان شه‌ن ناکات. باسی ئەوه‌شی بوو کردم که‌وا ئەم خۆی به‌ هی‌زی سیخو‌ره‌کانی لێدانی کوشنده‌ی له‌و ره‌شو‌ووته‌ ئه‌رمه‌نی و ئاشووریه‌ نهمانه‌ داوه، که ده‌ولت و نیشتمانیان به‌ نرخیکی بی‌ئه‌رز به‌ دوژمن هه‌رزانه‌فروش کردوو! چ نیشتمانیکیش؟ ئەو نیشتمانه‌ی که‌وا له‌ ئامی‌زی گرتن.

تا ئیستا که سه‌روپیشم وای سپی ده‌بیت ئەوپه‌ری شانازی به‌ که‌سایه‌تی باوکه‌وه‌ ده‌که‌م، دلم پره‌ له‌ هه‌ستی شانازی به‌ سه‌روه‌ریه‌کانی باپیره‌ گه‌وره‌م؛ پیاویکی دلسۆز هه‌تا دوا‌هه‌ناسه‌ بوو خاک و ولاتی و هه‌میشه‌ و تا کۆتاییش هه‌ر هه‌ولی دا، که پایه‌کانی جێنشینی ئیسلامی بچه‌سپینیت؛ وه‌لی به‌ کری‌گی‌راو و دژه‌ نیشتمانه‌کان، کۆتاییان به‌ خه‌ونی ئەو هه‌موو شه‌رافه‌تمه‌ندیک هه‌ینا که خه‌ونیان به‌ ده‌ولته‌تیکی به‌ هی‌زی پیشکه‌وتوووه‌ ده‌بینی.

زانیا‌ریه‌کانم له‌ سه‌ر می‌ژوو که‌م و سنو‌ردار بوون، به‌تایبه‌ت

دهرباره ی ئه و سهردهمه هه ر زوړ که م بوون، ته نیا بریتی بوون له چهند قسه یه کی باوکم که هیچی دیکه ی بیجگه له هه لدان به شانوبالی عوسمانیه کاندای تیدا نه بوو.

کاتیک که زانیم لووسی له بنه رتدا ئه رمه نییه، وینه ی ته لعت پاشای باپیرم هاته پیش چاو م.. و ئیدی له خو م دهرسی: ئاخو ده بیت بو باپیری لووسی له نیو ئه و پلانگیرانه دا بووبن، که باپیرم له ملی داوون؟ ئایا ئه وان له نیو سنووری ده ول ته عوسمانییدا بوون له ئه سته مبول یا ئه رزووم و ئه نقهره؟ یاخود ئه وان له و خه لکه به به خته بووبن، که و له دهرده ی ئه و سنووره و دوور له که شی ده سه لاتداری و پلانگیری ده ژیان؟

ئهم بیرکړدنه وانه هه ر وا به رده وام بوون تا ئه و پوژهی لووسی باسی نه گبه تی و چه رمه سه ریی ئه رمه نییه کان و باپیرانی خو ی بو کړدم.

ئوه ی که لوسی بو ی گپرامه وه ته و او بیر و هو شمی ئالوز کړد، گومانی خسته سهر هه موو ئه و بو چوونانه ی که له سه ریان په روه رده بووم و له تاکه سه رچاوه مه وه بو ئه و باسه، که باوکم بوو ئه زهرم کړد بوون و فیړی بوو بووم. هه میشه ده مبیست که باوکم باسی بیره وه رییه کان و کو مه لیک کاغه ز و په راوی دیکه ی تری باپیره می ده کړد، که له سه رده م و زه مانه دا نووسیونی و ئه میش له کتبخانه که ی خویدا هه لیگرتوون. به لام هه رگیز پوژیک ئه نگیزه م دنه ی نه داوم بو ئه وه ی بچم و چاو یکیان پیدا بگپرم، له وه ش سه یرتر ئه وه بوو ته نانه ت ئه و شانازییه گه وره یه شی به رانه ر باپیرم هه ستم پی ده کړد، هه رگیز نه یتوانی هانم بدات بو ئه وه ی زیاتر و له نزیکه وه له ری دیږ و نووسیینه کانی خو یه وه زیاتر بیناسم! به لام ئه وه بوو ئه و پوژ ی بریارم دا که به دوا ی

باپيرمدا برېوم و ههول بدهم ئه و پياوه عوسمانيه ي، كه به گشتي له و سهردهمه ترسناكې ميژووي مروفايه تي و به تاييه ت ئه رمه نييه كاندا ژياوه زياتر بناسم. داوام له باوكم نه كړد كه ئه و زانياري و بيره وه ريبانه م پيشان بدات چونكه دهنگيك له ناخمدې به رده وام دهيو ت: گهر خوي بيويستايه ئه و ا دهميك بوو ئه و ه ي كړد بوو؛ ئه ويك كه به بونه و بې هيچ بونه يه ك هه ر باسي باپيرتي ده كړد، ده بوو خوي ئه و كاره ي كړد با. ئاخو تو بللي نه ينييه ك له م كارهدا هه بيت!

ئو خه ياله ي كه له سهرمدا بوو، وای لي كړم كه سوور بم له سهر دوزينه وه ي راستييه كه و هه ر ئه و ه ش وای لي كړم كه ئه و كاره به بي ئاگاداريي باوكم ئه نجام بدهم، ئه و ه بوو زور به و ردي هه موو شوينيك و هه موو سووچيك گه رام، گشت چه كمه چه كان و دواتر ره فې كتييخانه كه م شويندوز كړد، تا ئه و ه بوو بينيم وا له نيوان دوو كتيي كوندا و له بهرگيكي پيسته ي ره شي گرانبه ادا شاراراه ته وه، كه ده ستنوسه كه م كرده وه ديتم، كه به توركي نووسراوه و هه ر به ناوي باپيريم ته لعت پاشا خوشيه وه مو كراوه. ئه و ه بوو بريارم دا كه ده ستنوسه كان ببه مه شوينيك بتوانن بوم وهر بگيرن بو زماني عه ره بي؛ له و ساته دا له ناكاو بوني بارووت، كه تيكه لي بوني گوشتي سووتاو بوو بوو هاته بهر لووتم!

”له و كاته وه ي كه سولتان موحه ممه دي دووهم، له سالي ۱۴۵۳ قوسه نتي نييه ي ئازاد كړدووه، فاتحي مسولمان ئه رمه نييه مه سيحيه كانې له خو گرت و هاني دان كه وا له پايته خته نو يكه يدا نيسته جي ببن، پاش ئه و ه ي بو چه ندين سال ئه وان گروي ه كي په راوي زخراوي نيوان روژ هه لاتي ئه نادول و زنجيره شاخه كانې

قه و قاز بوون. نه ستیره ی وان له سالی ۱۷۰۰ وه ئیدی له ئاسمانی
 ئیمپراتوریه تدا ههر له درهوشانه و هدا بوو، سولتان جووله که کانی
 به وان گورپیه وه و زیاتر له خو ی نژیک کردنه وه، ریگه ی دان که
 وا پو ست و پله ی خو یان و هر بگرن؛ ههر بو نمونه - بنه مالیه ی
 بالیان - له بوا ری بیناسازیدا پیش که وتن و ههر چی بنه مالیه ی -
 دوزیان - یش بوو، کو ترو لای بازار ی دراو و چه کلیدانیان کرد،
 ته نانه ت فو رمی کاره جیا وازه کانیش بوونه نوو سراوی ئه رمینی،
 و - بنه مالیه ی دادیان - یش لای خو یانه وه ده ستیان گرت به سهر
 پیشه سازی درو و سترکردنی بارووت و ته قینه وه کانی دیکه دا، به
 جو ری که که «ئه راکیل» ی سهر داریان له لایه ن سولتانه وه نازناوی
 (بارو و دباشی) پی به خشرا»

کار گه شته ئه وه ی که سولتان ریگه ی به ئه رمه نییه کانی نیو
 دارو ده سته ی خو ی دها، که وا مؤری ئالتوونی له ته ربو و شه کانیان
 بدن و ههر وه کوو باو کی شی زو و زو و ده چوو ه مالله کانیان؛
 ئاخر ئه گهر سولتان له مالیکدا بمایه ته وه ئه وه ئیدی شانازییه کی
 نه بر او ه بوو به تایبه ت ئه گهر به اتایه و مالله که موسلمان نه بوو نایه.
 ئه و دیرانه ی که له پیش چاوی مالیکدا بوون وینه ی جه نگیکی
 خویناویان تیدا به رجه سته ده بوو، که وا تیدا زیندو وه کان
 ده کو ژران و هاواریان ده کرد، پاشان به رده وام بوو.

□ ”هیچ که مه نه ته وه یه که هینده ی ئه رمه نییه کان له خیر و بییری
 سولتانه کان سو ودمه ند نه بوون. سولتان عه بدولحه میدی دوو هم
 ده یو یست، که ببینیت ئه وان له به رژه وه ندی و له پیناو ناسنامه ی
 ئیمپراتوریه تدا ده ستیان له ناسنامه ی لاوه کی - نه ته وه یی خو یان
 هه لگرتو وه، لی چونکه کینه ی خاچپه رستان به ران به ر مسولمانان
 بیسنو و بوو، ئه وه بوو ده سته ی نزم و خوار نقورچی له ده سته ی

بالا و والا گرت و دوو جار ههوليان دا سولتان عهبدولحه میدی دووهم تیرور بکه؛ تهنانهت خه ریک بوو بهگریکی گه وره ی خویان به تومه تی لایه نداری بو دیوانی سولتان تیرور بکه، پاشان دهستیان کرد به پلانگیږی له پیتاو هاتنه دیی ئاواته که یاندا، که بریتی بوو له هاتنه سه رخه تی ږووسیا بو پاراستنیان؛ له ولاشه وه یاخیوو هکانیان کورد و تورکیان دهکوش و لادیکانیان دهسووتاند و پاشان به ره و شاخه کان هه لده هاتن، ئیدی به هو ی ئه وه وه کاردانه وه ی توله سینانه ږوویان دها و گوندنشین و خه لکه بیچه ک و بیچاره ئه رمه نییه که باجه که یان دها.

هه روه ها ږقوکی نه ی کورده کانیش وه کوو گه لیکی موسلمان به رانه ر ئه و چینه که مینه ناموسلمانیه که ئه وکات هیچ چین و که مینه یه ک هینده ی وان له خیروبیردا نه بوو، کینه و ږقیکی گه وره بوو، جیا له وهش ده ترسان که وا به هو ی ده سه لات و ده ستر وشتو وییانه وه ده ست به سه ر زه ویوزاریاندا بگریت له لایه ن ئه رمه نییه کانه وه؛ بویه کینه و ږق له نیوانیاندا دروست بوو، به جوړیک که شیخ و گه وره پیاوانیان کاریان ببوو توخکردنه وه ی ئه و هه سته له مزگه وته کانه وه، تا کار گه شته ئه وه ی له دواتردا ململانی که دوخی شه ږی کو لان به کو لانی وهر گرت، به جوړیک که وا ئه ورووییه کان له کو نگره ی به رلیندا داوایان له ده وله تی عوسمانی کرد، که وا ئه رمه نه کان له چنگی کورد ږزگار بکه له کاتی که دا به هیچ جوړیک له کو نگره که دا ناوی ئیمه ی تورکی عوسمانی نه هات؛ ئه وهش به هو کاری ئه وه بوو، که وا ئیمه هه رگیز ږوژیک له ږوژان توندوتیژیمان دژ به هاوولا تییه کانی خو مان به کار نه هی ناوه و هه رگیز نه شبو وینه ته مه ترسی بو سه ر ئه رمه نه کان.

ئێمە وەکوو پێکھاتە تۆرانییەکی ولات کە خاوەن لیھاتوویی و کارامەیی بەرپۆھەبردنی قەیران و حکومرانی بووین، توانیمان کۆنترۆلی ئەو دۆخە ترسناک و گرسەندووی نیوان ئەو دوو بەرەبە بکەین بە جۆریک، کە لەنیوان سالانی ۱۹۰۹-۱۹۱۴ دۆخیەک لە سەقامگیریمان لە گۆرەپانە سیاسییەکەدا بەرقەرار کرد.

ھەر لەو سەردەمەدا جوبرايل نەردونجیانی ئەرمەنی، کرا بە وەزیری دەرەو و پلان دارپێژرا بۆ برەوپێدانی زۆر ناوچە لە ئەنادۆلدا و سەرباری ئەوێش ئەنجامدانی سەرژمێرییەکی ورد بۆ زانیی ئارمەری راستەقینە ئەرمنییەکان. ئا لەو کاتەدا بوو کە لەناکاو ئاگری جەنگی جیھانیی یەکەم کڵێی سەند و ھاوسەنگییەکانی ھیز بە جۆریکی ترسناک ئاوەژوو بوونەو، بۆیە تاکە بژاردە بۆ ئێمە ئەو بوو کە بچینە بەرە ئەرمانیاو.

ئێمە ئەوێ پۆژێ لە نیوجەرگە ئاگری دایساوی جەنگی مانەو و بوون و نەبووندا بووین، کە چاومان ھەلھێنا بۆ دەوروپشت بە ھەلۆیستی ئەرمنییەکان کە نزیکترین چین بوون لە دیوانی سەلتەنەتەو، شوک بووین و واقمان و پرا، چونکە دەمانبین بەئاشکرا پشتیوانی پروسەکان دەکەن کە لە سەدە شازدەو دەژمنی خۆینەخوارە ھیزەکانمان بوو لە ئەنادۆل؛ ھەر وەک چۆن پشتیوانیان بۆ پروسیا لە ئەستانە و دلخۆشییان بە سەرکەوتنە سەربازییەکانی دەژمن بەروونی ھەستی پێ دەکرا. بۆیە ئێمەش بپارمان دا کەوا لە ئەنادۆلیان دوور بخەینەو و بە ئاراستە سووریا و عێراق و شوینانی دیکە رایانبگۆزین.

ئاخۆ لەم حالەتەدا دەبێ کێ لۆمە بکری؟ سەمکار یاخود سەملیکراو؟ بکوژ یان کوژراو؟ پروسەکانی راگواستن تەواو

ناشتييانه دهچوونه پيش. ئهفسه و شوړهسوارانى ئيمه خويان
سهرپهرشتي پروسهكهيان دهكرد و تا كوتا ويستگهكانى نهو
راگواستنهى، كه دؤخى جهنگ ناچار به نهجامدانى كردين
لهگهلياندا مانهوه.

ئا له و ساته دا ماليك دهنگى هاوار و فيغانى منال و زاروك دهنگى
هيلكهى ئهسپ دينه بهرگوښى، بهلام لهناكاو ههموو دهنگهكان
دهرپهوينهوه و جى بؤ تاقه دهنگيك چول دهكهن، كه دهنگى كلپهى
ئاگريكه وا ههموو لهشى دادهگريټ، وا خيال دهكات كه لهخهودا
بيت، بويه هول ديدات، كه بهخهبر بيتوه بهلام كه دهبيت
شكست دههيتت، ناچار بهردهوامى به خويندنهوهكهى ديدات.

«وا حوكمى سيداره بهسهر ههركهسيكدا جيټه جى دهبيت، كه
ههوالى كهينوبهينى لهگهال دوژمندا پشتراست كرايټهوه، چونكه
ئهوه سادهترين مافى دهولتهى خاوهن سهرورهيه، ههرچى
دهربارهى راگواستن و دهربردهركردنيشه، مهبهست له چولكردنى
ئنادول له دانشتوانى يهكهم برىتى بووه لهوهى كه ويستراوه
وهكوو «ناوچهى جهنگ» بهيلريټهوه، دووهم هوكاريش بؤ
پاريزگار كړدن بووه له رؤخى ئهرمهنيه بيچكه و مهدهنيهكانى
ديكه. دهشيت ليزهوه لهوى ههنديك ههله بهبى مهبهست پوويان
دايت، لى له جهنگدا وهك زانراوه ههموو چهكيك ريگهپندراوه و
ههلهش ههر پوودهدا».

له ديږ و پيټهكانى پيش چاويدا هستى به جياوازي و دووفاقى
كرد، هستى كرد ئهوهى كه دهخوينټهوه برىتبه له ههوليك
بؤ پهردهپوشكردن نهك ئاشكراكردن، ههوليك بؤ سرينهوهى
ميژوويهك نهوهك هول بؤ دانپيانان.

پهرهكهى پيشى و ئينجا پهراوى بيرهوهريهكانى لهگهال بونى

چه نډین دیمه ن و دهنګدا پیچایه وه، که هر و له سهر وهختی خویندنه وهدا له لووت و بهرچا ویدا مابوونه وه.. هر و له نیو دیره کاندې بوو نهیده زانی، که نه مه خوه دهیبنیت یان ورینه کړدن؟ له و کاته دا خوی دوزییه وه بهرو گوره ترین رڼه فیه کتیبخانه کان، رښت بڼه وهی نه و پروداوانه ی که پیشبینیان دهکات و له فرمیسک و هاوار و فیغانه کانی لووسیدا له وهوبه رینیوونی بیانخوینیته وه، تا به و جوړه نه وانه ی دوی نه لای کومه لیک راستی بوون، نه مړو بڼه ژماره یکه دروی زهق، دروکانی باوکی و ته لعت پاشای باپیره گوره ی.

«سکرتری بالیوزخانه ی نه مسا له بیره وه رییه کاندې ده لیت: نه و چه ته بهر به رییه نه ی که و نه رمه نییه کانیان پاکتاو کړد و خانو مالیان به تالان بردن، واهر نه ده که وتن که گرووپگه لی چه ته و بیسه روه رهی تونداژو بن وهکوو نه وهی ده ولت باسی ده کړدن به لکوو دیار بوو، که و هیزگه لی ریکخراو و تاییه ت بوون، که له داموده ستگا تاییه ته کانی ده سه لات ده چوون»

له بیره وه رییه که له بیره وه ریی پوژانه کانی خیزانی جیگری کونسولی فهره نسادا هاتوه، که میژووه که ی بو ۱۸۹۵/۱۱/۱۹ ده گهریته وه و ده لیت: «هر ته نیا دوی نه له کورون ۱۶ نه رمه نیی کوژاون. واهنگوباس بلاو بوو، که کاری گرووپیک کورد بوو بیت، وهی له راستیدا نه وانه کومه لیک سهر بازی تورک بوون.. یه کی که له پاسه وانان خوی نه وهی به من گوت.. خوی یه کی که له وان بوو!»

«.. ئینجا کومه لیک له قه له مبه ده ست و پوژنامه نووسی به کریگیرای وهکوو بیار لوتی و کلود فاریز و بیر هابیس، راسپیتران بو پاکانه کړدن بو تورکه کان».

«ته‌لعه‌ت پاشای وه‌زیری ناوخۆ به‌رپرسی یه‌که‌می تاوانی پاکتاوی دژ به‌ ئهرمه‌نیه‌کان بوو، ئه‌و پرۆسه‌که‌ی به‌ ده‌ستگیرکردنی هه‌موو سه‌رکرده‌ نیشتمانییه‌کان و هه‌روه‌ها نووسه‌ر و رۆژنامه‌نووس و پیاوانی ئاینی و پاشان دوورخستنه‌وه‌یان بۆ شوینی نه‌زانراو ده‌ست پێ کرد؛ که‌ ئه‌وه‌ بۆ خۆی فیکه‌ی ده‌ستپێکی زنجیره‌یه‌ک له‌ کوشتار بوو، که‌ عوسمانیه‌یه‌کان ده‌ره‌ق به‌ هه‌رکه‌سیک به‌توانیت به‌رگری له‌ دۆزه‌که‌ بکات و کاری نابه‌جیی کاربه‌ده‌ستانی ده‌وله‌ت ئاشکرا بکات ئه‌نجامیان دا».

» پیشتر پیتان راگه‌یه‌نراوه‌ که‌ بریاری پاکتاوکردنی ئهرمه‌نیه‌کانی تورکیا له‌ لایه‌ن «ئیتیحاد و ته‌ره‌قی» هه‌، ده‌ر چووه‌، هه‌رکه‌سیکیش دژ به‌و بریاره‌ بوه‌ستیت ئه‌وا له‌ پۆسته‌که‌یدا نامینیته‌وه‌، جا با رێوشوین و ئه‌رکی بریاره‌سه‌ردراویش دژ به‌ ئهرمه‌نه‌کان و له‌پیناو پاکتاوکردنیاندا قورس و نه‌کرده‌ بیت. هه‌یچ گوئی به‌ ژن و منال و پیاو و ته‌مه‌نیشیان مه‌ده‌ن»

«ده‌قی برووسکه‌یه‌کی ته‌لعه‌ت پاشا به‌ ژماره‌ی «١١٨١» هه‌و بۆ والیی حه‌له‌ب له‌ ١٦/٩/١٩١٥ دا.

پاش ئه‌وه‌ بریاری ئازادکردن و لیخۆشبوونی بۆ ١٠,٠٠٠ تاوانباری ترسناک ده‌ر کرد و بردنیه‌ ریزی پیکهاته‌ تایبه‌ته‌که‌نه‌وه‌، که‌ ئه‌وانه‌ ئه‌رکیان راوه‌دوونانی راگوازاروان بوو تا له‌سه‌ر رێگه‌ی هه‌لاتن و راگواستنیاندا بیانکوژن!

پاشان مالیک له‌ په‌راویزی په‌ره‌که‌دا وته‌یه‌کی له‌سه‌ر (ئیتیحاد و ته‌ره‌قی) خوینده‌وه‌، که‌ ئه‌مه‌ ده‌قه‌که‌ی بوو: «مۆیز کۆهین که‌ له‌ جووله‌که‌کانی «دۆنمه‌» بوو، ئه‌وانه‌ی که‌ له‌ کاتی رووخانی ئه‌نده‌لوسدا هه‌لاتن و پاشان به‌درۆوه‌ مسوڵمانبوونیان راگه‌یاند و له‌دواییدا به‌رژه‌وه‌ندیان گری درا به‌ به‌رژه‌وه‌ندی ماسوونیه‌ت و

دهوله ته زلهیزه کانه وه، نه و کوهینه له سه رکړده کانی نه و «نیټیحاد و تهره قبی» ه بوو.

” له هه ندیک سه رچاوه ی متمانه پیکراوه وه پیمان گه شتووه، که وا هه تیو و بیلانه کانی نه وانه ی له سه ر پیکه کانی ناماد و خه ربوت و نه رزروم و سیواس-دا مردوون، له لایه ن خیزانه موسلماننه کانی نه و ناوچانه وه هه لگیراونه ته وه. بویه فهراننتان پی دهکهن که کوپان بکه نه وه و له گه ل راگوازاواندا راپیچی بیابانپان بکه ن!“

دهقی برووسکه یه کی ته لعت پاشا، له ۱۹۱۵/۱۲/۱۲

» رافائیل دو نوجالیس که به کریگراویکی فه نزوئیلاپیه و له جهنگی جیهانی یه که مدا له ریزی سوپای عوسمانییدا خزمه تی کردووه، ده گیریته وه و ده لیت: کاتیک چووه ته ناو - سه عه رت - هوه توانراوه به پوونی پاشماوه ی نه و کوشتارگانه به سه ر نه و گردولکانه ی سه ر پیکه، که به هه زاران لاشه ی پروتوقوت و خویناوی داپوشرابوون ببینریت، که نه وانه له نیوان مردوو و نه وانه دا بوون که دواهه ناسه کانپان هه لده هینا و به تاک و به کومه ل فری درابوون؛ گواپه دیمه نه که به جوړیک بووه، که له بهر نه و ته پولکانه له لاشه ی فریدراو نه م بو خوی به زور چووه ته شاره که وه!

هه روه ها ده گیریته وه گواپه محمه د ره شید پاشای والیی نامه د برووسکه یه کی له ته لعت پاشاوه پیکه یشتووه که ته نیا سی وشه ی تیدا نووسراوه:

(۱) “Yak - Vur - Oldur (بسووتینه - خاپور بکه - بکوژه)

پروسه کانی پاکتاوی ره گه زی له ژیر په رده ی راگواستندا پلانیکي وردی بو داپیژرابوو، نه وه ی پرووی دا پروسه گه لی

به نامه بو دارپژراوی پاکتاو و قه لاچوکردن بوو له لایه ن دهوله تی عوسمانیه وه.

به جوریک که پیاوه کان به شمشیر بکوژرین و دواتر کاروانه کانی پر له ژن و منال بو برینی بیابانی وشک و برینگ بکه ونه ری، بو ئه وه ی پیش گه شتن له تاو تینویتی و برسیتی و له ماندوویتییدا بمرن. ئیمه له سه زمان قه دهغه کرابوو، که به هیچ جوریک یارمه تییا ن بدهین. له شولاری نیمچه پرووت که زیاتر له ئیسکه په یکه ر دهچوون دهستییا ن بو ئیمه دریژ دهکرد و داوی پارچه یهک نا ن یا ن قومیک ئاویا ن دهکرد و ئیمه ش پروما ن لیا ن وهر دهگیرا، ملی ریگه مان دهگرته وه بهر و به سه رشیتی و توندوتیژییه وه و به سواری ئه سپه کانه وه دهکه وتینه پیشیا ن، ئه وانیش به هیلای دریژدریژ له کومه لیک ئیسکه په یکه ری زیندوو به دواماندا دههاتن. جارجاریش به جیما ن دههیشتن تا بکه ونه بهر نه فره تی هی رشی گونده کوردیهی کان ئه وانیش دهستدریژییا ن دهکرده سه ر ئا فره ته کان و پاشا ن دهیا نکوشتن؛ جاریش هه بوو ژن و مندالیا ن سواری به له م دهکرا ن و داوی سه ربهرییا ن فری دهرانه نیو ده ریا؛ ئیدی ئاوا ده ریا که رهنگی سووری دهگرت و به له مه کانیش به به تالی دههاتنه وه بو ئه وه ی جاریکی دیکه باریا ن پی بکریت. کاتی که هه والی دالده دانی ئه رمه نییه کان له لایه ن هه ندیک کورده وه گه یشته گوپی مه حموود کامیل-ی فره مانده ی سوپای سییه م، ئه و برووسکه یه کی به م دهقه وه ره وانه کرد: «هه رکه س دهستی یارمه تی بو ئه رمه نییه کان دریژ بکات، سزای مه رگی له ولاتی خوید به سه ردا ده دریت و ماله که شی ده سووتی نریت».. له راستیدا تاکه یه ک ده رچه ش چییه بو ئه رمه نییه کان و رزگار بوونیان نه هیلرایه وه.. ئه وه ی پرووی دا به هه موو مانایه ک

پاکتاو و کوشتار بوو.

وینستون چەرچل دهلیت: «حکومه تی تورکی بی هیچ به زه بیهک نه و کوشتار و راگواستنه زوره ملییه فراوانانه ی دژ به نه رمه نییه کان نه نجام دا». هرچی سه روکی پیشووی فهره نسا، فرانسوا میته ران-یشه له ۱۹۸۴/۱/۶ دهلیت: «یاده وهری نه و هی پرووی دا هرگیز ناسرپته وه، هر ده شبیت له یادماندا وه کوو به شیک له میژووی مروځایه تی بمینیت وه».

له هرکوئ بوومایه و بو هرچی بمروانیایه وینه ی ته لعت پاشا له هه موو شیکردنه وه و لیکولینه وه و بیره وهری و گه واهیدانیکی میژوویدا ده هاته وه پیش چاوم. ده بیت نه م پیاوه، نه م درنده مروییه نه م جه لاده کی بیت؟

کاروان فهره اد مه ندیکانلی له سه ره تاکانی سه ده ی بیسته م تووشی گه وره ترین بوومه له رزه ی ویرانکه ر بوویه وه، پیکهاته ی دهر وونی و روچی که له سه ر چه ند پاییه کی قول جیگیر بوو بوو، له ت له تی کرد، هه موو بیروباوهره ره گداکو تاوه کانی پروخاند، له گهل تاوانه میژوووی و مورالییه کاند له ناو چوو، نه مه بووه هو ی نه و هی به شیوه یه ک له شیوه کان ده سته ردار ی ئاینه که ی بیت بو ئاینیکی تر که پیوه ی پابه ند نه بوو، به لام دوا ی نه و هی درکی به هه قیقه تی گه ردوون کرد، ئاینیکی تایبه ت به خو یی دروست کرد، به لام مالیک له پیسته که ی دپته دهر وه و هه موو نه و چه واشه کارییه ی نه قلای داپوشیوو فری ده دات، په چه ی به رچاوی فری ده دات، نه مه ش وه ک هه ولدانیک بو نه و هی ریچکه ی راستی بگریته بهر.

له دواسالی کو تایی زانکوی بوو، کاتیک بریاری دا که بروات.

له یلا

مالیک سه فہری کرد من و لووسی به سہرلیشیواوی جی ہیشت،
له گہل خویدا چہند شتیکی برد، که یادہ و ہریہ کی گہرموگور و
مانادار بوو بو ئیمہ، به لام لیمان زہوت کرا، رادہستی بو شایہ کی
رؤحی و ساردوسر بووینہ وہ.

پیش ئوہی سہ فہر بکات، پیی وتین به مہ بہستی گہشتیاری
سہ فہریکی کورت دہکات، به لام نہ مانده زانی گہشتکردنیکہ
لہم گہردوونہ فراوانہی خودادا، نہ مانده زانی گہشتہ حہوت
رؤژیہ کی چوار سال و نیو دہخایہ نیت، لہو ماوہیہ دا من و
لووسی خویندنی زانکومان تہواو کرد، لہ دوو کولیژی بالا
بروانامہ مان وەر گرت و کہوتینہ نیو تالیہہ کانی ژیانہ وہ.

دوای رۆژیک لہ سہ فہرہ کی، بہ تہلہ فون پە یوہندی پیوہ کردم
و دہگریا، باسی تہلعت پاشای باپیرہ گہورہی خوی بو دہ کردم،
باسی ئو ہہقیقہ تہی بو دہ کردم، کہ ویژدان و بوونی ئازار داوہ.
پیی وتم کہ موکورتیی زور ہہیہ، دہیہ ویت گہشتیکی مہ عریفی
بکات. ئوہی بیر ہینامہ وہ من و عہلیی برام «خودا لیی خوش
بیت» بہ شیوہیہ کی نادیار هوکار بووین بو ئو سہ فہر کردنہ،
کہ لہ ناناگایمدا بوو تا ئو ساتہ و دختہی خودا فرمانی کرد، ئو
رچکہ سوفیگہ رایبہی کہ تا ئیستاش پیی سہ رسامہ، بووہ هو
ئوہی ئو گہشتہ بکات. وتی سہرہ تا خوشم نہ مزانیوہ بو
سہ فہر دہ کہم، پاشان بووہ قبیلہ نمایہ کہ بو گہشتن بہ ہہقیقہ تہ،
قسہ کانی بہوہ کوتایی پی ہینا، کہ سویندی دام بہ لووسی نہ لیم
باپیرہ گہورہم تہلعت پاشا نیہ !

پېښتر له سهر کوشتنی به کومه لی ئه رمه نییه کان و ئه ندازیاری
یه که می ئه و پرؤسه یه کتیم خویندبوو وه، ئه مه ش هر وه ک
زانیا رییه ک بو خوم به تاییه تی دوا ی ئه وه ی گو ییستی ئه و
کومه لکوژییه و چیرؤکی هه ردو و با پیره بووم له لووسییه وه.
کاتیک مالیک به هه والی ئه وه ی ته لعت پاشا با پیرییه تی
را چله کاند، رهنگی ده موچاوم له ترسان گوړرا، ئیتر توانای
قسه کردنم نه ما.

ئایا لووسی بلاوینمه وه یا خود بو مالیک؟ وا دیاره ژیان به و
جوړه یه وه ک چو ن له خو شیدا هاو به شن، ده بیت له ناخو شیشدا
هاو به ش بن، هه ردو وکیان له و مالویرانییه دا هاو به شن هه رییه ک
به جوړیک، مالویرانییه که ی لووسی له کوشتن و برین و
سه رگه ردانیدا ده بینیه وه، به لام مالیک له و نهنگی و شووره ییه دایه
که ناسپریته وه، که به بی هیچ تاوان و گونا هیک له ئه ستویدایه.

ویرای ئه و وشه مه ته ل ئاسایانه ی له شیوه ی « که موکور تیی
زوړه، گه شتی مه عریفه، گه شتیکی بیئامانچ » باسی لیوه ده کرد
و زوړ شتی تر، که هه موو ده رگاکانی به کراوه یی ده خسته
سه رپشت، تا هه ست به وه بکه یت که گه شتیکی بیگه رانه وه ئه نجام
ده دات، پاشان باس له سو فیکه ری ده کات، که راسته وخو گه شته
ناکو تاکانی ده رویشه کان و ئه و ده سته ییه یی سو فیکه ریم دیته وه
خه یال، که هیچ کاریان نییه ته نیا گه یشتن به خودا و هه ق نه بیت،
به لام هیوا ی ئه وه م ده خواست، که ئه مه بلقی سهر ئاو بیت. هه ندیک
جار که سینک زوړ خو ش ده ویت، به خه یالندا نایه ت سه فهر ده کات
به بی گه رانه وه.

لوسی

مالیک مکوڕ بوو لەسەر ئەوێ بڕوات، من و لەیلا ئەو
گۆڕانکارییە کتوپرەمان تیا دا بەدی کردبوو.

پۆژیک پێش ئەوێ سەفەر بکات، هات بۆ مالهە، میرا خۆی
ئامادە دەکرد سەردانی هاوڕێیەکی بکات لە نەخۆشخانە، هینامە
ژووڕەکەم و باوەشمان پێدا کرد و ماچمان کرد و ئاگادارمان کردووە کە
زوو بگەرێتەوێ. میرا پێش ئەوێ بڕوات پووی کردە مالیک: کۆرە
کچەکەم لای تۆ بە ئامانەت جێ دەهێلم بۆیە بەرێز بە، کەمێک قسە
بکەن و دواتر بڕۆرەوێ، تۆمان لێرە ناوێت.

میرا کە سایەتیەکی کراوەی هەیه، بەلام لەگەڵ ئەوێ شدا هێڵیکی
سووری بە دەوری خۆیدا کێشابوو لێی لا نەدەدا. هەرچەندە
خۆشەویستی و سێقەپێکردنی بۆ مالیک بێسنوور بوو، چونکە
زیاد لە جاریک باسی کردووە، کە دەزانێت مالیک دێتە پێشەوێ بۆ
داواکردنی، ئەلقە گۆڕینەوێمان تەنیا مەسەلەێ کاتە و تەواو، میرا
گوتی لەو پۆژەوێ مالیک لە زەیتوون نیشتهجێ بوو پووناکیی
خۆشەویستی ئەو لە چاوەکانیدا بۆ تۆ دەبینم، ئەو پووناکییە
ناتوانیت خۆشەویستیەکی بشاریتەوێ.

دایکم چووێ دەرەوێ و ئەویش هاتە ژووڕەوێ و دەرگاکی داخرا،
ئێتر دەرگاکی ئالۆشبوون بەسەر باخچەکانی شێتبوونماندا
کرایەوێ.

مالیک پووتی کردمەوێ، لە قژمەوێ تا بەری پێم بەگەرمی
ماچبارانی کردم، ئاگری لە جەستەم بەر دا و هەموو
هەستەوێرەکانی بە ئاوی چێژوێرگرتن جوولاند و بەتەواوێتی

خړو شام.

هه ردو دده ست و زمانی گه یشتنه هه موو بهرزی و نزمییه کان
و تاریکیه کانی جه سته، وهک په راویک وا بووم، که په نجه کانی
له سهر پټه کان داده نا، ئیتر بوم دهر کهوت په نجه کان گوره تر
و کاریگه رترین که ره سته ی ناساندن، نهو کلیله سیحراوییه که
هه موو ژیرزه مین و قوژبنه تاریک و شارراوه کان ده کاته وه، که
نهینیی هه ردو جیهانی تیدایه.

وهک دوو نه سپ سواری یاخی، که پانتاییه کی په نگاوپه نگی
ناکوتا دهرېن، له چیژ و ماندووبووندا ده حیلینین، ماندوو دهبین و
واز ناهینین، عیشق ده مانکوژیت و ههر نهویش پو حمان به به ردا
ده کاته وه، بو نه وهی دوو باره به مانکوژیت وه.

کاتیک جووت بووین دوو دلوپ فرمیسی شووشه یی ئال
له چاوه کانی هاتنه خواره وه، له سهر جه سته م خلیسکا تا بهر
دوو دلوی سوور که وتن، که له دامینی مندا ته قیپوو، هه ناسه م
هه لکیشا، پیکه نیم و دواتر گریام، نهویش به توندی له ئامیزی گرم.

له يلا

دووباره شتيكي نه زانراو له ناخي لووسيدايه، دووباره ش
لېم ده شاريته وه، يه كه م جار پاش كوچي دوايي باوكي بوو، ئه م
جاره ش دواي روشتني ماليك. منيش چي ديي جاريكي ديكه هه ول
ناده م به پرسياره كانم بريني بكوليتمه وه.

ئاخو ئه وه نازاري ئه وين و روشتنه؟

سه ره راي ئه وه ي كه من هه سته كانم له ناو خو مدا كپ كړدوه
به لام من دلنيام، كه ئه و چاك ده زانيت خو ي تاكه كه س نيه كه وا
نازار ده چيژيت، به لكوو منيش وا دهمرم هه رچه ندي هه وليش بده م
كه پيچه وانه ي ئه و هه ستانه خو م دهر بخه م.

من هه موو جار به رگي غه م داده مالم ده يخه مه بهر پي لووسي.
ئو به دهر له بابته ي ماليك، كه هه ر له سه ره تاوه بو خو ي قورغ
كرد، تاكه ويستگه ي دهر دهل و راز و نيازمه. ئيمه هه ردووك
له بهر دهر گاي هه رزه كاريدا راوه ستابووين، ئيدي ئه و گه نجه له
من بوو به دره خته قه ده غه كراوه كه! منيش بيده نگيم هه لده بزاردا!
ئاخر نه ده كرا كه خو م ئاشكرا بكه م و پي بلېم كه وا ئه و گه نجه
وهكوو هه ناسه وايه بو سينه ي من.

ئو بو خو ي با منيش هيچم نه گوته يت وه لي ده يزاني، كه من
ئو گه نجه م خو ش ده ويت.. ئه و چيروكانه ي كه دهر گايان له سه ر
ده داخريت، له گه ل كاتدا بلاو ده بنه وه و هه موو بهر به سته كان تيك
ده شكين و به و جوړه گه رده كاني بلاو ده بنه وه و هه موو ئاسمان
پر ده كهن.

به و جوړه چيروكي ئه ويني منيش بو ماليك لاي لووسي
ئاشكرا و ديار بوو، ئاخر بو مه گه ر خو شه ويستي ده شار ريته وه؟
نكولي ناكه م له وه ي دهر برينه قورخكارييه كاني ورده ورده

مه به ست و لقو پوپه کانی ده پووکایه وه، تا کوو گه یستمه نه و
بروایه ی، نه وه ی باسی لئو ده کرد هه مووی گالته کردن بوو. چو ن
ده بیت میینه یه ک میینه یه کی تر له په یوه ندیه خو شه ویستیه که یدا
هاو به ش بکات، ته نانه ت نه گهر دووانه ی پو حیشی بیت؟ باشه
بوچی به وه سه رسام بم له کاتیکدا هوگر و شه یدای مالیکم، و
خو شه ویستی له چاوه کانیدا ده بینم، نه ئیره یی ده کم و نه رقیشم
ده بیتنه وه.

له دوا ی کوچی دوا ی عه لی، هه موو شتیک هه لگه رایه وه،
نه وه ش کاتیک بوو که چوومه نیو بازنه ی خو شه ویستی، نه گهر
ناراسته وخو ش بیت جیگای دوو که سی تیدا ببیتنه وه.

هه موو کاتیک که مالیک پی و تووین: هه ردووکتانم خو ش
ده ویت و هاو سه رگیریتان له گه لدا بکه م، تکایه نه م کی شه یه
چاره سه ر بکه ن. له و ساتانه دا به دلشکاوییه وه سه رم شو ر
ده کرده وه، نیوچه وانم سوو ر هه لده گه را و له دلی خو مدا ده مگوت:
ئینجا زیانی نه وه چییه؟ ناخی خو شه ویستی جیگای دوو که س
زیاتریش ده بیتنه وه، چونکه خودی خو شه ویستی شو رقه نا کریت
خوی بریتیه له شو رقه، شو رقه ش له نه ینیی خودی خویدا ده ژی.
ئین عه ره بیش جه ختی له وه کرده وه کاتیک ده لیت «سویند به
خو شه ویستی، خو شه ویستی هوکاری خو شه ویستیه، نه گهر
خو شه ویستی دل نه بیت، خو شه ویستی په رستن نییه، که واته
خو شه ویستی وه لاما نه ک پرسیار کردن.»

به رده وام مالیک بی ماندوو بوون و بو ماوه ی چه ندین سال
هه مان نه و پرسیاره ی دوو باره ده کرده وه، تا نه و روژه ی هه مان
وه لاما له من وهر گرته وه. ته نیا لووسی له گه ل تیپه ربوونی کات
وه لاما کانی کاریگه ر و گه شه سه ندوو بوو، نه مه ش بو نه وه ی

بيسه لميښت ژيري له وهدايه له گهل ژيان خوت بگونجښت، شتيك دهگورپت و شتيكي تر گهشه دهكات، له پيناوي نازادي رځ و نه قلېشدا دهستبه رداری شتي سيه م دهيت.

له سهره تادا لښراوانه و بي هيچ مشتمريك رهي دهكرده وه: دهيت: نه وهی له گهل من په يوه ندی ببه ستيت، نابيت له گهل كه سی تردا په يوه ندی هه بيت، نه مهش به مانای نه وهی ته نيا من بهس نيم، نه مهش سووكا يه تيپيكر دنه و قبولی ناكه م.

له بيرمه رڅريك بيانوی دهينايه وه و له گوشه نيگای زانستيه وه باسی جوړه جياوازه کانی خوشه ويستی بو دهكردين: «زانست وا پيناسه ی خوشه ويستی دهكات نالووده بونيکی هورمونيه په يوه ندی به چهند كه سيکی دياريكراوه وه هيه، كه ناتوانين نه و ژمه هورمونيه له خوشه ويستی به دهست بهينين ته نيا له ريگای نه و كه سانه وه نه بيت، له بهر نه وه هر كه سيکی خوشه ويست نالووده بوونه به خوشه ويستيه كه ی، هوکاري نه و نالووده بوونهش هورمونيكه به ئوكسيټوسين ناو دهبريت، ياخود هورمونی سيقه پيكر دن، كه ربهفتاری مرقه كان دهگورپت، بو نه وهی مرقه كان زياتر هاوسوزی پهيدا بکات و زياتر ببه خشيت، بيته شبوونی ئيمهش له م جوړه هورمونه دهبيت هوی نه وهی ربهفتاری خراب بکين و له ههست و سوز دابريين». دواي نه وهی له پيشه کي بوويه وه

كه ميک بيدهنگ بوو، پاشان ته ماشايه کی كريدن وهك نه وهی ئاماده سازی بکات بو نه وهی به دورودريژی باسی پيناسه كان بکات: نه و سوزهی ئيمه ی پيکه وه گري داوه پي دهلين پراگما، نه وهش خوشه ويستيه کی نوييه و له گهل تيپه ربوونی کات گهشه دهكات، كه ليکتيگه يشتن و پا پهنده بوون و ئاراميت پي ده به خشيت،

ئەم سۆزە وەک ئیروۆس نییە، کە تەنیا لەسەر ئارەزووی سیکسی
 ڕاوەستاوە، بە هەمان شێوە وەک فیلیاش نییە، کە وێرای قوولیی
 هەست و سۆز بەلام هیچ ئارەزوویەکی سیکسی نییە.. ئەمەش لە
 دۆخی ئێمەدا بونی نییە!».

بویرانە و بێ هیچ دوودلی ئەوەی وت!
 باشە چی لە گەردوون دیت ئەگەر وەک تۆ بویر بیت ؟ یاخود
 جیهان وەک تۆ ڕاستگۆ بیت، درۆ و نەشتەرگەری جوانکاری وەلا
 دەنیت، یاخود بالا بکات بۆ ئاستی ڕاشکاوی و هیزی هەلمالینی
 تۆ؟ بیگومان جیهانیکی جیاوازتر دەبوو لەو جیهانەی ئێستا کە
 هەیە.

مالیک

نازانم بۆچی رۆژێک پێش ئهوهی سهفه ر بکهه، بریارم دا په یهوهندی به لووسییه وه بکهه؟ ئایا رینگایهک بوو بۆ ئهوهی داوای لیبوردن بکهه له وهی باپیرم به رانه ر باووباپیرانی ئه نجامی داوه، یاخود زۆر به ساده یی ئامرازیک بوو بۆ ئه وهی گوزارشت له خۆشه ویستی خۆم بکهه؟

له گه ل ئه ودا باوه رم به و وته یه یی بوزیه کان هه بوو، که ده لیت: به هه شت له سه ر زهویه. ده بیت تایدا بتوینته وه، چوونه نیو به هه شتیش کاریکی قورس نییه، پیویستی به په راوی هه ق حساب نییه.

له مه سیحیه تدا سیکیس بۆ وه چه خسته وهیه، له ئیسلامیشدا چیژو خۆشی له به رچاو گیراوه؛ به گشتی لای مرو فیش ئه وه وه لامدانه وهی غه ریزه یه کی به گو ره، که ده کریت هه ندیک جار ته نانه ت چیژی بۆ که سه که و به رانه ریش تیدا نه بیت، ئاخه هه ندیک جار مرو ف له برسیتیدا خواردنیک ده خوات که هیه چه زی لی نییه و چیژی لی نابینیت؛ یانی ده کریت مرو ف هینده به رز بیتته وه و بگاته ئاستیک له فام و تیگه شتن، که وا چیژبینینی ئه و مه رجدار بیت به بنه مای وه لامدانه وهی ویستیک.

له پال هه موو ئه مانه دا بیگومان مه به ستی دیکه هه ن، که ئه ویش ده کریت خۆبه تالکردنه وه بیت له هه ستی نیگه تیقبوون، که ده شیت هه ستی بیه یوایی و وه رزی بن، یان ده کریت هه ولێک بیت بۆ گه یشتن به هه ستی سوکنایی و هیمنبوونه وه.

به لام ئه وئ رۆژی من ویست و هوکاریکی دیکه م بۆ ئاشکرا بوو که لای زۆریک و ته نانه ت خۆشم تا ئه وکات نه زانراو بوو

یاخود ده‌کریت پشتگوێ خرابیت، که ئه‌ویش ویستی «په‌یه‌ندی» ه. ئه‌وه‌ش چونکه زمانی سێکس زمانیکه که هه‌رده‌م له‌ نوێبوونه‌وه و گه‌شه‌کردنایه، زمانیکه که نامریت چونکه هه‌ر بۆ خۆی ژیانه. ئایا ئێستا ده‌توانم له‌ به‌رده‌م ئێوه‌دا ئه‌وه‌ بێم، که منیش مه‌به‌ستم په‌یه‌ندی بوو له‌گه‌ڵ له‌یلا.

به‌رده‌وام له‌یلا پالله‌وانی خه‌ونه ته‌روپه‌رکه‌م بوو، خه‌ونه‌کان راسه‌قهینه بوون، وه‌ک ئه‌وه‌ی پۆحه‌که‌ی ئه‌و جی به‌یلت و سه‌ردانی من بکات، بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌وه‌ کاره‌ بکات که له‌پاستیدا نه‌یده‌توانی ئه‌نجامی بدات. ئیراده‌ی ئازادی له‌ پۆحه سه‌ربه‌سته‌که‌یدا ده‌سته‌به‌ر بوو، که ته‌نیا شه‌وان دوا‌ی ئه‌وه‌ی په‌رده له‌سه‌ر هه‌موو شتێک داده‌رایه‌وه ده‌سه‌سایه‌وه، به‌ده‌ر له‌ حه‌ز و ئاره‌زووه‌کانی نه‌بی‌ت، دوا‌ی ئه‌وه‌ی هه‌موو شتێک خامۆش ده‌بی‌ت، جه‌سته‌کان گر ده‌گرن.

به‌ بوونی لووسی خیانه‌تم له‌ له‌یلا نه‌کردووه، به‌ ڤمی له‌یلاش لووسیم بریندار نه‌کردووه. ئالوگۆڤم به‌ که‌س نه‌کردووه، ئاره‌زووی دل‌داری و له‌خسته‌بردنی کچانم نه‌بووه، ته‌نانه‌ت که‌سێکی بی‌ئه‌ده‌ب نه‌بووم. په‌یه‌ندییه‌کانم له‌گه‌ڵ ئافه‌ره‌تاندا زۆر سنووردار بوو، به‌لام گرنگ بوو بۆ ئه‌وه‌ی خۆم بدۆزمه‌وه، ئافه‌ره‌تان ڤیگیان لێ ده‌گرت، به‌ جوانترین شیوه‌ خۆیان نمایش ده‌کرد، هه‌یج کاتیک هه‌ولم بۆ کچیک نه‌داوه، خه‌ونم به‌ به‌ره‌وپیشه‌وه‌چوونی په‌یه‌ندییه‌کانم نه‌داوه له‌گه‌ڵ هه‌یج کچیکدا، به‌لام هه‌ست و سۆزم به‌رانه‌ر له‌یلا و لووسی راستیه‌کی جیگیر بوو له‌ ژیا‌ندا، ئه‌و من‌دالای له‌گه‌ڵ تیپه‌ر‌بوونی زه‌مه‌ندا که‌وره ده‌بی‌ت و گه‌شه‌ ده‌کات، هه‌میشه‌ جه‌خت له‌ سۆزی خۆشه‌ویستی ڤراگما ده‌کاته‌وه، که ڤوژیکیان لووسی باسی له‌ جو‌ره جیا‌وازه‌کانی خۆشه‌ویستی

دەکرد بۆ من و لەیلا.

خۆشەویستی لە فۆرمە باوەکەیدا هیچ شتێک نییه بێجگە لە
شیوازیکی باو، کە داوونەریتەکان دیارییان کردووە.

لەبەر ئەوەی خۆشەویستی مەتەلێکە لە دەرەوی سنووری
باودا، دەکریت بە چەند شیوازیکی بێت، بۆیە دەکریت دل و
جەستە ئازاد لە هەمان کاتدا قبوولی زیاد لە خۆشەویستییهک
بکات، چونکە کاتێک ئەقل و دل و جەستە لە کۆتوبەندی خۆپەرستی
و ئیرهییکردن دەر باز دەبێت، ئەو کاتانە چ پیاو چ ژن دەتوانن
قبوولی ئەو بکەن خۆشەویستی سییەم بوونی هەبێت و ئێتر
خۆشەویستی دەگاتە پلەی عیشق.

خۆشەویستی دوو پەراسووی هەیە، بەلام عیشق سی
پەراسووی هەیە، هەر بۆیە سیگۆشەیهکی نمونەییان بەرجەستە
کردووە.

لوسی

وا دهر دهکه ویت له یلام کردبیته هاوبه شی خوشه ویستییه کهم
له گهل مالیکدا، چونکه خوشه ویستی ئه و بهرپرسیار یتیه کی
گه وره و قورسه، به ته نیا ناتوانم له ئه ستوی بگرم، به لام گرنترین
هوکار ئه وهیه هه ندیک جار وا هه ست دهکه م ئه و له من له پیشتره
بو ئه و، له یلا خوشه ویستییه کی له دیواره کانی دل و ناخی خویدا
به ند کردبوو، ئه گه رچی بو پوژیک غافلگیری ئه و خوشه ویستییه
نه بووم، خوشم وا نیشان نه داوه که هه ستی پی دهکه م.

هه ندیک جار وا هه ستم ده کرد وهک هاوته مه نه کانی خومان مندال
نین، هه ریه که مان به نه فره تی خه م و خه فه ت و ناشیرینییه کانی
پوژگار پیگه یشتووین.

ئه ی پیگه یشتن چه ند گونا هباریت کاتیک له ناکاو مندالی ئیمه
له ناو ده بهیت، گونا هیکه تا پوژی کوتای له کولمان نابیته وه،
کوله پشیتیکه به شانمانه وهیه و به تیپه ربوونی پوژگار له کولمان
نابیته وه و له پوچیشمان جیا نابیته وه، به لکوو پوژ به پوژ
قورستر ده بیت، کاتیک ئه و په یوه ندییه ده پچریت که بانگی مردن
به گویمان دراوه.

هه ر به مندالی پیری ته نگي پی هه لچنین، ده موچاومان چرچولوچ
بوو، قژیشمان وهک کلوی به فر سپی بوو، به لام پوچ.. وه رن با
باسی شکاندن پوحتان بو بکه م.

ئه و ساته وه خته ی مالیک سه فه ری کرد، پرووداویکی گه وره
پرووی دا، ئه گه ر له میسر بووايه پرووی نه ده دا.

ناکوکییه کی توند له نیوان دایک و باوکی دروست بوو، به و
هویه وه دایکی ته لاق درا، وهک ئه وه ی مالیک ئه و به ربه سته بیت
له په یوه ندییه کانیا نندا، کاتیکیش هه ستی دایکایه تی درکی به وه کرد

كوپهكهى زۆرى پى دهچیت يان رهنگه نهگه پیتهوه، ئیتر هیچ بیانویهك نهما بۆ ئهوهى درێژه بهو پهيوهندییه ناتهنروسته بدات. زۆرم بهلاوه سهیر بوو، كه دواى بیست یاخود سی سال له هاوسهگریری تهلاق پوو بدات، لهنیوان دوو كهسیشدا كه هیچ كاتیک گلهبیان له یهكتری نهکردوه!

ئێستا من وهلامهكه دهزانم چیه. ئهمه ئهوه ناشاریتهوه كه ههمیشه نارهزایهتی ههبووه، بهلام لهناخی دابونهریتهکاندا بهند کراوه، زیندانی بووه له ترسی شکستهینان، له ترسی کومهلگا، ناخ دهسووتینیت و پۆح ویران دهکات، بهلام کاتیک ئهو توپکاری بهرگریکردنه لاواز دهبیست، گرکانهكه دهتهقیتهوه و ههموو مهترسییهکانی سهر پێگا رادهمالیت، هیچ نامینیتهوه تهنیا ئهوه نهبیست ئهو تهمهنهى كه ماوه بژی، دواى ئهوهى تهمهنى گهنجی و جوانی بهخشی.

دواى ههشت پۆژ له جیابوونهوه، باوکی مالیک هاوسهگریری لهگهڵ دایکم کرد! بهلاتانهوه سهیره؟

نارهزایهتیم لهسهر ئهم هاوسهگریرییه دهر بری، به میرام وت ناپاکی لهگهڵ دایکی مالیک و خودی مالیکیش دهکەیت، پیم وت ئهم پیاوه جیگای گومانه و بۆ پۆژیکیش پێی ئاسووده نهبووم.. ئهوه ههندیك جار قسهى خوشهویستیم بۆ دهر دهبریت، ههندیك جار تریش ههول دهدات دهستم بۆ بهینیت، لهیلاش ئهمه دهزانیت، بهلام نهتوانی به مالیک بلیم.

میرا زۆر نیگهزان بوو به جۆریك كه پشتر بهو شیوهیه نهمینیبوو، هینده گریا تا ئهوه کاتهى خهیاڵم کرد كه فرمیسك له چاوهکانیدا نهماوه، هیچ له گهردووندا نهماوه. میرا وتی: هیچ بژاردیهكم له بهردهمدا نهماوه، لهژێر ههپهشه دایه و ناچاره

ټه وه بکات.. باسی ټه وهی بو کر دم که هه ولې گيچه لکردنی
 داوه ته نانه ت ټه و کاتانه ی باو کم له ژياندا بووه، گومانی ده کرد
 ټه و هوکاری مردنه که ی باو کم بیت، به تاییه تی پیش مردنی به
 ماوهیه کی که م لیک نریک بوون. ټه م گومانه کاتیک دروست بوو،
 که له ساته وه ختیکی ئارامیدا باسی ټه و ژههره ی بو کردووه، که
 هیچ پاشماوهیه ک له دوا ی خو ی له جه سته دا جی ناهیلت، له دوا ی
 سی جار به کاره ینان له خواردن و خواردنه ودا کوتایی دیت.
 ټه مهش له لایه ن هه ولگریه کانی جیهان و دهوله تانه وه به کار دیت،
 نه یاره کانیان یاخود ټه وانه ی زور له سه روکه کانیان زیاتر
 زانوه یاخود یاخییه کانیان پی له ناو بردووه. «مردنیکی خاوینه
 بی هیچ دلوه خویینک، له وهش گرینگر بی هیچ پاشماوهیه ک».
 باسی ټه وهی بو کر دم چه ندین ریکوردی برا بچوکه که می
 له به رده سته، که دوو سال بوو سه فهری کردبوو بو ټه مریکا
 له چالاکی گومانوا ی تیوه گلاوه به وهی هاتوچوی یانه کانی
 هاوپه گه زبازان دهکات و له گهل ده زگایه کی هه والگری بیانی کار
 دهکات، له سه روو ټه مانه شه وه له سه ر سوننه تی خدا و پیغه مبه ر
 داوا ی دهکات، بویه برپارم دا هاوسه رگیری له گهل بکه م، چونکه
 ټه مه زوریک له وه باشتره جورجی برات له سیداره بدریت یاخود
 به ناو و ناو بانگیکی ناشیرینه وه بگه ریته وه.
 «ته نها من ده توانم تو وئه ویش له م ئابروچوونه دهر باز بکه م».
 ئیتر به نه ینی هاوسه رگیریان ټه نجام دا.

له یلا

له لووسییه وه ئه وه م زانی که میرا هاوسه رگیری له گه ل ته لعت
پاشا کردوه.

تووشی شوک بووم کاتیک باسی ئه وه هه ره شه ئاشکرایه ی بو
کردم به بیانوی پاریزگار کردنه وه، ئیدی که وتمه بیر کردنه وه
له وه ی ئه م پیاوه کییه؟

له و ساته وه خته ی له گه ره که که مان نیشته جی بوو، هه ست
به وه ده که م ناخیکی بوگه نی هه یه، ویرای ئه وه ی جلوه رگی ریک
و جوان ده پوشتیت و به ریزه وه هه ل سوکه وت ده کات، به لام له وه
دنیا بووم روخیکی قیزه وه ن و نه خووشی هه یه، و له تاریکیا ژیان
ده کات.

مالیکم بیر که وته وه کاتیک هه قیقه تی باپیره گه وره ی بو دهر
که وت دهستی کرد به گریان،

چاوم بریندار بوو بو دیمه نی دایکی مالیک، له یدی شوخوشه نگ،
کچه خاوه ن ئه سل و فه سل که، نه رمونیانه که، هیمن و له سه رخوکه،
قورس و سه نگینه که.

مالیک دایکی به میرات بو به جی مابوو نه ک باوکی، سوپاس
بو خودا ئیشی چهند جوانه، له نه زان زانا دروست ده کات، له
زاناش نه زان دره ست ده کات، ئه ی پیشینان وا نالین؟ به لام
خوزگه هاوشیوه ی باوک بوویتایه، چونکه ئیستا من و لووسی
نه ده بووینه قوربانینی خو شه ویستی تو.

ئه مالیک ئه گه ر ده زانیت میرا چی به لووسی وتووه؟ وتی
باوکت شاره زایه له هونه ری گو یگرتن له په یوه ندییبه ته له فو نییه کانی

نیوان هاوولاتیاندا؟ یاخود ئه گهر دهنانیت کی ئه و کاره دهکات؟ به لئی هاوکارهکانی له دهوام به و کاره هه لدهستان، زور شتیکی دهربارهی خوین و خیزانهکانیان و کچهکانیان دهنانیت، ئه وهی دهیزانی قیزه وهن بوو وهک جهنگ، وهک شه پۆل نائارام و تووره بوو. هه موو ئه مه به شیوهیهک زور بوو، که جیگای شهرمه، چونکه تا راددهیهک هه ردهشی لی دهکردن له گه لیان بخوایت، به لام یه کیکی له وانه خو کوشتنی هه لبارد و پی باستر بوو نهک ئه وهی بجیته ژیر باری هه رده شه وه.

ئایا ده بیت هه قیقه تی باوکت بزانیته، هه ر بویه کاتیک هه قیقه تی باپیره گهرهت بۆ روون بوویه وه، که باوکت کوپییه کی ته واو ده تی باپیره گهرهت، ئیتر ئه و هه قیقه ته ئه و چله داره بوو که پشتی توی شکاند و بووه هو ی ئه وهی سه فهر بکه یت؟ یاخود رهنگه هه قیقه تی باوکی بۆ دهر که وتبیت، بویه له و ساته وهخته ی له گهره کی زه یتوون نیسته جی بوون، توژیک شهرمنی هه میشه یی پیوه دیار بوو؟

باشه چون تیبینی ئه وه م نه کردووه که شتیکت هه یه، له خوالیخو شبوو عه لیی برام ده چیت؟ هه مان ئه و شته یه، که وای کرد ته نیا تو لی نزیك بیته وه، ته نانهت ئه گهر نزیكبوونه وه یه کی رووکه شانهش بیت و نه گاته ئاستی هاوپییه تی راسته قینه؟

ئایا دایک ئه مه ی دهنانی؟ وا دیاره ئه م که سایه تییه سایکوپاتییه ناتوانیت خو ی له نزیکترین کهس بشاریته وه.. کوپ و دایک. وهک چون ئه و سه رگوزشته یی بۆ میرا باس کردووه، که به بی هیچ په شیمانبوونه وه یه که ئه نجامی دها، ئه و زور لوژیکیه هاوسه ره که ی یه که می، که ته مه نیکی زور پیکه وه بوون، ئه ویش له هه مان سه رچاوه وه به و کاره ی دهنانی.

وا پي ده چيټ ميرا ته نيا ئافره ټيک بوو بټ بوو چيټ وهرگرتن،
 به و به لگه يه ي هاوسه رگيرييه که نهيني بوو، به لام له بنه ردا ئه م
 هاوسه رگيرييه بوچی بوو؟ چونکه ئه م جوړه پياوانه تووشي
 په تاي نه بوونی ويژدان بوون، هيچ سل ناکاته وه له وه ي بي به رانه ر
 سه رجی له گه لدا بکات وهک چو ن به ي هيچ پابه ندبوونیک له گه ل
 ئافره تانی تر دا سه رجی ده کات. وا دياره هه ولې دا وه له گه ل
 دايکی لوو سييشدا بي هيچ پابه ندبوونیک سه رجی بکات، به لام
 تاکه سه رکه وتنی ميرا له و ريککه وتنه نه فره تييه دا ئه وه بوو، که
 مکور بوو له سه ر ئه وه ي که «ما که ر» نه بټ، هه رچه نده ئه مه
 سه رکه وتنيک بوو به تامی شکسته ينان، چونکه ئه مه خو يی له
 خویدا له په يوه ندييه کی ناشه رعييه وه نزيکتر بوو، تا ئه وه ي
 هاوسه رگيري بټ و له سه ر پارچه کاغه زيک به ناوی گرييه ستي
 هاوسه رگيري !

لوسی

نازانم چوڼ بهی ئه و چوار سال تپه پری کرد!

ثایا هوکاره که ی زوری ئه و پرووداوانه بوون، که پرووبه پرووم بوویه وه؟ نه خیر.. هه رچه نده دهرگای هیوا و په حمه تم دابخستباییه، ده مبینی له به رانبه رم وه ستاوه. ثایا پشتیوانییه کانی له یلا بوو یان قسه کانی بوو که له کانگای ئارامگرته وه سه رچاوه ی گرتبوو؟ « ئارام گرتن به مانای که مته رخه می نییه، به مانای دانیشن و کارنه کردن نییه، به لکوو چاوه پروانییه کی هیوا به خشه به وه ی شتیک دپته ئاراه». به لام قسه کانی ئازار شکنیکی کاتی بوو، که هه ر خیرا کاریگه ریی نه ده ما، ئیتر ئازاره که دهستی پی ده کرده وه و به ئاشکرا خو ی به یان ده کرد.

نا.. نه وه ی ئارامیی پی به خشیم خودی مالیک بوو!

ماوه ماوه نامه ی بو دهناردین، به گویره ی کاتی خو ی ته له فونیشی بو ده کردین. له سه ره تا کانی ئه و قوناغه دا من و له یلا دلنیا بووین له وه ی ده گه ریته وه، هیچ شتیک می ترسیدار یان نیگه رانییه ک به بیر و هو شماندا نه هاتو وه، چونکه هه ر له میسر دا بوو.

راسته ئیمه نه مانده مبینی، به لام لانی که م هه رسیکمان له سایه ی ئاسمانیکداین، له سه ر هه مان پارچه زه ویداین. ده زانین که من و له یلا هه وایه کمان هه لمژیوه، که روژیک له روژان له هه ناسه ی ئه و هاتو وه ته ده ره وه، بو یه ئارامان گرت و پادداشتی خو مان له

پیځه ی خوشه ویستی وەر گرت.

له یه کیڅک له نامه کانیدا پیمان ده لیت نه خشی ئه وهی
کیڅاوه سهردانی هندیڅ شوین بکات، که پیشتر له باره یه وه
خویندبوویه وه، به لام زوریک شتی تر هه بوو، که نه خشی بو
نه کیڅابوو، هه روه ها ده لیت باشتتر بوو په ریک بوايه له به رده م
ره شه بای بارودوخ و قه ده ردا.

مالیک ده رویشیڅی سهرگه ردانی قوناغی گه شتیڅی بیځه ردی
زیه نی و رځی بوو، له گه ل ئه وه شدا خه سله تی رځسووکی
خوی له ده ست نه دابوو.

نابی ۱۹۸۸

«ههردوو خوښه ویسته کهم له یلا و لوسی»

چووم بؤ که لاوه کانی درېسه له زه قازیق، ئه و ژوورانې له دار و تهخته دروست کرابوون و له هه موو لایه که وه قلیش و درزی ژوری تیدا بوو، با و باران و مار له هه موو کون و که له بهر یکه وه دهاته ژووره وه، ژیان له وئ له سهر سنووری شه مه نده فهره کانه له سهر هیلی مردنیکې راسته قینه یه، ژیان له وئ گریدرای جوولې ئه و شه مه نده فهرانه یه، که بارانی بونیکې راگوزهر دروست دهکات، ژورینه ی دانیشتونوانه کانی له و کریکارانه پیک دین، که له دهسته ی هیلی ئاسنین کار دهکهن، منداله کانیان له و ژوورانه به ند دهکهن، که له تهخته و دار دروست کراون، ئه مه ش له ترسی ئه و کر مه مه ترسیدار و کویرانه ی هیچ نابین ته نانه ت هه ندیک جار دار و تهخته کانیش.

دوای ئه وه چووم بؤ گوندی گریس له مه نوفیه، که حه وت کیلومه تر له گوندی ئاشمونه وه (زه ویی مانگ به زمانی هیروگلیفی) دووره، دانیشتونوانی گونده که به دروستکردنی قاپ و گوزه ی فه خفورییه وه خه ریکن و ژور ده ستره نگین له و پیشه یه دا، ئه و پیشه سازییه ی که بؤ سه رده می میسرییه کونه کان ده گه رپته وه. ئه وه بیننه بهرچاوی خوتان، مروّف و گوزه ی ئاوخواردنه وه له یه ک ماده دروست کراون ئه ویش: قوری وشکراو و خوله!

خالی جیاوازیان ته نیا پوچ نییه که له مروّفدا هه یه، به لکوو ئه و ئیراده یه که ده بیته ئازادی له هه لېژاردندا، ئیمه له کاره کانماندا ریگا پیدراوین، به لام گوزه ی ئاوه که ریگا پیدراو نییه، ئه و بریار له شیوه ی کوّتایی دراوه به بی ئه وه ی ئیراده ی خو ی تیدابیت، ئیمه له جوولهداین و ئه وان له متبووندان، به لام کاتیک ده مرین وه ک یه کمان لی دیت و ههردوو کمان مت ده بین».

خوښم ئه وین: مالیک

تشرینی یەكەمی ١٩٨٨

«هەردوو خۆشه‌ویسته‌كه‌م لوسی و له‌یلا»

دووباره جاریکی تر خۆم ده‌بینمه‌وه سه‌ردانی ئەو شوێنه ده‌كه‌م: گومه‌زی «ئەبو ئەله‌ه‌وا». له‌ پێی به‌له‌مێكه‌وه‌ پ‌ووباری نیل له‌ ئەسوان په‌ریمه‌وه‌، له‌ پ‌یگای ئەو پ‌لیکانه‌ی ده‌چیته‌ سه‌ر گۆرستانی ئەرستۆکراته‌کان گه‌یشتمه‌ ئەوێ. له‌ جاری یه‌كه‌مدا نزیک ئەسوان وشت‌ریکم به‌ کرێ گرت، پ‌یگاکانی بیابانه‌که‌ی ب‌ری تا گه‌یشته‌ گومه‌زه‌که‌.

ئێستا له‌ به‌رزایی ١٣٠ مه‌تر له‌ خه‌ره‌ندی ته‌پۆلکه‌ی به‌ری پ‌وژئاوای نیل راوه‌ستام، که‌ ده‌که‌ویت‌ه‌ به‌رانبه‌ر به‌ری چه‌پی پ‌وژئاوای دوورگه‌ی فیه‌. ئەوه‌ی له‌و شوێنه‌دا رابوه‌ستیت پ‌انۆرامایه‌کی ئەفسوناوی نیل و شاری ئەسوان ده‌بینیت. من ئێستا لای گۆرستانی به‌رپ‌ز ئەبوا ئەله‌ه‌وام، که‌ یه‌کیک بوو له‌ پ‌یاوچاکانی ده‌وله‌تی فاتمی.

وای ده‌بینم ئەم شوێنه‌ زۆر خۆجێیه‌، چونکه‌ چه‌ند گه‌شتیارێکی که‌ممه‌ به‌دی کرد بۆ گومه‌زه‌که‌ سه‌ر ده‌که‌وتن، که‌ له‌ گۆرستانی ئەرستۆکراته‌کان به‌رزتره‌، هه‌روه‌ها ده‌لێن وه‌لییش به‌ته‌نیشتییه‌وه‌ نێژراوه‌، ته‌نیا خه‌لکیکی زۆری دانیش‌توانی ئەو شوێنه‌ که‌ به‌ پ‌یروزی داده‌نێن ها‌تبوون ئەو دیمه‌نی پ‌انۆراماییه‌ ببینن و وێنه‌ی فۆتۆگرافی لێ ب‌گرن».

خۆشم ئەوین

مالیک

تێبینی: خاوه‌نی گۆرستانه‌که‌ که‌راماتی هه‌یه‌ له‌ به‌شودانی قه‌یره‌ کچاندا، ئامۆژگاریتان ده‌که‌م سه‌ردانی ب‌که‌ن.

کانوونی یه که می ۱۹۸۸

ههردووو خوښه ویسته کهم له یلا و لوسی

له چه ند پوژنی رابردوودا چووم بو بیابانی پوژنوا، به ئاراسته ی پوژنواوی ئه سیوت نزیکه ی ۱۶۰ کیلومه تر له میڙگی فه رافره وه دوور بووم، له ئه شکه وتیک که پیی ده لێن «ئه لجاره»، مه نزلگه ی میسرییه کو نه کان بوو له هه شت هه زار و شه ش سه د سال پیش زاین، که ناوچه یه کی دهوله مه ند بوو به ئاو.

ماوه ی ده یان سه ده ئه و ئه شکه وته له ژیر زه ویدا بز بووبوو، تا ئه و کاتانه ی به ریککه وت گه پیده گیرهارد پوڤلز سالی ۱۸۷۳ که بو جیگایه ک ده گه را له گه رده لولل خو یی بپاریزیت ئه و ئه شکه وته ی دوزیییه وه. له ریگای کلارپوژنه یه کی بچووک و بو ماوه یه کی کورت چووه ژووره وو، له ریگای تونیلیکی ته نگه به ره وه که خو م چه ماندبوویه وه و ته نیا له سه ر قاچ و ده ستم ریم ده کرد گه یشتمه گو ره پانی ئه شکه وته که، له دیواری لای چه پی ئه شکه وته که هه لکولینیکم بینی وینای مرو ف و ئاژهل و راووشکارم تیدا به دی ده کرد.

ره نگه به نرخترین و جوانترین شتیک ئه وه بیت له ریگای ریککه وته دی، ئه وه گو رستانی تووت عنخ ئامون، به ریککه وت له لایه ن هوارد کارته ر دوزرایه وه، کاتیک ئه و تونیله ی هه لده کو لی که ده گه یشته سه ر گو رستانی رمسیسی شه شه م.

به لام ریککه وت وشه یه کی گونجاو نییه، به لکو وای ده بینم وشه یه کی چه واشه کارانه یه، کاتیک بیر له زوریک شت ده که مه وه که به سه ر خو م و چوارده وره که مدا هاتوو، ئیتر وای نابینم

شوینیک بو رېکهوت بوونی هه بیټ، هه موو شتیک بو مه به ستيک
روو ده دات، که به جوړیک له جوړه کان پادداشتکردنه ياخود
ئېلها مېږبه خشينه، ياخود روځبه خشینکی خوداييه، هه روه ها
گه شه پیدان و کاملبوونی که سایه تی خوده به مه به ستي گه یشتن به
پله یه کی بالآتر، رهنکه له و کاته دا هه ست به وه نه که یت، به لام دواتر
هه ستي پی ده که ین، ئیتر ده گه ینه ئه و نه ینیه ی که شارراو هیه
کاتیک په چه کان لا ده دریت و کو ده کان شی ده کریته وه.

تاکه خالی جیاواز له وه دایه ئه وه یه، ئه وه ی پېشتر خو ی بو
وه لامه کانی داهاتوو ئاماده کردووه، پله دوا ی پله به رزتر ده بیته وه.
رېکهوت وهک ئاماژه ییه کی خوداييه، پیویستی به دلّیک هه یه
پیش ئه قلّ لی تیښگات، چونکه لیړه دا دلّ تاکه ئاینده یه.

دلی ته ندروست، که تووشی هیچ تیڅوونیک نه بووه، بریتییه
له قیبله نما و ئاماژه و بهرچا وروونی، گه یه نهر و وه رگره، عاشق
و مه عشو وقه، ئه و هه سته یه که هه له ناکات و ئه و چاوه یه هینده
تیژه چه ند تاریکیش بیت توندی دیواره کان ده بینیت، هه ر ته نیا
ئه و به سه ر هه موو هیماکانی تر دا کراوه ته وه، که ئیمه نایانینین،
و ده مانگه یه نیته به له دوور دوور تریش»

خو شم ئه وین

مالیک

تیبینی: به دیار یکراوی نازانم رووگه ی داهاتووم کو ی ده بیت،
رهنگه نامه ی داهاتووم درهنگ بکه ویت، به لام نیگه ران مه بن.

لوسی

کانوونی دووهمی ۱۹۸۹

پوڙ له دواي پوڙ ميرا کيشی داده به زیت، دموچاوی ده گوریت و داده که ویت و چرچ و لوچ ده بیت. هیچ کاتیک به م شپوهیه نه مبینوه، ته نانه ت له گهرمه ی ئیش و نازاره کانیدا له گهل باو کمد. پیش مانگیک پیکه وه له گهل ميرا سهیری ته له فزیونمان ده کرد، به لام له ناکاو به هه ردوو دهستی دهیکشیا به سهر دلیدا، پاشان بووراییه وه و له هوش خوی چوو، نهو فرمیسک به چاوه کانیدا ده هاته خواره وه و ناگای له دهو روبه ری خوی نه بوو چی ده گوزهریت، نه مه یه که مین جاریکه نه م حاله ته ی به سهر دا بیت. ئیتر ته له فونم بو ته لعت پاشا کرد، باش ده مزانی چی ده که م، ئیتر نه ویش له چهند خوله کیکدا خوی و ئوتومبیله که ی ناماده بوون، هه ردوو کمان هه لمانگرت بو ناو ئوتومبیله که، به ره وه نهو نه خوشخانه یه چووین، که تاییه تمه نده به کاره که ی.

له نه خوشخانه بومان دهر که وت به هو ی شه کره وه بیهوش بووه، پزیشکه که وتی نه گهر پارچه یه ک له و شیرینییه ی بخوار داییه، نه وای بیهوش نه ده بوو. ئیتر نهو پوڙه بومان روون بوویه وه تووشی نه خوشی شه کره بووه، هه ر نهو پوڙه ش پیی را که یاندم، که برا که م کوژراوه، بویه دیمه نی فلیمه که له بهرچاوی گوږا بوو بو دیمه نی کوشتنی برا که م.

به بر وابه خو بوون و دلته نگیه کی زوره وه وتی جوړج مرد، وتی بینومه که کی کوشتوویه تی، نهو که سیکی به کریگیراوی شار هزا بووه، به ده مانچه یه کی بیده نگ فیشه کیکی به نیوچه وانیه وه

نا، ئێتر به خێرای هه لهات بۆ ئه و جیگه یه یی که لێیه وه هاتوه. به بزهیه که به لام له ناخدا هاوارکردنم قه تیس کردبوو پیم وت: ئه مه فلیمیکی پله نایابی هۆلیووده. له وه لامدا وتی فلیمه کان چهند هه ولێکی ناکامن له وه سفکردنی راستیه کانی ژياندا.

کاتی که شه و داها ت چوومه ناوچه یه کی چۆله وانی، بۆ ئه وه ی ئه وه ی ئه و هاواری له نیوه پرۆوه له ناخدا قه تیس بووه ده ری په پینم.

دوای چهند پۆژیک هه والی مردنی هات، به و شیوازه ش کوژرابوو، که دایکم دیمه نه که ی له خه ویدا بینوو!

نیسانی ۱۹۸۹

ههردوو خوشه ویستم له یلا و لوسی

له ئەمریکای باشوور هه ئەم نامە یە تان بۆ دەنووسم، بە تاییبە تیش لای پووباری ئەمازۆن، وا دیارە ماو هیهکی زۆر لێره دەمیتمه وه لای هۆزه دابراوه کانی سهردهمی سهرهتایی ژیان، و پرای ئەوهی گهشتم بۆ چه ند شوینیک کردوه، به لام نازانم بۆچی دهگه پیمه وه بۆ هه مان شوین! په نگه وه لامه کهیم له گه ل ئیوه دا به ده ست بکه ویت. ئیستا له گه ل هۆزی زوبیدا ده ژیم، ئیستا له گه ل هۆزی (زوبی) که بچووک و گه وره ژن و مندالیان پرووتن ژیان به سه ر ده به م. ئەوان بیجگه له (ئه لقه یه کی چووکپاریز) و ئەلقه گریکش به چه ناگه ی ژن و پیاویانه وه هیچی دیکه یان له به ردا نییه؛ به سرووشت ئەو ئەلقه گریی چه ناگه یه هینده به هیزه لیوی خواره وهی ئەو که سانه ی به کاری ده هیئن راده کیشتیه خواره وه. ئینجا ئەو پرۆسه پر له سه ختی و نارپه حه تییه، که وه کوو مۆر و نیشانه ی هۆزه که وایه، پووبه رووی هه ر ئەندامیکیان که قوئاغی مندالیی تیپه راندیبت ده بیته وه.

له من مه ترسن تا ئیستا جله کانم له به ردا یه، ته نیا بۆ مه له کردن خۆم پرووت ده که مه وه.

له سه ره تادا به جوړیک له ترسه وه مامه له یان له گه ل ده کردم، به لام ئیستا بوومه ته یه کی که له وان. کاتژمیڤه رۆلیکسه که ی دهستی خۆم به دیاری به خشییه سه رۆکه هۆزه که یان و پینی سه رسام بوو، بۆیه له به رانه ردا پینشیاری کرد یه کی که له کچه کانی هۆزه که م بۆ ده ستنیشان بکات، چونکه ئەمه دابونه ریتی خۆیان بوو، نه یده توانی له ده ره وهی ئەو دابونه ریته هه ل سوکه وت بکات، بۆیه دیاری له

به رانېر دياريدايه. هه روه ها بنه ماكانى ميواندارى لاي پياويى
 ئه سكيمو ئه وهى ژنه كهى به ميوانه كه ده به خشيت بو ئه وهى
 له گه ليدا بخه ويټ. به هه مان شيوه سهيريان ده كردم.. به لايانه وه
 سهير بوو كه جلوه رگم پوشيوه، وهك چوڼ به لاي منيشه وه
 رووتبوونه وهيان جيگاي سه رساميم بوو! ئه وان سه رسام
 بوون به وه به خشينهى من وهك چوڼ منيش سه رسام بووم به
 پيشنياره كه يان.

خوشم ئه وين مالېك

تيبيني: له گه ل كچه كه دا نه خه وتم، به لام ناچار بووم له گه ليدا
 دابنېشم بو ئه وهى كه سيكي سيېهر قورس نه بم، خانه خوييه كه
 تووړه ده بيت به وهى دياريه كه يم رته كر دووه ته وه.
 تيبينييه كى تر: ده زانم ئه م نامه يه توژيك دوا كه وتووه، به لام
 چى بكه م ئيره دابراوه له هه موو شتيك، ناتوانم نامه كان بنيرم تا
 ئه و كاتهى ده چمه وه ناو شار.

له یلا

دواى سالیك به سهر سه فهره كهی مالیکدا، له ناکاو دایکی په یوه نندییه کی ته له فونی پیوه کردم، به هوۍ ئوهی دهنگی گوررابوو ئه و دهنگه نه بوو که پیشتر به باوه رپوونیکى ته و او به خوۍ قسهۍ ده کرد، سهره تا نه مناسییه وه تا ئه و ساته وه ختهۍ خوۍ ناساند.

ئایا باوه رپم پی دهکیت که بیرت دهکهم؟ ههر له دهستیپکی یه که م قسه کردنماندا بیر له گفتوگو یه چرپه رپه کانمان دهکه مه وه، له ئه قلی ژیر و هاوسه نگ دهکه مه وه، ئه و ساتانهۍ هیشتا ههرزه کاریکی بچووک بویت. ده مه ویت بتبینم.

شوقه یه کی بچووکى جوان له گوره پانی دووقی، چووم سهر دانم کرد.

مالیک پی و تم توۍ خوۍ ده ویت، توش ئه و خوۍ ده ویت، ههر وه ها لووسییش خوۍ ده ویت!

کچه که م په یوه نندییه که تان تا دواسنور چووه به یه کدا. به لام ژیان فیړی ئوهی کردم هه موو شتیکی سهیر و نامو رپو دعات، هیچ شتیک به دوور ناگرم، چونکه له بنه رتدا له سهر هه مه چه شنبوون جوولهۍ به رده وام وه ستاوه، به لام بیرکردنه وه له وه مایهۍ ئازار چه شتنه بو خاوه نه کهۍ، ئه مه ش وای کرد پشت به شتیکی ئاسایی ببه ستین، که ئارامی به دهر وونمان ببه خشیت، ئه وه م به خه یالدا نه هاتووه ئه م فورمه قیزه وه نه باوه رهنکه له گهل ههنديک له سروشتی مروقه کاندایه کانگیر بییت.

زور ئاره زووی ئه وه م ده کرد کچیکم هه بییت، به لام مندا لدانی من یه که م جار و دوا جار ته نیا مالیکى هه لگرتبوو، ئه م جوړه له

دووگیانبوون پێی دهوتریت دووگیانبوونیکی ئازیز.

تو و لووسی ههر له یه‌که‌م ساته‌وه‌خته‌وه، که له‌گه‌ڵ مالیک هاتن بۆ ئه‌وه‌ی یه‌کتری بناسین، چوونه‌ نیو دلمه‌وه، ئه‌وه‌ی جینگای سه‌رنج بوو ههر وه‌ک مالیک ئه‌قلتان پێش ته‌مه‌نتان که‌وتبوو. ئایا ده‌زانی منیش له‌ منداڵیدا وه‌ک ئیوه‌ بووم؟ په‌یوه‌ندیم ته‌نیا له‌گه‌ڵ ئه‌وانه‌دا هه‌بوو که له‌ خۆم گه‌وره‌تر بوون و لێیان تیده‌گه‌یشتم، له‌ هاوته‌مه‌نه‌کانی خۆم تێ نه‌ده‌گه‌یشتم!

کاتی‌ک له‌گه‌ڵ هاوته‌مه‌نه‌کانی خۆم داده‌نیستم خه‌ریک بوو پوچه‌رای و نه‌زانی ده‌یکوشتم، بۆیه‌ دوور ده‌که‌وته‌وه و خۆم به‌ کتیییک سه‌رقال ده‌کرد، یاخود له‌گه‌ڵ که‌سیکی به‌ته‌مه‌ن گه‌وره‌تر داده‌نیستم. پێیان ده‌وتم که‌سیکی له‌خۆباییت، به‌لام ئه‌وه‌یان نه‌ده‌زانی شاره‌زایی ئه‌قله‌کان وه‌ک ئالتوون ده‌بریسکینیته‌وه، دانییش ته‌نیا به‌سه‌ر که‌میک که‌س داده‌باریت و خێر و ئارامیان پێ ده‌به‌خشیت. شاره‌زایی و دانایی گه‌وره‌کان سه‌رسامیان ده‌کردم، به‌لام ئیوه‌م بینی هه‌رسیکتان له‌ دانییدا نالیم هاوتا بوون به‌لکوو له‌ یه‌ک نزیک بوون. په‌نگه‌ ئه‌م به‌خشینه‌ وای کردبیت له‌ یه‌ک نزیک بن و یه‌کتان خۆش بویت. به‌لام ئایا ده‌زانیت وێرایی ئه‌و گونجاندنه‌، په‌نگه‌ له‌ یه‌ک نزیک نه‌بوونایه ئه‌گه‌ر دانیشتووای هه‌مان بیناش بوونایه! ئه‌مه‌ ریککه‌وته‌کانی قه‌ده‌ره‌ به‌ده‌ر له‌ رازیبوون به‌ توانا و دانییه‌کانی هه‌چی ترمان له‌ده‌ست نایه‌ت.

نازانم چیرۆکی ئیوه‌ چی لێ دیت و هه‌ولیش ناده‌م بیری لێ بکه‌مه‌وه، وا فێر بووم بیر له‌ سبه‌ی نه‌که‌مه‌وه، ته‌نیا ئه‌و پۆژه‌ی خۆم بژیم وه‌ک چۆن مرو‌وف ده‌بیت ژیا‌نی خۆش بویت، به‌ ناخۆشی

و خوښییه کانییه وه، خوښی دوور بگریټ له هه موو ئاسته نگییه کان،
 ئه وه بیروباوهری منه که له پیناویدا ژیاوم، که توانستی ئه وه ی
 پی به خشیم ژیانیک ته واو بکه م، که ئاره زووم پی نه کردو وه، به لام
 سوپاس بو خودا سهرکه وتوو بووم له پهره رده کردنی مالیک دا،
 ئه گهرچی هوکاریک هه بوو که پاشگه زببیته وه، من دهرانم پوژیک
 دادیت لیږه نیشته جی ده بیت، ئه م ماوه یه ش هه رچونیک بیت
 تیده په ریت و ده گهریته وه سهر خودی خوپی پیش ئه وه ی بو
 ئیمه بگهریته وه. من نزیکم په یوه ندیی له گهل من نه بریوه و له
 دووریشه وه باسی ئیوهم بو ده کات. مالیک پرسیی ئاواته خوازی
 کی ببیته هاوسه رم؟ ئایا ده زانیت وه لامه که م چی بوو؟ پیم وت:
 له یلا.. ئیستاش ئاواته خوازم تو ببیته هاوسه ری ئه و.

تشرینی په کاله می ۱۹۸۹ هه ردوو خوښه ویستم لوسی و له یلا

من ئیستا له ناو دلی به پازیلدام، له نیو دارستانه باراناوییه کاندام، له نیو هوژیکی سهره تاییدام که ژنان و پیاوان - یان نه ندایم زاوژیان به پارچه په پوښیه که داپوشراره، ژنه کانیان به زنجیریک مورووی په څنگاوپه څنگ له سینګ و سهرسهریان خوځان پازاندووه ته وه، وپړای نه وهی به شیوه یه کی سهره تایي ده ژین به لام مروځدوستن، له نیو ناژه له کاند ژیان به سهر دبه ن و به دهستی خوځان خواردنیان دده نی، له کاتی خه وتنیشدا له باوهشیان ده گرن وهک نه وهی مندالی خوځان بیت.. وهک نه وهی ده لین هر سروشتی خوځان به و شیوه یه یه.

له گهل پیاوانی ئاینیدا ناکوک بووم، که شه و پوژ جه ختیان له وه ده کرده وه، که سروشتی مروځ بیتاوانه و پاکژ و زور پروونه، چونکه من وام ده بینی ئادم به سروشتی خوځی سهرپیچی فرمانی خدای کردووه، کاتیک چوو له داریسپوه یاساگراره که ی خوار، قابیل - یش هابیلی تاکه براکه ی خوځی کوشت. بویه سروشتی مروځه کان هه میسه راستگو نین، قبیله نمایه کی ته ندروست نییه، هه ندیک جار په کی ده که ویټ، هه ندیک جاری تریش به په ککه وتوی له دایک ده بیت. باوه رم به وه هه یه که سروشتی مروځ دیوی راسته قینه ی بیسه روبه رییه، چونکه سروشتی مروځ که له دایک ده بیت یاخییه له ده سه لات و سیستم، به لام دواتر هه ندیکیان یاخود هه موویان، له به رانه ر دامه زراوه ی په وشت و ئاین و نه ریت و یاسادا شکست ده یتن، ملکه چی ده سه لات ده بن. هر به و بونه یه وه، هه ندیک که سی ده وله مهند و ناوداری بیانی هه یه

خویان به سروشتگه رایى دهناسینن، خویان دهگه پښنه وه بو
 ټه سروشته ی لښی دروست بوون، له سهر بهرگی گوڅاره کان
 خویان به پرووتی نمایش دهکن، ټه مهش وهک شانازیکردنیک به
 سروشته وه!

ټایا تاکه خالی جیاواز که له نیوان ټه و خه لکانه له گهل ټه و
 هوژه سهره تاییا نه دا هیه ټه وهیه: ټه و هوژه سهره تاییا نه په سهن
 به وهی نهک ته نیا پرووتبوونه و دیان له سروشته وه وهر گرتووه،
 به لکوو به شیکی دانه براون له و سروشته، په نگدانه وهی خودی ټه و
 سروشته نه که له ناخیاندایه و تیایدا دهژین؟

کاتیک بیر له ټالوشبوون دهکه مه وه، که چوون له و شوینه داوا
 دهکات و خاموش ده بیته وه، کاتیک ټه و وشهیه ده بینم هر که
 باسمان کرد گر ده گریټ و پیته کانی له ټه قل و دهمماندا ده ته قیته وه،
 چوون له به رانه ردا ده بیته خو له میس و به بادا بلاو ده بیته وه،
 ټه و ساتانه دلنایم که له ټه قلی مروځدایه نهک له دامینیدا بیت،
 ټه مهش جهخت له وه دهکاته وه، که مروځ ټه گهر نه خوینده واریش
 بیت ده توانیت مروځ بیت، زانای مافی به رانه ر و سنووره کانی
 جهسته ی خوی بیت.

هه موو ټه و بیروکانه کاتیک به می شکمدا هات، که بینم پیاو
 سهیری دامینی ټافره تان ناکه ن، هه روه ها به پیچه وانه شه وه.
 وه لاهه کهش لای من ټه وه بوو: ټه وان خویان داپوشیوه ویرای
 ټه وهی که پرووتیشن. ټایا کاتیک جلوه به رگمان دروست کرد به
 مه به سستی خوداپوشین بوو یا خود پرووتبوونه وه بوو؟!»

خوشم ټه وین
مالیک

لوسی

دوو سال به سهر سه فه ره كه ی مالیکدا تیده په ریت، به لام چه ند مانگیکی دوو رو درێژ ده بیت هیچ نامه یه کی بو نه نار دووین، هاوړی له گه له یلادا چووین بو لای دایکی مالیک، وهک هه موو جاریکیش به گهرمی به خیره اتنی کردین و نموونه ی ئافره تیکی نه رمونیان و میواندوست بوو.

ئو پپی وتین: مالیک ئیستا به گه شتیک له ئه و په ری پوژه لاته، کاتیک پرسپاری ئه وه مان لی کرد خه رجیه کانی چون پهیدا دهکات، به هیمنی و باوه پیکی ته واوه وه وتی: پیش سه فه ره كه ی بره پاره ییه کی به قهرز پی به خشیوو، ئه مه وپرای بره پاره ییه که پاشه که وتی کردبوو، کاتیکیش ویستم پاره ی بو بنیرم، وتی پیویست ناکات، دواتر وتی له به رانبه ر کرییه کی که مدا کار دهکات، ئه وهش به سه بو ئه وه ی پیداویستییه کانی دابین بکات، وتیشی سه رچاوه ی داها ته که شی به ره می ئه و کارکردنه ده بیت، که دهیزانیت و بو هه رجیگایه ک بروات ئه و کاره دهکات.

پرسپاری سروشتی کاره کانم لینی ده کرد! هه ستم به وه کرد ئه و ئیشه له ئاستی ئه ودا نییه و کریکه ی که مه. هه ر که بیرم له وه کرده وه برپاری دا سه فه ر بکات له جیگایه ک بو جیگایه کی تر، و برپاری دا نه بیته بارگرانی به سهر هیچ که سیکه وه، بگاته هه رجیگایه ک کار دهکات، ئیتر جه ستم هه لده چوو. ئیتر ئه وه هاته پیش چاوم، که به شیوه یه کی ناریک دهر ده که ویت، له کاتیکدا ئه و کوپیکی ده وه له مه ند و ئه رستو کراته و له بنه ماله یه کی دیرین و په سه نه!

نیسانی ۱۹۹۰

ههردووو خوشهویستم له یلا و نوسی؛

دایکم پښی وتم به لاتانه وه سهیر بووه سهفه رم کردووه بۆ
ئهوپه پری پوژه لات، ئایا دهزانن که بریارمدا سهفه ر بکه م یه که م
جیگایه ک نه خشه م بۆ کیشابوو ئه م جیگایه بوو، که پره له جوړه ها
کاری جادوویی و نهینی و جوانی و دانایی؟

به لاتانه وه سهیر نه بیټ، ساته وه ختی سهفه رکردنم، پرسیاریک
له خه یالما دروست بوو؛ بۆچی سهفه ر ده که م؟ له ناکاو دهنگیک
توند و زل که دهنگدانه وه ی به دوا ی خویدا هینا رایچه کاندنم،
دهنگدانه وه که له دهنکه که به هیتر بوو، چهند جاریک ئه و
رسته یه ی به بهرگویمدا دووباره کرده وه، نازانم له کوپوه ده هات،
ئایا له ناخی خومه وه ده هات، یاخود له دهره وه، یاخود خه وی
تیکه لوپیکه ل بوو؟ به ته واوه تی نازانم چی بوو. به لام ئه وه ی گرنگ
بوو که من زور به پروونی گوپیستی بووم و هه له م له بیستنیدا
نه کردووه. دهنکه که کاتیک وه لامی پرسیاره که ی دهمامه وه تکی
لی ده کردم ده یوت: خودی خوت بدوزه ره وه.

هاورپییه کم هه بوو سهردانی چین - ی کردبوو، باسی سهیده هارتا
گوتامای بۆ ده کردم، که به بووزا ناسراوه، و چو ن له کو تایی
بیسته کانی ته مه نیدا - سهر به تو یژیکی ده وله مه ندی فه رمان په وا
بووه - بۆی پروون بوویه وه، که ژیان ی به تال و بینا ورپوکه،
ئه مه ش دوا ی ئه وه ی له ریگای خوی چاوی به چهند نه خو شیک و
جهسته یه کی مردوو که وت، که شی بوو بوویه وه، ئیتر بریاری دا
له ریگای به ئاگابونه وه به دوا ی ئارامی ناخی خویدا بگه ریټ، بۆ
ئه مه ش که رهسته کانی بریتی بوون له ئه ندیشه و بیرکردنه وه و
چوونه خه لوه ته وه، هاورپییه که م زور باسی بووزیه تی بۆ ده کردم،

هێنده به ئالۆزی باسی لێوه دهکرد، تا گهيشته دواخالی نێو ناخ و دهروونم و بهردهوام دووباره ی دهکردهوه.

ژیان گه ورهترین دزه. تايبهتمهنده بهوهی ناگۆرپریت و دووباره نابیتتهوه، بوون و شوناس و پۆح -مان ده دزیت، ده مانسپریتتهوه و دامانده بریت، ئیتر ناگه پڕینهوه سه ره ئه وهی که چۆن بووین. په رته وازه بوون له پۆح و چاره نووسی مردنه، ئه گه رچی هیواشیش بیت. که میك-ن ئه وانه ی له وه تیده گهن، ناوازه ن ئه وانه ی بریاریش ده دن بگه پڕینه وه بۆ ژیا نی خویان، ئه وهش به گه رانده وه ی رۆحی خویان.

بۆیه مكوپ بووم له سه ره ئه وهی دووباره رۆحی خۆم بگێرمه وه، ئه و رۆحه ی که له ساته وهختی هه لمالینی زۆریک په نهانیدا داگیر کرابوو، بۆیه گه شته که م بۆ ئه و په ری رۆژهه لات بۆ هیند ده ست پێ کرد؛ لێره وه له نزیکه وه به بووزیه ت ئاشنا بووم، یه که م شتی ک بۆم پوون بوویه وه مانای بووزا بوو، که به مانای به ئاگا و به هۆش دیت، ئاگابوون له خود یه که مین قوناغی به ئاگابوونه له گه ردوون، هه روه ها به هیندۆسیه ت ئاشنا بووم، وا دیاره به دووم ده ست پێده که م».

خۆشم دهوین

مالیک

ئهو رۆژه ئه و هم هاته وه یاد که مالیک باسی له به ئاگابوون کرد له زیهنیه تی له یلادا، که تیایدا جه لاله دینی رۆمی وه سفی ئه و گۆرپانکارییه ی کردووه، که به سه ریدا هاتووه دوا ی چاوپیکه و تنه که ی له گه ل شه مسی ته بریزیدا و ده لیت:

دوینی ئیواره مردبووم، به زیندوویی وه خه به ر هاتم.

له یلا

کاتیک من و لوسی دینه سهر باسی چیروکی مالیک و دایکی،
هیچ کام له نیمه فرمیسی خومان بو راناگیریت و هه رگیز ناتوانین
خومان وهکوو کچیکې به هیژ و بیههست دهر بخهین.

فرمیسیک له ناخ و دلدا له نگر ده گریټ، ئه و فرمیسیکانه شم
ته نیا به وانه ده بینرین، که ده توان ناخ و دل م ببین و بخویننه وه،
له و کاته دا له پر دیره شیعره کانی (سمنون المحب) دینه خه یالم
و زور جوان وه سفی ئه و دوخه ده کهن؛ به جوړیک که واه هیچ
جیاوازییه که له نیوان خوشویستنی خودا و بهنده کانیدا نامینیت،
چونکه هه رده م بو من ریگه ی خوشویستنی مالیک ریگه م بووه بو
گه شتن به ئه وینی خودایی.

ترکت الفواد علیلا یعاد و شردت نومی فما لی رقاد
ولاخیرفی شکوی الی غیر مشتکی ولابد من سلوی ازا
لم یکن صبر

دهربړینی هه سته کان جوړیک له سوکنا بیان تیدایه، که هه میشه
ویستوومه په یی پی ببه م. خوژگه منیش دهمتوانی بگرم یان
ته نانه ت به چهند وشه یه که ئه و هه ستانه م دهر بېریایه.

من هونه ری دربړینی هه سته کان فیر نه بووم. هه ندیک پټیان
وايه که واه من له و هونه ره بیبه ش کراوم؛ ئاخر ئه وانه نازان که
من بو خوم گلله یه کی داگیرساوم له هه ست و سوژ و به سهر
زه ویدا دیم و دهچم، به لام ئیدی سروشتی که سایه تیم ئاوايه.

وا دیاره جوریک له سروشتی پیاوانه له مندا ههیه.
 به دهست بیدهنگی و خوڤواردنه وهوه و داخستنی دههگهی
 دل له پیش شه پوله ههژینه رهکانی ههست و سۆزدا گیرۆده بووم.
 فیری زمانگرتن بووم له کاتی کدا، که ههست و سۆزیک گه وه
 له پیش سنوورهکانیدا ئامادهی فرینه، یاخود کاتیک که ده ده لیک
 ئامادهیه کۆتوبه ندهکانی پیش خوی بشکینیت.

«خۆشم دهوینیت» زۆر ههز ده کهم که ئه مهی پی بلیم.
 بلیم که وا هه موو بوون تا رادهی سه رپژبوون پر ه له ئه و.
 به لام ئاخو هه رگیز رۆژیک بویری وتنی ئه وه ده کهم؟ ئاخه من
 ده زانم که وا گه ر له نیوان مردن و وتنی ئه وه دا سه رپشکم بکه ن
 ئه وا من مه رگ هه لده بژیرم.
 به لی.. هه تا ئه و رادهیه!

نهیلولی ۱۹۹۰

«ههردوو خوشه ویستم لوسی و لهیلا»

داوای لیبوردم ههیه به هوئی دووریم لیټان له م ماوهیهی
دواییدا.

من هیشتا له هیندستانم. پېشهکیهک ههیه که هیشتا بۆم باس
نه کردوون، پېشهکیهک که زانینی بۆ ئیوه زۆر گرنگه تاوهکوو
بزائن که مهبهستی پۆشتنی من بۆ ئه و بهشهی دنیا چیه.

له لهیلاوه ئاشنای بنه ماکانی سۆفیگه ری ئیسلامی بووم، هه ر
به پاستی ئه و بنه مایانه له ناخه وه به رم که وتن؛ جا نازانم هوئی
ئه وه ئه وهیه که ویزدان کاریگه ره به سه ر هزره وه یان ئه وهی
که سۆفیگه ری بۆ خوئی میتودیکی ژیان بیت یان دهشیت به و
هویه بیت، که ئه وه بالاترین پلهکانی مروقبوونه؟ هه رچۆنیک
بیت وا دیاره شتیکی گه وره له ناخی مندا هاوړا و هاوتای ئه و
بنه مایانهیه. له و چهند جارهی که به هاوړییه تی لهیلا و عه لی
خوالیخو شبوو چووم بۆ خزمه تی بندهکانی خدا و پارانه وه
له پهروه ری، له کاتی چه شتنی ههستی ئه و هه ژانه پۆحی و
لهشییهی، که له ئه لقهکانی یادکردنه ودا چه شتوومه، وا هه ست
دهکه م که شتیک له ناخی مندا راپه ریوه و به خه بهر هاتووه،
ئه گه رچی ئه و دیمه نانه ته نیا کۆمه لیک توژی رووکه شییه نه ش
بن؛ چونکه حه قیه ته سۆفیگه ری له ئه ندازه ی ئه و گۆرانه دایه،
که به سه ر پۆحدا دین، کاتیک که به رز و پاک ده بیته وه و چی دی
ئه وین ده کاته ناوونیشانی ره ها و تاکی خوئی، ئیدی له دوا ی ئه و
ناوونیشانه شه وه کۆمه لیک بنه مای وه کوو ئارامگرتن و دلنایی و

له خۆبوردەیی و خوداناسی، به دوای یه کدا دین.

من هەر ده‌بوو ده‌ست بکه‌م به لیکۆلینه‌وه ده‌باره‌ی سۆفیگه‌ری
له ئیسلامدا، بۆیه بپیارم دا پیشوه‌خت ڕوویه‌کی ئه‌و ڕه‌وته ببنم،
که بۆ من نوێ بوو؛ هەر بۆیه بۆ ئه‌و مه‌به‌سته‌ش بڕۆم و ڕوو
له ئه‌وپه‌ری ڕۆژه‌ه‌لات بکه‌م، له هیندستانی مه‌له‌ندی بووزیه‌ت
و هیندۆسه‌وه ده‌ست پێ بکه‌م، که تێیدا ئه‌وی دووهم دیرینترین
ئاینزای زیندوو، که له چوارچێوه‌یدا مڕۆف وه‌کوو خوداوه‌ند لێی
ده‌روانریت به‌و پێیه‌ی، که ئه‌و به‌نده به ئافرینه‌ری مه‌زنه‌وه.

بریارم دا که له هیچ شتی‌کدا قوول نه‌بمه‌وه چونکه قوول‌بوونه‌وه
به‌لای سه‌ره و مڕۆف بیئاگا ده‌کات، له چه‌ندین دیوی دیکه‌ی
راستییه‌که. ئاخ‌ر ئه‌گه‌ر ده‌فریکی لاکیشیه‌ی شه‌ش ڕووبه‌ر و
شه‌ش ڕوو هه‌بیت، ده‌بیت کام ڕووه‌یان ڕووی راستی بیت؟

هەر شه‌ش ڕووه‌که به جیاوازی قه‌باره و ئاراسته‌یانه‌وه سه‌دی
سه‌د راستن و یه‌کدیی ته‌واو ده‌که‌ن، چونکه هیچ ڕوویه‌کیان
بێ ئه‌وانی دیکه شیوه‌ی راسته‌قینه‌ی خۆیان وه‌ر ناگرن و به‌و
شیوه‌یه، ده‌فره‌که ناته‌واو و نا‌ڕیک ده‌ر ده‌چیت.. ئیدی حه‌قیقه‌تیش
به‌و جۆره‌یه.

وام به باش زانی که له گولای هه‌رگولیک، که له کاروانی
ژیاندا ده‌که‌وێته سه‌ر ڕیم بخۆمه‌وه، و بۆشم ده‌ر که‌وتوو که
وازه‌یتان له پرسیارکردن بۆ خۆی جۆریکه له جۆره‌کانی مردن.
ئانیشتاین وتووێه‌تی: «ئه‌وه‌ی گرنگه ئه‌وه‌یه که له پرسیارکردن
نه‌وه‌ستیت.»

به‌و ده‌رئه‌نجامه گه‌یشتم که هیندۆسیه‌ت ئامانجه ڕوحيیه‌که‌ی

بریتیه له یه کڅستنی پړوڅ و ئافرینه؛ له و خاله دا دیم، که ئه مه
 پرویه کی هاو به شیه تی له گهل سؤفیکه ری ئیسلامیدا، که ئه ویش
 باوهری به یه کگرتووی هه موو «بوون» هه یه و پی وایه، که
 خدا له نیو هه ریه کی که له ئیمه دا هه یه، وه لی ئه م دوو ری بازه
 دهر باره ی بیرو که ی «پزگار بوون» لیک جیاوازن؛ له هیندو سیه تدا
 پزگار بوون نییه، چونکه پړوڅ هه میسه ئارام و ساغله مه و
 هه موو ئه وه ی که مروف پیو یستیه تی بریتیه له تیگه یشتنی بو
 جیاوازیه کانی نیوان له ش و پړوڅ.

بوم دهر که وتوو که هیندو سیه ت هینده ی ئوقیانوسیک فراوانه،
 هیچ په یامبه ر و خداوه ندیکی دیاریکراوی نییه و باوهریشی
 به تیگه یشتنی کی فله سه فی دیاریکراو نییه، په پرده ی ری باز و
 شیوازیکی دیاریکراوی په رستنیش ناکات. ئه و به دیاریکراوی
 کومه لیک بنه مای فله سه فی و ئه خلاقیه. په پرده وکاری ئه و ئایینه ش
 ته نیا ئه و که سه یه که باوهری به فیدا هه یه. هه ر له بهر ئه وه شی که
 وه کوو ئایینه کانی تر پو خساری دیار و ناسراوی نییه من زیاتر
 وه کوو په وتیکی فله سه فی ده یینم وه که له ئاینیک.

خوشم دهوین

مالیک

نيسانی ۱۹۹۱

«ههردوو خوښه ويستم له يلا و نووسی»

تا ئیستاش هه ر له هیندستانم، ته نیا بۆ دوو رږوژ به جیم هیشت، له تبت سهردانی چیا ی کیلاشی پیروزم کرد، ئەو شوینه نزرگه ی رږوخی خودا شیقاییه، به مانای رږوکیشان دیت، یه کیکه له و سنی ناوه ی به براهما دهوتریت، دوو ناوه که ی تریش بریتین له دروستکه ر و پاریزگار. دواتر گه پامه وه بۆ هیندستان بۆ ئەوه ی به بوزیه ت ئاشنا بېم؛ له وه تیگه یستم وهک چۆن لاتینی ئەو زمانه بوو چه ندين زمانی وهک ئیتالی و ئیسپانی و رۆمانی و پورتوگالی لئ بوویه وه، به هه مان شیوه بووزیه ت سه رچاوه ی بنچینه یی هه موو فه لسه فه کانی ئەوپه ری رږوژهللات بوو، قسه که ی پیتشووم دووباره ئەکه مه وه ده لیم فه لسه فه کان نهک ئاینه کان، کاتیک له سنووری هیندستان ده چیته دهره وه بۆ ولاتیکی تر، فه ره نگ و نه ریت و تامی ولاته نوییه که وهر ده گریت، ده بیته شتیکی ده وله مه ندر، له چین پیی ده لین شائان، له ژاپون ده بیته ئەلزه ن، له فیتنامیش وتیان، له کوریاش سون. هه موو ئەمانه فه لسه فه گه لیکن له سه ر بنه مای ئەندیشه وه ستاون، که وزه کانی هزر و رږوچ و جهسته کو ده کاته وه، ده بیته مایه ی ئەوه ی مروّف به ئاگا بیت، به ئاگا بیت له ناخی خوی و له گهردوونیش که چی روو ده دات.

له ئەندیشه دا که به مه زنترین وهرزشی رږوخی داده نریت، دوا ی ئەوه ی مروّف ده گاته ئاستیک گوئیستی ناخی خوی

دهبیت، زیاتر گه شه دهکات تا ئاستی ئه وهی سه رکه وتوو
 دهبیت له بیستنی دهنګه کانی گهردوونه جیاوازه کان، که خوی
 له سروشتی زیندوو و بیده نگدا دهبینیته وه، ئیتر بوی پوون
 دهبیته وه، که ههردووکیان ناوخو و دهره وه، پړوچ و سروشت
 هه مان زمان قسه دهکن، له بهر ئه وهی گهردوون به هه موو
 هه مه چه شنی و جیاوازییه کانییه وه له ناخماندا نیشته جییه».

خوشم دهوین

مالیک

ته مووړی ۱۹۹۱

«هه ردوو خوښه ویستم له یلا ولوسی»

له ژاپون هه ئه م نامه یه تان بۆ دهنووسم.

به ناچارى ملكه چى داواكارى دايكم بووم به وهى بره پاره يه كم
بۆ بنيريت تا به رده وام بم له گه شته كه م، كه وا دهر ده كه ويت
زور به پيروشه وه بم بۆ گه يشتن به زانين و مه عريفه! هاتووم
بزائم نه لزهن واته بووزيه ت له ژاپون چييه و چونه، چونكه وا
دهر ده كه ويت بووزيه ت له ژاپون به به راورد به ولاتانى تر
زياتر روشتووه، له ژاپون باوهريان وايه پهنگه هه موو مروفتيك
بووزاييه كى چاوه پروانكراو بيت، بنه ماكانى چاكه خوازى ته نيا
له كتيبه پيروزه كاندا نيه، به لكوو ده كريت هه موو تاكيك له
روحي پرووناك و بيتاوانى خويدا هه ستي پى بكات، هه روه ها
بیرکردنه وهى نه قلانى و لوژيكى بنه ماي هه موو شتيك بيت، هه ر
بويه نه لزهن پشتى به وه به ست كه هيچ شتيك نيه له دهره وهى
هزردا بيت؛ چونكه هه سته وه ركه ان هيچ به ره م ناهين ته نيا وه م
نه بيت، نه وه ش لي رده ا پيچه وانه ي سوفیگه رييه به گشتى، كه پشت
به ويژدان و هه سته نادياره كان دهبه ستي.

له وانه كانى كوان ئاماده بووم، كه وهرز شيكى تايبه ته به نه قل
و ئامرازيكه بۆ نه نديشه، كاريگه رييه كى شوکھينه رى هه يه. چونكه
ده مانگه يه نيته نه وهى گومان له سهر هه موو نه و شتانه بكه ين كه
پي ئاشنا بووين، تا له كو تايدا به ره و راچه نينمان دهبات.

ماموستا كه ئينگليزي بوو، نه وانه شى وهك من بوون هه موو
په گه زنامه جياوازه كانى تيدا بوو، وهك من هاتبوون بۆ راهيتان

له سهر ئه و جوړه له بیرکړدنه وه، که به مه تهل یان پرسیاریکی شیتانه و نالوژیکی دهست پی دهکات، تا له کوتاییدا دهگینه بیرکړدنه وهی لوژیکی، ئه مهش دواى ئه وهی خهیا لمان راده چهنیت و وات لی دهکات، به شیوهیه کی جیاواز بیر بکه یته وه.

شیوازی ئه و پرسیارانه یی دهیخسته پروو بریتی بوو له: کچیک له سهر پرده که ده په پیتته وه، خوشکه گه وره که ی کتیه؟ هه موو شتیک له شتیکدا کورت ده کړیتته وه، ئه ی ئه م شته ی کوتایى له چیدا کورت ده که یتته وه؟

ئو دهنکه چیه که چه پله به دهستیک لی ده دات؟ پیش له دایکبوونی دایک و باوک ده موچاوت چوڼ بووه؟ هه موو ئه م پرسیارانه پیویستی به شروقه نییه؛ چونکه هیچ مانایه کی په نهان و نهیئی تیدا نییه تا پیویست به وه بکات وه لام بدریتته وه، زور به ساده یی ئه مه ده مانگه یه نیتته ئه وهی شروقه بکه یین و بیر له دیوی پشتته وهی ئه وانه بکه یینه وه، ئه وهی (بی ماناییه) ده بیتته هو ی ئه وهی پایه کانی بیرکړدنه وهی باو تووشی له رزین بیت.

وه لامدانه وهی فره په هه ند دیتته ئاراوه و ئاسوی بیسنووری ئه قل دهکاته وه، ئه مهش به (بیرکړدنه وه له دهره وهی سندوق) ناوزه ده کړیت.

خوشم دهوین

مالیک

ئەیلوولی ١٩٩١

«هەردوو خوشەویستم ئوسی و لەیلا»

ئەمە دوا نامە یە لە ژاپۆنەووە بۆتان دەنێرم، چونکە لەبەر خراپی باری داراییم بڕیارم داوە ئەو ولاتە جی دەهێلم، زۆر شەیدای ئەووە بووم گەشتیک بۆ چین بکەم، بەلام وا دیارە خودا ژاپۆنی کردە چارەنووسم، کە دوا قوناغی گەشتەکە ی من بیت لەم ناوچە دڵگیرەدا، ئەلەزەنیش ببیتە گەنگترین و گەورەترین فەلسەفە یە ک بیت لە شیوازی بیرکردنەووە ی ئەقلانیدا، کە دەبیتە مایە ی بەئاگابونی مروق.

بە کورتی ئەو ی پێی گەیشتم لە پێگای گەشتەکەم و خویندەووەم بۆ هیندۆسیەت و بووزیەت، ئەو ی لە ئەلەزن و ئەو فەلسەفە مروییانە ی تر، کە گەنگی بە ناوەرۆکی مروق دەدەن بەرھەم ھاتوووە ئەو یە؛ دەبیت بایەخ بەو ساتەوہختە ئانیانە بدریت و پشٹی پێ ببەستریت، نابیت بەدوای غەمەکانی دوینی بکەوین، بەترسیشەووە لە سبە ی نەروانین، چونکە ژیان ئەو ساتەوہختە یە کە تیایدا دەژین، وەک ھەقیقەتیکی راست بەرجەستە ی دەکەین، بەلام بیرکردنەووە لە دوینی بە ھەموو شتیکەووە کە گوزەری کردوووە، ھەروەھا ترس لە نادیارێک کە سبە ی دیت، ھەموو کاتبەفیرۆدانە، بەفیرۆدانی ساتەوہختی ھەقیقەتە کە دەکرا وەک خۆی گەنگی پێ بدریت.

تو ئەو منداڵی دوینی نیت، ئەو پیرەش نیت کە دەبیت. ئەم پستە یە مامۆستایەکی بووزی پێی وتم و جەختی لەو بیرۆکە یەش دەکردووە. ئە ی دوو شوخە کە نامە کەشم بە پەندیکی ژیرانە ی بووزا کوتایی پێ دەھینم کە دەلیت: بەووە رازی مەبە کە باسی کوتایی ژیان ت بۆ دەکەن، بە باو رازی مەبە، لە ھەلەنجانیشتا خیرا مەبە.

خۆشم دەوین

مالیک

له یلا

کانوونی دووهمی ۱۹۹۲

پروژه‌کان وه‌کوو با تیده‌په‌رن. ئه‌م‌پروم وه‌کوو په‌ره‌یه‌ک له‌و په‌رانه‌ ده‌ب‌رم، که به دیواری ژووره‌که‌مه‌وه هه‌لواسراون، له‌گه‌ل برینی ئه‌ویشدا پروژیک له‌ ته‌مه‌نی خوم‌ که‌م ده‌که‌مه‌وه؛ په‌ره‌که فری ده‌ده‌مه سه‌به‌ته‌ی خو‌ل و خاشاکه‌که‌وه و له‌و کاته‌دا بیر له‌وه ده‌که‌مه‌وه، که ئه‌گه‌ر بیت و بتوانین بیره‌وه‌ریمان له‌ پروژه ره‌ش و تاریکه‌کانی پاک بکه‌ینه‌وه، بیانخه‌ینه سه‌به‌ته‌ی خو‌له‌وه.

دوو سال به‌سه‌ر ده‌رچوونی من و لووسی له‌ زانکو تیده‌په‌ریت.. ئیستا من خه‌ریکی وانه‌وته‌وه‌م و لووسی-ش له‌ دایه‌نگه‌که‌ی دایکیدا ئیش ده‌کات. مالیکش وا هر له‌گه‌ل ئیمه‌یه، ئه‌و ته‌نیا به‌ جه‌سته جیی هیشتووین، جه‌سته‌ی فه‌نابووش له‌ به‌رانبه‌ر جاویدانیه‌تی پو‌حدا هیچ ئه‌رزشیکی نییه.

سی سال زیاتره ئیمه‌ بیر له‌ قسه‌کانی ده‌که‌ینه‌وه و ده‌یانپشکنین و به‌ چاوی سییه‌م ده‌خوینییه‌وه؛ ئیدی به‌و جو‌ره وا هه‌ست ده‌که‌ین، که خو‌ی له‌ به‌رانبه‌رماندایه.

ماوه‌یه‌که که ده‌روانه‌ لووسی خه‌ریکه نه‌ک ته‌نیا له‌ چاوه‌کانیدا به‌لکو له‌ کزی و بیده‌نگیه‌که‌شیدایه گه‌یشتنی ئارامی به‌ دواچوره‌کانی ده‌بینم. کاتیک په‌یوه‌ندی پتوه ده‌کردین، لووسی زیاد له‌ جاریک پی و ت که ئه‌گه‌ر نه‌گه‌ریته‌وه ئه‌وا له‌ هه‌رکوئ بووه ئه‌م ده‌چیته‌ لای؛ ئه‌ویش له‌ وه‌لامدا ده‌یگوت که قه‌ت ده‌ستی پی ناگات چونکه به‌ به‌رده‌وام شوینی مانه‌وه‌ی ده‌گو‌ریت. دوا‌ی ئه‌وه ئیدی نامه و په‌یوه‌ندیکردنه‌کانی که‌م ده‌بوونه‌وه ئیدی به‌و

جۆره لووسی-ناچار دەبوو له بێدەسەلاتیی خۆیدا مل بدات بۆ دۆخەکە.

کاتیکی دووبارە و دواى گوزەریک له خۆشاردنەوە دەر کەوتەو پێی گوتین: بپارم داو بەگەریمەو بەلام بێگومان دواى ئەوێ که سەردانیکی مەغریب دەکەم.

ئەوکات هاتەو بیرم، که جاریک لەو جارانهی که تێیدا باسی سۆفیگەریی ئیسلامیم بۆ کردووه، هەر ئەوکات باسی (ئێبن سەبعین و شەشتەری) خۆیندکاریشیم بۆ کردووه، که بە جۆریک له جۆرهکان چیرۆکەکیان له چیرۆکی رۆمی و شەمسى تەبریزی دەچیت.

ئەوکات بۆم باس کرد که ئێبن سەبعین ئەو بنەمایەى سۆفیگەری بەسەر شەشتەریدا جێبەجێ کردووه، که بە پێی ئەو دەبیت مۆرید نەفسى خۆی له هەموو جۆره لووتبەرزى و خۆبەگەورەزانیهک پاک بکاتەو. ئەو بنەمايش لای رېیوارانى ئەو رېگە و رېبازە بە بنەمای (شکاندنێ گرژیی و توندیی نەفس) ناسراوه. جا ئەو کات شەشتەری سەرەپای ئەوێ، که وهزیر و زانایەکی ناسراویش بووه، وهلى ملی داوه بۆ داواکەى ئێبن سەبعین و عەبايهکی کۆنى داوه بەسەر شانیدا و بە ئالایەکەو، بەناو بازار و رېگەوباندا پۆشتوو و هاواری کردووه: (من دەستم کردووه بە یادکردنەوێ ئازیزی خۆم)، نەک هەر ئەمە بەلکوو بە جۆریک ئەوینی ئێبن سەبعین چوو ته دلیهوه کهوا ناوی «بەندەى ئێبن سەبعین» ی لهخۆی ناوه.

پۆژێکیان بە یهکیک له نامەکانیدا دیار بوو وهک بلیی ئیدی و ئۆقرەى لهبەر هەلگیراوه، چونکه نووسیویوی: «نیگەرانی مەبن، من وا خەریکه باش دەبمەو و بەم نزییکانهش دەگەریمەو.»
خۆشم دەوین.

ئازاری ۱۹۹۲

« هەردوو خوڤه‌ویستم من، ئەیلا و لوسی »

لێره خەڵک بە ولاتی مەغریب دەلێن، ولاتی هەزار گەلکۆ. منیش بۆ خۆم سەرم لە زۆریکیان داوه. بۆ نموونه چوومه‌ته سەردانی گەلکۆی هەریه‌ک لە (سیدی عبدالعزیز التباع و لا لا عیشة البحریه و بو شعيب الرداد و سیدی یحیی بن یونس و سیدی رحال البودالی و ئینجا ابو العباس السبتي و سیدی میمون)، هەر لەوێندەر و بە‌ته‌نیش‌ت یه‌که‌وه‌ مورید و شیت و دەرۆزه‌که‌ر و هەروه‌ها نزاکار و سەردانکه‌ران و داواکارانی ته‌به‌ڕوک و فه‌ڕ و خێرم دیوه، که زۆربه‌ی زۆریان ئافره‌ت بوون.

له ته‌نجه ئاشنای دیارترین لقی سۆفیگه‌ری مەغریبی بووم، که لق و ڕیپازی (ئەلبودشیشیه)

له یه‌کیک له شیخانی ئەو ڕیپازه‌ نزیک بوومه‌وه و ئەویش ڕیپی لێ نام و بۆ ماله‌ خۆی داوه‌تی کردم؛ پێی گوتم گوايه سۆفیگه‌ری له جوگرافیای ڕۆژئاوای عه‌ره‌بی دره‌نگتر و دوا‌ی سه‌ره‌له‌دانی له ڕۆژه‌له‌اتی عه‌ره‌بیدا سه‌ری هه‌له‌داوه، به‌لام سۆفیه‌ ڕۆژئاوا‌یه‌کان هەر زوو خۆیان گه‌یاندە ڕیپی هاوتا و هاو‌ریپازه‌ ڕۆژه‌له‌اتییه‌کانیان و بگره‌ پێشیشیان که‌وتن، ئەوه‌ بوو له‌نیویاندا، که‌سانی وه‌کوو ئیبن عه‌ره‌بی و ئەله‌شازلی و ئەلمورسی و ئەله‌ده‌وی دەر که‌وتن.

گرنگترینی ئەو قسه‌و‌باسانه‌ی که شیخی ڕیپاز دای به‌ گویمدا، وته‌یه‌کی به‌ناوبانگ بوو، که ده‌دریته‌ پال ناوی (سه‌ید حه‌مزه) و ده‌لێن گوايه ئەو گو‌توو‌یه‌تی: «بانگه‌وازی ئیمه‌ له‌ دل‌ه‌کانه‌وه‌ ده‌ست

پێ دهکات، ئەگەر دڵ بۆ خودا سولحا، ئەوا ئەندامهکانی تر کاریان ئاسانه، خۆ ئەگەر ئەو نهسولحا و هەر وا مایهوه، ئەوا کار و کردهی پروکهش هیچ خیریکیان تیدا نییه، زۆریک نوێژخوین هەن، که وا نوێژهکانیان بیجگه له پرکوع و سوجدە هیچیکی تریان تیدا نییه، زۆریک پۆژووگریش هەن که پۆژوووهکانیان هەر برسیتی و تینوویتییهکهیه، چونکه هەرکەس نهتوانیت قیبله‌نمای دلی پرو بکاته بارهگا و دیوانی خوای کارساز و گه‌وره و نه‌خۆشی و دهرده‌کانی نیوی بێ چاره و ده‌وا بهیلتیه‌وه، ئەوا بانگکردنی بۆ ئەم ڕیگه‌یه لای بانگخوازن هیچ جیگه‌ی بایه‌خ نییه.

ئینجا به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر قسه‌کانی و گوتی: «دڵ هەر وه‌ک ژووریکی تاریک وایه، خۆ ئەگەر پروناکییه‌کی تیدا هه‌له‌که‌یت ناتوانیت نوین و که‌لوپه‌له‌کانی که له‌نیویدایه ڕیکوپیک بکه‌یت». هەر به‌و بۆنه‌یه‌وه، من له هه‌فته‌ی داهاتوودا دهرۆمه (فاس)، هەر هاوڕیم جه‌نابی شیخ خۆی یارمه‌تی دام تاوه‌کو شوینیک بۆ مانه‌وه‌ی بدۆزمه‌وه، شوینه‌که‌شم له شوینی کاریکه‌وه نزیکه که‌وا یارمه‌تیم ده‌دات له ده‌ستخستنی پێداویستییه‌کانی دوا‌به‌دوای ئەم سه‌فه‌ره‌م.

خۆشم ده‌وین

مالیک

له یلا

دواى تپه پړینی چوار سالی ره به ق به سهر خوشاردنه ویدایئیدی
لووسی به باوه پړیکى نه پساوه وه بریاری دا، که بجیت بیهنیتته وه،
ئوه بوو که پړیکه وتیک له پړیکه وه ته ناکو تاکانی قه در ئوه
ئهرکه ی بؤ ئاسان کرد، دواى ئوه ی که مالیک به دریژایی چند
سالی رابردوو به به رده وامی ته گهری ده خسته پیتش.

یه کیک له ناسیاوانی دایکی لووسی، وه کوو پاشکوی
پوشنیری بؤ کار له ولاتی مه غریب ناوی هاتبوویه وه، که
لووسی به مه ی زانی، خوبه خو چووه لای و چیروکی سه فهره که ی
مالیکی له نووکه وه بؤ گیرایه وه، باسی حالى دایکیکی بؤ کرد که
له دووری کوره که ی وا خهریکه شیت دهبیت! به و جوړه کابرای
سویند دا که له دوزینه ویدای یارمه تی بدات و هر ئه وکاتیش
هموو زانیاریه پیویسته کانی له سهر مالیک له ناوی چواری و
شوینی نیشته جیبون هاوپیچ له گهل وینه یه کی فو توگرافیدا پی دا.
مانگ دواى مانگ تیده په پری، دواى پینچ مانگ له سه فهره که ی
کابرا، ته له فونی بؤ لووسی کرد و ناوونیشانی ته وای مالیکی پی دا!
ئووی پوژئی هه ستم کرد که وا دلم دوه سستیت، منیک که دنیا
بووم هر ده گهریتته وه له و کاته دا باوه پرم نه ده کرد، که جاریکی تر
بیینمه وه. ئاخو بللی ئیستا چی به سهر پوخساریدا هاتبیت؟ ئوه
له و کاته وه تا ئیستا ته نانه ت یه ک وینه ش چیه بوی نه ناردووین.
به ئه نقه ست وای ده کرد، دهیگوت: با ببت به سوپرایز!
قهیدی ناکات ماده م لووسی ده چیت به دوایدا ئه وا هر
دهیهنیتته وه!

به لام نازانم بوچی هه ست ده که م که دلم له سینه مدا ده گوشریت؟

مالیک

کاتیک له جهړه سی دهرگاهم دا و کرایه وه زور سه رسام
بووم، دهبو ماسیلیا نه و کچه نه مازیغییه هه ژاره ی، که له بهر قاپی
مزگه وتی مه ولای ئیدر یسدا به خو ی و منداله تازه له دایکبو وه که یه وه
دیتمنه وه، دهرگاهه ی بو بکردمایه ته وه.

نه و کچه که چاوم پیی که وت دیتم وا دهنبووسی کی کانزایی
ژهنگاوی به و په پړووه یه، که له منداله که ئالینراوه و نه ویش به
په تیکه وه به ستراره، که خورمایه کی پیوه بو نیو زاری منداله که
شور کراوه ته وه و نه ویش به کاوه خو خه ریکی مژینییه تی.

نازانم به دیاریکراوی چی رایکیشام بو لای نه و دایک و منداله
له نیو هه موو هاوشیوه کانی دیکه یاندا، که نه وکات له ویدا له بهر
قاپی خودادا وه ستا بوون و چاوه ریی رهحمه ت و هه ناسه ی
به زه بیان لیی ده کرد، که ده کرا به دیه یانی ئاواتیک یاخود بریک
پاره و ده شکرا پارچه نانیکیش بیت.

له راستیدا پوچه لیکچووه کان ده گن به یه کدی و بانگی یه کدیش
ده گن، هه ر بو یه ته نیا ماسیلیا وای لی کردم، که نه و ی پوژئی
بروم و به و شیوه یه له پیشی بوهستم، نه وکات به دهنگی پوخی
بانگی کردم و منیش ده موده ست چووم به پیرییه وه و بریارم دا،
که له گه ل خوم بو شوینی نیشته جیوونمی ببه م؛ به تاییه ت دوا ی
نه وه ی که گویم له چیروکه کاره ساتباره کی گرت، که به هاتنی
که نجیک بو لادیکه یان دهستی پی کردبوو، که نجیک که به دوا ی
سه رچاوه ی بژیویدا ده گه را.. به بی نه وه ی که بزانیته نه ویندر
ئیترو دوا ویستگه ی نه وه، نه ویک که هه میشه به دوا ی پارووه نانیکدا

له گهړان و سه فهدا بوو، تا ئه و کاته ی که واکه و ته بهر په حمه تی کومه لیک شه للاتی.

چه ند لیدانیکې چه قو خستبوویه سهر زهوی و له جووله ی خستبوو، دواى ئه وه له هوش چووبوو، بهر پیکه ووت کاتیک باوکی کچه ده چیت بو کار له کیلگه که ی له سهر ریگه چاوی پی ده که ویت، ئیدی له وپوه ده پینیته وه ماله خو ی له گه ل ماسیلیا و دایکیدا چه ند مانگ خزمه تی ده که ن هه تا چاک ده بیته وه؛ ئا له و ماوهدا ماسیلیا و کوپه که لیک نریک ده بنه وه و په یوه ندی له نیوانیاندا به زمانى ئه وین و دلدارى داده مزریټ. کاتیک دواى ماوهدیه ک کچه سکی بهر ز ده بیته وه کوپ بهر نامه ریژی ده کات بو خواستنی، به لام ده ست و ته وری باوکی کچه له پلانی کوپه که خیراتر ده بیت، به جوړیک که خیراتر له دروینه ی بهر ووبومی کیلگه به لیدانیک سهر ی کوپه له له شی جیا ده کاته وه. بو خراپی به ختی کچه، ئه و به چاوی خو ی دیتبووی که چو ن باوکی وه کوو تاوانباریکى شارهزا و دیرین ده دات له ملی یاره که ی. له و کاته دا بیده نگ ده بیت و هیچ ناگریه ت، وه ک بللی کونترولی پرپه وى فرسمیکه کانی و دابارینیان ده کات. به لام دواتر له بهرانه راپه رینی جه سته یدا شکست ده پینیت، چونکه ئه و جه سته یه وه کوو خاکیک بووبووه زهوی هه لگری بهر ووبومی ئه وینیک، که بهر له له دایکبون سهر ی نایه وه، کاتیک کچه به خویدا دیته وه ده پینیت که وه کوو رمیک به هه وادا هه لبدریټ هه ر وا هه لبه زودابه ز ده کات، به جوړیک که دوخی هیچ له گه ل جه سته ی بچووکى و ئه وه ی له خویدا هه لیگرتووه نایه ته وه؛ کچه له ریگه ی هاتن بو ئیره به بی وه ستان دوورییه کی زوری بریبوو، هه تا ئه و کاته ی که ئوتومیلنیکى به چه ند سهر نشیینیکه وه دیتبوو، که بهر وه

(فاس) که وتېووه ړی.

همو و نه وې من دهموېست نه وې بوو که کچه و بچکولانه کې
بپارېزم نه گهرچې بو ماوېه کې کاتیش بووېت، من هه ستم
به باشی نه و ده کرد و دهمبېنی، که چهند له خوېر دوو و چه ندیش
ساده و دوور له نواندنه، به پراستی به جوړیک ساده و ساکار بوو،
که له ساوېلکې نژیک دېوېه وې، هر بویه منیش زیاتر و زیاتر
به زه یم پېدا دهاته وې.

به لام نه وې بوو، که لووسی له کاتیکدا هات.. نازانم ناخو هه له
بوو یان نه وې که فوو کرابیت به که رهنای گهرانه وې، چونکه
نیدې دېوې بگه پینې وې.

له وېوه جاریکی دیکه من و لووسی دېچینه وې نیو لانه ی هه ست
و ئاره زووه کانمانه وې.

لوسی

کاتیک ئه و کچه دهرگا که ی لی کردم هه هیشتا مالیک نه گه پابوو یه وه ماله وه. کچه عه بایه کی ته نک و ته سکی به سهر جهسته ی ته ر و شیداریدا له بهر کردبوو، هه روه ها دوگمه ی سینه شی کردبوو یه وه و به سهر پشتیشیه وه تارمایی شه ویکی ئه نگوسته چاو وه لی ناسک و نه رم دهر ده که وت.

سهره تا هیمن و له سه رخو دهر ده که وت و متمانه ی به خوی بوو به جوریک وه ک بللی، که خاوه ن و کابانی ماله که بیت، به لام نیگا کام بوونه هو ی په شوکانی و ئیدی وه کوو قوتابییه ک که هه له ی کردبیت له پیش ماموستا که ی ئا به و جو ره پاره ستا، به تاییه ت کاتیک به نیگای تووره و ئاگراوی دهمروانییه چاوانی. به لام هیمنیه که ی سهره تای به لی ئه و دوخه ی سهره تا- دلنیای کردم هه وه، که به لایه وه ئاسایه به و شیوه و دیمه نه پیشوازی له مالیک و خه لکی دیکه ش بکات.

ئا له و ساته دا چ دیمه نیکی ناپاکی له فیلمه به ناوبانگه کانداهه ن به بهرچاومدا تیپه رین.

که مالیک گه پرایه وه ماله وه و منی له پیش خوی دی، په شوکا. به شله ژاوییه وه و به جوریک که دهمی ته ته له ی ده کرد (نیشانه یه کی دیکه ی ناپاکی که نه ده کرا پشتگوئی بهم) گوتی: «ئه و وه کوو یارمه تیده ری من وایه». پاشان به خیرایی به رده وام بوو ئینجا گوتی: «به لام خزمه تکار نییه، وریا به نه کهیت ئه وه ی پی بللیت یاخود فه رمانی به سهردا بکهیت، چونکه ئه و هه موو شتیکی به ریکوپیکی و به بی فه رمان ئه نجام ده دات». ئه و له کو تاییدا ته نیا میوانیکه و من له بهر بارودوخ و گوزهرانی هیناومه ته لای خوم. له کو تاییدا به جیی ده هیلم و به ریگه ی خومدا ده چم. گهر نه هاتبای

هەر خۆت پاش چەند پوژێکی دیکە سەرت دەسورما بە هاتنەوهم و دەتبینیم، کە لەپێشت وەستاوم، بەلام ئەو بوو تو پەلەت کرد». ئەو قسە دەکات و منیش هەر وا تەماشای ئاوی ئەو پوچی و بیلبیلەیی چاوی دەکەم بۆ ئەوێ لە قسەکانی دایا و خاترجەم بێمەو، ئەوێک کە هەرگیز گومانم لێی نەبوو، ئەم جارەش بڕوام پێی کرد، چونکە چاوەکانی قسەکانیان بەدرۆ نەدەخستەو.

ئەو پوژێ بە جوړیک لە یەکتەر پامووساین، کە وام خەیاڵ دەکرد هیچ شتێک لە ئەوینداریدا نەمايێت کە بیکەین! بەشەوقەو دەکەوتین بەسەر زەویدا و شەپۆلی شەهووت و ئارەزووش پۆل پۆل بە دواماندا دەهاتن، ئێمەش بەدوایدا و بەرەو کێوێکانی ئەوین و خۆشەویستی پوشتین و بەرز بووینەو و دواتر بۆ دامینی هاتینەو، ئەو لەو بەرزاییاندا هەوری دەچنیهو تاهەکو لانکەیهکی بۆ ئەوین و پامووسین پێ دروست بکات، کە تێیدا ئارەزووانیکی هێندە بەگور هەن، کە لە دامرکاندنەو نایەن.

لەو دۆخەماندا، سیکیس و توندوتیژی و پەلامارەکانی لە کوشتن دەچوون، ئەو دوو شتەش هەردووکی دوو جوړی تایبەتی هەلگەرانەوێ مەروڤە سەرەتاییەکان، کە تا ئێستاش ئێمە شتێک لە جیناتیانمان لە خۆماندا هەلگرتوو.

ئایا ئەو پێکەوتە کەوا «ئێرۆس»ی خواوەندی حەز و ئارەزوو کۆری «ئاریس»ی خواوەندی جەنگ؟ یان هەر بەراست یۆنانییەکان لە دێرژەمانەو زانیویانە کە سیکیس و توندوتیژی دوو پووی دراویکن؟ لەو ساتاندا هێنانەوێ ئەو مەروڤە سەرەتاییە بە هیز و توانا و تەنانەت خووێ ئازەلییە کەشیەو پێویست بوو تاهەکوو ئاوەز و بێرەوێری مالیک بەگەڕێنیتەو، دەبوو ئەو مەروڤە لەگەڵ خۆم بێم تا بتوانم مالیک بەگەڕێمەو.

له یلا

پوژيکي غه مناک بوو، زنجیره یه کی ناکوټا له بیبه ختی، کاره باکه له سبه یننه وه براره، کاتیک سویچی ئوتومبیله که شم جوولاند هیچ، ئوتومبیل جووله ی نه کرد. سواری تاکسییه ک بووم و چوومه لای فیتەر ته ماشا ئه که م دوکانه که ی داخراوه، ئه وسای بیرم که و ته وه که ئه مړو یه کشه ممه یه.. ئیدی له ویدا وه ستام و چاوه رپی ته کسییه کم ده کرد بمگه یه نیته وه مال وه که چی دوی یه ک سعات هیچم به رچاو نه که وت! ئا له و کاته شدا که زه وی ته کسییه کانی قووت دابوو، کابرایه ک به بیانوی ئه وه ی پیگه مان جیاوازه رته ی کرده وه بمگه یه نیته وه مال وه، ناچار به پی گه رانه وه، ته ماشا ئه که م هیشتا کاره با نییه!

هه ستم به هه مان ئه و دلته نگیه کرد، که پوژي زانینی شوینی مالیک و پوشتنی لووسی به دوایدا دل می داگرت، جا هه ر زو نه ینیی ئه و هه سته ی خوشم بو دهر که وت.

له پیشم راوه ستان. ئه و چووه ته بنه نگی مالیک و منیش چوومه ته ژیر باری بیهیواییه کانم، ئه و به خه ونه کانی رازابوویه وه و منیش به خه یالاته کانم.

چاره نووس هیچ دل پی نه سووتا، به جوړیک که سوور بوو له سه ر ئه وه ی، که به ده می تیژی چه قوکه ی له پیستم بدات.

ئیستاش پیکه وه گه راونه ته وه و ئه وه لووسی ش له پیشم راوه ستاوه و ده لیټ: «مالیک له مه غریب مارهی بریم، نه یتوانی تا کاتی هاتنه وه مان خو رابگریټ، هه موو شت به خیرایی روویان دا.»

هه ردووک هه ولېان ددها خوږيان له چاوه کانم بدزنه وه هه ر وهک
چون من ريگه م به چاوم نه دا که بويان بړوانيت و بيانخاته پرمه ي
گريان. به لام هه ردووکيان ده يانزاني، که من له چ دوڅيکدام. من
به ناگري وان ده سووتام و ئه وانيش له بيده ننگي مندا ده سووتان..
به راستي تاکه شتيک که نه مده تواني کونترولي بکه م زور بليني ئه و
بيده ننگيه م بوو!

کاتيک که وا به په شوکاويي لووسي و غه مگيښيه کي ئاشکراوه
له چاوه کاني مالیک-دا منيان جي هيشته ديتم وا تاڅکه ي گهرم
له ئه سرين له سه ر ږوومه ته کانم جوگه له يان به ستووه، خه ريکه
کانیکی گرډاگير ساوي بورکاني-ش گوشتي جه سته م تا ئاستي
سووتاندني ئيسکه کانم ده توښته وه.

دیتم که وا خه ريکه ده توميمه وه و وه کوو هه لم بو ئاسماني
حه وته م و بو لای خوا به دهم وتني: بوچي- هوه به رز ده بمه وه!

نابی ۱۹۹۲

«لووسی مكوړ بوو له سهر ماره برینه كه. ټو دايكي ناچار كړدبوو، كه له سهر جيگه وه به نه خوښي په يوه نديم پټوه بكات. پټي وتم: له يلا وا ميرا دهریت. ټو دهيزاني كه من ناتوانم كوټا داواي ميرا رټ بكه مه وه. وهك دهزانيت ټيمه هيشتا ټه لقه كانمان له دهست نه كړدبوو. ماليك دهیگوت: من به هه موو جوړيک هه ول ددهم، كه هه جوړيک له په يوه ندي فهرمي و جيدي هه يه دواي بخه م.

له يلاش دهیگوت: ټو ټوت خوښ دهويت و ټو ویش ټو، بويه ټوهی كه ټيوه دهیكه ن سروشتي و راسته.

«- ټاخر منيش منيش خوښم دهويت و ټوش هه وهاي ټو من!» كه دهريک بيدهنگ دهبيت و ټينجا دريژهي پټ ديدات: «من هه ميشه به بيركړدنه وه له م پوژه له شم كه وتووه ته له رزه، ټوهی كه خو م يه كلا بكه مه وه ټو ژيان له گه ل يه كيك له ټيوه دا ټوه به پټي عه قل و بيرسا و عورفیش كاره راسته كه يه، به لام ټو ټيمه. قسه كه م پټ بری:

«- ټيمه مه خه ره باسه كه وه، به ناوی خو ته وه قسه بكه.»

«- زور باشه. ټو من ټوه لووتكه ی شي ټييه!»

«- ټاخر چونكه ټو پياویت و پياویش ټو خو ی ناوینشانی هه ره سه ره كيی خو په رستييه.»

«- گویم له جوړيکی سهير له ټاخوا تنه له و كه سه وهی كه هه رگيز پيشتر نار ه زايه ټي دهر نه بریوه دهر بارهی بيرو كه ی هاوسه رگيري له گه ل هه ردووكتاندا؛ لی ټايزه كه م من له دوخی

تو تیدهگه م.»

مالیک هه ول ددهات که لی نزیک بیتهوه و له ئامیزی بگریت،
به لام ئه و خوی راده پسکینیت و دهرباز دهیت:
«- وازیینه بو خاتری خوا، کاره که قورس مه که.»

«- له یلا تو هه ر له سه ره تاوه له هه ستیاری و قورسی دۆخی
خۆمان تیگه شتېوویت و به پی پیو یستیش تاووتویمان کردوه،
ئه و کاته ی که وا داوای هاوسه رگریشتم لی کردن لووسی په تی
کرده وه و توش دوودل بوویت.»

«- نه خیر هه رگیز دوودل نه بووم، هه ر چۆنیش بووه هه سته کان
ئیتا وه کوو خۆیان نه ماون، ئیتا ئه وه منم که بیروکه که په ت
ده که مه وه و ئه وهش بو خوی دۆخیکی سهیره»

تشرینی دووهمی ۱۹۹۲

نهک به ته نیا بارودوڅی له یلا گورپراوه، به لکوو هچیان
وهک خوږیان نه ماون، وهک ئه وهی ملوانکه ییه کی پچراو بیت و
دهنکه کانی په رشوبلاو بوو بیتنه وه، ئه وهی کوی دهکرنه وه ئیستا
په رته وازه یان دهکات.

مالیک ورده ورده خوږی له لووسی دهنزییه وه، لووسی و
له یلاش لیک دوور که و تنه وه.

به وشه یه کیش کهس ئه وی تری بریندار نه کرد، به لکوو
پوځیان بریندار بوو بوو.

له ناکاو میرا ژیانناوایی دهکات، ئیتر هه موو شتیک پیچه وانه
ده بیتنه وه.. ببوره.. هه موو شتیک راست ده بیتنه وه !

مالیک و له یلا له دهوری لووسی کو دهنه وه و جیی ناهیلن،
له یلا بو ماوه یه که له ژوورده که دا له لای دهنیتنه وه، له خه م و
خه وتندا هه ر وهک پیشو و هاوبه شی دهکات. مالیک دواي چه ندین
جار تکا کردن، سه رکه وتوو دهنیت لووسی و له یلا بباته دهره وه
بو پیاسه کردن و گه پانیک، جلی په نگا وره نگیان بو ده کرپیت
بو ئه وهی جلوبه رگه په شه که یان فری بدن. دووباره دهنکه
موورو وه کان کو دهنه وه و دهنه ته سبیحیک که عاشقه کان
ته سبیحاتی پی بکن.

کانوونی دووهمی ١٩٩٣

له قه‌ده‌ر زیاتر کێ ئەم کورپه‌خاله‌ی هه‌تایه‌وه‌؟! چۆن ئەم گه‌نجه‌ جوان و پێکپۆش و هه‌میشه‌ لیۆبه‌خه‌نده‌ له‌ زه‌وی جیا بووه‌ته‌وه‌؟! له‌ ئە‌لمانیاه‌ بۆ پرسه‌ و سه‌ره‌خۆشی لێکردن گه‌رایه‌وه‌، له‌کۆتاییدا که‌ گه‌رایه‌وه‌ لووسی-ش له‌گه‌ڵیدا چوو بۆ ئە‌لمانیا!

لووسی به‌بێ هه‌یچ ئاهاژه‌پێکردن و ماڵئاواییکردنیک سه‌فه‌ری کرد! له‌ نامه‌یه‌کدا که‌ جێی هه‌شتبوو بۆیان ده‌نوو‌ست: بینیم ئە‌مه‌ باشت‌ترین پێگاچاره‌یه‌کی گونجاوه‌ بۆ ئە‌م چیرۆکه‌ی ئێمه‌، ئیتر بۆ یه‌که‌م جار مالیک و له‌یلا خۆیان به‌بێ لووسی بینی.. که‌ خالی هاوبه‌شیان بوو.. په‌راسووی سییه‌می ئە‌و سیڤۆشه‌یه‌ی قه‌ده‌ریان بوو.

قه‌ده‌ر کاتیکی زیاتری به‌خشی به‌ مالیک و لووسی، زیاتر له‌وه‌ی به‌ مالیک و له‌یلای به‌خشی، ئایا ئە‌وه‌ قه‌ره‌بوویه‌ک بوو که‌ قه‌ده‌ر له‌کۆتاییدا به‌ له‌یلای به‌خشی؟

له‌پاستیدا ئە‌و سێ که‌سه‌ هه‌یچ کاتیک له‌ یه‌کت‌ری جیا نه‌بوونه‌ته‌وه‌، چ ئە‌و ساتانه‌ی مالیک سه‌فه‌ری کرد، چ ئە‌و ساتانه‌شی لووسی و مالیک پێکه‌وه‌ بوون، له‌ جاری یه‌که‌مدا مالیک له‌گه‌ڵیاندا بوو، وه‌ک چۆن ئە‌وانیش ئاماده‌ بوون له‌گه‌ڵیدا، جاری دووهم سییه‌ری له‌یلا لێیان ون نه‌ده‌بوو، گه‌واهی‌ده‌ریکی دادپه‌روه‌ر بوو له‌ عیشقیاندا، له‌ هه‌مان ژوور و هه‌مان جیگای خه‌وتن و ته‌نانه‌ت هه‌ندیک جار له‌نێوان هه‌ردوو جه‌سته‌شدا!

شوباتی ۱۹۹۳

دوای مانگیک له سهفه رکه‌ی بۆ ئه‌لمانیا، دوو نامه‌ی نارد،
یه‌کیکیان بۆ مالیک، ئه‌وی تریان بۆ له‌یلا..

خۆشه‌ویستم مالیک:

تا ئیستاش ده‌لیم خۆشه‌ویستم، هاگوب له‌ منداڵدانی نادیاره‌وه
سه‌ر ده‌ردینیت. له‌ باشترین ساته‌وه‌ختدا دیت. ئه‌گه‌ر پیش ئه‌وه
هاتبایه‌، هه‌ستم به‌ گرنگی و دانایی ده‌رکه‌وتنی نه‌کردبایه‌، و ئه‌گه‌ر
دوایی ئه‌وه‌ش هاتبایه‌، په‌نگه‌ ببوومایه‌ به‌ هاوسه‌رت، له‌ هه‌ردوو
باره‌که‌دا کاره‌که‌ی شکستی ده‌هینا. مالیک قسه‌کانتم دیته‌وه‌ یاد له
باره‌ی پیکه‌وت و هیمایکردن، هه‌ر وه‌ک چۆن قسه‌کانی له‌یلام
له‌ باره‌ی حیکمه‌تی قه‌ده‌ره‌وه‌ دیته‌وه‌ یاد. په‌نگه‌ هاگوب ئه‌و
هیماکردنه‌ بیت بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موو شته‌کان راست ببیته‌وه‌، وشه‌ی
کوژتایی فلمیکی دوورودریژ بوو، که‌ وا دیار بوو کوژتایی نه‌بوو،
ئو په‌رده‌یه‌ بوو که‌ ده‌بووایه‌ دابدرایه‌ته‌وه‌، بۆ ئه‌وه‌ی هه‌موومان
چه‌پله‌مان بۆ جوانی و کاره‌ ناوازه‌کانی قه‌ده‌ر لێ بدایه‌.

من زۆر دلنایام له‌وه‌ی هاگوب کیشانی دادپه‌روه‌ر و حیکمه‌تی
قه‌ده‌ره‌، ئه‌و له‌ زۆریک شتدا له‌ من ده‌چیت، ئه‌وه‌م له‌ فورییه‌وه‌ زانی
کاتیک ده‌رگا که‌م لێ کرده‌وه‌، پوخساری نه‌گۆررابوو ئه‌گه‌رچی
له‌ ته‌مه‌نی هه‌وت سالییه‌وه‌ نه‌مبینیوو، ئه‌مه‌ پیش ئه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ
پوورم و هاوسه‌ره‌که‌یدا سه‌فه‌ر بکات بۆ ئه‌لمانیا.

به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک هه‌نگاوی له‌و شیوه‌یه‌م نه‌ده‌هاویشیت، ئه‌گه‌ر
هه‌ستم به‌وه‌ نه‌کردبایه‌ که‌ له‌گه‌ڵیدا ئاسووده‌ و دلخۆش ده‌بم.

خۆشه‌ویستم مالیک، تۆ پیاویکیته‌ هه‌رچه‌نده‌ هه‌ول بدیت له‌نیوان
من و له‌یلادا دادپه‌روه‌ر بیت به‌لام ناتوانیت، بیگومان دلت به‌لای

یەکیکماندا دەچیت، ئەوەی تریش ژیان ئاوازی دەکات. چونکە ئێمە هەردوو کمان مێنەین و لە مانای ئێرەیی تێدەگەین، بەلام ئێمە لەو رێسا جیگیر و میژووییە دوورودریژەیی ئێرەیی جیاوازییەکی ناوازه بووین، بە جۆریک لە بنەپەتەو گومانمان لە بوونیشتی دەکرد، بەلام مارەبڕینمان بوو هەموو لایەک ڕوون بوویەو، کە ئێرەییکردن سروشتیکی مەوقایەتی، کە سروشتیش بەسەر مەوقدا زاتەر.

بەلێ چیرۆکەکی ئێمە زۆر ناوازیە.. ئەگەر ڕووی بدایە شتیکی ناوازه بوو، چونکە خۆمان ناوازه بووین. بەلام خۆشەویستی زۆردار و خۆپەرستە، تەنانەت ئەگەر بەسەر خۆپەرستی خۆشماندا زال ببین، ئەگەر ملکهچی سەرکێشی خۆمان ببوینایە و هاوسەرگیریمان لەگەڵ تۆدا ئە بکرایە، ئایا سەرکەوتوو دەبووین؟! پرسیاریکە ئەخەمە بەر دەستی تۆ، تۆش بیرێ لێ بکەرەو.

مالیک هاوسەرگیری لەگەڵ لەیلادا ئەنجام دێ، منیش هاوسەرگیری لەگەڵ هاگوبدا ئەنجام دەدەم، ئێتر بوو ئەوەی سەرکەوتوو بین چونکە سەرکەوتن بپاریکی تاییەتە بە کەسییتی خۆمانەو، منیش دانیام کە ئێمە دەتوانین ئەم بپارە بدەین.

باوەر بکە کاتیک ئەمەت بوو باس دەکەم - منیک هەمیشە ملکهچی ئارەزووەکانی دڵم، کە لە هەموو شتیک یاخێ دەبێت - من بوو یەکەم جار هەست بەو دەکەم هیچ ئارەزوویەکم نییە، کە ڕقەبەراییەتی لەگەڵ قەدەردا بکەم».

خۆشەویستی خۆت

لوسی

تێبینی: تکایە ئەم نامەیە پیشانی لەیلا مەدە، دەزانم وشەیی خۆشەویستم و قسەوباسەکانم لە بارەیی ئێرەییەو بڕینداری دەکات.

«خۆشه‌ویسته‌که‌م له‌یلا»

ده‌زانم ب‌پ‌یاری سه‌فه‌رکردنم بۆ هه‌ردووکتان چاوه‌پ‌واننه‌ک‌راو
بوو، به‌لام ئایا باوه‌ر ده‌که‌یت ئه‌گه‌ر ب‌ل‌ی‌م بۆ خۆشم چاوه‌پ‌واننه‌ک‌راو
بوو!

به‌ل‌ی، هه‌ندی‌ک جار ب‌پ‌یاره‌کانی ئه‌قل پ‌ی‌ش پ‌ه‌زامه‌ندی و
ب‌پ‌یاردانی د‌ل ده‌که‌و‌یت، ته‌نانه‌ت هه‌ندی‌ک جار له‌ناکاویش ده‌ب‌یت
و ه‌ی‌چ شتی‌کی پ‌ی‌ نا‌کر‌یت.. هه‌ر ئه‌مه‌ش له‌گه‌ل مندا پ‌ووی دا.
ها‌گوب له‌ ساته‌وه‌ختی گون‌جاوی خ‌ویدا هات، ئیتر هه‌ست ده‌که‌م
که‌سم وه‌ک ئه‌و خۆش نه‌ویست‌وه، به‌ل‌کوو ئه‌و خۆشه‌ویستی
پ‌استه‌قینه‌ی منه. ئ‌یستا ده‌توانم له‌ س‌روشتی ئه‌و هه‌ل‌چ‌و‌نانه
تی‌ی‌گه‌م، ئه‌و کاتانه‌ی سه‌ردانی ده‌کردین، ئ‌یستاش ه‌ی‌چ شتی‌ک
نه‌گ‌وراهه‌!

کاتی‌ک ده‌رگا‌که‌م ل‌ی کرده‌وه هه‌مان ئه‌و هه‌ل‌چ‌و‌نانه‌م هه‌بوو،
که‌ به‌مندال‌ی‌یش هه‌ستم پ‌ی‌ ده‌کرد. ئه‌و کاته زانیم ئه‌وه‌ی له
مندال‌ی‌مدا له‌ناخه‌وه به‌به‌ه‌یز‌ی ده‌جوول‌ین‌یت، ب‌ی‌ج‌گه له‌ ل‌یدانی د‌ل‌ی‌کی
هه‌تیو ه‌ی‌چی تر نییه، ئه‌و د‌له ئ‌یستا ش‌یت و شه‌یدی‌ای ها‌گوبه‌!
پ‌لان بۆ هاوسه‌رگ‌یری داده‌ن‌یین، به‌لام تا سالی‌کی تر ئه‌نجامی
ناده‌ین، چون‌که شت‌گه‌لی‌ک هه‌یه چاوه‌پ‌رانی ده‌کات و هه‌ول‌ی بۆ
ده‌دات، هه‌رب‌ۆیه له‌ ئ‌یستاشدا هه‌موو پ‌ر‌ۆژه‌کانی بۆ ئه‌و مه‌به‌سته
پ‌ا‌گرت‌وه.

«له‌ ک‌ۆتاییدا فرمانت پ‌ی‌ ده‌که‌م شوو به‌مال‌یک ب‌که»

خۆشم ئه‌و‌یت

لوسی

نیسانی ١٩٩٣

دوای ئەوێ پەزەمانەندی و پیرۆزبایینامەی لە لوسی وەر گرت،
پاش دُنیا بوونەوێ که هیچ بەر بەستیک لە بەردەمیاندا نییە، بە لکوو
فرمانیک هەیه لە لایەن گۆشەیی سییەمی سیگۆشەوێ دەر چووێ
و دەبێت جێبەجێ بکری، ئەو گۆشەیهی هەموو کۆتاییەکانی
ماندووێ بۆو، بەلام ئیستا پیگەکی خۆی جێ هێشتووێ.. لەیلا
هاوسەرگیری لەگەڵ مالیک ئەنجام دا.

کۆرە لێی چووێ پێشەوێ و ئەو پستی لێ هەلکرد، که کۆرە
کشایەوێ ئەم ڕووبەرۆوی ڕۆشت، ماچی کرد، کچە ئیدی سەر
بوو، که ماچی کرد ئەو ئاهیکی لێ بەرز بوویەوێ، گازیکی تا
پاددەیی مژینی ئاوی لیوێکانی لێ گرت؛ دیسان هاواری کرد و
تۆی تینوویی خۆی لە ڕۆحی کۆرەکەدا چاند لەو کاتەدا ئەویش
گەیشتە دەروازەکانی جەستەیی کچە و لەسەر خۆی لە دەرگاکی
دا، کچە هاواری لێ هەستا، ئەویش بەوێ ئیدی لیدانەکانی توندتر
و بەگۆرتر کرد، بەپاددەیهک که شمشیرەکی بە ڕیخۆلەکانیدا
کرد، کچە هاواری کرد و دواتر برینەکی سارد بوویەوێ، ئا لەو
ساتەدا ئاواو داوینی تەر دەکات، ئاویک که تیکەلەیی ماستاو و
هەنگوینیکی ڕەنگ پەمەیی بوو.

کاتیک خەبەرەم بوویەوێ، گریام پاشان پیکەنیم،

دوای سێ سال زیاتر لە ئەنجامدانی هاوسەرگیری، نامەگۆرپەوێ
لەنێوان لووسی و مالیک و لەیلادا هەبوو، تا ئەو ساتانەیی لەناکاو
نامەگۆرپەوێ وەستا! مالیک و لەیلا ویستیان نامەیی بۆ هەمان
ناوونیشان بۆ بنێرن، بەلام نامەکانیان بۆ دەگەراییەوێ!

تشرینی په کاله می ۱۹۹۸

مالیک له نه خوځځانه په کی د هروونی و ئه قلیه وه له پزیشکیکه وه په یوه نندییه کی ته له فوڼی پیوه ده کریت، داوای ئه وهی لی ده کات نه خوځشیک به ناوی لووسی هیه و بیت وهری بگریت.

«بالیوځانه میسر شهش مانگ پیش ئیستا بو ناردين، کاتیک هات دوخی باش نه بوو، به لام لیږه خراپتر بوو، من به پریککه وت چوار مانگ پیش ئیستا هاتمه ئیږه، پیشتر له جیگایه کی تر بووم، به دریځایی ئه و چهند مانگه له هه ولی چاره سه رکړدندام.. هېچ قسه ی نه ده کړد و نه ده جوولا و خواردنی نه ده خوارد، وا دهر ده که ویت مردنی هه لېږارد بیت، هه فته یه ک پیش ئیستا، شتیک پرووی دا تا ئیستا ناتوانم دیاریی بکه م، ئه ویش ئه وه بوو بو یه که م جار قسه ی له گه ل کړدم، به لام قسه کانی تیکه لوپیکه ل و که م بوون، هه ندیک جاریش بیمانا بوون.

باسی ئه وهی ده کړد که پیاوړیک به به رده وام ده سترېځی ده کړده سه ری، خواردن و خواردنه وهی پی نه ده دا، تا ئه مړو به ته واو تهی ناوی تو و هاوسه ره که تی هینا، وتی ئیوه له زه یتوون نیشته جین، خیرا چووم سه یری ریبه ری ته له فونم کړد، به لام بینیم ناوه که ی تو زیاد له چهند که سیک ده چیت، ته له فونم بو هه موویان کړد تا که یشتم به تو.

ئوه م بیرچوو پیت بلیم، لیږه باس له فشاری که سیک ده سترېځو ده که ن، که وای کړدووه بالیوځانه به بیانووی ئه وهی له پرووی د هروونی هیه نه خوځه و پیویتی به چاره سه رکړدن هیه، لیږه ی دابنن!

مالیک هه ست ده کات شتیک قورس بهر سه ری که وتووه و

کردووێهێتی به دوو پارچه وه، هه موو یاده وه ریه کان ده ته قیته وه،
یاده وه ریه کان نه مردوون و به زیندووێی ماونه ته وه، میژووێ
خوین له نزرگا که وه هه لده قولیت، له وهش ده ترسیت له یلا ههستی
پی بکات، بۆیه دهیه ویت خوێ کۆ بکاته وه، به لام زیاتر و زیاتر
په رته وازه ده ییت!

له یلا هه ناسه یه کی قوول هه لده کیشیت دوای ئه وهی مالیک
نیوهی په یوه ندیه که ی بۆ باس کرد، له ترساندا ده قیژینیت و دهست
به گریان دهکات، مالیکیش دهست به گریانیک قوول دهکات، به ئاگا
هاته وه له وهی ئه مه سییه مین جاره له ژیانیدا فرمیسکه کانی دیته
خواره وه، یه که مین جاریک بۆ نهنگی و شووره یی باپیره گه وره ی
ئه ندازیاری کوشتن و برینی ئه رمه نییه کان گریا، دووهم جار
راسته وخۆ پیش سه فه ره که ی کاتیک له گه ل لووسی پیک گه یشتن.

مالیک

نکولی له وه ناکه م سه فهره که ی لووسی له وکاته دا تاکه ریگا چاره بوو، بو ئه و گیرمه و کیشی له به رده م هه رسیکماندا بوو، له چرکه ساتیکی ژیرانه و گونجاودا بوو، به لام هه میشه له گه لمدا ئاماده بوو، له گه ل ئه ودا - ناراسته وخو - هه ستم به ماناکانی ژیان کرد، ئه و لافاوو بوو منی رامالی به رهو ناسینی ناخی خو م و ئه و جیهانه ی له چواردو ورمدا یه، ئه و کاره ساته ی به سه ر باوو باپیرانیدا هاتوو و پولی باپیره گه وره م له و کاره ساته دا، پالنه ر بوو بو ئه وه ی به دوا ی هه قیقه تدا بگه ریم، هه روه ها له گه ل ئه ودا به نه ینیه کانی جه سته و زمان ئاشنا بووم.

نکولی له خوشبه ختیم ناکه م له گه ل له یلادا، چونکه ئه ویش هوکاریکی گرنه گ بوو له گه شته مه عریفیه که مدا، به بی بوونی ئه و و زانیارییه کانی له باره ی ئه زمونه کانی سو فیگه رییه وه له هه وله کانمدا سه رکه وتوو نه ده بووم.

له یلا نمونه یه کی ته و او به رجه سته کراوی ماناکانی دلسوزی و قوربانیدان و خوشه ویستی و گرنه گپیدانه، هیژ و ئارامگرتنی ئه وم له شاردنه وه ی خوشه ویستییه که ی بو من پیش سه فهره که م و له کاتی سه فهره که شمدا له بیر ناچیت، دوا ی ماره برینیشم له لووسی نمونه یه کی به هیژ بوو له شاردنه وه ی ئه و ئازاره ی، که تووشی هاتبوو. هه میشه له گه لمدا یه.. پیکه وه ن به بی داپان، هه ردووکیان یه کتری ته و او ده که ن، که سیان به بی ئه وه ی تر ناگونجیت، هه ردووکیان دوو پرووی یه ک دراو ن.. پوخساری هه قیقه ت و پوخساری ژیانن. هیچ کاتیک په یوه ندیه شار را وه که م له گه ل لووسیدا به نه ینیه ک و نه نگیه ک و ته نانه ت به ناپاکی - شم دانه ناوه، تا ئیستاش به جوانترین شتیکی داده نیم، که له ژیانمدا پرووی داوه،

به لām شارندنه وهی ئەم به شه له له یلا، به جۆریک له سه رلیشیواندم دادنا، بۆیه هه ر له یه کهم رۆژی هاوسه رگیریمان ئەوهی له نیوان من و لووسیدا هه بوو هه موویم بۆ له یلا باس کرد، بۆیه نه ئەو و نه منیش تووشی شوک نه بووین، له یلا هه موو شتیکی ده زانیی چاوی سییه می ئەو هه موو شتیکی ده بینیت، هه ر ئەوه ند که سه کان بینیت، هه سه ته وه ره کانی هه موو په نهانیکی هه سه ت پی ده کات، و خه ونه کانیشی دیته دی.

ئیمه له ته مه نی هه رزه کاریدا بووین، که ئەو که سایه تییه کی لیبۆرده و تیگه شتووی هه بوو هانی ده دام و پیی راگه یاندم که من ئاره زووی ئەوه ده کهم، هاوسه رگیری له گه ل هه ردووکیاندا بکه م. ئەم بیرۆکه یه شیتانه بوو، به لām که ئەو رۆحی لیبۆرده یی و هیمنی و هۆشمه ندییهم تیدا بینی، ئیتر له په رچه کرداره که ی نه ده ترسام، هه ر ئەمه ش پالنه ر بوو بۆ ئەوهی درۆی له گه لدا نه که م و له دواییدا هه موو شتیکی به راستی پی بلیم.

ئوهی له کۆندا پالنه ر بوو، که ئەوه بلیم، هه ر ئەوه ش بوو پالنه ر بوو له ئیستادا باسی ئەو په یوه ندیی نه ئینییه ی بۆ بکه م، رۆژیکی پیم وت ئەو کاتانه ی له گه ل لووسیدا له سه ر جیگا پیکه وه ده بین وینه ی ئەو دیته پیش چاوم هه ر وه ک چۆن به پیچه وانه شه وه، که له گه ل تۆدا ده بم ئەو دیته پیش چاوم، به لām وه لām که ی ترساندمی: جه سه ته هیچ ده سه لاتیکی به سه ر رۆحدا نییه. ئەو کۆتوبه ند کراوه، ئەویش ئازاده. جه سه ته تواناکانی سنوورداره، به لām رۆح تواناکانی سه رسو په ئینه ره. لووسی ته نیا له و کاتانه دا نایه ت بۆ لای تۆ که باست کرد، ئەو به به رده وامی دیت بۆ لات، چونکه به به رده وامییش دیت بۆ لای من، ئەو ئیستا له ژياندا یه، به لām ته ندروستی باش نییه.

تشرینی په کله می ۱۹۹۸ - نه خوشخانه ی نه خوشیبه نه قلیبه کان

پزیشکه که کاتیک دهرگای ژووره که ی خوی دهکاته وه، له یلا و مالیک ده بینیت له شوینی خویان وه ستاون و قورگیان پر له گریان، به بینینی ئافره تیک تووشی شوک دهن، که هه ردوو چاوی له ژیر په له ی ره شدا داپړشراوه، که پیلووی چاوهکانی نانسریته وه. ئیتر لووسی چاوهکانی زهق دهن و جهسته شی دهست به که فوکول دهکات و به هیمنی پیده که نیت و فرمیسک به چاوهکانییدا دیته خواره وه.

له یلا به ره وړووی رادهکات و به گریان وه له ئامیزی دهرگیت، قژی رادهکیشت و له دهموچاوی ورد ده بیته وه، ئیتر پیکه وه دهست به گریان دهکن، پاشان ههنگاو یک ده نیت بو دواوه و دهستی مالیک دهرگیت و به ئاراسته ی لووسی پالی پیوه ده نیت، به لام تووشی سه رسورمان بووین، که بینیمان لووسی که به ره وړووی دیت و خوی فری دداته باوه شیبه وه، ئیتر به کول دهست دهکات به گریان و ئیتر به دهستیبه وه ده که ویته خواره وه، دوا ی ئه وه ی به شیوه یه ک پیکه وه نووسا بوون جیا کردنه و هیان مه حال بوو، به چاودا خستنی که وه ته ماشای له یلا دهکات و سه ری بو دله رزینیت وهک ئه وه ی بلیت: په یوه ندیت نه بیت.

مالیک په یوه ندیت نه بیت و لووسی په یوه ندیت نه بیت، هیچی بو ئیوه تیدا نییه، هه رسیکتان بیتاوانن، به لکوو ته نیا قه در ده بیت له شه رماندا خوی بشاریته وه له وه ی ئیستا وړو ددات. نازانم ئه وه کییه ده لیت: شهرم مه که له دهر برینی خوشه ویستی، ته نیا شهرم بکه له دهر برینی رق و کینه.

تشرینی یەكەمی ١٩٩٨

رەنگە جاری دووهم یان سییەم بووبیت باوکی مالیک تەلەت پاشا سەردانیان بکات. بە چاویکی کەمبایەخ سەیری مەلیکە ی تەمەن دوو سالی کۆرەزای کرد، منداڵە ئەو دەموچاوە سارد و وشکە ی بەرەو بوو کە لەکە ی راکرد و لە ئامیزی گرت.

لە یلا بە خێر هاتنی کرد و لە هۆلە کە داینیشاند، چوو هاو سەرکە ی بانگ بکات، مالیک بە بێ لە یلا هاتە هۆلە کە، تەلەت پاشاش لە ژوورە کەووە هاواری کرد: وەرە با تۆش گویت لەوە بیت چی دەلیم.

مالیک لەم کارە ی باوکی تووشی سەرسوڕمان هات، لە یلاش بە دلێکی داخوڕپاو هاتە ژوورەو، دەیهویت بزانی ت ئەو بابە تە چییە و سەرە بچوو کە کە ی بۆ دە لەرزینیت.

رووی کردە مالیک و پێی وت:

- دەزگیرانە کە ی پێشووت گە پرایەو، دوای ئەو ی بە چەند دۆخیکی زۆر ناخۆشدا تێپەری، دایکی لە ژیا ندا نەماو ئەویش لە ئەستۆی مندا یە، ئەرکی سەرشانی منیش ئەو یە پشتی تی نە کەم، ئێستا دەیهویت بیت بۆ لای ئێو، تاکە شتیک لە سەر زبانی دووبارە دەبوو یەو ناوی ئێو بوو، بە لام ئەگەر ناتانەویت بیت ئەو ئەسای یە، پاشان چاوەکانی خستە سەر ئێمە و قسەکانی کۆتایی پێ هینا و وتی: بە راشکاو ی پیتان بلیم زۆری لە ژیا ندا نەماو، ئەمەش وای کرد بریار بە دەم ببینن پێش ئەو ی کۆچی دوایی بکات.

مالیک لە وەلامدا وتی: لووسی لە ژوورەو ییە دوو پۆژ پێش ئێستا هیناومە بۆ ئێرە.

ته‌لعه‌ت پاشا شیت ده‌بیت، پر به‌ خۆی هاوار ده‌کات و جیگا که ده‌له‌ریته‌وه: چۆن؟!

پاشان به‌ هه‌لچوون و له‌رزینیکی ته‌واوه‌وه ده‌لێت:

زۆر باشه‌ به‌ کورتی بابته‌که‌ ئه‌وه‌یه، ماوه‌یه‌ک پێش ئێستا په‌یوه‌ندییه‌کی ته‌له‌فۆنیم له‌ بالۆزخانه‌ی میسر له‌ ئه‌لمانیاوه‌ بۆ هات، وتیان ئافره‌تیکی زۆر ماندوو و جلوه‌رگ چلکریان به‌ ناوی لووسی بۆ هاتوو، دایکیشی ناوی میرایه، له‌ دۆخیکێ زۆر خراپدایه‌ و به‌ شیوه‌یه‌کی هیستیریا نه‌ هاوار ده‌کات، که‌ بگه‌ریته‌وه‌ بۆ میسر، ناوی سیانیی تۆ و هاوسه‌ره‌که‌تی پێ داو. کاتیک به‌ دوا داچوونیان بۆ ناوی تۆ کردوو، زانیوییانه‌ کۆری منیت، بۆیه‌ په‌یوه‌ندیان پێوه‌ کردم و بابته‌که‌یان بۆ باس کردم، له‌ دوا ی ئه‌وه‌ی په‌یوه‌ندیان پێوه‌ کردم و بۆیان ده‌ر که‌وت زانیارییه‌که‌ راسته‌، وتیان له‌ سه‌ر خه‌رجیی خۆمان ده‌نێرینه‌وه‌، به‌لام تا لیکۆلینه‌وه‌ و تیگه‌یشتن له‌ ورده‌کارییه‌کان کۆتایی نه‌یه‌ت ناینێرینه‌وه‌. به‌لام چونکه‌ په‌یوه‌ندیان پێوه‌ نه‌کردمه‌وه‌ بۆیه‌ منیش به‌لامه‌وه‌ په‌سند نه‌بوو هیچتان له‌گه‌ڵدا باس بکه‌م، له‌ دلی خۆمدا وتم شتیکی نوێی رووی داوه‌ بۆیه‌ په‌یوه‌ندیان نه‌کردوو ته‌وه‌، یاخود ئه‌وه‌تا پاشگه‌ز بوو ته‌وه‌، یاخود بۆیان ده‌ر که‌وتوو شتیکی له‌ پشت ئه‌و بابته‌وه‌ هه‌یه، بۆیه‌ ره‌نگه‌ ده‌ستبه‌سه‌ریان کردبیت، یاخود شتیکی له‌و شیوه‌یه‌ رووی داوه‌، ئه‌م‌پۆ په‌یوه‌ندییم کرد بۆ ئه‌وه‌ی پرسیا ری بکه‌م، وتیان ناردوویانه‌ بۆ نه‌خۆشخانه‌ به‌ مه‌به‌ستی چاره‌سه‌رکردن، چونکه‌ تووشی دۆخیکێ ده‌روونی خراپ بوو بوو.

له یلا

ئاخ لوسی.. چی به سهر ئه قلتدا هاتوو و بوو یته ته مروځیکي
ږوخواو؟!

ئیسټا دایکم دیته وه یاد، که هه میشه سوپاسگوزاری خودا
بوو، که ئه قلی پی به خشیوه، و هه میشه نژای ده کرد خودای
گه وره سهری لی نه شیوینیت. دهیوت ده توانیت به سهر هه موو
شتیکدا زال بیت، ته نیا له ده ستدانی ئه قل نه بیت.

ئیتړ جاریکی تر له گه ل لووسیدا له هه مان ژوور و هه مان
جیگادا ده خه وتم، کچه بچو و که که شم له گه ل مالیکدا ده خه وت،
منیش له ژوور هه که دا لوسی-م له ئامیز ده گرت و هه موو خوځی
و ناخوځییه کانی ژیانم له گه لدا له ئامیز ده گرت.. به لام نه لوسی
و نه یاده وه رییه کانیم نه بینیه وه!

به هه موو شیوه یه که هه ولمان دا خه م و خه فته ته کانی
له کول بکه ینه وه، هه موو شتی کمان له گه لیدا باس کرد، ته نیا ئه و
تاقی کردنه وه یه نه بیت، که به ته نیشتیدا گوزهرمان کردووه و لی
نزیک نه بووینه ته وه، له ده وری هاتووین و چووین به لام خو مان
دوور گرتووه، ته نانه ت سهرمان نه کردووه.

هه موو هه ول و کوځش شیکي خو مان دا، بو ئه وه ی که میک باش
بیت، به لام وا در ده که ویت شکاندنې ږو ح هیچی له گه لدا ناکریت.
ژورمان لی نه ده کرد بدوئ، به لکوو کاتی ته واومان پی به خشی،
په له مان له شته کان نه ده کرد، ته نانه ت به دوا ی ئه و شتانه شدا
نه ده چووین، که به بیستنیان ترسمان لی ده نیشت، به لام نکولی
له وه ناکه م هه ندیک جار که دلم بوی ده سووتا، ئاره زوویه کی
ژورم بو دروست ده بوو، که هانی بده م قسه بکات، به لام ئه وه م
نه کرد، به دریژای ئه و ماوه یه ی پیکه وه بووین لی شاره زا بووم،

هیچ رږژیک هانم نه داوه قسه بکات و ددان به شتیکدا بنیت ته گهر زانیبیتم شتیکی لیم شاردووه ته وه، باش دهرانم ته گهر بیه ویت قسه بکات، نه وای بی هیچ کوششیک پیم ده لیت. نه و که سهی به ئاسووده یی قسه ی له گهل ده کرد، ته نیا مه لیکه ی کچم بوو، که سهرنجی راکیشابوو هر چه نده پوخساری گوررابوو و پوځی شی ماندوو بوو بوو. ناخ مه لیکه ته گهر له رږژانی رابردودا پوورت نه بیینی، چه ند ژیانی خوش دهویست و له لووتکه ی هیژ و توانای خویدا بوو!

هر بږ زانین لووسی ناوی کچه که می دیاریی کرد، نه ویش کاتیک له یه کیک له نامه کانیدا ده لیت: ته گهر کچیکتان بوو ناوی بنین مه لیکه، ده بیت کچه که تان چون بیت که ده بیت مه لیکه ی دلان؟! به لام له راستیدا مه بهستی نه وه نه بوو، نه بیینی نه و ناوهم دهرانی چونکه له یه کیک له مانا کانیدا مه بهستی مالیک بوو!

چونکه تا نه و رادده یه خوشت دهویست و منیش تا نه و رادده یه خوشم دهویستی، بویه نه متوانی داواکاریه که ت رت بکه مه وه. چه ند مانگیک تیپه ر ده بیت، نه وه ی له گهل پزیشکه سهرپه رشتیاره که یدا پووی داوه، له گهل نیمه شدا پووی دا، سهره تا به شه رمه وه چه ند کورته قسه یه کی کرد، که هیچ تینوویه تی نیمه ی بږ زانینی راستیه کان نه ده شکاند، مالیک له و ئیحراجبوونه دهر باز ده که م، خوم هانی دده دم هردووکیان بږ ماوه یه کی دوورودریژ پیکه وه دابنیشن، به لکوو هه موو شتیکی بیت ه وه یاد و ده ست به قسه کردن بکات. به م هه نگاهه ورده ورده دهستی به گیرانه وه ی شته کان کرد، تا نه و رږژه ی هه موومان کو بووینه وه و وتی:

کاتیک هاگوب له دوا ی کوچی دوا ی میرا ئاماده بوو، بږ پرسه و سهره خوشی گه یاندن، باسی له چالاکیه چروپره کانی خوی

بۆ دهکردم، له ڕێگه‌ی ئه‌و کۆمه‌له‌یه‌ی له ئه‌لمانیا دایمه‌زاندبوو، که هه‌موو توانسته‌کانی خۆی و کۆنگره‌کانی له ناوخۆ و ده‌ره‌وه‌دا ده‌به‌ستری‌ت، ته‌رخان کردووه‌ بۆ ئه‌وه‌ی گه‌وره‌ترین پالێشتی نیۆده‌وله‌تی بۆ ددانپێدانان به‌ پاکتاوکردنی ئه‌رمه‌نییه‌کان کۆ بکاته‌وه‌. وتی چه‌ندین ڕیک‌خراوی تری هاوشیۆه هه‌یه، که په‌یوه‌ندییان له‌گه‌ڵ ده‌وله‌تی ئه‌رمه‌نی هه‌یه، که به‌مه‌ ده‌لێن دیپلۆماسیه‌تی میلیی.

وه‌ک چۆن گۆله‌به‌ڕۆژه‌ ڕووی له‌گه‌ڵ تیشکی خۆر ده‌گۆڕی‌ت، هاگوبیش له‌یه‌که‌م چرکه‌ساته‌وه‌، هه‌ست و سۆزم به‌ره‌و ڕابردوو ده‌جوولێنی‌ت، به‌ره‌و ئه‌و کاره‌ساته‌ی که ڕووی دا‌بوو!

میسرمان جی هیشت به‌ره‌و ئه‌رمینیا، که یه‌که‌مین جار و دوا‌جاریش بوو سه‌ردانی بکه‌م. چووین سه‌ردانی مه‌زارگه‌ی تسیتسیرناکابیردمان کرد له‌یه‌ریقانی پایته‌خت، ئه‌و تاجه‌گۆلینه‌یه‌ی له‌گه‌ڵ خۆیدا هینابووی له‌سه‌ر مه‌زاره‌که‌م دانا، پاشان چه‌ند پلیکانیک چوومه‌ خواره‌وه‌ بۆ نیۆ باخیکی ناوخۆیی بازنه‌یی، که به‌ دوانزه‌ بورجی گه‌وره‌ ده‌وره‌ درابوو، وه‌ک هتیمایه‌ک بۆ ئه‌و دوانزه‌ هه‌ریمه‌ی، که تیایدا ئه‌رمه‌نییه‌کان تووشی پاکتاوکردن هاتبوون.

کاتیک گه‌یشتی‌نه ئه‌لمانیا، ژماره‌یه‌کی زۆر له‌ وینه‌ی فۆتۆگرافی نیشان دام، که له‌ ناخه‌وه‌ ده‌ته‌ه‌ژینی‌ت، وه‌ک چۆن هه‌ندیک بر‌وانامه‌ی نویی ئه‌وانه‌ی نیشان دام که ده‌رباز بووبوون و له‌ژایندا ماون. ئه‌مه‌ وێ‌رای ئه‌و لیکۆلینه‌وه‌ و کنه‌کردن و ددانپێدانانه‌ باوه‌ڕپێکراو و کۆنانه‌ی سه‌رکرده‌ ئه‌رمه‌نی و کورده‌کان، ته‌نانه‌ت سه‌رکرده‌ تورکه‌کانی وه‌ک ئالداماد فه‌رید پاشا، عه‌لی که‌مال به‌گ، مه‌زه‌هر به‌گ والی ئه‌نفه‌ره‌، که له‌ لیکۆلینه‌وه‌کانی سا‌لی ١٩١٨ دا باسی لیۆه

دهکات: دوو ههزار ئافره تی ئهرمه نی سووتینراوه، ههوت ههزار منډال له یهک جیگادا سهر برراوه. ههروه ها له ههریمی ئهرزروم منډال زینده به چال کراوه، کوی ئه وهی پاکتاوکردنه ملیونیک و نیو ئهرمه نی ده بیټ، ئهمه ش نیوهی ئه و ژماره یه ده بیټ له و کاته دا!

تیروانینه کانیم بیر ناچیته وه کاتیک پیی دهوتم له دریزه ی به دوا داچوونه کانیدا ئه وهی بو دهر که وتوو، که پریمی ئه لمانیا پرولی بهرچاوی هه بووه له وهی پرووی داوه، ژهنرال لیمان قون سندرس ئهم پاکتاوکردنه ی به شیوه یه کی زانستی و نه خشه بو دا پرژراو کردوو، له لیکولینه وه کانیشدا ناوه که ی هاوشانی جه لادهکانی وهک ته لعت پاشا و ئهنور پاشا و جه مال پاشا و نازم و به هادین شاکر هاتوو!

به چاوی خو م چه ند بریاریکم بینی له لایه ن دهوله تی عوسمانیه وه دهرهق به سه رکردهکانی ئیتیحادوته رقی دهر کرابوو، که به تاوانبارانی جهنگ وه سفی کردبوون، به لام دواتر به ئه نقه ست ئه و بریارانه پشتگویی خران، کاتیک ئه تا تورکیش هات ئه و بریارانه خو لی له سهر نیشت، ئیستاش ئه وهی باسی لیوه بکات به تاوانباره هه ژمار ده کریت.

وتی ئیستا کاتی به روبووم چینه وهی خو م و هاوړنیه کانمه، چونکه سه رکه وتوو بووه له وهی ژماره یهک ددانپیدانان کو بکاته وه، به لام وتی تا ئیستا ژماره که زور که مه به به راورد به وهی هه ولی بو ده دات، دهیه ویت له سالی ۲۰۱۵ له یادی تیپه ربوونی سه دساله ی کاره ساته که دا، ژماره که بگاته بیست دهوله ت و سی ویلایه تی ئه مریکی. وتی تازه ترین دهوله تیک که دانی به و پاکتاوکردنه دا ناوه، ئه رجه نتین بوو له سالی رابردوودا.

ئهمه ش دوا ی ددانپیدانانی ئورگوا ی و قوبرس و ئهرمینیا

دیت، ئیستاش له سه‌روه‌ندی دانی‌دانانی رۆوسیا و یۆناندايه، هه‌ر بۆیه‌ چه‌ند مانگیك تیپه‌ر نه‌بوو رۆوسیا دانی پێدا نا، دواى ئه‌وه‌ش به‌ چه‌ند مانگیك یۆنانیش دانی پێدا نا. له‌ باره‌ی ئه‌وه‌ی كه‌ ولاتان به‌كه‌مى ددان به‌و پاك‌تاو‌كرده‌دا ده‌نیت، هۆكاره‌ سه‌ره‌كیه‌كه‌ی بۆ په‌رته‌وازه‌ی ئه‌رمه‌نییه‌كان گه‌رانده‌وه‌ ، ئه‌مه‌ بێجگه‌ له‌ به‌رژه‌وه‌ندییه‌كانى سیاسه‌تى ولاتان، كاتێكیش هه‌ماهه‌نگی و پێكه‌وتن له‌سه‌ر پرسیكى له‌و شیوه‌یه‌ كرا، كاتێكى زۆر تیپه‌ری كرده‌بوو، ئه‌وه‌ی ژيان‌ئاوایی كرد شایه‌تییه‌كه‌ی خوشی برده‌ نیو گۆرپه‌وه‌.

له‌گه‌ڵ هه‌موو دانی‌دانیه‌كاندا ئاهه‌نگمان ده‌گێڕا، ده‌وله‌تیكى وه‌ك رۆوسیاش قورسایى خۆی هه‌بوو كه‌ به‌ده‌ستكه‌وتیكى گه‌وره‌ داده‌نرا، دواى ئه‌وه‌ ده‌ستمان كرد بۆ ئاماده‌كارى بۆ پرۆسه‌ی هاوسه‌رگه‌یریمان، به‌لام قه‌ده‌ر پێگای نه‌دا خه‌ونه‌ كه‌سییه‌كه‌مان به‌هینینه‌ دی، كاتێك دیلان كه‌ كورد بوو، خوشه‌ویستهرین هاو‌پێ و هاو‌بیری هاگوب بوو كوژرا.

كاتێك له‌ منه‌وه‌ گوێبیستی سه‌رگوزشته‌ی باپیره‌ گه‌وره‌م بوو، به‌ ناوی كاروان كه‌ كورد بوو، وتی كاتێك عوسمانیه‌كان له‌ پرسی پاك‌تاو‌كرده‌ی ئه‌رمه‌نییه‌كان بوونه‌وه‌، ئیتر بوونی كورده‌كان به‌لایانه‌وه‌ بێزراو بوو، هه‌ر بۆیه‌ ساڵی ۱۹۱۶ فرمانێك ده‌ر چوو، هه‌موو كورده‌كانى ناوچه‌كانى جه‌نگ بگوازرینه‌وه‌ بۆ رۆژئاوای ئه‌نادۆل، تیايدا چاره‌نووسیان له‌ چاره‌نووسى ئه‌رمه‌نه‌كان باشت‌ر نه‌بوو، راگواستنى هه‌وت سه‌د هه‌زار له‌ دانیشتوانى ناوچه‌كه‌ ده‌ستی پێ كرد، نیوه‌ی زیاتریان له‌ پێگا مردن. هه‌روه‌ها وتی زۆریك كه‌س رۆوداوى كلیسای سیواس ده‌زانیت، كه‌ چۆن توركه‌كان ده‌رگای كلیساكه‌یان كۆم داوه‌ و ئاگریشان له‌ كلیساكه‌

و ئافرهت و مندال و پيره ميړدى ئهرمه نه كان بهر داوه، به لام كهس باس له پاكټاو كړدنه كهى سالى ۱۹۳۲ ى دىرسيم ناكات، كه چوڼ كورده كرمانجه كان په نايان بر دووه ته بهر ئه شكه و ته به سته له كه كان، چوڼيش تور كه كان ئه شكه و ته كانيان كوڼكريت كړد، ئه مه ش دوايى ئه وهى گريان له نيو ئه شكه و ته كه بهر دا !

كوشتنى ديلان مشتمو مړيكي زور و ليكو لينه وهى كهى چروپړى به دواى خويدا هينا، له كوټاييدا بكور كه ناديار دهر چو!

دواى ئه و پرووداوه چهند هه والي كمان له ئهرمه نيه كانه وه پى دهگه شست ئه وانهى له ولاتانى تر له هاوشيوهى ئه و كوومه له يه دا كاريان ده كړد، پييان وتين ئه و كارانهى ئيمه پيى هه لده ستين له ولاتيكي وهك ئه لمانيا جيگاي مه ترسييه، چونكه گه وره ترين ره وهندى تورك له و ولاته يه، زوريكيش له وانه له خو ده گريت كه خهون به گه پانه وهى خه لافه تى عوسمانيه وه ده بينن، ئه و پاكټاو كړدنه ش به شيوه كه له شيوه كان به بهر گري كړدن له ئاين د اده نين!

ئاموزگار يشيان كړدين ئه گهر به شيوه كهى پروكه شيش بيت ده سته ردارى چالاكيه كانمان بين، كوومه له كه دابخه ين!

هيچ گويمان له و مه ترسييانه نه بوو، ئه گهر چى زور لوژيكي بوو، زورم به لاوه سهير بوو كه بريارمدا به رده وام بم له سه ر ئه و ريگهى خه باتهى هاگوب ده ستى پى كړد بوو، سه ر ه تا زور گه رموگور نه بووم، به لكو و بيريشم ليى نه كړد بوو يه وه له گه ليشياندا بم. هاگوب گه رموگور بوو و زوريش باوه رى به دوزه كه هه بوو، به لام منى وا ده بينى، كه بيباكم ياخود گرنگي پى نادم، من زور ليبورده بووم، ئه وهى پيلانى بو پاكټاو كړدن كيساوه، ياخود ژيانئوايى كړدووه ياخود كوژراوه، وهك چوڼ

ته له ت پاشا له سهر دهستی گه نجیكى ئه رمه نى به ناوى سوگمون
تاهلیریان له بهرلین کوژرا.

دهلین میژوو له لایه ن سهرکه وتوو ده کانه وه دهنووسریته وه،
به لام شیکردنه وه یان بو مانای سهرکه وتوو نه کردوو، چونکه
سهرکه وتوو له خه یال دانی ئیمه دا ئه و لایه نه یه که به هیزه، به لام
نه یانده زانی سهرکه وتنیکیش هیه به تامی شکست، ئه وه ی
وا دهر ده که ویت شکسته له راستیدا شیوه یه که له شیوه کانی
سهرکه وتن، ئه گهرچی هه ندیک سهرکه وتن له جه نگدا ده بیته
مایه ی پاشه کشه کردن له به هاکان ونهنگی بو پوچه کان، هه ندیک
جاریش ده بیته پاشه کشه ی سیاسى!

لیره دا قوربانیه که سهرکه وتوو بوو، په له خوینه گهرمه که
پیوه ی نووسابوو، له سهر جلوه رگ و یاده وه ریی جه لاده که
دریژتر و هیواش هیواش فراوانتر ده بیت، ئیسکه په یکه ره کان
به رده وام به دواى بکوژه کانیانه وه بوون، که مکیشی ئه و
ئیسکه په یکه رانه بوو بووه هو ی ئه وه ی بو ماوه یه کی دوورودریژ
رابه کن به دواى بکوژه کانیاندا، ئه مهش وای ده کرد بکوژه کان پیش
ئه وه ی له ماندوو بووندا بمرن له ترس و توقیندا دهمردن، نه وه ی
بکوژه کانیش ته نیا ئه و نه نگیه یان به نیوچاواندا بو ماوه ته وه، که
تا دواهه ناسه به میرات بو یان جی ماوه.. ئیتر به م شیوه یه ئه م
زنجیره یه له خوین زنجیره ییه که له نهنگی به رهه م ده هیئت.

کاتیک ئه م قسانه م ده کرد، سهیری مالیک - م ده کرد، بینیم
ده لهرزیت!

وهک چون جیهان ددانیان نا به هو لکووستی یه هوودیه کاند
و له هه ندیک ده ولت به تاوانبار داده نرییت، ئه گهر نکولی له
هو لکووست بکه یت، به هه مان شیوه ئاواته خواز بووین ددانیان به

پاکتاو کړدنی ئه رमे نه کانشدا نابایه.

هاگوب ئه نگیزه ی ئه رमे نیوونی تیدا زیندوو کړدمه وه، ئه مه ش
دوای ئه وه ی له عیشقی میسر ییووندا ئاویزان بوو بووم، له پشت
لیبورده یی ئه رمه نه میسر یی ه کان هموو شتیک شار را بوو یه وه،
بیگومان بی ئه وه ی له بیر یان کړد بیت.

ئه وه ی هیڼایه وه یادم عوسمانییه کان له ریځای راگو یزانی
زوره ملیوه، ملیون و نیو یک ئه رمه نیی بیتاوانیان به سهر برین و
سووتاندن و زینده به چال کړدن و خنکندن و برسی تی کوشتو وه،
که زورینه یان ئافره ت و مندا ل بوون، زوریک له وانه ش برووت
بوون ریځه یان پی نه داون به گه لایه کیش خو یان دا پو شن.

پی و تم ته لعت پاشا له سی مانگدا سهرکه وتوو بوو له وه ی
ئه رمه نه کان پاکتاو بکات، ئه وه ی ئه و کړدی عه بدولحه میدی دوو هم
له سی سالدا پی نه کراوه!

مالیک دوو باره جاری کی تر ده له رزیت.

کاتیک رځی شوړشگیریم کلپه ی سهند و به گه رموگوړییه وه
پیشوازیم له ئه نگیزه ی ئه رمه نیوونی خوم کړد و له گه ل ئه و
دروییه دا خوم گونجاند، که له خه یالما وینام کړد بوو، بریارم
دا میسر جی به یلم. به لام له راستیدا له ژیانی هه ردو وکتاندا
هه لده اتم، چونکه ئه وه له خه یالما دروست بوو بوو، که ئه وه
ریځه راسته که یه تا دهر فته تیک به ئیوه بدهم، چونکه ئه م ئه رکه م
ده بووایه بکړدایه هه رچه نده دواش که وتی.

ده بووایه زور دوور برپو شتمایه و هه موو دهرگا و ئاواته کانی
گه رانه و هم کلوم دابایه، هه ر بویه هاوسه رگیریم له گه ل هاگوپدا
کړد.

هه موو ئه مانهم له پیناوی ئیوه دا کړد، چونکه من هه رگیز

هاگوب- م خۆش نهوISTوووه و دلم بۆی لئ نه داوه.. ئه وهه
برام وابوو له وهه زیاتر نه بوو، ئیمه له هه موو شتی کدا جیاوازان
بووین!

دوو نامه ی جیاوازم بۆ ناردن که له کۆمه لیک درۆ پێک
هاتیوو، ته نانه ته قسه کانم له باره ی ئیره یی له یلاوه راست نه بوو،
چونکه هیچ کاتیک ئه وهه سه ته ی له لا دروست نه کردبووم، له وهه
ساتانه شدا، که ماره برینه که مان راگه یاند.

بۆیه له نامه که دا نووسی بووم پیشانی له یلا ی مه ده له بهر
هیچ نه بوو ته نیا له بهر بابه تی ئیره ییه که بوو، نه مه ده ویست
خۆشه ویستی رۆحم و هاوڕێی ته مه نم لیم زین ببیت، چونکه ئه م
بابه ته له بنه په ته وهه بوونی نه بوو، ئه وهه ته نیا بۆ ئه وهه بوو باوهر
به بیرۆکه که م به ئینیت، وشه ی خۆشه ویسته که م به شیوه یه ک
نه خوینیته وهه، که جوړیک شت له لا دروست ببیت.

من بۆ ئه وهه راستگو نه بووم له گه لتان تا ئیوه ش راستیه که م
پێ بلین!

له یلا ئه وهه چیرۆکه ته له یاده، که رۆژیک بۆ منت خوینده وهه،
چیرۆکه که ئه وهه بوو پیاویک هه بوو له به فر، سه گیکیش هه بوو
له ئاگر هه موو رۆژیک چاوه روانی پیاوه که ی ده کرد تا له ده رگا
ده هاته ده ره وه، که ده هاته ده ره وه له خۆشیاندا کلکی با ده دا و
به دواییدا ده رپۆشیت، له کویدا بوه ستایه ده وه ستا، تا ماوه یه کی
دوور درێژ به م شیوه یه مایه وه، ئیتر پیاوه که له دله وهه سه گه که ی
خۆش ده ویست و زۆریش بۆی دلسۆز بوو. به لام مه سافیه کی
بۆ پارێزگاری کردن له نیوان خۆی و سه گه که یدا جی هیشته بوو،
ئه گه رچی سه گه که له وهه لاوا تر بوو هه ست و سۆزی بۆ
ماوه یه کی دوور درێژ به شاریته وهه، ئیتر ورده ورده له پیاوه که

نزیك ده‌بوویه‌وه، جه‌سته‌ی پیاوه‌كه‌ش د‌لۆپ د‌لۆپ ئاوی لئ ده‌تكا، پاشان سه‌گه‌كه په‌لاماری دا و به زمان جه‌سته‌ی ده‌لیسایه‌وه، ئیتر هه‌لم به‌رز ده‌بوویه‌وه و جه‌سته‌ی پیاوه‌كه‌ش ده‌توایه‌وه، ئه‌و ساتانه‌ی جه‌سته‌شی ده‌توایه‌وه ئا له‌و، كاته‌شدا، كه ئه‌م جه‌سته‌ی ده‌پووكایه‌وه به هه‌مان ره‌وت ئه‌ستیل (گۆم)ه ئاوه‌كه‌ش ده‌بووه هه‌لم و تا ده‌هات زیاتر بچووك ده‌بوویه‌وه.

له‌یلا تۆش، تۆ و مالیک هه‌ردووكتان، بۆ هه‌میشه تاكه عیشق ده‌بن له ژيانمدا، قوربانیی به خۆم ده‌دم به‌لام قوربانیی به عیشقی ئیوه نادم.

خۆم بینێ هه‌ناسه هه‌لده‌كیشم و به‌كۆل ده‌گیریم، له‌سه‌ر كورسییه‌كه‌م هه‌لستم و بازیکم دا و باوه‌شیکم پێدا كرد، توند به په‌راسوه‌كانی خۆمه‌وه ده‌ینوسینم.

فرمیسك چاو و رۆحی مالیکی خنكاندبوو، نه‌یده‌زانی بۆ لووسی فرمیسك بریژیت یاخود بۆ باووباییرانی؟ خۆی وا پیشان دا شتیک به‌ییت، به‌لام چووه‌هه‌مام و ده‌ستی كرد به‌نالێكردن، هه‌ر بۆیه جه‌ختم لئ كرده‌وه كه نابیت قسه‌وباسه‌كه‌ی ته‌واو بكات، وتی قسه‌گه‌لیکی زۆر ماوه باسی لیوه بكه‌م، به‌لاتانه‌وه سه‌یره كه هه‌له‌هاتووم، به‌لام ئه‌وه ئیراده‌ی خودایه كه بۆ دواچار بیانبینیته‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی له میسر ژيانئاوایی بكه‌یت و له‌ته‌نیشته‌ی میراوه به‌خاك بسپێرریت.

لوسی

« هاگوب له پيش چاوم و له کاتي دەرچوونمان له دەرگای
کومه له که ده کوژریت.. دوو که سی نه ناسراو به سواریی ماتوره وه
دایانه بهر ریژنه و شه ش فیشه کیان پیوه نا، ده یانتوانی به ئسانی
منیش بکوژن به لام له وه ده چوو، که فرمانی کوشتن ته نیا بو ئه
دەر چوویت»

شه ش فیشه ک جهسته یان کوناودەر کرد.. ئه رکه که یان
به سه رکه وتوویی ئه نجام دا و هه لاتن، پولیسی ئه لمانی-ش تاکه
قاوغیکی به تال چیه نه یاندوزیه وه، ئیدی ئه وه بوو که یسه که ی
جاریکی تر به کرده یه کی بکه رنادیار له قه له م درا!
کوشتنی هاگوب دواي کوشتنی هاوړیکه ی دووباره پالنه ریک
بوو بو من تا له سهر ئه وړیگه یه به رده وام بم!

دواي ئه وه ئیدی هه وله کانم له ناو ولاتی خومه وه دهستی پی
کرد، که ئه وکات هیشتا دانی به پاکتاوه که دا نه نابوو (تا کاتی
نووسینی ئه م دیږانه، میسر دانی به پاکتاوی ئه رمه نییه کاند
نه ناوه!). داواي هاوکاریم له چه ندین که سایه تی ئه رمه نیی به ره گه ز
میسری گرنګ و هه روه ها هاوړیکانی دایکیشم، که له دایه نگه وه
پیانه وه ئاشنا بوو بووم کرد، له نیویاندا ئه و پاشکوی روشنیریه
هه بوو که کاتی خوی له دوزینه وه ی مالیک-دا یارمه تی دابووم.
ئهندامیکی چوستوچالاک بووم و ناوه که شم پوژ دواي پوژ
له ئاسمانی به رینی دوزه که ماندا زیاتر ده گه شایه وه و بهرز
ده بوویه وه، خوم و هاوه لانم خه ریک بوو دانپندانانی لوبنان-مان
به دهست دهیتا، ئیتر هه ر ئه وکات چه ندین ئاگادار کردنه وه م بو
هات، که هه ندیک له هاوړییانی ریگه ی خه بات و هه ندیکی تریش

له سه رچاوه ی نادیاره وه بوون، که هه پره شه ی ناردنمیان ده کرد
بو لای (هاگوب).

ترسیک دایگرم که کاتی مهرگی هاگوبیش داینه گرتبووم، وا
دیاره هه ریه که له ئیمه توانایه کی هه یه که خوی پیوه هه لده نیت
و پیی وایه، که به هویه وه ئیدی پاریزراوه و پروداوه کان هه ر
پروبه پروی ئه وانی تر دهنه وه، به لام هه ر ئه ونده ی هه ستمان
کرد، که وا سه ره تاکانی کوتایی دهر که وتوون و هه نگاوه کانی
خاموشبوون نزیک دهنه وه، ئیتر له هه موو لایه که وه ترس
ده مانگریته وه.

هیچ بژارده یه کم نه مابوو بیجگه له بژارده ی داخستنی
کومه له که، به لام به نهینی و به ئاگاییه وه هه ر به رده وام بووم له سه ر
چالاکیه کانم، ئه وه بوو دهنگی هه پره شه کان ته واکپ بوونه وه،
ئیدی ئه وه بوو هه ستم ده کرد که چاودیتری ده کریم، جار هه بوو
هه ستم ده کرد که که سیک له پشتمه وه ده روات و چاودیتریم
ده کات ته نانه ت له ماله وه و له کاتی خه ویشدا، به رادده یه که که
ته واک له چوارده ورم ورد ده بوومه وه، زور جار ده گه رام ده مگوت
بزانم کامیرایه که یان هیچ ئامیریکی سیخوړیکردن نادوزمه وه، که
له ملاولا شارراییته وه.

ترس وه کوو شه یتان له پیشم به رجه سته بووبوو، هه ستم
به جه سته ی قورسی ده کرد، که خوی به سه ردا داوم، هه روه ها
هه ستم به کلکی ده کرد که وه کوو قامچی له شمی هه پروون ده کرد،
هه روه ها له نینوکه کانیشی ئاگادار بووم، که ده ژه نینه گوشتی
جه ستم و پرخوله یان دهر ده کی شام.

هه مووو رپوژ و له هه مان کاتدا هه ستم به دهنگی دهرگای
ژووره که م ده کرد، ئیستاش نازانم که ئایا ئه و دهنکه راسته قینه یه

بوو یان من خەریک بوو ئەوکات یەكەم بەشەکانی میشکەم
لە دەست دەدا؟

تا پۆژیک کە هەندیک ئەرمەنیی بەرەگەز میسری هاتنە مالهە کەم
و دواى پۆشتیان لە پەر دایان بەسەر مەدا.

هیچ هەستم بە هاتنە ژوورە وەیان نەکرد، تەنیا هەستم بە
هەناسە یەکی گەرم کرد کە پشتمی سووتاندە وە لە گەڵ دەستی کە
کە شتیکی پڕژاند بە دەموچاومدا و ئیتر لە هۆش خۆم چووم؛
دواى ئەو هەستم بە خۆم نەکرد تا ئەو کاتەى، کە لە ژووریکی
پیسی تاریکدا خەبەرم بوویە وە دیتم لەسەر زەوییه کە ڕاکشاوم
و هیچیشم لە بەردا نییه.

ئالە و کاتەدا ئیدی ڕوخساری لووسی تا دەهات گەژ دەهاتە وە،
بە جۆریک وەک بلیی کۆنترۆلی بەسەر ماسوولەکانی ڕوخساریدا
لە دەست دابیت، دەرگای لەپیش هەست و سۆزی کردییە وە، ئیدی
ئەو بوو بە بێ قسە کردن هەموو شتیکی ئاشکرا کرد.

لەسەر پشتم ڕاکشایووم، کاتیک ویستم تۆزیک ڕاست ببمە وە،
هەستم بە قورسایى و ئازاریکی پڕووکینەر کرد.

ئەو نەگرایا بەلام دەنگی وەکوو دەنگی هاوار بەرز دەبوویە وە
و دواتر دادەمرکایە وە، ئاوا و لەسەر ئەو ڕەوتە دوو سی جار
بەردەوام بوو، جەستەى دەکەوێتە هەژان، قاچەکانی بەتوندی
دەلەرزەن، دەستەکانیشی لە گەلیاندا، جاریک قژی دەبەستیت و
جاریک دەیکاتە وە.

» کاتیک دەستم برد بۆ جەستەى خۆم هەستم بە شلە یەکی
لینج کرد، دواى زانیم ئەوە خوینە، هەر وەکوو چارەنۆسی
ڕەشم لەو کاتەشدا هیچ هیوا یەک نەبوو، دەستم لەپیش چاوم
دەجوولاند و دووبارە بیجگە لە ترسە کەى پیش چاوم هیچم

نه دده دی، نه و ترسه به زه به لایحی خوی ژووره که پر ده کاته وه،
بیزارم ده کات و وه کوو بالونیکي فووتیکراو بیت هه موو شوینه که
ده گریته وه و منیش که نار ده خات.

به لای هه موو هه وای ژووره که هه لده مژیت، هه ناسه م سوار
ده بیت به لام نه و کوو نادات هه موو روو بهری هه وای دهره وه
قورغ ده کات.

کات هه روا تیده په ریټ و منیش نازانم به کوو گه شتووه،
چونکه هه موو کاته کان له ویدا هه ریه کن، شه ویکی نه نگوسته چاو
که هیچ بهر به یانیک رووناکی ناکاته وه.. هه ولم دها که باوهر
به خوم بهینم گوايه نه م خه ونیکي ناخوشه و له هه ر ساتیکدا
بووه کوتایي پی دیت، هه موو نه و رووداوانه شی که له م دوايه دها
به سه رمدا هاتووه، بوونه ته هوئی نه وهی که من ورینه و خه یال
بکه م، دهمگوت که من زور هه له بووم چونکه له سه ره تاوه راویژی
پزیشکم نه کردووه.

هه ندیک کات هه یه که تیدا ده گه یته سنووری نیوان خه ون
و راستی، به جوړیک که تو ئیدی ناتوانیت راستی و خه یال لیک
هه لاویرد بکه یټ، هه سته وهری جیا کردنه وه و قه بلاندنت له ده ست
ده ده یټ، ئیدی نا له و کاته دها گومان له هه موو شتیکي ده ورو بهرت
ده که یټ، ته نانه ت له هه سته کانیشټ که باش ده زانیت چه نده
راسته قینه ن».

گلینه کانی لووسی به سه ر روو بهری یاده وهری و ئازاره کاند
فراوان ده بن و ئیدی فرمیسی چاوانی جوگه له ده به ستن و
جه سته شی بو پیش و پاش ده که ویته له رزه؛ دواتر هیمن ده بیت وه
و نه مجاره هه موو له شی وه سه ر هه ژانیکي توند ده گه ریټ وه ک
بلای که کاره بای لی درایت، مالیک و له یلا پیکه وه هه لده سته

سهرېچ و دهستی ددهنې و له ئاميزی دهگرن، له ناکاو کاره باکه به هه موو هيزيکی بؤ ئه وانیش دهگواز رېته وه و کونترولی خويان له دهست ددهن، ليی دپارېنه وه که کوتايی به و دوخه بهينيت، به لام به چهند وشه يه کی ناروون که له گهل هاوار و فيغاندا دهر دهچن به رپه رچيان ددهاته وه.

«پياوړی پوگرژ و مؤن بوو، پيشيکی پانو پوړی هه بوو.. له ژووره تاريکه که وه بؤ ژووريکی دیکه که له کوتايی بنميچه که دا ده لاقه يه کی تيدا بوو گواستميه وه، دهرگای ئه و ژووره به چهند ئاسنيکی ستوونیی که ناوه وه و دهره وه ی ليوه ديار بوو گيرابوو.. ئه و پياوه له خواردن و خواردنه وه بيه شى کردم.

ئوه ئامرازيکی فشار بوو که وای لی کردم به شى زوری ئاگایي و هوښی خوم له دهست بدهم.. بؤ ماوه يه که بهرگه ی برسيتيم گرت وه لی تينوويه تی ئيتر برستی لی بریم.. ئاخر ئه و ئاوی دههينا و له پيش چاومدا دهپرژانده سهر پيلاوه کانی.. منيش له سهر دم ده که وتم و ئه و دلوپانه ی که له جامه ئاوه که وه ده پرژان دهمليسايه وه، دواي چهند پوژيک ئه مجاره خواردنی هينا و له پيش من پرژاندی و به پيلاوه کانی چووه سهری؛ له سهر سک دهخشام بؤ ئه وه ی خوم بگه يه نمه پارچه يه که له و خواردن و نانه ی که له گهل پيسی و بوگه نی ژووره که دا تيکه ل بوو بوو.. ئيتر به و شيوه يه ئه مجاره ئه و ميشکی له دهست دده و ده که و ته سهر ئه ژنو و به چه پوک و ليدان داده بارييه سهرم..»

«به سه ئيتر!» مالیک به هاوار وه وای گوت و له يلاش گريا. به لام له يلا ههر سوور بوو له سهر گيرانه وه و ته و اوکردنی چيروکه که.. چيروکی پرژان و وردبونی نان و وردبونی مروقبوونيش له گهلیدا.. چيروکی باووباپيرانيک که پوله کانين

به وپه پری درنده ییوه و وهک بللی کات هر هه مان کات بیت دوو باره یان ده کرده وه.

” مرؤقبوون بژارده یه که، وهلی هه ندیک هه ن سوورن له سه ر ئه وهی که مرؤف نه بن، به لکوو هر به نیئاده میک بیت هاوشیوهی ملیونانی دیکه که گه ردوون به پیسی و پاشماوهی له شی و دهروونیان، له کرده وه و هه ناسه دانیان سیخناخ و پیس بووه، ئه وه ئه و که سانه ن که وه کوو که لاک ده ژین و هر وهک که لاکیش دهمرن. رۆژانه دواي نوږږی عیسا ده سترږږی ده کرده سه رم و به دهم ده سترږږیه که شه وه ده یگوت:» ئاوا، یانی ئیوه به و بانگه شه دروینانه ی که درووستتان کردوون به دواي داواي لیبور دنی ئیمه و دانپیدانانی دنیا دا ده گهرین؟! با بلین ئه و قسانه ش راستن ده ی ئاخر ئیوه دومه لیکي ناوه کی بوون و ده بوو له پریشه بین؛ بؤ ئه وهی قسه ی خودا سه ر بکه ویت و قسه ی بیباوه رانیش بن. دواتر له کاتیکدا که من له ژیریه وه ده منالاند وتی: «ده بوو ئیمه به کوشتنی نه خوشه که نه خوشیه که بنبر بکه ین».

«- دوو باره مالیک هاوار ده کات و ده لیت به سه و ئیتر هه لده سیته سه ر پی و ده چیته ده ره وه»

«- نا نا به س نییه، هیشتا شتیکی تر ماوه که به ته واوی له ناوی بردم پی.. ئه و که سی تریشی ده هیئا تا به نوره یاریم پی بکه ن و تیکم بشکینن.

لیرده ا ئیتر له یلا له هوش خوی چوو.. لووسی-ش پر به گه رووی و بیوچان هاواری ده کرد و چاوی ده بریه هه موو قوژبنیک.. له ولاشه وه مالیک نهیده توانی له سه ر کورسییه که ی بجوولیت!

له یلا

کاتیکی چیرۆکه که ی دهگیرایه وه من سه رم له به هیژی یاده وه ری
ئهو کچه سوڤ دهما، راستیی ئهو هه میشه ئهو تاییه تمه ندیه و
هی دیکه شی هه بوو به لام سه یر له ودا بوو، که دوا ی هه موو
ئهو ڤووداوانه ی که به سه ریدا هاتبوون هیشتا تواناکانی وه کوو
خویان مابوونه وه!

هه روه ها من له سووربوونی ئهو له سه ر گیرانه وه ی چیرۆکه که
سه رم سوڤ دهما، وه ک بلیی له گه ل وتنی هه رپیتیکا غه میک له سه ر
دلی هه لده گیرا له و غه مانه ی که ته واو ڤوحيان شه که ت کردبوو،
به و جوړه ئهو بیره وه ریبه نوئ و تاریکه کانی ده سپریه وه و
هه ولی دها هه ر یادگاری و بیه وه ریبه جوان و شیرینه کانی ئهو
ده مه به یلێته وه، که تیدا پیکه وه بووین و هه موو ژیانمان پیکه وه
به ش کردبوو.

به لام له ناکاو دوخی خراپ تیک چوو، وه ک بلیی ئهو گیرانه وه یه
هه موو ڤووداوه کانی به جاریک هینابیته وه بیرى و تووی ئهو
مه رگه نادیاره ی ناو ڤوخی ئاودیر کردبیت، بو ئه وه ی که به یه ک
جار پیشه ی هه ر شتیکی زیندوو، که له ناخیدا هه یه هه لکیشیت.
من و مالیک تیبینی ئه وه مان کردبوو، که ئهو ماوه یه زوړ
ده چوو هه مام، ده چوو خو ی ده شوړد و هه ر که ده هاته وه
ده ره وه پاش که میک دووباره ده چوو وه ژووره وه، هه ندیک
جار هه بوو که داوا ی لی ده کردم من پشتی بو بشوم، به توندی
بیخوریتم به جوړیک تا پیسته که ی سوور ده بوویه وه، به لام ئهو
به وه شه وه کو لی نه دها و هیشتا جار هه بوو هینده به توندی

لفکه که ی به کار ده هیڼا هندیځ شوینی له شی خوینیان لی دهات،
 ئیتر هه موو جاریک داوی لکه ی نوی ده کرد و نه گهر بشموتایه
 نه مه مان تازه کړیوه به پرومدا هاواری ده کرد و هه لده شاخا، ئیدی
 جار هه بوو باوهری ده کرد و هیور ده بوویه وه و جاریش هه بوو
 تووړه ده بوو، به جوړیک که تا دانه یه کی نویم بو نه هیڼا با هیمن
 نه ده بوویه وه!

من و مالیک به بی سوود هه موو پوژ هه ولمان ددا، که نه و
 گرژییه ی ناخ و پوچی لووسی هیمن بکهینه وه، که تا دهات زیاتر
 ده بوو و پوژ دوی پوژ له خوی دور ده خسته وه.. پاشان هیمن
 ده بوویه وه!

تاوه کو نه و پوژ ده ی که گویم لی بوو له ژووره که ی خوی به
 مالیکی ده گوت: «به جهسته ی خوت شوینه واری نه وه ی به سه ر
 جهسته ی مندا هاتووه بسره وه.. مالیک من دمه ویت به تو خوم
 خاوین و پاک بکه مه وه.»

نه و پوژ نه مده زانی چی بکه م، یاده وهرییه کان به هه پر مه کی
 و به نارپیکانه به شیوازیکی سهیر به می شکمدا هاتن، به لام یه که م
 دیمه ن، دیمه نی نه و قسه ی لووسی بوو که له سه ره تاکانی تافی
 هه رزه کاریماندا کردی:
 «نه و هیی منه.»

شویاتی ۱۹۹۹

«-مالیک لوسی توی دهویت». له یلا وا دهلیت.
 مالیک که زمانی ته ته له دهکات، دهلیت: «مه به ست چیه؟»
 «-توی دهویت! نازانیت که ئافره تیک پیاوکی بویت واتا چی،
 نه وه ریک وه کوو نه و کاته یه که پیاوکی ئافره تیک دهویت».
 خوی کو دهکاته وه جا به شه رمیکه وه دهلیت:
 «-خوت گویت لی بوو؟»
 «-به لی».

مالیک سهری سوړ ماوه و وه لام ناداته وه.
 «-نه و یه که م جار خوښی ویستیت و هلیبژاردیت و هر
 نه ویش بوو له پیناو نیمه دا قوربانۍ دا، ئیستاش به کاریگه ری
 نه و قوربانۍ وا خه ریکه پوځی دهر دهچیت، نه وهی داوای دهکات
 کوتا ئواتی نه وه».

«-تیناگه م نه ته ویت بللی چی؟»
 له یلا به گریان و هاواره وه:
 «-نازانم چوون و چی دهلم، نه وهی دهیزانم نه وهیه که لوسی
 وا دهریت و نیمه ده بیت بزگاری بکهین. دوخی دهر وونی بو
 نه خوش زور گرنگه و په نگه هوکاریکش بیت بو چاکبونه وهی،
 پاشان دهکریت خوداش قهره بووی ئازار هکانی بکاته وه و نه ویش
 هاوسه رگیری بکات و وه چه ش بخاته وه، بو خوی ژیانیکی
 ئاسایی بژی. نه وهی دهیزانم نه وهیه که تو تاکه ئامرازیت که به
 هویه وه نه و نه م نارحه تییه تیپه رینیت، به و زانسته ی که فیږی
 بوویت یارمه تی بده به بی نه وهی منی پی له ناو بهیت، دهزانم له
 مه به ستم تیده گهیت و توش دهزانیت، که دواتر من هه موو شتیک

ده زانم!

له یلا له گه ل کچه که ی مال که یان بو چول ده کړدن بو ئه وه ی
پیکه وه مه شقی رځی بکه ن؛ جاریش هه بوو که ناچار ده بوون
بچنه جیگه ی چول تا له گه ل سروشتدا په یوه ندی ببه ستن وه کوو
به شیک له چاره سره.

کاتیک له یلا یان لووسی هه ریه کیان له دهره وه ده هاتنه وه،
لووسی له یلا ی له ئامیز ده گرت و ماچبارانی ده کړد وه ک بللی که
سوپاسی ده کات.

نیدی هیدی هیدی روخساری ده گه شایه وه و پر ده بوو له
مانای ژیان و کاردانه وه کانی نیوی، چرچولوچییه کانی روخساری
و چوله وانییه کانی رځی به خوشی و شادی پر بوونه وه، به و
جوره لووسی گه راپه وه بو کاتی پیش بوونی به قوربانۍ قه دهر.
لووسی خه ریکه دینه بر و له یلاش بیر ده کاته وه، به رځ
و جهسته له مالیک و لووسی دوور ده که وینه وه، زریانیک له
هه ست و دا لغه دایده گرن به وینه ی ئه و کاته ی که لووسی هه والی
ماره برینی خوی و مالیکۍ پی دا، له یلا مالیک تومه تبار ده کات و
ئویش نکولی ده کات.

له ناوه وه دابه ش و رارا ده بیت وها ده که وینه رارای و
بیرکړدنه وه که خه ریکه شیت ده بیت..

«له یلا ئه وه ی رووی دا به ویستی خوت بوو، تو بیرت
کرده وه و بریارت دا، خوت به ره و لای لووسی پالت پیوه نا، جا
بویه یان تا کوتایۍ به خشنده ده بیت، یان دانی پتا ده نییت، که
خه ریکه غیره ی مالیک ده کوژیت»

«- له کوتاییدا من ئا فره تم خو فریشته نیم».

«- دهی که وایه یان متمان به خوت ده که یت یان مالیک.. ئه و سویند ده خوات که سنووری نه به زاندووه و توش پیچه وانه ی ئه وه ده لییت، ئاخر تو ئه و هه موو دلنیا یی به له کو یوه دینیت، هه ر ده لیین خوت له گه لیان بوویت؟»

«- ته نیا متمان به هه سته کانم ده که م، چونکه هه له ناکه ن!»
 «- به لی ده شیت شتیک پرووی دابیت، به لام ئیستا تو یان بویرانه لیکه و ته کانی بریاره که ت قه بوول ده که یت، یان دان به هه له که تدا ده نییت به ره مه که ی ده چنیت ه وه. هه ر به ته نیا خوت به رپر سیار یت له وه ی پرووی دا.»
 «- ناتوانم.»

«- ږنگه هه ردوو کتان هه له تان کردییت، هه رچه ند که سی پالنه ر وه کوو پالنه راو و ږنماییکراو نییه.
 چونکه تو چی تر هیچ بژارده یه که ت نییه بیجگه له وه ی که له گه ل واقعدا بژیت ئه گه ر و امان دانا که ئه وه ی له خه یال تدا یه پرووی دا وه.»

«- نه خیر. ده بییت هه موو شت کو تایی پی بیت.. ده بییت ئه و (مالیک) ئیره به جی به لییت.. به رگه ی ږوانینه چا وه کانی ناگرم.»
 «- ئه ی چی ده رباره ی لووسی؟!»

«- ئاخر خو نه خو ش لومه ی له سه ر نییه. من ده زانم که ئه و سه ره پای ئه وه ی که توزیک با شتر بووه به لام ئیستاش له شیتی و مر دنه وه نزیکه. من ده سته ر داری نابم. ئه و بیجگه من که سی تر شک نابات.»

حوزه پیرانی ۱۹۹۹

له یلا داوا له مالیک دهکات که ماوهیه که جی بهیلت چونه
دهیه ویت هه ندیک کات به تهنیا به سهر به ریت، مالیک باوهر به و
قسه یه ناکات، پی وایه که له یلا ناگای له و قسه یه ی نییه، که
دهیکات.. گفتوگویی له گهل دهکات، هه ول ددات کاره که دوا بخت،
به لام نه و هه تا دیت سوورتر ده بیت له سهر قسه ی خوی.

«- بیرت بیت نه وه تو بوویت که به زور وات لی کردم
که بچمه پرۆسه ی (توانا رۆحیه کانه وه) تو ده تگوت که نه وه
تاکه چاره سهره بو نه وه، قسه که شت راست بوو، نه نجامه کان
سه رسور هینه رن».

«- بیگومان، ئاخر چونکه پرۆسه که رۆحیه نه بووه به لکوو
له شیی بووه!»

- من له پشته وه ناپاکیم له گهل نه کردوویت، له شیشم تهنیا له
چهند جار له ئامیزگرتندا به کار هیناوه، چونکه دهمزانی ئازاره کانی
داده مرکینیتته وه. بیرته له سهره تاکانی هاوسه رگیریماندا باسی
سووده کانی باوه شم بو کردیت؟!»

«- تو ئازاره کانت دانه مرکاندوووه ته وه، به لکوو جهسته یه کت
دامرکاندوووه ته وه»

«- نه مه بابه تی نه مان و دارمانی متمانه یه.. قهیدی ناکا نه گهر
باوه یم پی نه کهیت و سوور بیت له سهر نه وه ی که ده بیت ئیره
به جی بهیلم، به لام تو بو هه تاهه تایه من له دهست دده دیت».
هیشتا له یلا سووره له سهر داواکارییه که ی و پوژانه پاته ی
دهکاته وه، نه وه بوو مالیک له کو تاییدا به راستی جی هیشت»..

نوه بوو مالیکیش لئی دا و پوی به بی نوهی کهس بزانیټ بؤ
کوئی، ئیتر دؤخی لووسی سهره پای چاودیږی چری لهیلا ته و او
به ره و خراپی رښت.

لهیلا ماوهیهک خوراکرانه کونترولی دؤخه کهی کردبوو، به لام
ورده ورده خریک بوو هموو شتیک له دهوړو بهری دپرووخا،
لووسی که به ره و چاکبونه وه دهرښت و دوو باره دؤخی تیک
دهچیت به جوړیک که له پیشووتر خراپتر بوو، به دهنگی به رز
له گهل خوی قسه دهکات و هاوار دهکات به سهر هندیک کهس
و ناودا، که له راستیدا بوونیان نه بوو، لهیلا دهچووه ژووره کهی
دهیبینی، و ا کچه مهقه سستیکی به دهسته وه گرتووه و که وتووه ته
ویزه ی جلو به رگه کانی و له به له کونه که وه فریانی ددات، لهیلا
وای لئ هاتبوو که لئی دهرسا، دهرسا که کاریکی شیتانه بکات،
دهترسا کاتیک نمان دهخون لووسی خوی یان لهیلا و کچه ی
له خه ودا بکوژیت، بویه وای لئ هاتبوو، که شهوان وه کوو گورگ
به چاوی کراوه وه دهخوت!

تو له به رانه ر گورانی ههسته کاند دؤش دادمینیت، ئاخر
چون دهرکیت که نوانه ی تا دوینی عاشقیان بووین نهمرو
لییان بترسین! به تایبهت که دهبینیت ههسته کانت بؤ که سیکی
نیزیت، که له ساتیکدا بووه به جهسته یه کی بیروچ له سوز و
خوشه ویستییه وه، گوراوه بؤ ترس!

په شیمانی له ناخه وه لهیلا هه پروون هه پروون دهکات و قووتی
ددات، به تایبهت که دهبینیت کچه که ی به به رده وام له چاره نووسی
باوکی و نهینیی له ناکا و دیارنه مانی دهرسیټ.

لهیلا دهگاته پؤخی دارماني دهروونی، کچه که ی به پرسیاره

به رده وامه کانی فشاری ده خاته سهر و لووسی-ش به شیوه یه کی
سهیر بۆ شیتبوون و مهرگ ههنگاو ده نیت.
رۆژبه رۆژ ترسه که ی زیادی ده کرد، میردیش ئه وه بوو دوور
رۆشت و هیچ هه وال و دهنگیک لێیه وه نه ما.
پاش چه ندین مانگ له هه ولی بيسوود بۆ هيمنکردنه وه له یلا
برپاری دا، که بۆ مه به ستي گواستنه وه ی لووسی بۆ بیمارستانی
سهرۆکایه تی پهیوهندی به ته لعه ت پاشاوه بکات.

٢٨ ی حوزەیرانی ٢٠٠٠

تەلەت پاشا لەیلا ئاگادار دەکاتەوێ دەوای دوو پۆژی تر مالیک دەگەرێتەوێ، ئەو هەوالە کچە دەخاتە پیش زریانیک لە پرسیار. تۆ بۆی ئەم پیاوێ بیهوێت بەم چاکەییە پەرەیی پر لە گوناوی خۆی داخات؟ یان ئەوێ پەرەیی ئالووالای پر لە تاریکیی خۆی بەو چاکەیی سپی بکاتەوێ؟ تۆ بۆی هەر لە سەرەتاوێ بە شوێنەکە زانییەت و لە ئیمەیی شارەدێتەوێ؟ ئاخۆ دەبێت ئەوێ بە مالیک وتبێت کە ئیمە وای پێنج مانگە لە بیمارستانین و لووسی-ش بە دەست شیرپەنجەیی مێشکەوێ دەنالییەت و وای لە کۆتا قوناغەکانیاوەتی و نزیک بووێتەوێ لە مەرگ؟ ئەو ئەگەر پێی وتووێ بۆچی مالیک هێندە دوا کەوت لە کاتیکی دەزانیی کە هەر ئەو نییە دەمرێت؟ یەکیک دەمرێت لە تاوی دووری ئەو و ئەوێ تریش لە ئازاری هەردووکیان!

کاتیکی کە زانیی پرسیارەکان بۆ خۆیان دەرگاگەلی کراوێ، یان بەرووی شیتیدا یان دۆزەخ و ئەو وردەکارییانە، کە شەیتان تێیدا خۆی مۆل داوێ و دەریایەکن، کە مەلەوانەکانی نیوی قووت دەدات، ئیدی وازم هێنا لییان و چی دی بەدوای وەلامی مەنتیقیدا نەدەگەرەم بۆیان.

« ئاخۆ ئەوێ چ بیرسایەکە لەم ژیاوە بێسەرۆبەرەدا؟ » سەری سوڕ دەمیتێت لە خۆی ئەوێک کە بە درێژیی تەمەنی پێی وای بوو، کە هەموو شت ھۆکاریکی ھەیە ئیستا بۆ یەکەم جار وشەیی «بێسەرۆبەر» بەکار دەھێنێت!

بەپار دەدات کە لووسی لەو هەوالە ئاگادار بکاتەوێ، بەو هیوایی

که به هاتنه وهی مالیک په رجوویه ک له دڅخې ته ندرووستی ویدا
 روو بدات، نهو دهلیت که نه گهرچی هه موو دهرگا کانیښی له پیش
 دا خرابیت، به لام بیه یوا نابیت.

مالیک بزارده و هیوا یه کی دوور بوو، که هر له سهره تاوه
 لووسی بو خوی قورغ کرد.. به لام نهوه بوو له یلاش خه ونی پیوه
 بینی، مالیک دوور سه فهری کرد لووسی-ش روشت به دوایدا
 و دواتر وهکو دوو دهستگیران گه پانه وه.. وهلی هیشتا له یلا
 خه یالپلاوانه بیرې لی ده کرده وه و خه ونی پیوه ددی. نیستا نهو
 دوو باره خه ون ده بینیت، به لام نه مجاره به چاکوونه وهی لووسی
 سهرباری قورسی دڅخې ته ندروستی نهو، که وهک ده بینریت
 هیوای لی براوه.. به لام نه م کچه هیشتا دهستی به ګرنگترین نهو
 په تانه وه ګرتووه، که به ژپانه وه مان ده به ستیت.. نهویش په تی
 خه ونه.

نه خوشخانه - نه مووړی ۲۰۰۰

مالیک له دەرگا که وه خوی به ژووریدا دهکات دهیینت والووسی له قه راغ جیگه که ی دانیشتووه و قاچی بو خواره وه شوړ کردووه ته وه. له و ساته دا وه کوو کچیک و میینه کی پروو خوش و پروژه هاته پینش چاوی، به جوړیک که بو ساتیک گومانی له راستی بابته تی نه خوشییه که ی کرد، له جیگه که ی نزیک ده بیته وه له ساتیکدا ده که ویتته سهر ئه ژنو، ئینجا پنیه کانی و ئه و په نجانیه کی که له یلا به رهنگی موړ بو ی رهنګ کردبوو ماچ دهکات، پاشان باوهشی پیدا دهکات، جا هه ست دهکات که ئه وه جهسته یه کی لاوز و ره قوته وه و جلو به ره گه کانی دایانپوشیوه و هه ول ددهن جوانییه کی دوور له فیل و دروی پی ببه خشن، ئا له و ساته دا ههستی کرد که چون دهکریت جهسته ناپاکی له خاوه نه که ی بکات، به هو ی نه خوشییه وه له و روجه پروژه و تازه باوهی خوی دابپریت، که هیشتا دهیه ویت له ئوی سهرچاوه کانی ژیان تیرئو ببیت. ئینجا له و ساتانه دا دوخی له یلای بیر که و ته وه ئه و کاته ی که (مهلیکه) ی کچیان ی له سکدا بوو، کاتیک له ناکاو به شه ودا له خه و راده بوو وه ههستی به ته نگه نه فیه سیی دهکرد، ئیتر وه کوو شتیک به جهسته یه وه ی دابیت پیخه فی له سهر خوی راده مالی و به دهست ته نگه نه فیه سییه وه دهینالاند و له و کاته دا باسی ههستی کی سهری بو مالیک دهکرد، ههستی که به گویره ی قسه کانی وای لی دهکرد، که ههز بکات روهی له جهسته ی بیته دهره وه و دوور بفریت. جهسته زیندانی روجه. ئه وه تیگه یشتنیکی سوفیانه یه، که زورجار له یلا بو مالیکی باس دهکرد؛ به لام ههسته کانی ئه م له و کاته دا دوور بوون له و تیگه یشتنه ی که باسی خهونی تاکه کان دهکات دهرباره ی یه کگرتنی روهیان له گه ل خودادا و تامه زروییان بو مردن، له پیناو گه یشتن به و ئامانجه.

لووسی ته‌واو چووبوووه به گوشتی خویدا، وه‌کوو مندالیک که دواى دابرانیکی زۆر دایکی دیتبیته‌وه ئاوا باوه‌شی به مالیکدا کرد و چپاندی به گویندا: «له‌گه‌ل مردن که‌وته مامه‌له و سازشکردن، دوینی سوور بوو له‌سه‌ر هاتن» هه‌ولێ دا پێکه‌نیت به‌لام لیوه‌کانی که‌وته له‌رزین» ئیدی ئه‌وه بوو به خودام سویند دا، که رۆژیکی تریش له‌سه‌ر بوه‌ستی، واته تا رۆژی هاتنت.»

زریکه له له‌یلاوه به‌رز ده‌بیته‌وه، خۆی ده‌گه‌یه‌نیت به‌نا سه‌ری، ده‌ستیکی ده‌خاته سه‌ر سه‌ری و ده‌ستیکیشی هه‌ر وا به‌جه‌سته‌ی بیماری لووسی‌دا ده‌هینیت، وه‌ک بلی بیه‌ویت هه‌رچی وزه‌ی خراب و نه‌خۆشی هه‌یه دوور راویان بنیت، ئینجا هه‌ر وا هه‌رچی ئایه‌تیکی قورئان به‌ زاریدا بیت له‌ په‌نا سه‌ریدا و رێک له‌نزیک مۆلگه‌ی نه‌خۆشییه‌که‌دا ده‌خوینیت.

به‌کاوه‌خۆ سه‌ر به‌رز ده‌کاته‌وه و بزیه‌ک بۆ له‌یلا ده‌کات، ئینجا ئه‌و بزیه‌کی جوانتری بۆ ده‌کاته‌وه و دواى ئه‌وه خۆی بۆ راناگیریت و له‌ پرمه‌ی گریانیکى به‌کۆل ده‌دات.

مالیک هه‌ول ده‌دات، که خۆی له‌پیش ئه‌و دارپووخانه‌دا رابگریت که خه‌ریکه رۆحی بۆ دوو به‌ش پارچه ده‌کات بۆیه ده‌لێت:

«- چاک ده‌بیته‌وه، ئینجا هاوسه‌رگیری ده‌که‌ین و خوشکیک بۆ مه‌لیکه ده‌خه‌ینه‌وه و هه‌موو پێکه‌وه له‌ یه‌ک مالدا ده‌ژیین.»

لووسی چاو ده‌بریته‌ چاوی له‌یلا و ئه‌ویش، که خه‌ریکه فرمیسکه‌کانی که له‌و کاته‌دا له‌گه‌ل ئاوی لووتی تیکه‌ل بووه بسپریت، هه‌ر وا به‌ ئاماژه‌ی سه‌ر قسه‌کانی می‌رده‌که‌ی ده‌سه‌لمینیت. لووسی له‌سه‌رخۆ وه‌لام ده‌داته‌وه:

«- مه‌رگ بو‌ارم نادات.»

له‌ناکاو ژووره‌که به‌ هۆی ر‌ووناکییه‌کی به‌هێژه‌وه، که به‌سه‌ر

ړووبه ريكي فراواندا بلاو ده بېته وه ده بېته چراخان، ړووبه ره فراوانه كه به ئيسكه په يكه ري زور چينراوه، كه هه نديك له و ئيسكانه ته واو و ئه واني ديكه شيويناون، دواتر و تيكرا له و ئيسكانه وه ړووناكيبه كي سه رسوړه يته ر دهر ده چيټ بؤ درووستكردي په لكه زيرينه يه ك، كه پره له خوري بچووكي ئالتووني، كه به خيرا يي ده بريسيكينه وه و ئينجا خاموش دهن و ده كه ونه سهر زه وي. له سهر زه وييه كه ئه و خوره خاموش بووانه ده گوړين بؤ كومه ليك مروځ، كه له ئافره ت و پياو منډال و پير پيك هاتوون و هه موو جلوبه رگي فولكلوريان له به ردايه، به دهنكي به رز قسه ده كن و شوينه كه پر ده كن له دهنك و قريوه ي شادي. دروشميك به هيليكې قه به له سهر پارچه قوماشيكي نووسراوه: «سوپاس بؤ سولتاني گه وره» و موري گرؤي كورداني لي دراوه، له ولاوه له سهر پارچه قوماشيكي تر نووسراوه: «مه زيني بؤ جيتشيني موسلمانان» و موري گرؤي ئه رمه نياني پيوه يه و له ولا ترش چه ندين په رؤ و دروشم، كه موري گرؤي سرياني و گهل و نه ته وه كاني تري يونان و ولاتاني به لقاني پيوه يه.

له پيش چاوي لووسي ديمه ني دوو خيزان به رجه سته ده بېته، كه خه ريكن شادي ده گيرن و هه موو له شوينك كه له كيلگه يه ك ده چيټ دانيشتون و بانگي يه ك ده كن، لووسي گو يي له ناوي (ئرشاج مه نديكانيان و سالار و ئارام و فره اد مه نديكاني و بابازيان و خه جي و هيڅي يين و مه ريه م و كاروان) ده بېته.

كيژيكي جوان كه ده ستيك جلي ئه رمه ني هه لگرتووه به ره و ړووي لووسي ديټ:

«- ئه مړؤ به بونه ي ئه و مافانه ي كه سولتاني مه زن به هاوولاتياني ولاتي خوي و به يي جياوازيي نيوان عوسماني و

نهمه نې و کورد و گهل و نه ته وه کانی تری به خشیوه، نیمه ناهنگ دهگیرین. وهره له گهل نیمه دا ناهنگ بگیری، به لام پیشوخت ده بیت نهم جلوه رگه بیوشیت».

لووسی لئی ده پرست:

«- کچی جوان تو ناوت چیه»

«- ناوم پیروزه»

ئیدی لووسی دیمه نې بیمارستان و نهم ژووره، که هرسیانی تیدایه چی ده هیلت و سهرنجی بو دیمه نیکی دیکه و شوینیکی دیکه و خه لکانیکی تر راده کشریت، ناه و کاته دا گلینه چی چاوی خوار ده بیت ووه و زمانی قورس ده بیت:

«چی دیی کات به سهر چووه، من نیستا ده پون چونکه هاتون له گهل خویان بمبه ن».

مالیک ههستی کرد که نهم جهسته یی له نامیزی گرتووه واپرووناکییه که یی له نیو ده ستیدا خاموش ده بیت و وه کوو خه رمانیک خوله میش کپ ده بیت ووه.

دهسته کانی لووسی شل ده بیت و بو کوتا جار توند ده بیت ووه، دوا ی نهم وه کوو ئاویکی پړاو له نیوان قوله کانی مالیکه وه بو خواره وه ده پړتیت.

دوا جار روح له زیندانی جهسته ده رده چیت که کوتوبه ندی کردووه و بو ئاسمانی هه وته م ده پړتیت.

کوتایی

قاهیره

تابی ۲۰۱۶

